

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET

Jasmina Čeranić

**Izazovi u prevođenju finansijske
terminologije u crnogorskom, engleskom i
francuskom jeziku**

MAGISTARSKI RAD

Podgorica, 2017.

PODACI I INFORMACIJE O MAGISTRANDU

Ime i prezime: Jasmina Čeranić

Datum i mjesto rođenja: 24.06.1987. Cetinje, Crna Gora

Naziv završenog osnovnog studijskog programa i godina diplomiranja:
Univerzitet Crne Gore, Institut za strane jezike Podgorica, Prevodilaštvo – modul:
engleski i francuski, 2009.

INFORMACIJE O MAGISTARSKOM RADU

Naziv postdiplomskog studija: Magistarski studij prevodilaštva, modul 1:

Naslov rada: Izazovi u prevođenju finansijske terminologije u crnogorskom, engleskom i francuskom jeziku

Fakultet/Akademija na kojem je rad odbranjen: Filološki fakultet

UDK, OCJENA I ODBRANA MAGISTARSKOG RADA

Datum prijave magistarskog rada: 27.10.2014.

Datum sjednice Vijeća univerzitetske jedinice na kojoj je prihvaćena tema:
5.11.2014.

Komisija za ocjenu teme i podobnosti magistranta:

prof.dr Marjana Đukić, predsjednik
prof. dr Igor Lakić, mentor
prof. dr Vesna Bulatović, član

Mentor: prof. dr Igor Lakić

Komisija za ocjenu rada:

prof. dr Marjana Đukić, predsjednik
prof. dr Igor Lakić, mentor
prof. dr Vesna Bulatović, član

Komisija za odbranu rada:

prof. dr Marjana Đukić, predsjednik
prof. dr Igor Lakić, mentor
prof. dr Vesna Bulatović, član

Lektor: Dragica Lompar

Datum odbrane:

Datum promocije:

Apstrakt: Ovaj radi bavi se prevođenjem finansijske terminologije u trima jezicima – crnogorskom, engleskom i francuskom jeziku. Prevođenje finansijske terminologije predstavlja izazov u smislu nedovoljne istraženosti ove oblasti kod nas, ali i sve prisutnijih neologizama koji se uočavaju u jeziku finansija. Stoga je cilj ovog rada da se provjeri i potvrdi Njumarkova tvrdnja da je sve prevodivo, kroz primjenu prevodilačkih strategija raznih autora, prvenstveno Mone Bejker i Endrua Čestermana. Usljed sve veće upotrebe engleskog jezika u svim domenima poslovanja, ovdje finansija i bankarstva, bilo je izazovno prikazati u kojoj mjeri crnogorski i francuski jezik odolijevaju uplivu neologizama. Rezultati su pokazali da francuski jezik ipak više odolijeva uplivu stranih riječi, dok je u crnogorskom jeziku mehanizam kontrole tolerantniji prema stranim riječima, uglavnom anglicizmima. Ovoj manjoj otpornosti jezika doprinose prevodioci u određenoj mjeri, ali i svi oni korisnici engleskog jezika koji se bave finansijama i koji nameću takvu upotrebu.

Ključne riječi: finansije, izrazi, prevodilačke strategije, anglicizmi, prevođenje

Abstract: This paper deals with translation of the financial terminology in three languages – Montenegrin, English and French. The translation of financial terminology is a challenge in terms of insufficient research of this domain in Montenegro and in terms of omnipresent neologisms that can be observed in the language of finance. Thus, the goal of this paper is to verify and approve the assumption of Newmark that everything without exception is translatable, using translation strategies defined by different authors, mainly those of Mona Baker and Andre Chesterman. As English language is increasingly used in all professional domains, in this case finance and banking, it was quite challenging to present to what extent Montenegrin and French resist the inflow of neologisms. The results have shown that the French language is more resistant, while the Montenegrin language has more tolerant control mechanism towards foreign words, mostly anglicisms. Parties that contribute to this reduced resistance are translators to some extent and all those users of the English language engaged in financial professional domain that simply impose such use.

Key words: finance, terminology, translation strategies, anglicisms, translation

Sadržaj

I.	UVOD.....	6
1.1	Tema istraživanja	6
1.2	Svrha i cilj istraživanja.....	6
1.3	Prevođenje i teorija prevođenja.....	8
1.4	Prevodilačke strategije i postupci.....	9
1.5	Struktura rada	17
II.	PREVOD	18
III.	ANALIZA FINANSIJSKIH IZRAZA	57
3.1	Strategije u prevođenju.....	58
3.2	Anglicizmi.....	61
3.3	Kalkiranje	68
3.4	Metafore u finansijskoj terminologiji.....	69
3.5	Skraćenice	71
IV.	ZAKLJUČAK.....	74
V.	GLOSAR	77
VI.	LITERATURA	182
VII.	DODATAK.....	186

I. UVOD

1.1 Tema istraživanja

Autorka ovog rada je svoje prevodilačko iskustvo sticala radom u francuskoj banci u Crnoj Gori i glavna oblast koju je tretirala bile su finansije i bankarstvo. Iako francuska banka, službeni jezik je engleski, zbog činjenice da finansijska grupacija posluje u 76 zemalja. Na svakodnevnim poslovima prevođenja i uz prisustvo svim značajnim sastancima u banci, autorka ovog rada je bila u prilici da se dobro upozna sa finansijama i sa terminologijom koja se koristi. Takođe je imala priliku da se uvjeri u pogrešnu upotrebu neologizama i otuda želja autorke da se u magistarskom radu bavi upravo finansijskom terminologijom.

Predmet ovog rada jeste analiziranje finansijske terminologije u francuskom, engleskom i crnogorskom jeziku i pronalaženje prevodnih ekvivalenata u jednoj jako obimnoj oblasti. U ovom radu, korpus je ograničen na dio konsolidovanog finansijskog izvještaja velike međunarodne bankarske grupacije, čije je sjedište u Francuskoj. Problematika prevodnih ekvivalenata ovog registra proističe iz nedovoljne istraženosti ove oblasti kod nas, ali i sve veće inertnosti i lijenosti u pokušajima da se pronađu odgovarajući prevodni ekvivalentni.

Prilikom analize susrijećemo se sa problemom prevodivosti kako bismo postigli prevodnu ekvivalentnost. Da bismo došli do najboljih rješenja, koristićemo teorije Njumarka (Newmark), Venutija (Venuti) i Saida (Saeed), a oslanjaćemo se i na strategije koje predlaže Mona Bejker (Baker).

1.2 Svrha i cilj istraživanja

Ovaj rad polazi od osnovne pretpostavke da je svaki tekst prevodiv. Piter Njumark u svojoj knjizi *A textbook of translation* navodi da je sve prevodivo, bez izuzetaka, i da prevodioci ne smiju sebi priuštiti taj luksuz da kažu da se nešto ne može prevesti (Newmark, 1988 : 6). On se suprotstavlja tvrdnjama Danice Seleškovič (Danica Seleskovitch) koja kaže:

Sve što je rečeno na jednom jeziku može se izraziti i na drugom jeziku pod uslovom da ta dva jezika pripadaju kulturama koje su dostigle stepen razvoja koji se može upoređivati. (prema Newmark, 1988 : 6)

Iako smatra da je Selešković briljantan prevodilac i pisac, navodi da njena tvrdnja nije tačna i dalje objašnjava sljedeće:

„Strane“ zajednice imaju svoje jezičke strukture i svoje kulture, „stranci“ razmišljaju na njima svojstven način i tako se izražavaju, ali sve to se može objasniti, a ta objašnjenja su zapravo prevođenje. Nijedan jezik i nijedna kultura nijesu toliko primitivni da ne mogu prihvatiti izraze i koncepte recimo kompjuterske terminologije ili crkvene pjesme. Ali to prevođenje je duži proces ako se odnosi na jezik čija kultura ne poznaje kompjutersku terminologiju. Ako treba obuhvatiti sve elemente teksta u izvornom jeziku, potrebno je više prostora u ciljnom jeziku. Stoga, i ako je prevođenje uvijek moguće, iz raznih razloga ne mora imati isti efekat kao original“ (Newmark, 1988 : 6)¹.

Ovu tvrdnju da je sve prevodivo pokušaćemo da potvrdimo i u našoj analizi, a vjerujemo da će analiza pokazati da je za prevođenje određenih termina potrebno više prostora u jeziku cilju. Na početku smo pomenuli da se kod prevođenja stručnih tekstova javlja inertnost u prevođenju, a da bismo pokušali da objasnimo tu inertnost, poslužićemo se pojmom *presupozicije* koji objašnjava Said (Saeed) u svojoj knjizi *Semantics* (Saeed, 1997 : 101). Centralna ideja presupozicije jeste da način na koji lice koje se obraća organizuje informacije zavisi od toga šta to lice pretpostavlja da primalac poruke zna. Ako bismo imali u vidu da publika uvijek zna koje informacije da očekuje, onda se inertnost može i opravdati. U dijelu analize rada bavićemo se pojavom inertnosti tj. inercijskim sinonimima i prevodilačkim strategijama kojima se ona može objasniti.

Jedna od hipoteza na kojima ćemo zasnovati analizu jeste da ćemo naići na anglicizme zbog same činjenice da je engleski jezik jezik trgovine, ekonomije, finansija i poslovanja uopšte i da je njegova upotreba sve šira. Oslanjaćemo se na posmatranja Prčića (2009 : 110) koji navodi jezičke i vanjezičke razloge za upotrebu anglicizama u jeziku. Po Prčiću, jezički razlozi su leksička kratkoća, funkcionalna višestranost i gramatička jednostavnost. Vanjezički razlozi proizilaze iz sve češćih kontakata naših stručnjaka sa međunarodnim stručnjacima i sve većeg broja radova iz ekonomije i finansija koji se objavljuju na engleskom jeziku. Prčić (2005 : 150) uočava dvije

¹ Sve citate u ovom radu prevela je autorka rada.

tendencije korišćenja anglicizama: (1) statusnu, motivisanu neutemeljenim a pogrešnim uverenjem da je korišćenje anglicizama modernije, otmenije i elegantnije od korišćenja domaćih reči, i (2) strukovnu upotrebu motivisanu uvreženim verovanjem stručnjaka da u današnje vreme jedini termini iz engleskog jezika [...] na pravi, autentičan i ubedljiv način izražavaju određeno stručno značenje“ (Prčić, 2005 : 150).

Pored anglicizama, pretpostavlja se da ćemo nailaziti i na skraćenice i akronime koji mogu predstavljati izazov u prevođenju.

Da bismo mogli uopšte da krenemo sa analizom, najprije ćemo govoriti o samom prevođenju i teorijama prevođenja, a kasnije ćemo predstaviti prevodilačke strategije koje su nam značajno olakšale prevođenje i pomogle nam da nađemo odgovarajuće rješenje.

1.3 Prevođenje i teorija prevođenja

Prema Njumarku, “prevođenje predstavlja prenošenje značenja nekog teksta iz jednog jezika u drugi, kao i komunikacijske namjere pošiljaoca poruke” (Newmark, 1996 : 4). Hrvatski lingvista Ivir za proces prevođenja kaže da se “sastoji u pretvaranju poruke (misli, osjećaja, želje, naredbe) prethodno izražene jednim jezikom u jednakovrijednu poruku izraženu nekim drugim jezikom” (Ivir, 1984 : 11). Hlebec, srpski lingvista, iznosi sljedeću definiciju: ”Prevođenje je proces stvaranja prevoda i sastoji se od prestvaranja i modifikacije. Prevodno prestvaranje je kodiranje kojim se omogućava da se intencije izražene u jednom kodu (izvornika) ponovo realizuju u poruci izraženoj u drugom kodu (tekstu cilja)” (Hlebec, 2009 : 12).

Mandej za prevođenje i prevodilačke studije kaže da su „po prirodi multilingvalne, interdisciplinarnе, objedinjuju jezike, lingvistiku, komunikologiju, filozofiju i razne kulturološke studije“ (Munday, 2001 : 9). Prema njegovom shvatanju, izraz prevođenje može da ima nekoliko značenja: može da se odnosi na opšte polje, proizvod (tekst koji se prevodi) ili proces (sami čin proizvodnje prevoda koji je poznat kao prevođenje). Proces prevođenja između dva različita jezika uključuje prevodioca koji mijenja originalan tekst (izvorni tekst, na izvornom jeziku) u drugi tekst na drugom jeziku (ciljni jezik). Mandej je dao pregled svih teorija prevođenja od perioda kada su nastajali prvi prevodi pa sve do razvoja teorije do kraja dvadesetog vijeka. U ovom radu mi ćemo se oslanjati na teoriju za koju se zalaže Njumark, da je sve prevodivo, a koju smo opisali u uvodnom dijelu. Da bismo dokazali da je sve prevodivo, koristećemo

prevodilačke strategije koje će nam pomoći da odaberemo adekvatno rješenje u ciljnom tekstu.

U daljem tekstu predstavimo prevodilačke strategije i postupke koje se uveliko koriste prilikom prevođenja, ali koje svakako ne ograničavaju prevodioca da ne primjenjuje neke druge strategije putem kojih se takođe dolazi do prihvatljivih rješenja.

1.4 Prevodilačke strategije i postupci

U današnjem svijetu koji karakteriše globalna komunikacija, prevođenje igra ključnu ulogu u razmjeni informacija sa jednog jezika na drugi. Da bi se prenijelo značenje sa jednog jezika na drugi, prevodilac mora da stekne određene vještine, a te vještine su zapravo prevodilačke strategije. U prethodnom dijelu pomenuli smo da ćemo se u ovom radu oslanjati na strategije koje iznosi Mona Bejker (Baker, 1992) i o kojima će kasnije biti riječi, ali takođe ćemo se osvrnuti i na strategije koje definiše Česterman (Chesterman, 1997). Česterman opisuje strategije na sljedeći način:

- a) prevodilačke strategije se primjenjuju na proces;
- b) obuhvataju manipulisanje tekstem;
- c) okrenute su ka cilju;
- d) okrenute su ka problemu;
- e) svjesno se primjenjuju;
- f) intersubjektivne su (Chesterman, 1997 : 88-92).

U ovom dijelu nastojaćemo da objasnimo strategije u prevođenju i odgovorimo na pitanje zašto prevodioci koriste strategije.

Česterman vjeruje da se sve prevodilačke strategije mogu jednostavno predstaviti. Osnova svake strategije je da se nešto zamijeni. Kada misli na zamjenu (promjenu), Česterman ne misli na zamjenu jednih elemenata u izvornom jeziku ekvivalentima iz jezika cilja – on smatra da zamjena elemenata ne smije biti jedini zadatak prevodioca. Uobičajene promjene koje prevodioci sprovode mogu se klasifikovati na:

- a) riječi i izraze koje se koriste u izvornom jeziku,
- b) strukturu tih riječi,
- c) prirodni kontekst izvornog jezika (Chesterman, 1997 : 92).

Česterman dalje klasifikuje prevodilačke strategije prema semantičkim, sintaksičkim i pragmatičkim promjenama, pri čemu svaka grupa ima podkategorije. Ne postoji jasna razlika među njima i zato je ponekad teško objasniti o kojoj je tačno strategiji riječ. U daljem tekstu, predstavimo svaku od ovih strategija (Chesterman, 1997 : 93).

1.4.1. Sintaksičke strategije

Ovim lokalnim strategijama mijenja se gramatička struktura teksta jezika cilja u odnosu na tekst na izvornom jeziku. Iako se većina strategija primjenjuje zato što doslovan prevod nije moguć, Česterman uvodi prvu sintaksičku strategiju, doslovan prevod. On vjeruje da „je ova strategija „fabrička“ strategija“ (Chesterman, 1997 : 94-101).

Doslovan prevod: To znači da prevodilac prati što bliže može tekst na izvornom jeziku, a da ne prati njegovu jezičku strukturu.

Prevođenje putem pozajmljenica: odnosi se na pozajmljivanje izraza i njihove strukture koji pripadaju izvornom jeziku a koji su strani čitaocima na jeziku cilju.

Transpozicija: bila koja promjena vrste riječi, na primjer pridjev umjesto imenice.

Zamjena jezičkih jedinica (unit shift): odnosi se na nivo morfeme, riječi, fraze, klauze, rečenice i pasusa.

Parafraziranje radi promjene u strukturi: promjene u internoj strukturi imenske ili glagolske sintagme, iako se sama sintagma možda može prevesti sa izvornog jezika na ciljni jezik odgovarajućom sintagmom.

Promjena strukture klauze: mijenja se organizacija konstituenata sintagme ili klauza. Na primjer: umjesto aktiva pasiv, svršeni vid umjesto nesvršenog, ili drugačiji raspored konstituenata klauze.

Promjena strukture rečenice: promjena u odnosu nezavisne i zavisne rečenice.

Promjena kohezije: način na koji se djelovi rečenice međusobno povezuju da bi se dobila razumljiva rečenica zove se tekstualna kohezija. Promjena kohezije jeste strategija kojom se utiče na intratekstualnu koheziju koja se ogleda u vidu zamjenicu, eliptičnih oblika, zamjene ili ponavljanja.

Promjena nivoa: fonološki, morfološki, sintaksički i leksički nivo koji su u raznim jezicima drugačije iskazani.

Promjena sheme: odnosi se na retoričke sheme kao što su paralelizam, aliteracija i ritam, kao i rimovanje u poeziji. Paralelizam obuhvata slično uređenje kolokacija, fraza ili rečenica.

1.4.2. Semantičke strategije

Sinonimija: prevodilac bira najbliži sinonim, koji nije prvi bukvalni prevod riječi na izvornom jeziku ili fraze.

Antonimija: prevodilac koristi riječ koja ima suprotno značenje – ova strategija se koristi kod odričnih rečenica ili negacije.

Hiponimija: koristi se član veće kategorije (npr. ruža je hiponim za cvijet, a cvijet je hipernim za ružu).

Konverzija: odnosi se na međusobno suprotan par kojim se izražava sličan semantički odnos iz suprotne perspective (npr. dati-primiti, uzeti-dati (send-receive take-give)).

Zamjena stilske figure ili tropa: kod ove strategije, prevodilac koristi izraz ili frazu da uporedi dvije stvari koje su nepovezane da bi otkrio njihovu sličnost.

Zamjena apstraktnih pojmova: prebacivanje apstraktnih pojmova na konkretnije pojmove, i obrnuto.

Promjena distribucije: isti semantički koncept se prenosi na nekoliko elemenata (ekspanzija) ili na manji broj elemenata (kompresija).

Naglašavanje: pojačavanje, smanjivanje ili promjena naglašenog tematskog fokusa prevoda u odnosu na original.

Parafraziranje: na osnovnu opšteg utiska o izvornom tekstu, prevodilac stvara slobodniji, približniji prevod, pri čemu neke leksičke jedinice mogu biti izostavljene.

1.4.3. Pragmatičke strategije

Kulturološko filtriranje: konkretna realizacija, na nivou jezika, univerzalne strategije domestikacije ili prevođenja usmjerenog na kulturu jezika cilja.

Promjena eksplicitnosti: neke informacije na izvornom jeziku mogu se proširiti ili se izbrisati da bi tekst bio manje ili više eksplicitan.

Promjena informacije: ova strategija je slična prethodnoj, samo što ovdje informacije nije implicitna u tekstu na izvornom jeziku.

Interpersonalna promjena: ovom strategijom se utiče na cjelokupan stil teksta koji postaje manje ili više informativan, tehnički, itd.

Diskurs: ovom strategijom mijenja se priroda diskursa u tekstu na izvornom jeziku, koja postaje ili obavezujuća ili neobavezujuća (npr. prelazi se iz izvještavanja u naređenja, ili iz upravnog u neupravni govor).

Promjena vidljivosti: ovom strategijom povećava se “prisustvo” ili autora teksta na izvornom jeziku ili njegovog prevodioca (npr. napomene u fusnotama koje dodaje prevodilac).

Promjena koherentnosti: strategija slična promjeni kohezije (sintaksičke strategije). Jedina razlika je što se promjena kohezije odnosi na mikro-strukturu (rečenica ili pasus) a koherentnost se odnosi na veći tekstualni nivo (npr. kombinacija različitih pasusa koja nije ista kao kombinacija u izvornom jeziku).

Djelimičan prevod: prevod dijela teksta, ne cijelog teksta (npr. tekst pjesme ili poezija).

Gore pomenute strategije klasifikovao je Česterman (1997) i zajednička im je “promjena nečega” i po Čestermanu ta promjena je osnov prevođenja.

Pored Čestermana, strategijama i metodama prevođenja bavili su se i Vinej i Darbelne (Vinay and Darbelnet), čije strategije nalazimo kod Venutija (Venuti, 2001 : 85).

Po njima, prevodioci biraju između dvije prevodilačke metode i to direktnog prevođenja ili bukvalnog, i slobodnog prevođenja. Kod nekih prevodilačkih zadataka, moguće je prenijeti poruku iz izvornog teksta u ciljni tekst, element po element, jer

poruka sadrži (i) paralelne kategorije, i u tom slučaju govorimo o strukturalnom paralelizmu, ili (ii) paralelne koncepte, koji su rezultat metalingvističkih paralelizama. Ali prevodioci također mogu da naiđu i na praznine u ciljnom jeziku koje treba da popune odgovarajućim elementima tako da cjelokupni utisak bude isti za obje poruke. U svim ovim slučajevima govorimo o direktnom prevođenju.

Međutim, može se desiti da zbog strukturalnih ili metalingvističkih razlika, neki stilski efekti ne mogu da se prenesu u ciljni jezik bez promjene sintakse ili leksike. U ovom slučaju, podrazumijeva se da će za prenošenje koristi složenije metode koje na prvi pogled mogu izgledati neobičajene, ali koje pomažu prevodiocu da zadrži strogu kontrolu nad samim tekstom i njegovom tačnošću. Ovakve metode ili strategije su metode slobodnog prevođenja. U daljem tekstu, daćemo pregled direktnih i slobodnih metoda prevođenja, onako kako ih definišu Vinej i Darbelne (kod Venutija, 2001.).

Strategije direktnog prevođenja mogu se podijeliti u tri podkategorije:

1. *Pozajmljenice*

Pozajmljivanje stranih riječi je najjednostavnija prevodilačka metoda kada se mora popuniti praznina, najčešće metalingvistička (npr. novi tehnološki proces, nepoznati koncept).

2. *Kalkiranje*

Kalk predstavlja posebnu vrstu pozajmljenica gdje jezik pozajmljuje formu izraza od drugog jezika, i zatim se prevode bukvalno svi elementi izraza. Na taj način se dobije leksički kalk (kalk kod koga se poštuje sintaksička struktura ciljnog jezika, a uvodi se novi izraz) ili strukturalni kalk (gdje se u jezik uvodi nova konstrukcija).

3. *Bukvalno prevođenje*

Bukvalno prevođenje ili riječ-po-riječ prevođenje predstavlja direktan prenos teksta na izvornom jeziku u gramatički i idiomatski prikladan tekst na ciljnom jeziku u kom je zadatak prevodioca ograničen na poštovanje lingvističkih karakteristika ciljnog jezika. Bukvalno prevođenje se najčešće primjenjuje kod jezika iste porodice. Kod francuskog i engleskog, moguće je primijeniti doslovan prevod u većini slučajeva, iako ne pripadaju istoj porodici, zbog istorijskog uticaja jednog jezika na drugi.

Ukoliko se direktnim metodama ne može dobiti prihvatljivi rezultat, predlažu se metode slobodnog prevoda. Metode slobodnog prevoda mogu se podijeliti u četiri podkategorije (Vinej i Darbelne, kod Venutija, 2001):

1. Transpozicija

Transpozicija je strategija po kojoj se jedna vrsta riječi zamjenjuje drugom vrstom bez promjene u značenju poruke.

2. Modulacija

Modulacija predstavlja varijacije oblika poruke, koje nastaju promjenom gledišta. Modulacija se najčešće koristi kada doslovan prevod ili transpozicija ne daju zadovoljavajući rezultat u ciljnom jeziku.

3. Ekvivalencija

Kod ove strategije, jedna ista situacija se može predstaviti u dva teksta tj. jezika kroz upotrebu potpuno drugačijih stilskih i strukturalnih metoda koje na kraju daju dva ekvivalenta teksta.

4. Adaptacija

Ova strategija smatra se ekstemnom granicom prevođenja: koristi se u onim slučajevima gdje ciljni jezik uopšte ne poznaju situaciju koja se pokušava prenijeti sa izvornog jezika. Ovdje je na prevodiocu da pronade novu situaciju koja se može smatrati ekvivalentnom. Zato se adaptacija može smatrati posebnom vrstom ekvivalencije – situacionalnom ekvivalencijom.

Pored gore pomenutih strategija i procedura, bavićemo se i strategijama koje definiše Mona Bejker (Baker, 1992) a koje pomažu prevodiocu da se izbori sa problemima na koje nailazi prilikom prevođenja. Ona govori o problemima ekvivalencije na nivou riječi / izraza, fraza, gramatike i teksta. Za svaki od ovih nivoa ona definiše strategije, a u ovom radu mi se bavimo izrazima i zato ćemo se fokusirati samo na ovaj dio.

Mona Bajker (1992 : 26-42) navodi osam strategija za prevođenje riječi / izraza u raznim jezicima i one su date u daljem tekstu.

1. Prevođenje uopštenijim terminom

Ovo je jedna od najzastupljenijih strategija koja se koristi da bi se prevazišao problem ne-ekvivalencije. Kako autorka tvrdi, ova strategija se može primijeniti u svim jezicima, jer ako pogledamo semantičku stranu, značenje ne zavisi od jezika. Prilikom primjene ove strategije, prevodilac mora da potraži jedan nivo iznad postojećeg semantičkog polja kako bi pronašao uopšteniju riječ koja pokriva osnovno značenje nedostajućeg hiponima u ciljnom jeziku.

2. Prevođenje neutralnijim terminom

Ovo je još jedna strategija koja se odnosi na strukture u semantičkim poljima.

3. Prevođenje putem korišćenja kulturoški odgovarajućeg izraza

Ova strategija obuhvata zamjenu kulturološki-specifične situacije na izvornom jeziku situacijom ciljnog jezika koja će na čitaoca ostaviti sličan utisak. Velika prednost ove strategije je ta što čitaocu pruža koncept koji mu je poznat i koji može da identifikuje.

Odluku da koristi ovu strategiju prevodilac će donijeti na osnovu ovlašćenja koje je dobio od naručilaca prevoda, i svrhe prevoda.

4. Prevođenje putem pozajmljenica ili pozajmljenica i objašnjenja

Ova strategija se koristi u slučajevima kada postoje termini karakteristični za određenu kulturu ili moderni koncepti. Korišćenje pozajmljenica sa objašnjenjem je vrlo korisno kada se određeni izraz ponavlja nekoliko puta u tekstu. Sugestija autorke je da se objašnjenje ponudi prvi put kada se izraz pominje, a kasnije da se koristi samo pozajmljenica, bez objašnjenja.

5. Prevođenje putem parafraziranja uz korišćenje sličnog izraza

Ova strategija se koristi kada je element na izvornom jeziku leksikalizovan u ciljnom jeziku, ali u drugom obliku, i kada je učestalost korišćenja nekog oblika u izvornom jeziku veća nego što bi bilo prirodno za ciljni jezik.

6. Prevođenje putem parafraziranja uz korišćenje potpuno drugačijeg izraza

Ova strategija se primjenjuje kada koncept u izvornom jeziku nije leksikalizovan u ciljnom jeziku. Kada je značenje tog koncepta kompleksno, parafraza se može koristiti umjesto sličnih termina i izraza, kako bi se pojasnilo značenje koncepta sa izvornog koncepta.

7. Izostavljanje u prevodu

Ova strategija može naizgled biti pretjerana, ali u nekim kontekstima izostavljanje riječi ili izraza prilikom prevođenja može biti od koristi. Ako prevod nekog značenja nije neophodan da bi se ukupan prevod razumio, prevodioci koriste ovu strategiju da bi izbjegli duga objašnjenja.

8. Ilustracije kao prevodi

Ilustracija može biti korisna ako ne postoji odgovarajući ekvivalent u ciljnom jeziku za pojam, a posebno ako nema dovoljno prostora da se taj pojam objasni.

Kao što smo mogli vidjeti na osnovu odabranih prikaza prevodilačkih strategija i procedura, svaki teoretičar nudi svoje strategije u zavisnosti od svoje perspektive. Na osnovu prikaza, mi možemo zaključiti da oni imaju slične strategije, ali ih nazivaju drugim imenom, što često može da dovede to zabune u korišćenju termina i strategija. Ipak, ako bismo htjeli da se bavimo primjenom ovih strategija, ne bismo mogli da nađemo jasnu granicu među njima. Klasifikacija prevodilačkih strategija i postupaka koju nude Bejker i Vinej i Darbelne ima sličnosti sa Čestermanovom klasifikacijom, s tim što je Česterman detaljniji.

Mi ćemo se u ovom radu oslanjati na strategije Mone Bejker, jer nam se čini da se ove strategije mogu najviše primijeniti na ovo konkretno istraživanje.

1.5 Struktura rada

U uvodu se obrazlaže tema istraživanja i navode se svrha i ciljevi istraživanja. Takođe se predstavljaju i prevodilačke strategije i postupci koje koriste prevodioci prilikom prevođenja.

U drugom dijelu rada dat je prevod teksta „Consolidated Financial Statements 2013“ koji predstavlja prevod francuskog teksta „États financiers consolidés 2013“. Zbog ograničenog broja strana rada, nije preveden tekst u cjelini, već dio koji se odnosi na napomene uz konsolidovani finansijski izvještaj.

Treći dio rada bavi se analizom prevodilačkih rješenja koja su odabrana zbog razlika u konceptima tri jezika i jezičkim strukturama. Treći dio baviće se onim prevodilačkim rješenjima koja su korišćena zbog težine nalaženja konkretnog rješenja, a uglavnom su koncentrisana na termine iz ovih grupa:

- termini čije značenje ostaje diskutabilno,
- anglicizmi,
- metafore,
- skraćenice.

U četvrtom dijelu rada biće iznijeti zaključci do kojih se došlo na osnovu analize, a u posljednjem dijelu rada biće dat trojezični glosar sa terminima koji se najčešće koriste u oblasti finansija, a koji je izrađen na osnovu dvojezičnih (francusko-engleskih) glosara koje priprema francuska finansijska grupacija.

II. PREVOD

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Konsolidovani finansijski izvještaj usvojen je na sjednici Odbora direktora 11. februara 2014. godine.

Napomena 1

Važni računovodstveni principi

Uvod:

- 1. Principi konsolidacije**
- 2. Računovodstvene politike i metode procjenjivanja**
- 3. Predstavljanje finansijskih izvještaja**
- 4. Računovodstveni standardi i njihova tumačenja koja će Grupa ubuduće primjenjivati**

UVOD

U skladu sa Regulativom Evropske unije 1606/2002 od 19. jula 2002. godine o primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda, grupa Societe Generale („Grupa“) pripremila je konsolidovani finansijski izvještaj za godinu koja se završava 31. decembra 2013. godine u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) koje je usvojila Evropska unija i koji su na snazi (ovi standardi su dostupni na internet stranici Evropske Komisije http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/ias/index_en.htm).

Standardi koji se primjenjuju su MSFI 1 do 8 i MSFI 13 i Međunarodni računovodstveni standardi (MRS) 1 do 41, kao i tumačenja ovih standarda koja je Evropska unija usvojila 31. decembra 2013. godine.

Grupa je takođe nastavila da primjenjuje odredbe MRS 39, koji je usvojila Evropska unija, na makro fer vrijednost računovodstva zaštite (MRS 39 „Izdvajanja“).

Konsolidovani finansijski izvještaji predstavljeni su u eurima.

Tumačenja MSFI i IFRIC koja Grupa primjenjuje od 1. januara 2013.

Računovodstveni standardi, izmjene i dopune ili Tumačenja:	Datumi objavljivanja od strane IASB	Datumi usvajanja od strane Evropske unije
Izmjene i dopune MRS 1 "Prikazivanje stavki ostalog sveobuhvatnog prihoda	16. jun 2011.	5. jun 2012.
Izmjene i dopune MRS 19 "Primanja zaposlenih"	16. jun 2011.	5. jun 2012.
MSFI 13 "Odmjeravanje fer vrijednosti"	12. maj 2011.	11. decembar 2012.
Izmjene i dopune MRS 12 "Odloženi porezi: Povraćaj sredstava koja su služila za obračun poreza"	20. decembar 2010.	11. decembar 2012.
Izmjene i dopune MSFI 7 "Finansijski instrumenti: objelodanjivanja"	16. decembar 2011.	13. decembar 2012.
Unaprijeđenje MSFI (2009 - 2011) - maj 2012.	17. maj 2012.	27. mart 2013.

- **Izmjene i dopune MRS 1 „Prikazivanje stavki ostalog sveobuhvatnog prihoda“**

Izmjenama i dopunama MRS 1 „Prikazivanje stavki ostalog sveobuhvatnog prihoda“ mijenja se prikazivanje izvještaja o neto prihodu i neostvareni ili odloženi dobitak ili gubitak kako bi se razlikovale stavke koje će kasnije biti klasifikovane kao prihod od onih koje se neće na taj način klasifikovati. Pored toga, iznos aktuarskih dobitaka i gubitaka, nakon oporezivanja, za utvrđene planove primanja po prestanku zaposlenja koji su ostvareni u posmatranom periodu, a koji neće biti kasnije prebačen u prihod, direktno se prenosi u *Neraspoređenu dobit* na kraju finansijske godine.

- **Izmjene i dopune MRS 19 „Primanja zaposlenih“**

Izmjenama i dopunama MRS 19 „Primanja zaposlenih“ odmah se priznaju aktuarski dobitci i gubici za planove primanja po prestanku zaposlenja u dijelu *Neostvareni ili odloženi kapitalni dobitci ili gubici*, bez naknadne klasifikacije u prihod. Dalje, izmjene i dopune upućuju na to da se u bilans uspjeha uključe i troškovi za minuli rad kada se plan mijenja, bilo da su doprinosi isplaćeni ili ne. Ove izmjene i dopune se primjenjuju retroaktivno, a njihov uticaj na prethodne finansijske godine unijet je u akcijski kapital. Početni akcijski kapital za 2012. i uporedne cifre za 2012. su preračunate, a iznosi tih preračuna prikazani su na kraju konsolidovanog finansijskog izvještaja.

- **MSFI 13 „Odmjeravanje fer vrijednosti“**

Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 13 „Odmjeravanje fer vrijednosti“ definiše se fer vrijednost kao cijena koja će biti ostvarena prodajom aktive ili prenosom potraživanja putem uređene transakcije među učesnicima na tržištu na dan

odmjeravanja vrijednosti. MSFI 13 se ne mijenja kada se mora koristiti fer vrijednost, već definiše kako se određuje fer vrijednost finansijske i ne-finansijske aktive i pasive kada se to nalaže i dozvoljava na osnovu MSFI i dopunjuje informacije koje su date u napomenama uz finansijske izvještaje. Posljedice promjene ovog standarda uglavnom se održavaju na to kako Grupa uključuje svoj kreditni rizik u odmjeravanje fer vrijednosti derivativnih finansijskih instrumenata (DVA – ispravka vrijednosti dužničkih instrumenata). Dalje, na osnovu ovih pojašnjenja, Grupa je morala da prilagodi način na koji uključuje rizik druge strane u odmjeravanje fer vrijednosti derivativnih finansijskih instrumenata (CVA – tržišna vrijednost rizika druge strane). MSFI 13 se primjenjuje od 1. januara 2013. U skladu sa tim, uticaj ovih izmjena i dopuna na konsolidovane finansijske izvještaje Grupe zabilježen je u prihodu za posmatrani period (vidjeti Napomenu 37).

- **Izmjene MRS 12 „Odloženi porezi: povraćaj sredstava koja su služila za obračun poreza“**

Određivanje odloženog poreza zavisi od toga da li podružnica očekuje da nadoknadi knjigovodstvenu vrijednost imovine tako što će je koristiti ili prodati. Ovom izmjenom pretpostavlja se da će se vrijednost imovine naplatiti putem prodaje, osim ako podružnica ne odluči drugačije. Ova pretpostavka primjenjuje se na nekretnine koje su knjižene po fer vrijednosti. Ove izmjene ne utiču na konsolidovani finansijski izvještaj Grupe.

- **Izmjene MSFI 7 „Međusobno prebijanje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza“**

Ovim izmjenama i dopunama nalaže se objelodanjivanje informacija o pravima međusobnog prebijanja transakcija i sličnim ugovorima za finansijske instrumente. Nova objelodanjivanja neophodna su za sve finansijske instrumente koji se knjiže u bilans stanja u skladu sa MRS 32 (bruto iznosi finansijskih instrumenata koji se netiraju, iznosi koji se netiraju i neto iznosi prikazani u bilansu stanja). Takođe se moraju objelodaniti i dodatne informacije o priznavanju finansijskih instrumenata na koje se primjenjuje važeći okvirni sporazum o netiranju ili slični ugovori, bez obzira na to da li su oni netirani u skladu sa MRS 32. Naknadno objelodanjivanje predstavljeno je u Napomeni 27 „Međusobno prebijanje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza“.

- **Unaprijeđenje MSFI (2009-2011) – maj 2012.**

U dijelu godišnjih izmjena i dopuna Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, IASB je objavila izmjene i dopune za šest manje bitnih računovodstvenih standarda. Te izmjene i dopune ne utiču na konsolidovane finansijske izvještaje Grupe. Glavna pravila za prikazivanje i procjene korišćene u pripremi ovog konsolidovanog finansijskog izvještaja dati su u daljem tekstu. Ovi računovodstveni metodi i principi primjenjuju se za 2012. i 2013. godinu.

Procjene

Prilikom primjene računovodstvenih principa predstavljenih u daljem tekstu za izradu konsolidovanih finansijskih izvještaja Grupe, uprava pravi pretpostavke i procjene koje mogu uticati na iznose date u bilansu uspjeha, na vrijednosti aktive i pasive u bilansu stanja i na informacije date u napomenama uz konsolidovani finansijski izvještaj.

Kako bi izložila pretpostavke i procjene, uprava koristi podatke kojima raspolaže na dan sastavljanja konsolidovanog finansijskog izvještaja i donosi odluke. Obično vrijednosti na osnovu tih procjena uključuju rizik i neizvjesnost koji su vezani za njihovu pojavu u budućnosti. Samim tim, stvarni rezultati mogu da se razlikuju od predviđanih i da znatno utiču na finansijski izvještaj.

Procjene se uglavnom prave za ove vrijednosti:

- fer vrijednost u bilansu stanja finansijskih instrumenata koji nijesu kotirani na aktivnom tržištu, a koji su klasifikovani kao *Finansijska imovina ili obaveza po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, Derivati ili finansijska imovina raspoloživa za prodaju* (opisano u stavu 2 i Napomeni 3) i fer vrijednost instrumenata koji nijesu kotirani na aktivnom tržištu za koje će podaci biti objavljeni u napomenama uz finansijski izvještaj;
- iznos ispravke vrijednosti finansijske imovine (*kredit i potraživanja, finansijski instrumenti raspoloživi za prodaju, finansijski instrumenti koji se drže do dospijeca*), finansiranje lizinga i slične ugovore, materijalna i nematerijalna osnovna sredstva i gudvil (opis dat u stavu 2 i Napomenama 4, 17 i 23);
- rezervacije prikazane u dijelu pasive uključujući rezervacije za primanja zaposlenih ili preuzimanje obaveza osiguravajućih društava, kao i odloženu raspodjelu profita na strani aktive u bilansu stanja (opisano u stavu 2 i Napomenama 22, 23, 25 i 34);
- iznos aktive sa odloženim porezom koja je prikazana u bilansu stanja (opisano u stavu 2 i Napomeni 14);

- početna vrijednost gudvila za svaku kombinaciju preduzeća (opisano u stavu 1 i Napomenama 2 i 17);
- u slučaju gubitka kontrole nad konsolidovanom podružnicom, koristi se fer vrijednost kako bi se ponovo obračunao udio koji Grupa ima u toj podružnici, u onim slučajevima kada je to moguće (opisano u stavu 1).

1. PRINCIPI KONSOLIDACIJE

Konsolidovani finansijski izvještaj grupe Societe Generale sadrži finansijske izvještaje matične kompanije i svih kompanija u Francuskoj i inostranstvu kao i inostranih podružnica koje su dio Grupe. Kako se finansijski izvještaji inostranih podružnica i filijala pripremaju u skladu sa računovodstvenim principima prihvaćenim u zemljama gdje one posluju, sva neophodna prilagođavanja izvršena su prije konsolidacije i usklađena su sa računovodstvenim principima koje koristi grupa Societe Generale.

Metodi konsolidacije

Konsolidovani finansijski izvještaj nastaje na osnovu finansijskih izvještaja kompanija na koje se konsolidacija odnosi. Kompanije sa fiskalnom godinom koja se završava tri mjeseca prije ili poslije fiskalne godine same Grupe pripremaju pro-forma izvještaje za period od 12 mjeseci koji se završava na dan 31. decembar. Eliminišu se sva značajna salda, profiti i transakcije među članicama Grupe.

Kada se određuju glasačka prava u cilju uspostavljanja kontrole Grupe nad podružnicom i odgovarajuće metode konsolidacije, uzimaju se u obzir moguća glasačka prava kada se ta prava mogu slobodno obavljati ili se preračunati u vrijeme vršenja procjena. Moguća glasačka prava su instrumenti poput kupovne (*call*) opcije za obične akcije koje se kotiraju na tržištu ili prava za konverziju obveznica u obične akcije.

Rezultati nove preuzete filijale dio su konsolidovanog finansijskog izvještaja od dana kada je preuzimanje postalo pravosnažno, a rezultati filijala koje je Grupa prodala u toku fiskalne godine takođe su uključeni do dana kada je Grupa ustupila kontrolu.

Koriste se sljedeći metodi konsolidacije:

- **Puna konsolidacija**

Ova metoda primjenjuje se na kompanije koje Societe Generale kontroliše. Kontrola nad filijalom definiše se kao moć upravljanja finansijskim i operativnim politikama

date filijale kako bi se ostvarila dobit na osnovu aktivnosti koje ta filijala obavlja.

Kontrola se vrši:

- ili direktno ili indirektno preko većinskih glasačkih prava u filijali;
- ili preko ovlašćenja za imenovanjem ili razrješenjem većine članova upravnih ili nadležnih tijela filijale, ili putem dodjele većine glasačkih prava na sastancima ovih tijela;
- ili preko ovlašćenja za kontrolu uticaja nad filijalom putem ugovora ili odredbi iz statuta kompanije ili podzakonskih akata.

- **Proporcionalna konsolidacija**

Kompanije nad kojima Grupa vrši zajedničku kontrolu konsoliduju se na osnovu proporcionalne metode.

Zajednička kontrola postoji kada filijalu zajedno kontrolišu ograničeni broj partnera ili akcionara na način da se finansijske i operativne politike date filijale uređuju međusobnim dogovorom.

Ugovorom mora da senalaže da se svi partneri ili akcionari koji vrše kontrolu moraju saglasiti o ekonomskoj aktivnosti date filijale i svim strateškim odlukama.

- **Metoda dioničkog vlasništva**

Kompanije nad kojima Grupa ima značajan uticaj prikazuju se prema metodi dioničkog vlasništva. Značajan uticaj jeste ovlašćenje da se utiče na finansijske i operativne politike filijale bez vršenja kontrole nad datom filijalom. Značajnim uticajem smatra se članstvo Grupe u Odbor direktora ili Nadzorno tijelo, učešće Grupe u donošenju strateških odluka, izvršavanje važnih međukompanijskih transakcija, razmjena direktora ili tehnička zavisnost kompanije od Grupe. Pretpostavlja se da Grupa ima značajan uticaj nad finansijskim i operativnim politikama filijale kada direktno ili indirektno ima najmanje 20% glasačkih prava u ovoj filijali.

Poseban tretman subjekata posebne namjene (SPN)

Nezavisna pravna lica koja se posebno osnivaju radi upravljanja transakcijom ili nizom sličnih transakcija (subjekti posebne namjene ili SPN) konsoliduju se onda kada ih Grupa značajno kontroliše, čak i u slučajevima kada Grupa uopšte nema akcijskog kapitala u ovim licima.

Smatra se da postoji kontrola subjekata posebne namjene ukoliko se primjenjuju neki od navedenih kriterijuma:

- aktivnosti SPN-a obavljaju se isključivo u ime Grupe tako da Grupa prihoduje od svake aktivnosti SPN-a;
- Grupa ima ovlaštenja da donosi odluke da dobije većinu prihoda na osnovu aktivnosti SPN-a, bez obzira na to da li je kontrola delegirana preko mehanizma „auto-pilota“;
- Grupa može da dobije većinu prihoda SPN-a;
- Grupa zadržava većinu rizika SPN-a.

U konsolidovanim SPN-a za koje se smatra da su pod značajnom kontrolom Grupe, akcije datih subjekata koje nijesu u vlasništvu Grupe upisuju se kao *Dug* u bilansu stanja.

Konverzija finansijskih izvještaja stranih kompanija

Stavke iz bilansa stanja konsolidovanih kompanija koje su date u stranoj valuti konvertuju se po zvaničnom deviznom kursu važećem na dan zatvaranja. Stavke iz bilansa uspjeha ovih kompanija konvertuju se po prosječnim deviznim kursevima na kraju mjeseca. Dobici i gubici nastali usljed konverzije kapitala, rezervi, neraspoređene dobiti i prihoda uključeni su u akcijski kapital kao *Neostvoreni ili odloženi dobiti ili gubici – Razlike prilikom konverzije*. Dobici i gubici po osnovu konverzije doprinosa kapitala strane podružnice neke od banaka koje posluju u okviru Grupe takođe su obuhvaćeni promjenama konsolidovanog akcijskog kapitala pod istim naslovom.

U skladu sa mogućnošću koju nudi MSFI 1, Grupa je 1. januara 2004. izdvojila u konsolidovane rezerve sve razlike koje nastaju usljed prilagođavanja finansijskih izvještaja stranih kompanija. U slučaju da neka od ovih kompanija bude prodana, prihod od prodaje uključivaće samo otpis ovih razlika konverzije koje su nastale nakon 1. januara 2004.

Tretiranje preuzimanja i gudvila

Grupa koristi metod preuzimanja kako bi vršila obračune za sve njene poslovne kombinacije. Troškovi preuzimanja računaju se kao ukupna fer vrijednost na dan

preuzimanja, ukupne aktive, nastale ili preuzete pasive i instrumenata akcijskog kapitala koji su izdati u zamjenu za kontrolu preuzetog subjekta. Troškovi direktno povezani sa svim poslovnim kombinacijama uključeni su u bilans uspjeha za taj period. Svi potencijalni troškovi poslovnih kombinacija uključeni su u trošak preuzimanja po fer vrijednosti na dan preuzimanja, iako su oni neizvjesni. Ovi troškovi se unose kao kapital ili dug u bilans stanja u zavisnosti od mogućih poravnanja; svako dodatno prilagođavanje unosi se kao prihod za finansijske obaveze u skladu sa MRS 39 i u granicama odgovarajućih standarda za ostale dugove. Za instrumente kapitala, naknadna prilagođavanja se ne unose.

Na dan preuzimanja, ukupna aktiva, pasiva, van bilansne stavke i potencijalne obaveze preuzetih kompanija koje se mogu prepoznati u skladu sa odredbama MSFI 3 „Poslovne kombinacije“ mjere se individualno po fer vrijednosti bez obzira na namjenu. Analize i profesionalne procjene koje su potrebne za prvu ocjenu moraju se sprovesti u roku od 12 mjeseci od dana akvizicije, kao i sve korekcije vrijednosti na osnovu novih informacija.

Svaki preplaćeni iznos u odnosu na procijenjenu fer vrijednost preuzete neto aktive evidentira se na strani aktive u konsolidovanom bilansu stanju pod stavkom *Gudvil*. Svaki umanjeni iznos odmah se evidentira u bilansu uspjeha. *Manjinski udio* se procjenjuje u skladu sa udjelom manjinskih akcionara u fer vrijednosti prepoznate aktive i pasive preuzete kompanije. Ipak, za svaku poslovnu kombinaciju, Grupa takođe može da odabere da izračuna *manjinski udio* po fer vrijednosti, u kom slučaju se dodjeljuje dio gudvila. Na dan preuzimanja, svaka stavka gudvila dodjeljuje se jednoj ili više jedinica koje generišu gotovinu od kojih se očekuje da donesu prihod od akvizicije. Kada Grupa prilagođava strukturu izvještavanja na način kojim se mijenja sastav jedne ili više jedinica koje generišu gotovinu, gudvil koji je prethodno izdvojen za izmijenjene jedinice preraspodjeljuje se na ostale jedinice (nove ili postojeće). Ova preraspodjela se obično vrši putem relativnog pristupa na osnovu normativnih zahtjeva za kapital svake date jedinice koja generiše gotovinu.

Na dan preuzimanja kompanije, svaki udio koji Grupa već ima u toj kompaniji ponovo se računa po fer vrijednosti za dobitak ili gubitak. U slučaju postepenog preuzimanja, gudvil se određuje pomoću fer vrijednosti na dan preuzimanja.

U slučaju da se poveća udio Grupe u kompanijama koje Grupa već kontroliše, razlika između iznosa plaćenog za dodatni udio i procijenjene fer vrijednosti udjela stečene neto aktive na taj dan evidentira se kao *Konsolidovane rezerve* Grupe; takođe, u slučaju

smanjenja udjela Grupe u kompaniji koju Grupa kontroliše, razlika između prodajne cijene i knjigovodstvene vrijednosti prodatog udjela iskazuje se kao *Neraspoređena dobit, udio Grupe*. Trošak za ove transakcije direktno se knjiži u akcijski kapital.

Na dan kada Grupa gubi kontrolu nad konsolidovanom podružnicom, svako ulaganje u tu podružnicu ponovo se računa po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, dok se istovremeno dobitak ili gubitak kapitala evidentira kao *Neto prihod/rashod od ostale imovine* u konsolidovanom bilansu uspjeha. Dobitak ili gubitak na raspolaganju sadrži udio gudvila koji je prethodno izdvojen za jedinice koje generišu gotovinu kojima pripada i podružnica. Ovaj udio se određuje putem relativnog pristupa na osnovu normativnog kapitala koji je dat podružnici i kojim ona raspolaže i koji je takođe izdvojen za dio jedinice koja generiše gotovinu, a koja je zadržana.

Grupa redovno kontroliše gudvil i testira ispravke vrijednosti najmanje jednom godišnje kad god postoje bilo kakvi pokazatelji da se vrijednost gudvila umanjila. Svaka ispravka vrijednosti gudvila računa se na osnovu nadoknadive vrijednosti relevantnih jedinica koje generišu gotovinu.

Ako su nadoknadivi iznosi jedinica koje generišu gotovinu manji od njihovih knjigovodstvenih vrijednosti, ispravka vrijednosti koja se ne može stornirati evidentira se u konsolidovani bilans uspjeha za period pod stavkom *Ispravka vrijednosti gudvila*. Gudvil za kompanije na koje se primjenjuje metoda akcijskog kapitala evidentiran je kao *Ulaganja u podružnicama i filijalama iskazana preko metode akcijskog kapitala* u konsolidovanom bilansu stanja. Ova ulaganja se testiraju na ispravke vrijednosti ukoliko ima objektivnih dokaza o umanjenju vrijednosti. Ukoliko je nadoknadivi iznos ulaganja manji od knjigovodstvene vrijednosti, gubitak od umanjenja vrijednosti evidentira se kao *Neto prihod od kompanija iskazan metodom akcijskog kapitala*. Ostvareni dobiti ili gubici kapitala po prodaji ovih kompanija iskazani metodom akcijskog kapitala evidentiraju se kao *Neto prihod od ostale imovine*.

Obaveza otkupa akcija od manjinskih akcionara u potpuno konsolidovanim podružnicama

U nekim potpuno konsolidovanim podružnicama, Grupa je pristala na obavezu otkupa udjela manjinskih akcionara. Za Grupu, obaveze otkupa predstavljaju put opcije ili prodajne opcije. Ugovorna cijena za ove opcije zasnovana je na formuli koja je dogovorena u vrijeme preuzimanja akcija podružnica kojom se uzima u obzir njen

budući rezultat ili može da se podesi kao fer vrijednost ovih akcija na dan prodaje opcija.

Obaveze se knjiže kako slijedi:

- u skladu sa MRS 32, Grupa evidentira finansijske obaveze za prodajne opcije koje su prodate manjinskim akcionarima podružnica koje Grupa kontroliše. Ova potraživanja se prvobitno prepoznaju po sadašnjoj vrijednosti procijenjene izvršne cijene prodajnih opcija kao Ostala potraživanja;
- obaveza da se prizna potraživanje iako prodajne opcije nijesu realizovane znači da Grupa mora da koristi isti računovodstveni tretman kao onaj koji se primjenjuje na transakcije sa manjinskim udjelima kako bi bila usklađena. Kao rezultat, dio ove obaveze se djelimično otpisuje po vrijednosti manjinskih udjela u opcijama, sa svim saldonom koji se oduzima od konsolidovanih rezervi Grupe;
- svaka naredna promjena ove obaveze vezana za promjene procijenjene izvršne cijene prodajnih opcija i knjigovodstvene vrijednosti manjinskih udjela bilježi se u ukupnom iznosu u konsolidovane rezerve Grupe;
- ukoliko dođe do otkupa, obaveza se isplaćuje u gotovini na osnovu preuzimanja manjinskog udjela u datoj podružnici. Ako ipak, kada obaveza dopijeva, ne dođe do otkupa, obaveza se u potpunosti otpisuje iz manjinskog udjela i konsolidovanih rezervi Grupe u odgovarajućim iznosima;
- sve dok opcije nijesu realizovane, rezultati vezani za manjinski udio sa prodajnom opcijom evidentiraju se kao manjinski udio u konsolidovanom bilansu uspjeha Grupe.

Ovi računovodstveni principi mogu se mijenjati u narednim finansijskim godinama u skladu sa svim izmjenama i dopunama koje predloži Odbor za tumačenja MSFI (bivši IFRIC) ili IASB.

Izještavanje o linijama poslovanja

Grupom se upravlja na osnovu matrice koja sadrži različite linije poslovanja i geografski pregled aktivnosti. Podaci o linijama poslovanja dati su u skladu sa oba navedena kriterijuma.

Rezultat Grupe obuhvata sve operativne prihode i troškove podružnica koji nastaju na osnovu aktivnosti tih podružnica. Prihod za svaku pod-diviziju, osim za Službu za podršku poslovanju svim linijama poslovanja, takođe sadrži prinos na kapital koji joj

se dodjeljuje na osnovu procijenjene stope povrata na kapital Grupe. Zauzvrat, prinos na knjigovodstveni kapital Grupe raspoređuje se Službi za podršku poslovanju svim linijama poslovanja. Transakcije između pod-divizija obavljaju se pod istim uslovima pod kojima se obavljaju i transakcije lica koja nijesu klijenti Grupe.

Osnovne linije poslovanja Grupe podijeljene su u tri strateška stuba:

- Univerzalno bankarsko poslovanje sa fizičkim licima u Francuskoj, koji obuhvata domaće mreže Societe Generale, Credit du Nord i Boursorama;
- Međunarodno univerzalno bankarsko poslovanje i finansijske usluge, koji čine:
 - Međunarodno univerzalno bankarsko poslovanje uključujući i aktivnosti potrošačkog kreditiranja;
 - Usluge kreditiranja i osiguranja za pravna lica (operativni lizing vozila i upravljanje voznim parkom, kreditiranje opreme i poslovi osiguranja);
- Globalno bankarstvo i ulaganja, koji obuhvata:
 - Bankarsko poslovanje sa pravnim licima i ulaganja preko linija poslovanja „Globalna tržišta“ i „Finansiranje i savjetovanje“
 - Privatno bankarstvo i upravljanje imovinom
 - Usluge ulaganja (trgovina hartijama od vrijednosti i brokerske usluge).

Ove strateške stubove dopunjuje Služba za podršku poslovanju svim linijama poslovanja koja posluje kao centralni sektor za finansiranje Grupe. Kao takva, bavi se troškovima otkupa finansijskih instrumenata u podružnicama i isplatama dividendi, kao i prihodima i troškovima koji nastaju usljed upravljanja sredstvima Grupe (US) i prihodom na osnovu upravljanja sopstvenim sredstvima Grupe (upravljanje portfolijom privrednih grana, portfolijom akcijskog kapitala banke i nekretnina). Prihodi i rashodi koji se direktno ne odnose na aktivnosti ključnih linija poslovanja takođe se dodjeljuju Službi za podršku poslovanju svim linijama poslovanja.

Prilikom predavljanja prihoda linija poslovanja, uzimaju se u obzir interne transakcije Grupe, dok se segment aktive i pasive predavlja nakon eliminacije ovih transakcija. Poreska stopa za svaku liniju poslovanja zasnovana je na standardnoj poreskoj stopi koja se primjenjuje u zemlji gdje podružnica posluje. Svaka razlika u odnosu na poresku stopu Grupe dodjeljuje se Službi podršku poslovanju svim linijama poslovanja.

Za svrhe izvještavanja po geografskim regionima, predavlja se dobitak ili gubitak i aktiva i pasiva na osnovu lokacije podružnice koja vrši knjiženje.

2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I METODE PROCJENJIVANJA

Transakcije u stranim valutama

Na datum sastavljanja bilansa stanja, novčana aktiva i pasiva u stranim valutama konvertuju se u funkcionalnu valutu podružnice po kursnoj stopi koja je važeća. Ostvareni ili neostvareni devizni gubici ili dobiti bilježe se u bilans uspjeha.

Terminska kupoprodaja deviza prepoznaje se po fer vrijednosti na osnovu terminskog deviznog kursa za preostali rok dospjeća. Promptne devizne pozicije procjenjuju se na osnovu zvaničnog promptnog kursa koji važi na kraju perioda. Neostvareni dobiti i gubici evidentiraju se u bilansu uspjeha.

Nefinansijska sredstva u stranim valutama, uključujući akcije i ostale hartije od vrijednosti sa promjenjivim prihodom koje ne pripadaju trgovinskom portfoliju, pretvaraju se u funkcionalnu valutu podružnice po deviznom kursu važećem na kraju perioda. Valutne razlike koje nastaju po osnovu konverzije ovih finansijskih instrumenata bilježe se u akcijski kapital i evidentiraju se u bilans uspjeha jedino kada su prodate ili obezvrijeđene ili kada je rizik valute zaštićen po fer vrijednosti. U posebnim slučajevima, nefinansijska sredstva finansirana obavezama u istoj valuti pretvaraju se po promptnom kursu važećem na kraju perioda, dok knjiženje iznosa usljed fluktuacija deviznog kursa podliježe zaštiti odnosa po fer vrijednosti koji postoji između dva finansijska instrumenta.

Određivanje fer vrijednosti finansijskih instrumenata

Fer vrijednost je cijena koja bi se dobila za prodaju nekretnine ili koja bi se platila za prenos obaveza putem uređene transakcije između učesnika na tržištu na dan odmjeravanja. Metode procjenjivanja koje Grupa koristi za određivanje fer vrijednosti finansijskih instrumenata detaljno su predstavljene u Napomeni 3.

Finansijska imovina i obaveze

Prodaja i kupovina nederivativne finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, finansijska imovina koja se drži do dospjeća i finansijska imovina raspoloživa za prodaju (vidjeti u daljem tekstu) evidentiraju se u bilans stanja po danu isporuke-

poravnanja dok se derivati evidentiraju na dan trgovine. Promjene fer vrijednosti između dana poravnanja i trgovine evidentiraju se u bilans uspjeha ili u akcijski kapital u zavisnosti od računovodstvene kategorije tih finansijskih instrumenata. Krediti i potraživanja evidentiraju se u bilans stanja na dan kada su otplaćeni ili na dan dospjeća fakturiranih usluga.

Čim se evidentiraju, finansijska imovina i obaveze odmjeravaju se po fer vrijednosti uključujući troškove transakcije (osim za finansijske instrumente koji se evidentiraju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha) i klasifikuju se u jednu od četiri kategorije o kojima će kasnije biti riječi.

Ako je početna fer vrijednost zasnovana na posmatranim tržišnim podacima, svaka razlika između fer vrijednosti i cijene transakcije tj. marže, odmah se evidentira u bilans uspjeha. Međutim, ako se parametri procjenjivanja nijesu razmatrali ili se modeli za procjenjivanje ne primjenjuju na tržištu, smatra se da je početna fer vrijednost finansijskog instrumenta cijena transakcije i marža se tad evidentira u bilans uspjeha tokom korisnog vijeka trajanja instrumenta. Za neke instrumente, zbog njihove složenosti, ova marža se evidentira po dospjeću ili u slučaju prijevremene prodaje. Kada se na sekundarnom tržištu sa kotiranim cijenama trguje značajnim iznosima izdatih instrumenata, marža se evidentira u bilansu uspjeha u skladu sa metodom koja se koristi da se odredi cijena instrumenta. Kada se posmatraju parametri za procjene, svaki dio marže koji još uvijek nije evidentiran priznaje se u bilans uspjeha u tom trenutku.

- **Kredit i potraživanja**

Kredit i potraživanja sadrže nederivativnu finansijsku imovinu sa fiksnim ili promjenjivim prihodima koja nije kotirana na aktivnom tržištu, a koja se drži radi trgovanja ili prodaje od trenutka nastanka ili preuzimanja. Kredit i potraživanja su priznati u bilansu stanja kao *Potraživanja od banaka* ili *Krediti odobreni klijentima* u zavisnosti od toga ko je druga strana. Nakon toga, ova imovina se procjenjuje po cijeni amortizacije preko metoda efektivne kamatne stope, a ako je potrebno može se evidentirati i ispravka vrijednosti.

- **Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha**

Ova finansijska sredstva namijenjena su trgovanju. Evidentiraju se po fer vrijednosti u bilans stanja na dan pripreme bilansa kao *Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha*. Promjene njihove fer vrijednosti evidentiraju se u bilansu uspjeha kao

Neto dobici i gubici po finansijskim instrumentima po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

U ovu kategoriju takođe spadaju nederivativna finansijska sredstva za koja je Grupa odredila da se obračunaju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha u skladu sa opcijom koja je dostupna po MRS 39. Razlozi zbog kojih Grupa koristi opciju fer vrijednosti slijede:

- prvo, da bi se eliminisala ili značajno smanjila nepoklapanja u obračunu određenih finansijskih sredstava.

Zato je Grupa evidentirala po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha neke strukturisane obveznice koje emituje divizija Societe Generale za korporativno i investiciono bankarstvo. Ove emisije su čisto komercijalne, a povezani rizici su zaštićeni na tržištu preko finansijskih instrumenata kojima se upravlja u trgovačkim portfolijima. Mogućnost korišćenja fer vrijednosti omogućava Grupi da obezbijedi usklađenost sa obračunskim tretmanom ovih emitovanih obveznica i derivata kojima se štite povezani tržišni rizici, koji se moraju knjižiti po fer vrijednosti.

Grupa takođe evidentira po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha finansijske instrumente koji se drže kao garancija za životno-investiciono osiguranje koje nude podružnice Grupe koje se bave osiguranjem kako bi obezbijedilo da se njihovo računovodstvo poklapa sa odgovarajućim obavezama po osnovu osiguranja. Prema MSFI 4, obaveze po osnovu osiguranja moraju se evidentirati u skladu sa lokalnim računovodstvenim principima. Ponovne procjene rezervacija za polise životno-investicionog osiguranja, koje su direktno vezane za ponovne procjene finansijskih sredstava evidentiraju se u bilansu uspjeha. Stoga, opcija fer vrijednosti omogućava Grupi da evidentira promjene u fer vrijednosti finansijskih sredstava kroz bilans uspjeha tako da se one poklapaju sa fluktuacijama u vrijednosti obaveza po osnovu osiguranja u dijelu životno-investicionog osiguranja.

- drugo, da Grupa može da prizna određene ujedinjene finansijske instrumente po fer vrijednosti i da tako izbjegne da razdvaja ugrađene derivate koji bi inače trebalo da se prikazuju odvojeno. Ovaj pristup se posebno koristi za procjenu konvertabilnih obveznica koje drži Grupa.
- **Finansijski instrumenti koji se drže do dospijeca**

Ovo su nederivativna finansijska sredstva sa fiksnim ili promjenjivim prihodima i sa fiksnim dospijećem, koja se kotiraju na aktivnom tržištu i koja Grupa namjerava i može da drži do dospijeća. Odmjeravaju se nakon preuzimanja po njihovoj cijeni amortizacije i mogu da podliježu ispravkama vrijednosti ako treba. Amortizovani trošak obuhvata premije i diskonte kao i troškove transakcije. Ova sredstva se priznaju u bilans stanja kao *Finansijski instrumenti koji se drže do dospijeća*.

- **Finansijski instrumenti raspoloživi za prodaju**

Ovo su nederivativna finansijska sredstva koja se drže neograničeno i koja Grupa može da proda u bilo kom trenutku. Po definiciji, to su sva sredstva koja ne spadaju u tri gore pomenute kategorije. Ova finansijska sredstva evidentiraju se u bilans stanja kao *Finansijski instrumenti raspoloživi za prodaju* i odmjeravaju se po fer vrijednosti na dan zaključivanja bilansa stanja. Obračunata kamata ili kamata koja je plaćena za hartije od vrijednosti sa fiksnim prihodom evidentiraju se u bilans uspjeha putem metode efektivne kamatne stope kao *Kamata i sličan prihod – transakcije finansijskim instrumentima*. Promjene u fer vrijednosti koje ne predstavljaju prihod evidentiraju se u akcijski kapital kao *Neostvareni ili odloženi dobiti i gubici*. Grupa jedino evidentira promjene u fer vrijednosti u bilansu uspjeha kada se imovina prodaje ili je obezvrijeđena, u kom slučaju se evidentiraju kao *Neto dobiti i gubici po finansijskim instrumentima raspoloživim za prodaju*. Obezvrijeđenja vezana za vlasničke hartije od vrijednosti prikazane kao *Finansijski instrumenti raspoloživi za prodaju* jesu neopoziva. Prihod od dividendi dobijen za ove vrijedonosne papire bilježi se u bilans uspjeha kao *Prihod od dividendi*.

Trgovanje hartijama od vrijednosti

Hartije od vrijednosti koje su obuhvaćene repo ugovorom ili su dio ugovora o pozajmici drže se u originalnom obliku na strani aktive bilansa stanja Grupe. Za repo ugovore, obaveze vraćanja deponovanog iznosa bilježe se na strani pasive u bilansu stanja kao *Pasiva*, osim transakcija koje su dio aktivnosti trgovanja, koje se bilježe u dijelu *Finansijska pasiva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha*.

Hartije od vrijednosti koje su dio obrnutog repo ugovora ili ugovora o pozajmici ne evidentiraju se u bilans stanja Grupe. Međutim, u slučaju da se pozajmljene hartije od vrijednosti postepeno prodaju, dug koji predstavlja povraćaj ovih hartija od vrijednosti imaocu evidentira se na strani pasive bilansa stanja Grupe, kao *Finansijska pasiva po*

fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Za hartije od vrijednosti dobijene na osnovu obrnutog repo ugovora, pravo da se naplate iznosi koje je odobrila Grupa evidentira se kao *Kredit i potraživanja* na strani aktive bilansa stanja, osim transakcija koje su dio aktivnosti trgovanja, koje se bilježe u dijelu *Finansijska pasiva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.*

Poslovi trgovanja hartijama od vrijednosti koje su pokrivena gotovinom izjednačavaju se sa repo i obrnutim repo ugovorima i evidentiraju se i priznaju kao takve u bilansu stanja.

Ponovna klasifikacija finansijskih sredstava

Nakon prvobitne klasifikacije, finansijska sredstva se kasnije ne mogu ponovo klasifikovati kao *Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.*

Nederivativno finansijsko sredstvo, prvobitno priznato kao sredstvo namijenjeno trgovanju u dijelu *Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha*, može se ponovo klasifikovati onda kada se zadovolje sljedeći uslovi:

- ako finansijsko sredstvo sa fiksnim ili promjenjivim prihodima, čija je prvobitna namjena bila trgovina, nakon preuzimanja ne može više da bude kotirano na aktivnom tržištu, a Grupa želi i može da drži to sredstvo do nekog određenog trenutka u budućnosti ili do dospijeca, onda se to finansijsko sredstvo može ponovo klasifikovati u kategoriju *Kredit i pozajmice*, ako su ispunjeni uslovi za prelazak u tu kategoriju;
- ukoliko rijetke okolnosti dovedu do promjene u namjeni držanja nederivativnih dužničkih ili vlasničkih finansijskih instrumenata namijenjenih trgovanju, ova sredstva se mogu ponovo klasifikovati kao *Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju* ili kao *Finansijska sredstva koja se drže do dospijeca*, ako su u posljednjem slučaju ispunjeni uslovi za prelazak u tu kategoriju.

U svakom slučaju, finansijski derivati i finansijska sredstva koja se odmjeravaju preko opcije fer vrijednosti ne smiju se ponovo klasifikovati van *Finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.*

Finansijska sredstva priznata kao *Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju* mogu se ponovo klasifikovati kao *Finansijska sredstva koja se drže do dospijeca*, s tim da su ispunjeni uslovi za prelazak u tu kategoriju. Dalje, ako finansijsko sredstvo sa fiksnim

ili promjenjivim prihodima, čija je prvobitna namjena bila trgovina, nakon preuzimanja ne može više da bude kotirano na aktivnom tržištu, a Grupa želi i može da drži to sredstvo do nekog određenog trenutka u budućnosti ili do dospjeća, onda se to finansijsko sredstvo može ponovo klasifikovati u kategoriju *Kredit i pozajmice*, ako su ispunjeni uslovi za prelazak u tu kategoriju.

Ova ponovno klasifikovana finansijska sredstva prenose se u novu kategoriju po fer vrijednosti na dan reklasifikacije i postepeno se odmjeravaju u skladu sa pravilima koja se primjenjuju na novu kategoriju. Amortizovani trošak za finansijska sredstva koja su preklasifikovana iz kategorije *Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha* ili *Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju* u kategoriju *Kredit i pozajmice* i amortizovani trošak za finansijska sredstva koja su preklasifikovana iz kategorije *Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha* u kategoriju *Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju* odmjeravaju se na osnovu procijenjenih budućih novčanih tokova obračunatih na dan ponovne klasifikacije. U slučaju povećanja procijenjenih budućih novčanih tokova, kao rezultat povećanja mogućnosti naplate, efektivna kamatna stopa se postepeno prilagođava. Ipak, ako postoji objektivni dokaz da su finansijska sredstva obezvrijeđena usljed događaja koji se javlja nakon ponovnog klasifikovanja i da događaj koji je doveo do gubitka ima negativni uticaj na procijenjene buduće novčane tokove finansijskih sredstava, obezvrijeđenje ovog finansijskog sredstva priznato je kao *Rezervacije za gubitke* u bilansu uspjeha.

Dugovi

Pozajmice Grupe koje nijesu klasifikovane kao finansijska pasiva prepoznata kroz bilans uspjeha prvobitno su prepoznate kao trošak, obračunat kao fer vrijednost pozajmice uz obračunate troškove transakcije. Ove obaveze se procjenjuju krajem perioda i po amortizovanoj cijeni preko metode efektivne kamatne stope i evidentiraju se u bilans stanja kao *Pozajmljena sredstva od banaka*, *Depoziti klijenata* ili *Emitovane dužničke hartije od vrijednosti*.

- **Pozajmljena sredstva od banaka i depoziti klijenata**

Pozajmljena sredstva od banaka i depoziti klijenata klasifikuju se po početnom trajanju i tipu: po viđenju (depoziti po viđenju i tekući računi) i oročeni depoziti i pozajmice u slučaju banaka; uređeni štedni računi i ostali depoziti u slučaju klijenata. Takođe

obuhvataju hartije od vrijednosti koje su prodane bankama i klijentima po repo ugovorima.

Kamata obračunata za ove račune po efektivnoj kamatnoj stopi evidentira se kao *Ostala potraživanja* i kao trošak u bilansu uspjeha.

- **Izdane dužničke hartije od vrijednosti**

Ove obaveze klasifikovane su po vrsti hartija od vrijednosti: kratkoročne pozajmice, sertifikati za međubankarsko tržište, prenosivi dužnički instrumenti, obveznice i ostale dužničke hartije od vrijednosti, koje su klasifikovane kao *Subordinirani dug*.

Kamata obračunata za ove dužničke instrumente po metodi efektivne kamatne stope evidentira se kao *Ostala potraživanja* i kao trošak u bilansu uspjeha. Emitovanje obveznica i premije za otkup amortizovano je po efektivnoj kamatnoj stopi za rok važenja ovih pozajmica. Naknada koja se plaća evidentira se kao *Rashodi od kamata* u bilansu uspjeha.

Subordinirani dug

Ovaj termin obuhvata sve pozajmice sa rokom dospijeća ili bez roka dospijeća, bilo da su u obliku dužničkih hartija od vrijednosti ili ne, koje u slučaju likvidacije kompanije koja uzima pozajmicu mogu da se naplate onda kada su isplaćeni svi povjerioci. Kamata koja je obračunata i potraživana za dugoročni subordinirani dug, ako je ima, evidentira se kao *Ostala potraživanja* i kao trošak u bilansu uspjeha.

Otpisivanje finansijskih instrumenata

Grupa otpisuje sva ili dio finansijskih sredstava (ili grupu sličnih sredstava) kada ističu ugovorna prava o novčanim tokovima sredstava ili kada Grupa prenosi ugovorna prava radi dobijanja novčanih sredstava, a samim tim i sve rizike i koristi vezane za vlasništvo sredstava.

Kada je Grupa prenijela novčane tokove finansijskog sredstva, ali nije ni prenijela ni zadržala sve rizike i koristi vezane za vlasništvo, a nije ni zadržala kontrolu nad finansijskim sredstvom, Grupa ga otpisuje i, kada je neophodno, knjiži odvojeno sredstvo ili obavezu da pokrije sva prava i obaveze nastale ili zadržane nakon prenosa

sredstava. Ako je Grupa zadržala kontrolu nad sredstvima, nastavlja da ih knjiži u bilans stanja sve dok su ta sredstva i dalje vezana za Grupu.

Kada se finansijsko sredstvo u potpunosti otpisuje, raspoloživi dobitak ili gubitak evidentira se u bilans uspjeha kao iznos koji je jednak razlici između računovodstvene vrijednosti sredstva i iznosa dobijenog za to sredstvo, prilagođen kada je neophodno za svaki neostvareni dobitak ili gubitak koji je prethodno knjižen direktno u kapital.

Grupa jedino otpisuje sve i dio finansijskih obaveza kada su te obaveze završene tj. kada je obaveza navedena u ugovoru prekinuta, otkazana ili je istekla.

Finansijski derivati i računovodstvo zaštite

Svi finansijski derivati priznaju se po fer vrijednosti u bilans stanja kao finansijska aktiva ili pasiva. Promjene u fer vrijednosti finansijskih derivata, osim onih označenih kao zaštita novčanih tokova (vidjeti u daljem tekstu), priznaju se u bilans uspjeha za period.

Finansijski derivati se dijele u dvije kategorije:

- **Trgovanje finansijskim derivatima**

Derivativni instrumenti su po definiciji instrumenti kojima se trguje, osim ako nijesu označeni kao instrumenti zaštite za svrhe računovodstva. Evidentiraju se u bilans stanja kao *Finansijska aktiva i pasiva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha*. Promjene u fer vrijednosti evidentiraju se u bilans uspjeha kao *Neto dobici i gubici po finansijskim instrumentima po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha*.

Promjene u fer vrijednosti finansijskih derivata uključujući i druge strane koje su u kašnjenju evidentiraju se kao *Neto dobici i gubici po finansijskim instrumentima po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha* do dana isteka ovih instrumenata. Na dan isteka, potraživanja i dugovanja za ove druge strane evidentiraju se po fer vrijednosti u bilans stanja. Svaka dalja ispravka vrijednosti ovih potraživanja bilježi se kao *Rezervacije za gubitke* u bilans uspjeha.

- **Derivativni instrumenti zaštite**

Da bi se neki instrument označio kao derivativni instrument zaštite, Grupa mora da dokumentuje odnos zaštite ili hedžinga na početku zaštite. Ta dokumentacija mora da sadrži aktivu, pasivu, ili buduće zaštićene transakcije, rizik koji se treba zaštititi, vrstu korišćenog finansijskog derivata i metodu procjene kojom se mjeri djelotvornost. Derivat označen kao instrument zaštite mora da bude jako djelotvoran kada dođe do

preknjižavanja promjene u fer vrijednosti ili novčanih tokova koji nastaju usljed zaštićenog rizika, i kada se zaštita prvi put odredi i tokom trajanja zaštite. Derivatni instrumenti zaštite evidentiraju se u bilans stanja kao *Derivati zaštite*.

U zavisnosti od zaštićenog rizika, Grupa označava derivate kao zaštitu fer vrijednosti, zaštitu novčanog toka, ili zaštitu rizika valute za neto strana ulaganja.

Zaštita fer vrijednosti

Kada se radi o zaštiti fer vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost zaštićene stavke u bilansu stanja prilagođava se za dobitke ili gubitke koji se pripisuju zaštićenom riziku, koji se prepoznaju u bilansu uspjeha kao *Neto dobiti i gubici po finansijskim instrumentima po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha*. Ukoliko je zaštita jako efikasna, promjene u fer vrijednosti zaštićene stavke tačno se reflektuju u fer vrijednosti derivativnog instrumenta zaštite. Što se tiče derivata kamatne stope, obračunati prihod od kamata ili rashod od kamata bilježi se u bilans uspjeha kao *Prihod i rashod od kamata – Derivati zaštite* istovremeno sa prihodom ili rashodom od kamata vezanim za zaštićenu stavku.

Ako postane očigledno da derivat više ne ispunjava kriterijume djelotvornosti za računovodstvo zaštite ili je derivat istekao ili je prodat, računovodstvo zaštite se postepeno prekida. Stoga, knjigovodstveni iznos zaštićene aktive ili pasive ne mora se dalje prilagođavati u skladu sa promjenama fer vrijednosti i kumulativna prilagođavanja koja su prethodno priznata po računovodstvu zaštite amortizuju se u preostalom vijeku trajanja. Računovodstvo zaštite se automatski prekida ako je zaštićena stavka prodana prije dospijeca ili je prijevremeno otkupljena.

Zaštita novčanog toka

Prilikom zaštite novčanog toka (uključujući i zaštitu vrlo vjerovatnih predviđenih transakcija), efektivni udio promjena u fer vrijednosti derivativnog instrumenta zaštite evidentira se na posebnom računu kapitala, dok se neefektivni udio priznaje u bilansu uspjeha kao *Neto dobiti i gubici po finansijskim instrumentima po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha*.

Iznosi koji se direktno priznaju u kapital prema računovodstvu zaštite novčanih tokova ponovo se klasifikuju kao *Prihodi i rashodi od kamata* u bilansu uspjeha istovremeno

kao i zaštićeni novčani tokovi. Obračunati prihod ili rashod od kamate za derivate zaštite evidentira se u bilans uspjeha kao *Prihod i rashod od kamata – Derivati zaštite* istovremeno sa prihodom ili rashodom od kamate koji je vezan za zaštićenu stavku.

Kada zaštićeni derivat više ne ispunjava kriterijume efektivnosti za računovodstvo zaštite ili je istekao ili je prodat, računovodstvo zaštite se očekivano prekida. Iznosi koji su prethodno bili priznati direktno u kapital klasifikuju se kao *Prihod i rashod od kamata* u bilansu uspjeha tokom perioda kada su na kamatnu maržu uticali novčani tokovi koje je stvorila zaštićena stavka. Ako je zaštićena stavka prodana ili otkupljena prije očekivanog roka ili zaštićena predviđena transakcija više nije vrlo vjerovatna, neostvareni dobiti ili gubici priznati kao kapital odmah se klasifikuju u bilans uspjeha.

Zaštita neto ulaganja u strani posao

Kao i zaštita novčanog toka, efektivni udio promjena u fer vrijednosti zaštićenog derivata označenog radi računovodstva kao zaštita neto ulaganja priznaje se u kapital kao *Neostvareni ili odloženi dobiti i gubici*, dok se neefektivni udio priznaje u bilans uspjeha.

Zaštita makro-fer vrijednosti

U ovoj vrsti zaštite, kamatne stope derivata koriste se da se globalno zaštite strukturalni rizici kamatne stope koji se javljaju u međunarodnim univerzalnim bankarskim poslovima. Kada se obračunavaju ove transakcije, Grupa primjenjuje standard MRS 39 – „izdvajanja“ koji je usvojila Evropska unija, čijom primjenom se olakšava:

- primjena računovodstva zaštite fer vrijednosti na makro-hedževe koji se koriste za upravljanje sredstvima, uključujući depozite po viđenju klijenata sa fiksnim stopama koje su zaštićene;
- učinkovitost testova efektivnosti koje nalaže MRS 39 i koje je usvojila Evropska unija.

Računovodstveni tretman finansijskih derivata označenih kao zaštita makro-fer vrijednosti sličan je tretmanu ostalih instrumenata sa zaštićenom fer vrijednošću. Promjene u fer vrijednosti portfolija instrumenata sa makro-hedžom prikazuje se kao

posebna stavka u bilansu stanju pod nazivom *Razlike u procjeni portfolija zaštićenih od rizika kamatne stope* u bilansu uspjeha.

Ugrađeni derivati

Ugrađeni derivati dio su hibridnog instrumenta. Ako se ovaj hibridni instrument ne odmjerava po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, Grupa razdvaja ugrađeni derivat od osnovnog ugovora ako, u trenutku prekida transakcije, ekonomske karakteristike i rizici derivata nijesu usko povezani sa ekonomskim karakteristikama i profilom rizika osnovnog ugovora i ako derivat kao odvojen zadovoljava definiciju derivata. Kada se odvoji, derivat se priznaje po fer vrijednosti u bilansu stanja kao *Finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha* i obračunava se na gorepomenuti način. Osnovni ugovor je klasifikovan i određen prema svojoj računovodstvenoj kategoriji.

Ispravka vrijednosti finansijskih sredstava

- **Finansijska sredstva koja se knjiže po amortizovanoj vrijednosti**

Na svaki dan pripreme bilansa stanja, Grupa procjenjuje da li postoje objektivni dokazi da je neko finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava obezvrijeđena kao rezultat jednog ili više događaja koji su se pojavili od prvobitnog knjiženja finansijskog sredstva („događaj rizika“) i da li taj događaj rizika (ili događaji) ima (imaju) uticaj na procijenjene buduće tokove gotovine finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koja se mogu pouzdano procijeniti.

Grupa prvo procjenjuje da li postoje objektivni dokazi o ispravci vrijednosti pojedinačno za finansijska sredstva koja su značajna i pojedinačno ili zajedno za finansijska sredstva koja nijesu pojedinačno značajna. Ne uzimajući u obzir postojanje garancije, kriterijumi za procjenu objektivnih dokaza o kreditnom riziku obuhvataju postojanje neplaćenih rata sa čijom se otplatom kasni duže od tri mjeseca (duže od šest mjeseci za stambene kredite i duže od devet mjeseci za kreditne državnim organima) ili nezavisno od bilo kojih neplaćenih iznosa, postojanje objektivnog dokaza o kreditnom riziku druge strane ili dokaza da druga strana učestvuje u sudskom procesu. Ako postoji objektivni dokaz da su krediti ili druga potraživanja, ili finansijska sredstva koja se drže do dospijeca obezvrijeđeni, obezvrijeđenje se priznaje kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti i trenutne vrijednosti procijenjenih budućih naplativih

novčanih tokova, pri tom uzimajući u obzir sve garancije, budući da se ovaj diskont obračunava po originalnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskih sredstava. Amortizacija se odbija od knjigovodstvene vrijednosti obezvrijeđenog finansijskog sredstva. Izdvajanja za obezvrijeđenja ili stornirane ispravke vrijednosti priznaju se kao *Rezervacije za gubitke*. Obezvrijeđeni krediti ili potraživanja se storniraju sa diskontne na trenutnu vrijednost, što se evidentira u dijelu *Prihodi od kamate i slični prihodi* u bilansu uspjeha.

Kada nema objektivnih dokaza da je došlo do gubitka tj. ispravke vrijednosti finansijskog instrumenta koji se smatra pojedinačnim, bilo da je značajan ili ne, Grupa uključuje taj finansijski instrument u grupu instrumenata sličnih karakteristika po pitanju kreditnog rizika i testira tu grupu na obezvrijeđenje.

U homogenom portfoliju, čim se pojavi kreditni rizik u grupi finansijskih instrumenata, obezvrijeđenje se priznaje i ne čeka se da rizik počne da utiče na jedno ili više potraživanja. Tako obezvrijeđena homogena portfolija sadrže:

- potraživanja od drugih strana koje imaju finansijskih teškoća od kada su ova potraživanja prvi put knjižena, bez objektivnog dokaza obezvrijeđenja koje još uvijek nije uočeno na pojedinačnom nivou (senzitivna potraživanja) ili;
- potraživanja od drugih strana koja posluju u privrednom sektoru za koja se smatra da su u krizi zbog nastanka događaja rizika, ili;
- potraživanja po geografskim sektorima ili zemljama gdje je ocijenjeno da se kreditni rizik pogoršava.

Iznos obezvrijeđenja za grupu homogenih sredstava određuje se na osnovu istorijskog kašnjenja ili podataka o gubicima za sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika slične onima iz portfolija, ili na osnovu hipotetičkih ekstremnih scenarija o gubicima ili, ako je potrebno, *ad-hoc* studijama. Ovi faktori se zatim prilagođavaju kako bi se otkrili važni trenutni ekonomski uslovi. Izdvajanja za obezvrijeđenja ili storniranje ispravke vrijednosti priznaju se kao *Rezervacije za gubitke*.

- **Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju**

Finansijsko sredstvo raspoloživo za prodaju je obezvrijeđeno ako postoje objektivni dokazi o obezvrijeđenju koji su rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog knjiženja sredstva.

Za kotirane instrumente kapitala, značajan ili odlagani pad cijene ispod cijene preuzimanja predstavlja objektivni dokaz obezvrijeđenja. U tu svrhu, Grupa smatra da

su akcije obezvrijeđene kada postoji neostvareni gubitak veći od 50% od njihove cijene preuzimanja na dan pripreme bilansa stanja, kao i akcije koje su kotirane, a čija je cijena ispod kupovne cijene na svaki dan trgovanja u posljednja 24 mjeseca prije dana sastavljanja bilansa stanja. Ostali faktori, kao što je finansijska situacija izdavaoca ili prognoza razvoja mogu navesti Grupu da razmotri da vrijednost ulaganja možda neće biti naplaćena ako pomenuti kriterijumi ne budu ispunjeni. Gubitak usljed obezvrijeđenja se evidentira kroz bilans uspjeha i jednak je razlici između posljednje kotirane cijene hartije od vrijednosti na dan pripreme bilansa stanja i njene kupovne cijene.

Za nekotirane instrumente kapitala, kriterijumi koji se koriste da se procijeni postojanje obezvrijeđenja identični su prethodno pomenutim; vrijednost ovih instrumenata na dan bilansa stanja određuje se primjenom metoda procjene opisanih u Napomeni 3.

Kriterijumi za obezvrijeđenje dužničkih instrumenata slični su onim za obezvrijeđenje finansijskih sredstava koja se obračunavaju po amortizovanoj vrijednosti.

Kada se smanjenje fer vrijednosti finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju knjiži direktno u akcionarski kapital kao *Neostvareni ili odloženi dobiti ili gubici* i kada se pojave naknadni objektivni dokazi o obezvrijeđenju, Grupa knjiži ukupan akumulirani neostvareni gubitak koji je prethodno evidentiran kao akcionarski kapital u bilansu uspjeha kao *Rezervacije za gubitke* za dužničke instrumente i kao *Neto dobiti i gubici za finansijska sredstva raspoloživa za prodaju* za vlasničke hartije od vrijednosti.

Kumulativni gubitak se obračunava kao razlika između kupovne cijene (nakon otplate glavnice i amortizacije) i trenutne fer vrijednosti, umanjene za svako obezvrijeđenje finansijskog sredstva koje je već bilo knjiženo u bilans uspjeha.

Gubici usljed obezvrijeđenja knjiženi u bilans uspjeha za instrument kapitala klasifikovan kao raspoloživ za prodaju storniraju se u bilansu uspjeha kada se instrument proda. Kada se instrument vlasničkog kapitala prizna kao obezvrijeđen, svaki naredni gubitak se evidentira kao dodatni gubitak po obezvrijeđenju. Međutim, za dužničke instrumente gubitak po obezvrijeđenju se stornira kroz bilans uspjeha ako je došlo do postepenog poboljšanja vrijednosti.

Finansijski lizing i slični ugovori

Lizing je klasifikovan kao finansijski lizing ako se njime naknadno prebacuju svi rizici i koristi nastali na osnovu posjedovanja zakupljene imovine na zakupoprimalaca. Obično se klasifikuje kao operativni lizing.

Potraživanja na osnovu finansijskog lizinga priznaju se u bilans stanja kao *Finansijski lizing i slični ugovori* i predstavljaju neto ulaganja Grupe u lizing, obračunata po trenutnoj vrijednosti minimalnog iznosa koji plaća zakupoprimalac, diskontovana po kamatnoj stopi koja se primjenjuje na lizing, plus svaka preostala negarantovana vrijednost.

Kamata sadržana u uplatama po lizingu knjiži se kao *Prihodi od kamate i slični prihodi* u bilansu uspjeha tako da lizing stvara stalnu periodičnu stopu povrata neto ulaganja zakupodavaocu. Ukoliko dođe do smanjenja procijenjene negarantovane preostale vrijednosti koja se koristi da se obračuna bruto ulaganje zakupodavca u finansijski lizing, trenutna vrijednost smanjenja priznaje se kao gubitak u *Rashodi iz ostalih aktivnosti* u bilansu uspjeha i kao smanjenje potraživanja po finansijskom lizingu na strani aktive u bilansu stanja.

Operativna osnovna sredstva koja se drže u okviru aktivnosti operativnog lizinga predstavljena su u bilansu stanja kao *Materijalna i nematerijalna osnovna sredstva*. Ako se radi o zgradama, one se evidentiraju kao *Investiciona imovina* pod istim naslovom. Uplate po lizingu evidentiraju se u bilans uspjeha dok god traje lizing kao *Prihod od ostalih aktivnosti*. Prihod koji je fakturisan za usluge održavanja po osnovu lizinga priznaje se kao *Prihod od ostalih aktivnosti* i cilj računovodstvenog tretmana jeste da se tokom trajanja lizinga prikaže stalna marža za ove proizvode u odnosu na nastale troškove.

Materijalna i nematerijalna osnovna sredstva

Operativna i investiciona osnovna sredstva knjiže se po kupovnoj cijeni na strani aktive u bilansu stanja. Troškovi za pozajmljena sredstva koji nastaju kako bi se finansirala izgradnja obuhvaćeni su u kupovnoj cijeni uz ostale pripadajuće troškove. Primljene subvencije za ulaganja oduzimaju se od troškova za data osnovna sredstva.

Aplikacije koje se interno razvijaju bilježe se na strani aktive u bilansu stanja u iznosu direktne vrijednosti razvoja. Ovi troškovi sadrže i eksterne troškove za hardver i usluge kao i troškove za zaposlene koji se mogu direktno dodijeliti proizvodnji imovine i pripremi njene upotrebe.

Čim su spremna za korišćenje, osnovna sredstva se amortizuju u toku korisnog trajanja. Svaka preostala vrijednost sredstava se oduzima od amortizovane vrijednosti. Ako postoji naknadno smanjenje ili povećanje prvobitne preostale vrijednosti, amortizovana vrijednost sredstva se prilagođava, što dovodi do izmjena amortizacionog plana.

Amortizacija se bilježi u bilans uspjeha kao *Amortizacija, depresijacija i obezvrijeđenje materijalnih i nematerijalnih osnovnih sredstava*.

Kada se jedan ili više djelova osnovnih sredstava koriste u svrhe koje se razlikuju od namjene sredstva u cjelini ili radi stvaranja ekonomske koristi u toku različitih vremenskih perioda, ti djelovi se amortizuju tokom njihovog korisnog vijeka trajanja. Grupa primjenjuje ovaj pristup na operativnu i investicionu imovinu, pri čemu dijeli sredstva na navedene djelove i koristi ove amortizacione periode:

Infrastruktura	Velike strukture	50 godina
	Vrata i prozori, krovovi	20 godina
	Fasade	30 godina
Tehničke instalacije	Liftovi	10 do 30 godina
	Električne instalacije	
	Agregati	
	Klima uređaji, ventilacija	
	Tehnički nacrti	
	Instalacije za obezbjeđenje i nadzor	
	Vodovod i kanalizacija	
	Protivpožarna oprema	
Montaža	Završni radovi, okruženje	10 godina

Periodi amortizacije za osnovna sredstva, osim za zgrade, zavise od njihovog korisnog vijeka trajanja, koji se obično određuje u navedenim okvirima:

Postrojenja i oprema	5 godina
Transport	4 godine
Namještaj	10 do 20 godina
Kancelarijska oprema	5 do 10 godina
IT oprema	3 do 5 godina
Softver, razvijen ili kupljen	3 do 5 godina
Koncesije, patenti, licence itd	5 do 20 godina

Osnovna sredstva se testiraju na obezvrijeđenje kad god postoje indikacije da je njihova vrijednost umanjena, a nematerijalna sredstva sa neograničenim korisnim vijekom trajanja testiraju se najmanje jednom godišnje. Dokazi o gubitku vrijednosti procjenjuju se na dan sastavljanja svakog bilansa stanja. Testovi na obezvrijeđenje vrše se za sredstva koja su grupisana po jedinici za stvaranje gotovine. Kada se utvrdi gubitak, obezvrijeđenje se priznaje u bilans uspjeha u dijelu *Amortizacija, depresijacija i obezvrijeđenje materijalnih i nematerijalnih osnovnih sredstava*. Može se stornirati kada se promijene faktori koji su doveli do obezvrijeđenja ili kada oni nestanu. Obezvrijeđeni gubitak će smanjiti amortizovanu vrijednost sredstva i tako uticati na budući amortizacioni plan.

Ostvareni dobiti ili gubici kapitala za operativna osnovna sredstva evidentiraju se kao *Neto prihod od ostalih sredstava*, dok se dobiti ili gubici za ulaganja u nekretnine bilježe kao *Prihod od ostalih aktivnosti*.

Dugotrajna imovina koja se drži radi prodaje i obustavljeni poslovi

Dugotrajna imovina ili grupa imovine smatraju se imovinom koja „se drži radi prodaje“ ako će se njihova knjigovodstvena vrijednost naplatiti prodajom, a ne njihovom stalnom upotrebom. Da bi se primijenila ova klasifikacija, imovina ili grupa imovine mora odmah biti raspoloživa za prodaju u sadašnjem stanju i mora biti vrlo vjerovatno da će doći do prodaje za 12 mjeseci.

Da bi se ovo ostvarilo, Grupa mora da se posveti prodaji imovine (ili grupi imovine) i već mora da počne da traži kupca. Dalje, imovina ili grupa imovine moraju se ponuditi na tržištu po cijeni koja je realna u odnosu na njihovu trenutnu fer vrijednost.

Aktiva i pasiva koja je dio ove kategorije ponovo se klasifikuje kao *Dugotrajna aktiva koja se drži radi prodaje* i *Dugotrajna pasiva koja se drži radi prodaje bez netiranja*.

Svaka negativna razlika između fer vrijednosti umanjene za vrijednost prodaje dugotrajne imovine ili grupe imovine koja se drži radi prodaje i njene neto knjigovodstvene vrijednosti priznaje se kao obezvrijeđenje po dobitku ili gubitku. Dalje, *Dugotrajna aktiva koja se drži radi prodaje* više se ne amortizuje.

Obustavljena aktivnost jeste aktivnost koju je kompanija obustavila ili je klasifikovala kao onu koja se drži radi prodaje, i:

- predstavlja zasebnu, veću liniju poslovanja ili geografsko područje gdje se ta aktivnost obavlja,

- čini dio jedinstvenog koordiniranog plana za obustavljanje zasebne, veće linije poslovanja ili geografskog područja gdje se aktivnost obavlja, ili
- jeste filijala koja je preuzeta samo da bi bila preprodana.

Obustavljene aktivnosti knjiže se kao posebna stavka u bilansu uspjeha za period, po neto prihodu nakon oporezivanja za period do datuma prodaje, zajedno sa svim neto dobicima ili gubicima nakon oporezivanja po fer vrijednosti umanjeno za troškove prodaje imovine i obaveza koje su činile obustavljene aktivnosti. Slično tome, novčani tokovi koje generiše obustavljena aktivnost knjiže se kao zasebna stavka u izvještaju o novčanim tokovima za period.

Rezervacije

Rezervacije, ali ne one koje se izdvajaju za kreditni rizik ili za doprinose zaposlenih, predstavljaju obaveze čije se trajanje ili iznos ne mogu precizno odrediti. Rezervacije se mogu evidentirati u slučajevima kada će u Grupi, na osnovu obaveza prema trećoj strani, vjerovatno ili sigurno doći do odliva sredstava prema tom trećem licu, a da se zauzvrat ne dobije barem ekvivalentna vrijednost.

Očekivani odlivi se zatim diskontuju po sadašnjoj vrijednosti kako bi se odredio iznos rezervacija, kada je diskontovanje značajno. Izdvajanja i povlačenja rezervacija bilježe se kroz bilans uspjeha kao stavke koje odgovaraju budućim troškovima.

Rezervacije su date u Napomeni 23. Informacije o prirodi i iznosu rizika ne otkrivaju se kada Grupa procijeni da bi takvo otkrivanje moglo ozbiljno da ugrozi njeno mjesto u sporu o predmetu rezervacija sa drugim stranama.

Obaveze po osnovu ugovora o hipotekarnom štednom računu

Hipotekarni štedni račun (CEL) i planovi za hipotekarnu štednju (PEL) jesu posebne šeme štednje za fizička lica definisane u skladu sa zakonom 65-554 od 10. jula 1965. Ovi proizvodi predstavljaju kombinaciju početne faze depozita u vidu štednog računa na koji dopijeva kamata i faze kreditiranja gdje se depoziti koriste za stambene kredite. Prema važećim propisima, ova posljednja faza podliježe prethodno uspostavljenoj fazi štednje i neodvojiva je od nje. Prikupljena štednja i odobreni krediti mjere se po amortizovanoj vrijednosti.

Ovi instrumenti stvaraju dvije vrste obaveza za Grupi: obavezu da se neograničeno isplaćuje štednja klijenta po kamatnoj stopi koja je određena prilikom potpisivanja hipotekarno-štednog ugovora, i obavezu da shodno tome pozajmljuje sredstva klijentu po kamatnoj stopi koja je također određena prilikom potpisivanja hipotekarno-štednog ugovora.

Ako je jasno da će obaveze iz ugovora CEL/PEL imati negativne posljedice po Grupi, rezervacije se bilježe na strani pasive u bilansu stanja. Sve promjene rezervacija evidentiraju se u dijelu *Neto prihod od poslovanja* kao neto prihod od kamate. Ove rezervacije odnose se samo na obaveze po osnovu PEL/CEL ugovora koje nijesu izvršene na dan obračuna.

Rezervacije se obračunavaju za svaku generaciju planova za hipotekarnu štednju (PEL), bez netiranja između različitih PEL generacija, i za sve hipotekarne štedne račune (CEL) koji čine jednu istu generaciju.

U toku faze depozita, obaveza kojom se određuje iznos rezervacija računa se kao razlika između prosječnog očekivanog iznosa depozita i najmanjeg očekivanog iznosa. Ova dva iznosa određuju se statistički na osnovu istorijskog praćenja klijentovog ponašanja u prošlosti.

U toku faze kreditiranja, obaveza za koju su izdvojene rezervacije obuhvata već odobrene kredite koji još uvijek nijesu podignuti na dan obračuna, i buduće kredite koji se statistički smatraju vjerovatnim na osnovu depozita koji su trenutno evidentirani u bilans stanja na dan obračuna i na osnovu istorijskog praćenja klijentovog ponašanja u prošlosti.

Rezervacija se priznaje ako je diskontovana vrijednost očekivanog budućeg prihoda za datu generaciju PEL/CEL negativna. Prihod se procjenjuje na osnovu kamatnih stopa odobrenih klijentima za istovjetne proizvode štednje i kredite, sa sličnim procijenjenim trajanjem i datumom realizacije.

Obaveze po kreditima

Grupi prvo priznaje po fer vrijednosti one obaveze po kreditima koje se ne smatraju finansijskim derivatima. Stoga, za ove obaveze izdvaja se onoliko rezervacija koliko je potrebno u skladu sa računovodstvenim principima za *Rezervacije*.

Date finansijske garancije

Kada se smatraju nederivatnim finansijskim instrumentima, finansijske garancije koje izdaje Grupa prvo se priznaju u bilans stanja po fer vrijednosti. Zatim se odmjeravaju u iznosu većem od iznosa obaveze ili iznosa koji je prvobitno knjižen kao niži, kada je to moguće, što predstavlja kumulativnu amortizaciju naknade za izdavanje garancije. Kada postoje objektivni dokazi o gubitku vrijednosti, rezervacije za date finansijske garancije priznaju se kao pasiva u bilansu stanja.

Razlika između potraživanja i akcionarskog kapitala

Finansijski instrumenti koje emituje Grupa knjiže se u cjelosti ili djelimično kao dug ili kapital u zavisnosti od toga da li ovi instrumenti po ugovoru obavezuju emitenta da isplati vlasnike hartija od vrijednosti u gotovini.

- **Trajne subordinirane obveznice (TSDI)**

S obzirom na njihove karakteristike, trajne subordinirane obveznice (TSDI) koje izdaje Grupa i koje ne sadrže nikakve povjerljive klauzule kojima se uređuje plaćanje kamate, kao i akcije koje izdaje podružnica Grupe da bi finansirala aktivnosti lizinga imovine, klasifikuju se kao dužnički instrumenti.

Ove trajne subordinirane obveznice (TSDI) se dalje klasifikuju kao *Subordinirani dug*. Ipak, trajne subordinirane obveznice (TSDI) koje izdaje Grupa, a koje sadrže povjerljive elemente kojima se uređuje plaćanje kamate, klasifikuju se kao kapital.

Ove obveznice koje izdaje Societe Generale evidentiraju se kao *Instrumenti kapitala i pridružene rezerve*.

- **Privilegovane (preferencijalne) akcije**

Zbog povjerljive prirode odluke da se isplaćuju dividende akcionarima, privilegovane akcije koje izdaju filijale Grupe klasifikuju se kao kapital.

Privilegovane akcije koje izdaju filijale Grupe evidentiraju se kao *Manjinski udio*. Naknada koja se plaća privilegovanim akcionarima evidentira se kao *Manjinski udio* u bilansu uspjeha.

- **Potpuno subordinirane obveznice**

Zbog povjerljive prirode odluke da se isplati kamata kako bi se isplatile potpuno subordinirane obveznice koje izdaje Grupa, ove obveznice se klasifikuju kao kapital.

Ove obveznice koje izdaje Societe Generale evidentiraju se kao *Instrumenti kapitala i pridružene rezerve*.

Manjinski udjeli

Kategorija *Manjinski udjeli* odnosi se na vlasnička društva (holdinge) u potpuno konsolidovanim filijalama koji se ne mogu ni direktno ni indirektno dodijeliti Grupi. Sadrže instrumente kapitala koje izdaju ove filijale i nijesu u vlasništvu Grupe.

Neemitovane akcije

Akcije Societe Generale-a koje drži Grupa oduzimaju se od konsolidovanog kapitala bez obzira na njihovu namjenu. Prihod po ovim akcijama eliminiše se iz konsolidovanog bilansa uspjeha.

Finansijski derivati čiji su instrumenti akcije Societe Generale-a ili akcije u podružnicama gdje jedino Grupa vrši kontrolu i čije zatvaranje povlači fiksnu gotovinsku uplatu (ili drugo finansijsko sredstvo) prvobitno se priznaju kao kapital. Premije koje su uplaćene ili primljene za finansijske derivate koji su klasifikovani kao instrumenti kapitala bilježe se direktno u kapital. Promjene u fer vrijednosti derivata se ne evidentiraju.

Ostali finansijski derivati koji sadrže akcije Societe Generale-a bilježe se u bilans stanja po fer vrijednosti isto kao i derivati koji sadrže druge instrumente.

Prihod i rashod od kamate

Prihod i rashod od kamate evidentiraju se u bilans uspjeha kao *Kamata i sličan prihod* za sve finansijske instrumente procijenjene po amortizovanoj vrijednosti preko metoda efektivne kamatne stope.

Efektivna kamatna stopa je ona stopa koja se koristi da se diskontuju budući prilivi i odlivi novca u toku očekivanog trajanja instrumenta kako bi se odredila knjigovodstvena vrijednost finansijskog instrumenta. Prilikom obračuna te stope, uzimaju se u obzir budući tokovi novca na osnovu odredbi ugovora o finansijskom instrumentu, a izuzimaju se mogući budući kreditni gubici. Pored ovog, takođe se obuhvata i provizija koju su platile ili primile ugovorne strane, a koja se može pridružiti kamati, troškovima transakcije i svim vrstama premija i diskonta.

Kada su finansijsko sredstvo ili grupa sličnih finansijskih sredstava obezvrijeđeni nakon ispravke vrijednosti, naknadni prihod od kamate se knjiži na osnovu efektivne kamatne stope koja se koristi da se diskontuje budući tok novca kada se mjeri gubitak vrijednosti.

Pored toga, osim rezervacija koje se odnose na doprinose za zaposlene, rezervacije koje su evidentirane kao potraživanja u bilansu stanja stvaraju rashode od kamate koji se obračunavaju po istoj kamatnoj stopi koja se koristi da se diskontuje očekivani odliv sredstava.

Neto naknade za usluge

Grupa razlikuje prihode i rashode od naknada za usluge koje se pružaju na razne načine u zavisnosti od vrste usluge.

Naknade za tekuće usluge, kao što su usluge plaćanja, naknade za sefove, ili pretplate na elektronske usluge evidentiraju se kao prihod tokom trajanja usluge. Naknade za jednokratne usluge, poput aktivnosti fondova, primljenih naknada za posredovanje, naknade za arbitražu ili kamata nakon kašnjenja sa plaćanjem evidentiraju se kao prihod kada se usluga pruža.

Za sindicirane aranžmane, efektivna kamatna stopa za udio emitovanja koji je neraspoređen u bilans stanja Grupe može se uporediti sa stopom koja se primjenjuje na ostale članove takvog sindikata, kada je to potrebno, a to je udio naknada za preuzete rizike i naknada za učešće; saldo ovih naknada bilježi se u bilans uspjeha na kraju sindiciranog perioda. Naknade za odobravanje se takođe evidentiraju kao prihod kada je plasman realizovan sa pravne strane.

Troškovi za zaposlene

Troškovi za zaposlene obuhvataju sve troškove koji se odnose na zaposlene, uključujući troškove za doprinos zaposlenih rezultatu kompanije i planove razvoja za tekuću godinu kao i troškove za razne šeme penzionisanja koje primjenjuje Grupa i troškove za isplate po osnovu akcija Societe Generale-a.

Primanja zaposlenih

Kompanije Grupe, u Francuskoj i inostranstvu, mogu da nagrade svoje zaposlene:

- primanjima po prestanku zaposlenja, poput planova za penzije ili nagrade za penzionisanje;
- dugoročnim primanjima poput odložene promjenjive naknade, nagradama za dug staž ili otvaranjem štednog računa za refundaciju neiskorišćenih dana godišnjeg odmora;
- naknadama za završetak radnog odnosa.

- **Primanja po prestanku zaposlenja**

Planovi za penzije mogu biti definisani kao doprinosi ili primanja po prestanku zaposlenja.

Definisani planovi za doprinose ograničavaju odgovornost Grupe za iznose definisane planom, ali ne obavezuju Grupu na poseban nivo budućih naknada. Uplaćeni doprinosi knjiže se kao trošak za datu godinu.

Definisani planovi primanja po prestanku zaposlenja obavezuju Grupu, bilo formalno ili konstruktivno, da plati određeni iznos budućih naknada i da samim tim snosi srednjeročni ili dugoročni rizik.

Rezervacije se evidentiraju na strani pasive u bilansu stanja kao *Rezervacije*, da bi se pokrile sve obaveze vezane za penzionisanje. Ove rezervacije redovno procjenjuju nezavisni aktuari koristeći metodu projektovane kreditne jedinice. Ova tehnika procjenjivanja sadrži pretpostavke o demografiji, ranom penzionisanju, povećanju i smanjenju plate i stopama inflacije.

Kada se ovi planovi finansiraju iz spoljnih sredstava označenih kao sredstva za planove, fer vrijednost ovih sredstava se oduzima od iznosa rezervacija kako bi se pokrile obaveze.

Razlike koje nastaju usljed promjena pretpostavki na osnovu kojih je vršen obračun (rano penzionisanje, stope smanjenja, itd.) ili razlike između aktuarskih pretpostavki i stvarnog rezultata priznaju se kao aktuarski dobici i gubici.

Aktuarski dobici i gubici, kao i povrat od sredstava plana isključujući iznose utrošene kao neto kamata na obavezu neto definisanih primanja (sredstva) i svaka promjena uticaja gornje granice sredstava predstavljaju komponente koje se koriste za ponovno mjerenje obaveze neto definisanih primanja (ili sredstava). Oni se odmah i u cjelosti priznaju kao *Neostvareni ili odloženi dobici i gubici* i oni se kasnije nikad ne preklasifikuju u prihod.

U konsolidovanim finansijskim izvještajima Grupe, one stavke koje neće biti naknadno klasifikovane u prihod odvojeno se prikazuju u Izvještaju o neto prihodu i neostvarenim i odloženim dobitima i gubicima, ali se odmah prenose u neraspoređenu dobit u Izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala tako da su direktno prikazani kao *Neraspoređena dobit* u vlasničkom kapitalu u Konsolidovanom bilansu stanja.

Kada novi ili izmijenjeni plan stupi na snagu, troškovi minulog rada odmah se priznaju u bilans uspjeha.

Godišnja naknada se bilježi kao *Troškovi za zaposlene* za definisane planove primanja po prestanku zaposlenja i čine je:

- dodatna prava koja ostvaruje svaki zaposleni (trošak tekućeg rada),
- trošak minulog rada koji nastaje usljed izmjene plana ili ograničenja,
- finansijski trošak usljed stope smanjenja i prihoda od kamate za plan sredstava (neto kamata za obavezu neto definisanog primanja ili sredstva),
- poravnanje planova.

- **Dugoročna primanja**

Ovo su primanja koja se uplaćuju zaposlenima nakon 12 mjeseci od isteka perioda tokom kog su oni obavljali određene poslove. Dugoročna primanja mjere se na isti način kao i primanja nakon završenog zaposlenja, osim što se drugačije tretiraju aktuarski dobici i gubici, koji se odmah priznaju kao prihod.

Isplate po osnovu akcija Societe Generale-a ili akcija koje emituje konsolidovana kompanija

Isplate po osnovu akcija obuhvataju:

- isplate u instrumentima kapitala;
- novčane isplate čiji iznos zavisi od vrijednosti instrumenata kapitala.

Isplate po osnovu akcija sistematski dovode do troškova za zaposlene koji se knjiže kao *Troškovi za zaposlene* pod uslovima navedenim u daljem tekstu.

- **Globalni plan prodaje akcija zaposlenima**

Svake godine Grupa povećava kapital rezervisan za sadašnje i bivše zaposlene što čini dio Globalnog plana prodaje akcija zaposlenima. Nove akcije nude se po nižoj cijeni sa obaveznim periodom dospijeća od pet godina. Grupa ovaj doprinos za zaposlene evidentira kao trošak za godinu u dijelu *Troškovi za zaposlene – Stvaranje prihoda zaposlenih i podsticaji*. Taj doprinos se računa kao razlika između fer vrijednosti svake kupljene akcije i kupovne cijene koju je platio zaposleni i množi se sa brojem kupljenih akcija. Fer vrijednost stečenih akcija računa se uzimajući u obzir odgovarajući pravni uslov za držanje akcija na osnovu parametara na tržištu (posebno stopu po kojoj se vrši kreditiranje) koji se primjenjuje na učesnike na tržištu koji će imati korist od ovih neprenosivih akcija i koji će moći slobodno njima da raspolažu.

- **Ostale isplate po osnovu akcija**

Grupa može da pokloni nekim svojim zaposlenim kupovinu akcija ili opcija, besplatne akcije ili prava na buduću novčanu isplatu na osnovu povećanja cijene akcije Societe Generale-a (SAR).

Opcije se obračunavaju po fer vrijednosti kada su zaposleni prvi put obaviješteni, bez čekanja da se ispune uslovi za poklonom i da korisnici realizuju opcije.

Plan kupovine akcija Grupe računa se preko binomskih formula kada Grupa ima adekvatnu statistiku da razmatra ponašanje korisnika opcija. Kada nema ovih podataka, koristi se model Black & Scholes ili model Monte Carlo. Procjene prave nezavisni aktuari.

Za transakcije plaćanja akcijama zasnovane na kapitalu (besplatne akcije, kupovina akcija ili opcija), fer vrijednost ovih instrumenata, koja se računa na dan ustupanja, odnosi se na cijeli period ustupanja i evidentira se kao *Instrumenti kapitala i povezane rezerve* u okviru akcionarskog kapitala. Na svaki dan obračuna, ovi instrumenti se revidiraju pri čemu se uzimaju u obzir rezultat i uslovi usluge i prilagođava se

sveobuhvatni trošak plana kako je prvobitno definisano. Shodno tome, tada se prilagođavaju i troškovi sa samog početka plana koji se evidentiraju kao *Troškovi za zaposlene*.

Za transakcije plaćanja akcijama zasnovane na gotovini (akcije koje daju kompanije koje nijesu kotirane ili kompenzacija za akcije Societe Generale-a), fer vrijednost iznosa koji se isplaćuju priznaje se kao *Troškovi za zaposlene* kao trošak tokom perioda dospijeca u odnosu na odgovarajuću stavku na strani pasive u bilansu stanja u dijelu *Ostala pasiva – Rashodi za primanja zaposlenih*. Ova stavka koja se isplaćuje se zatim ponovo računa po fer vrijednosti u odnosu na prihod dok se ne poravna. Za derivative zaštite, efektivni udio promjene fer vrijednosti bilježi se u bilans uspjeha.

Rezervacije za rizike

Rezervacije za rizike obuhvataju izdvajanja, bez storniranja, za rezervacije i obezvrijeđenja za kreditni rizik, kredite koji se smatraju nenaplativima i iznose otpisanih kredita kao i izdvajanja i storniranja rezervacija za ostale rizike.

Porez na prihod

- **Tekući porezi**

Tekući porez se zasniva na oporezivoj dobiti svake konsolidovane kompanije koja se oporezuje i određuje se u skladu sa propisima koje propisuju lokalni poreski organi, kojima se porez plaća.

Poreske obaveze koje nastaju po osnovu kamata na kredite i prihoda od akcija evidentiraju se na određeni račun kamata jer se koriste za poravnanje poreza na prihod za određenu godinu. Takva poreska obaveza knjiži se kao *Porez na prihod* u konsolidovanom bilansu uspjeha.

- **Odloženi porezi**

-

Odloženi porezi se evidentiraju kad god Grupa uoči privremenu razliku između knjigovodstvene vrijednosti i poreske vrijednosti aktive i pasive u bilansu stanja koja će uticati na buduće plaćanje poreza. Odložena poreska sredstva i obaveze računaju se u svakoj konsolidovanoj kompaniji koja se oporezuje u skladu sa propisima lokalnih

poreskih organa, kojima se porez plaća. Taj iznos se dobija na osnovu objavljene ili naknadno objavljene poreske stope za koju se očekuje da će se primjenjivati kada se aktiva realizuje ili se pasiva poravna. Odloženi porezi se prilagođavaju u slučaju promjena poreskih stopa. Ovaj iznos se ne umanjuje na sadašnju vrijednost. Odloženi poreski prihod može da nastane na osnovu privremenih razlika koje se oduzimaju ili prenosa poreskog duga u naredni period. Odloženi poreski prihod evidentira se jedino kada je vjerovatno da će data podružnica da ga koristi u određenom roku. Ove privremene razlike ili prenos poreskog duga u naredni period takođe se mogu koristiti za budući oporezivi profit. Prenos poreskog duga za naredni period podliježe godišnjoj kontroli pri čemu se uzima u obzir poreski sistem koji se primjenjuje u određenim podružnicama i realna projekcija njihovog poreza na prihod ili rashod, na osnovu njihovih predviđanja za razvoj poslovanja: svaki prethodno neuočeni odloženi poreski prihod evidentira se u bilans stanja u mjeri u kojoj je vjerovatno da će budući oporezivi prihod biti toliki da se nadoknadi odloženi poreski prihod; ipak, računovodstvena vrijednost odloženog poreskog prihoda koji se već nalazi u bilansu stanja smanjuje se kada dođe do rizika od neplaćanja ili djelimične uplate.

Tekući i odloženi porezi evidentiraju se u konsolidovanom bilansu uspjeha kao *Porez na prihod*. Ali odloženi porezi koje se odnose na dobitke i gubitke evidentirani kao *Neostvareni ili odloženi dobici ili gubici* takođe se priznaju pod istim nazivom u akcionarski kapital.

Poslovi osiguranja

- **Finansijska imovina i finansijske obaveze**

Finansijska imovina i obaveze osiguravajućih kompanija Grupe priznaju se i računaju u skladu sa pravilima kojima se uređuju gore opisani finansijski instrumenti.

- **Rezerve za preuzimanje rizika osiguravajućih kompanija**

Rezerve za preuzimanje rizika odgovaraju obavezama koje osiguravajuće kuće imaju prema vlasnicima i korisnicima polisa.

U skladu sa MSFI 4 Ugovori o osiguranju, rezerve za preuzimanje rizika za životno i neživotno osiguranje i dalje se računaju u skladu sa istim lokalnim propisima.

Rezerve za preuzimanje rizika za životno osiguranje uglavnom obuhvataju aktuarske rezerve, koje odgovaraju razlici između tekuće vrijednosti obaveze koju ima osiguravač

i obaveze imao ca polise, i rezerve za nastalu štetu koja nije nadoknađena. Rizici koji su pokriveni osiguranjem su rizici od smrti, invaliditeta i spriječenosti za rad.

Rezerve za preuzimanje rizika za polise investiciono-životnog osiguranja sa diskrecionim učešćem u ostvarenju rezultata ili nekom drugom značajnom karakteristikom računaju se na dan sastavljanja bilansa stanja na osnovu tekuće vrijednosti imovine na koju se polisa odnosi.

Rezerve za preuzimanje rizika za neživotno osiguranje sadrže rezerve za nerealizovane premije (udio prihoda od premija koji se odnosi na naredne finansijske godine) i za neisplaćene štete. Uglavnom su pokriveni rizici koji se odnose na stambeni prostor, automobile i osiguranje od nezgoda.

Prema principima definisanim u MSFI 4, i u skladu sa lokalnim propisima koji se primjenjuju na osnovu ovih principa, polise životnog osiguranja sa karakteristikama diskrecionog učešća u ostvarenju rezultata podliježu „paralelnom računovodstvu“ dok se sve promjene u vrijednosti finansijskih sredstva koje mogu da utiču na imao ce polisa evidentiraju kao *Odloženo učešće u rezultatu*. Ova rezerva se računa da bi se vidjela potencijalna prava imalaca polisa na neostvarene dobitke po finansijskim instrumentima koji se mjere po fer vrijednosti ili na njihov mogući udio u neostvarenim gubicima.

Da bi se pokazalo da se može platiti odloženi porez na prihod na osnovu učešća u rezultatu u slučaju neostvarenog neto gubitka, koriste se dva pristupa da bi se vidjelo da za zahtjeve za likvidnost koji su nastali usljed nepovoljnog ekonomskog okruženja neće biti potrebno prodavati imovinu u slučaju neostvarenih gubitaka:

- prvi pristup predstavlja simulaciju determinističkog („standardizovanog“ ili ekstremnog) stresnog scenarija. Ovaj pristup se koristi da bi se pokazalo da u ovim scenarijima nema značajnih gubitaka u postojećoj aktivi na dan sastavljanja bilansa stanja za testirane scenarije.
- drugim pristupom želi se obezbijediti da prodaja imovine da bi se zadovoljile potrebe za likvidnošću neće dovesti do značajnih gubitaka srednjeročno ili kratkoročno. Ovaj pristup se provjerava za predviđanja na osnovu ekstremnih scenarija.
- testiranje adekvatnosti pasive se takođe vrši dva put godišnje preko stokastičkog modela koji je zasnovan na pretpostavkama usklađenim sa parametrima MCEV (ugrađena vrijednost usklađena sa tržištem). Ovo

testiranje obuhvata sve buduće novčane tokove, zajedno sa naknadama za upravljanje, provizijama, polisama i garancijama.

III. ANALIZA FINANSIJSKIH IZRAZA

Kao što je navedeno u uvodnom dijelu rada, angažman autorke u bankarskoj industriji jedan je od razloga zašto se u ovom radu obrađuju finansijski izrazi, i to u trima jezicima: engleskom, francuskom i crnogorskom. Sam finansijski izvještaj, čiji je prevod dat u prethodnom dijelu, kao vrsta teksta spada u informativni tekst koji kao vrstu prepoznaju i Rejs (Reiss: in Venuti 2000, 165) i Njumark (Newmark, 1988). Prema Njumarku, osnovne karakteristike informativnog teksta su „moderan, ne-regionalni, ne-idiolektatski stil koji može imati četiri jezička varijeteta: (1) formalni, neemotivni, tehnički stil za akademske radove, koji je u engleskom jeziku karakterističan po upotrebi pasiva, sadašnjih i perfektivnih vremena, bukvalnih izraza, latinskog vokabulara [...]“ (Newmark, 1988 : 57). Naš finansijski izvještaj predstavlja usko stručan tekst, namijenjen uskoj publici (iako se objavljuje na Internet stranici banke i dostupan je svima) i odlikuje ga birokratski jezik, uz prilično štura objašnjenja, mnogo pasivnih konstrukcija i dugih rečenica.

Prilikom bilo kakvih analiza u jezicima, uvijek se vodi računa o tome da se postigne ekvivalencija koja se može posmatrati na raznim nivoima – od riječi preko gramatike do teksta. Mi ćemo se u ovom radu baviti ne-ekvivalencijom tj. bavićemo se izrazima koji su predstavljali najveći izazov u prevođenju što zbog nedostatka odgovarajućeg prevoda, što zbog nepostojanja samih koncepata. Izrazi i termini iz izvještaja dati su u trojezičnom glosaru koji se nalazi u prilogu ovog rada. Izrazi koji su predstavljali najveći izazov u prevodilačkom smislu predstavljeni su ovom poglavlju, zajedno sa prevodilačkim postupcima koji su korišćeni. U ovom poglavlju je takođe dat i pregled skraćenica, kao i anglicizama koji su prenijeti u crnogorski jezik.

Prevodilački postupci odnosno strategije koje su nam pomogle da dođemo do odgovarajućih i prihvatljivih rješenja su one koje je definisala Mona Bejker (Baker, 1992 : 26-42). Ona pravi klasifikaciju od osam strategija za koje smatra da su od velike pomoći prevodicima, ali i da nijesu jedine koje prevodioci koriste:

1. Prevođenje uopštenijim terminom
2. Prevođenje neutralnijim terminom
3. Prevođenje putem korišćenja kulturoški odgovarajućeg izraza
4. Prevođenje putem pozajmljenica ili pozajmljenica i objašnjenja
5. Prevođenje putem parafraziranja uz korišćenje sličnog izraza

6. Ilustracije kao prevodi
7. Izostavljanje u prevodu
8. Prevođenje putem parafraziranja uz korišćenje potpuno drugačijeg izraza

U daljem tekstu bavićemo se analizom izraza i pojmova koji su nam predstavljali najveći izazov u prevođenju.

3.1 Strategije u prevođenju

a. **International retail banking – Banque de détail – univerzalno bankarsko poslovanje**

Bankarsko poslovanje može se podijeliti u više kategorija u zavisnosti od vrste usluga koje određena banka pruža i od vrste klijenata kojima su usluge namijenjene. Tako postoji privatno bankarstvo (za izuzetno bogata fizička lica), investiciono bankarstvo, finansijsko savjetovanje, upravljanje voznim parkom i univerzalno bankarstvo, koje je i najzastupljenije. Kod izraza **international retail banking** i **banque de détail**, problem predstavlja prevođenje riječi **retail** i **détail**, jer obje ove riječi imaju dvostruko značenje kada se koriste u finansijama.

Kada pogledamo objašnjenje pojma retail u rječniku, vidimo da retail predstavlja vrstu poslovanja gdje trgovci prodaju robu na malo - maloprodaja. Ako posmatramo prevod ovog pojma na francuski i na crnogorski, dobićemo isto značenje. Dvostrukost značenja pojmova **retail** i **détail** ogleda se u tome što se ovim terminima i u engleskom i u francuskom jeziku označava i kategorija klijenata kojima banka pruža usluge – fizička lica ili stanovništvo, dok to u crnogorskom jeziku nije slučaj. Kod izraza **retail banking**, francuski jezik nudi prevodni ekvivalent u obliku imeničke fraze **banque de détail**, pri čemu ovaj koncept bankarstva obuhvata transakcije svih lica koja se mogu naći na nekom tržištu.

U crnogorskom jeziku je teže dobiti prevodni ekvivalent, jer su pojmovi iz izvornog jezika semantički kompleksni, u smislu višestrukog značenja. Izraz *maloprodajno bankarstvo* u crnogorskom jeziku ne postoji. Ako bi se pojmovi **retail** i **détail** u izrazima **retail banking** i **banque de détail** preveli kao *bankarsko poslovanje sa fizičkim licima* ili *sa stanovništvom*, ne bi se na pravi način prenijela suština ove vrste

bankarskog poslovanja. Strategija koju smo koristili u prevođenju jeste prevođenje uopštenijim terminom (Baker, 1992 : 26), gdje smo pojam *maloprodajno* zamijenili pojmom **univerzalno** i dobili **univerzalno bankarsko poslovanje**. Ovim pojmom smo obuhvatili sve karakteristike ovog bankarstva, jer se usluge i proizvodi u našim poslovnim bankama ne pružaju samo fizičkim licima nego i pravnim u koja spadaju državne i javne ustanove, nevladina udruženja, mala i srednja preduzeća i velike firme.

b. Cost of risk – cout du risque – troškovi za rezervacije

Još jedan pojam koji se u bankarstvu često pominje jeste pojam **cost of risk**. Ako uporedimo engleski izraz sa francuskim **cout du risque** vidimo da u francuskom jeziku postoji ekvivalencija i na nivou forme i na nivou morfeme. U crnogorskom jeziku se problem javlja kod prevoda riječi **risk / risque**, jer prevod **troškovi za rizike** nedovoljno prenosi suštinu. U svijetu bankarstva, rizik predstavlja vjerovatnoću da klijent neće moći u potpunosti da izmiri preuzete obaveze i da će kasniti sa otplatom obaveza. Postoji nekoliko vrsta rizika kojima je banka izložena i banka mora u svakom trenutku da se pokrije ukoliko dođe do rizika. Zato se za svaki kredit za koji otplata kasni izdvajaju posebna sredstva da se pokrije mogući gubitak. Ta sredstva su rezervacije kojima se pokriva rizik i u bankarstvu koristi se izraz **troškovi za rezervacije** kojim se najbolje prenosi smisao engleskog **cost of risk** i francuskog **cout de risque**. I ovdje smo se poslužili širim pojmom kako bismo najbolje prenijeli suštinu odnosno primijenili smo strategiju prevođenja koja se odnosi na parafraziranje uz korišćenje sličnog izraza koji je češći u ciljnom jeziku nego u izvornom jeziku (Baker, 1992).

c. Unit-linked policy - des contrats en unités de compte – životno-investiciono osiguranje

Životno-investiciono osiguranje kao proizvod koji nude osiguravajuće kuće ili banke u Crnoj Gori još uvijek nije razvijeno. Zbog toga je bilo teško naći odgovarajući prevod za **unit-linked policy** i **des contrats en unités de compte**. Prevodilačka strategija kojom smo se ovdje poslužili jeste prevođenje putem parafraze uz korišćenje termina koji nijesu povezani sa izrazom u izvornom tekstu (Baker, 1992 : 38). Odlučili smo se za ovu strategiju jer koncept iz izvornog jezika nije leksikalizovan u jeziku cilju.

Unit kao i unités u izvornim tekstovima predstavljaju fond ili trust za koji se vežu polise osiguranja. To su najčešće investicioni fondovi za koje su povezane polise osiguranja. Ovakve polise funkcionišu tako da se jedan dio premije uplaćuje na račun životnog osiguranja, a drugi dio premije se koristi za kupovinu hartija od vrijednosti i dalja ulaganja u akcije. To znači da kamata dobijena po osnovu osiguranja života može rasti brže od predviđene dinamike ako je trgovina akcijama uspješna. Na crnogorskom tržištu osiguranja još uvijek ne postoji ovakav proizvod, ali zemlje u okruženju ga nude i nazivaju ga **životno-investicionim osiguranjem**. Ovaj termin smo i mi upotrijebili jer smo sigurni da će ga i lokalne osiguravajuće kuće preuzeti od svojih kompanija sestara čim se na tržištu stvore uslovi za njegovo plasiranje.

d. Time-savings account – Compte épargne temps – Štedni račun za refundaciju neiskorišćenih dana godišnjeg odmora

Pojam **time-savings account** odnosno **compte épargne temps** predstavljao je pravi problem u prevođenju. Nakon čitanja raznih tekstova iz struke kojima se reguliše radno pravo, vidjeli smo da je koncept CET (**compte épargne temps**) ponikao u Francuskoj i da se francuska skraćunica koristi i u tekstovima na drugim jezicima, uključujući i engleski. Koncept CET pretpostavlja da svaki zaposleni može da koristi dane godišnjeg odmora koji ga sleduju, ali i ne mora, već može tražiti da mu se neiskorišćeni dani godišnjeg odmora plate. U tu svrhu, svaki zaposleni u Francuskoj ima otvoren poseban štedni račun na koji mu se uplaćuje naknada za neiskorišćeni odmor. Čim iznos te naknade na računu dostigne određenu sumu, zaposleni podiže sav novac ili dio novca koji se smatra njegovom ušteđevinom. Kod nas ovakav koncept ne postoji – neiskorišćeni dani odmora se mogu isplatiti zaposlenom, ali ne na poseban račun otvoren samo za tu svrhu. Mi smo i ovdje morali da parafraziramo i dodamo objašnjenje u prevodu kako bi ovaj pojam bio jasniji i otuda imamo rješenje **štedni račun za refundaciju neiskorišćenih dana godišnjeg odmora**. Ukoliko se sličan koncept razvije i kod nas, sigurni smo da će ponuđeno rješenje moći da pomogne u razumijevanju ovog koncepta.

e. Underwriting reserves – les provisions techniques - rezerve za preuzimanje rizika

Još jedan pojam koji pripada osiguranju i gdje smo u prevodu koristili drugačiju strategiju – transpoziciju, slijedeći definiciju koju su dali Vinej i Darbelne (kod Venuti, 2000). Zamijenili smo jednu kategoriju riječi drugom, a da nijesmo promijenili značenje: pridjev smo zamijenilo predložko-padežnom sintagmom (**underwriting/technique** – za preuzimanje rizika).

3.2 Anglicizmi

Budući da veliki dio literature koja se bavi finansijama dolazi sa engleskog govornog područja ili je zbog šire dostupnosti pisana na engleskom jeziku, ne čudi da u tekstovima ovog tipa na crnogorskom jeziku ima priličan broj anglicizama. Anglicizmi nijesu zaobišli ni francuski jezik i primjetna je sve veća upotreba anglicizama u tekstovima finansijske i ekonomske struke i ta upotreba je kontrolisanija nego kod nas. Francuska akademija razmatra i odobrava uvođenje neologizama u rječnike francuskog jezika, ali opet ne može da spriječi upliv anglicizama u govorni jezik. Što se tiče jezika struke, Francuska akademija daje prevodilačka rješenja za brojne nove termine, samo da bi se izbjegla prevelika dominacija engleskog jezika.

O razlozima korišćenja anglicizama bilo je riječi u uvodnom dijelu, a ovdje ćemo se baviti vrstama upotrijebljenih anglicizama u prevodu i njihovom opravdanošću.

Prilikom određivanja vrsti anglicizama u našem prevodu, koristili smo klasifikaciju anglicizama koju je postavio Prčić (2005 : 121 - 123). On anglicizme dijeli na očigledne, sirove i skrivene. Očigledni anglicizmi su „sve one leksičke jedinice – reči (imenice, glagoli, pridevi, prilozi, uzvici, itd) i afiksi (prefiksi i sufiksi) koji su preuzeti iz engleskog jezika, koji su postali manje-više integrisani u sistem srpskog jezika – na ortografskom, fonološkom, morfosintaktičkom, semantičkom i pragmatičnom planu, i koji će vremenom steći status više ili manje odomaćene riječi ili afiksa“ (Prčić 2005 : 121). Mi ćemo ovdje tabelarno prikazati najčešće očigledne anglicizme na koje smo naišli u prevodu, i u francuskom i u crnogorskom jeziku:

Tabela 1 – očigledni anglicizmi²

² Mnogi od ovih termina su izvorno latinskog porijekla, pa su preko francuskog stigli u engleski jezik, a onda jezikom ekonomije ponovo u francuski (prim.aut)

Engleski jezik	Francuski jezik	Crnogorski jezik
Acquisition	Acquisition	Akvizicija
Amortisation	Amortisation	Amortizacija
Animation	Animation	Animacija
Arbitrage	Arbitrage (m)	Arbitraža
Balance	Bilan	Bilans
Bank	Banque	Banka
Budget	Budget	Budžet
Business	Business	Biznis
Capital	Capital	Kapital
Classification	Classification	Klasifikacija
Company	Compagnie	Kompanija
Compensation	Compensation	Kompenzacija
Consolidation	Consolidation	Konsolidacija
Conversion	Conversion	Konverzija
Deflationary	Deflationnaire	Deflatoran
Derivative	Derivative	Derivat
Diversification	Diversification	Diverzifikacija
Dividend	Dividende	Dividenda
Evaluation	Evaluation	Evaluacija
Instruments	Instruments	Instrumenti
Marketing	Marketing	Marketing
Net	Net	Neto
Option	Option	Opcija
Parity	Parite	Paritet
Personnel	Personnel	Personal
Portfolio	Portfolio	Portfolio
Profit	Profit	Profit

Ratio	Ratio	Racio
Reserves	Reserves	Rezerve
Transaction	Transaction	Transakcija
Volatility	Volatilite	Volatilnost

Ovo nije konačan spisak svih očiglednih anglicizama. Analiza se ovdje može uraditi u nekoliko različitih pravaca budući da se analiziraju tri jezika i termini na tim jezicima. Mi smo se odlučili da prikazemo analizu koja se može istovjetno primijeniti na sva tri jezika zbog lakšeg prikaza prisutnosti anglicizama u sva tri jezika jer na ovaj način lakše prikazujemo globalni uticaj koji engleski jezik ima na ostale jezike.

Pored očiglednih anglicizama, Prčić definiše i sirove anglicizme koji su „integrisani u sistem srpskog jezika samo na semantičkom i pragmatičnom planu“ (Prčić 2005 : 122). Sirovi anglicizmi mogu da zadaju probleme korisnicima, jer dosta često oni nijesu ortografski adaptirani. Stoga oni korisnici koji ne poznaju engleski jezik ne znaju kako pravilno da izgovore sirovi anglicizam, dok s druge strane, oni koji se služe engleskim jezikom, izgovor određuju prema sopstvenoj logici i njima svojstvenim pravilima. U našem radu nije bilo mnogo primjera sirovih anglicizama u sva tri jezika, a oni koji su uočeni dati su u sljedećoj tabeli:

Tabela 2 – sirovi anglicizmi

Engleski jezik	Francuski jezik	Crnogorski jezik
Back office	Back office	Back office
Carve-out	Carve-out	Carve-out
Cut-off	Cut-off	Cut-off
Hair-cut	Hair-cut	Hair-cut
Trading	Trading	Trading

Iako su u prevodu dati kao sirovi anglicizmi, nije ih nemoguće prevesti. **Back office** je organizaciona jedinica u banci koja pruža podršku ekspoziturama prilikom izvršavanja platnih naloga i zove se **Odjeljenje za podršku bankarskim**

operacijama. Dalje, izraz **carve-out** označava **razdvajanje** neke kompanije od majke kompanije koje se odvaja u fazama, da bi se osnovala nova, samostalna kompanija. **Cut-off** je izraz koji se koristi da označi **krajnje vrijeme za prijem naloga** da bi se realizovao istog dana. **Hair-cut** predstavlja **umanjenje vrijednosti za određeni procenat** i koristi se kod procjena hipoteke. **Trading** se u finansijama koristi u smislu **trgovine**, najčešće za trgovinu hartijama od vrijednosti.

Uočili smo tokom analize termina i prevoda da francuski jezik nije podložan usvajanju anglicizama u mjeri u kojoj je to crnogorski jezik. U tabeli koja slijedi dati su adaptirani anglicizmi u crnogorskom jeziku gdje je došlo do ortografskog prilagođavanja i do kojih smo došli prilikom analize prevoda, ali i u neposrednoj komunikaciji sa ljudima koji se bave finansijama:

Tabela 3 – adaptirani anglicizmi

Advajzor
Agenda
Autoregresioni distributivni lag
Benčmark
Broker
Bukirati
Bulk analiza
Call opcija
Chargeback procedura
Damping
Debitor
Depresijacija
Džank (obveznica)

Fajl
Faktoring
Fer
Fjučers
Forfeting
Forvard
Gep
Gep analiza
Grejs period
Gudvil
Hedž
Insajder diling
Kamatni spred
Keš ekvivalenti
Klaster
Kliping
Kliring
Leveridž
Lizing
Mapiranje
Margina
Master plan

Merdžer
Monitoring
Ofšor kompanije
Online katalog
Overdraft
Overnight plasmani
Profilisanje
Put opcija
Regrutovanje
Rejting
Revolving kartica
Sekjuritizacija
Spot (opcija)
Stejkholderi
Stock kartica
Stres scenario
Supervizija
Target
Time lag varijabla
Trade platforma
Trening
Ugovor o overdraftu

U ovoj tabeli javljaju se i skriveni anglicizmi „koji održavaju normu ili običaje engleskog jezika, krijući u oblicima srpskog jezika značenja i/ili upotrebe svojstvene oblicima engleskog jezika“ (Prčić 2005 : 145). Ovakve riječi mogu dovesti do potiskivanja riječi koje su već postojale u jeziku, a ovaj fenomen je već prisutan u svijetu finansijske i ekonomske struke. Smatramo da se većina ovih izraza može prevesti na crnogorski jezik, bez upotrebe anglicizama. Ovi izrazi predstavljaju izazov u prevodilačkom smislu, ali postoje već definisane strategije preko kojih je moguće dobiti prihvatljiv prevod. Kako Njumark tvrdi, „sve je prevodivo“ (Newmark, 1988 : 6), a mi se sa tom tvrdnjom slažemo i kroz analizu to i pokazujemo. U uvodnom dijelu radu pomenuli smo inertnost koja ide ruku pod ruku sa skrivenim anglicizmima i dovodi do stvaranja inercijskih sinonima, jer se u jeziku počinje odomaćivati engleski termin koji već postoji u crnogorskom jeziku. Prema Prčiću (2005 : 68) ovakvi sinonimi su „semantički neopravdani, i zbog toga u jeziku nepotrebni“. Navešćemo nekoliko primjera koji ilustruju inertnost:

- **TRENING** umjesto **OBUKA**
- **MARGINA** umjesto **MARŽA**
- **RACIO** umjesto **KOEFICIJENT**
- **EKONOMIJA** umjesto **PRIVREDA**
- **EKONOMSKI RAST** umjesto **PRIVREDNI RAST**
- **KOMISIJA** umjesto **PROVIZIJA**
- **KREDITNO PISMO** umjesto **AKREDITIV**
- **HEDŽ** umjesto **ZAŠTITA**
- **RISK** umjesto **RIZIK**
- **PROVAJDER** umjesto **PRUŽALAC USLUGA**
- **SERVIS** umjesto **USLUGA**
- **PRINTER** umjesto **ŠTAMPAČ**
- **TRANSFER** umjesto **PRENOS**
- **FRONT** umjesto **EKSPOZITURE**
- **BACK** umjesto **PODRŠKA POSLOVANJU**

- BORD umjesto ODBOR
- ALERT umjesto UPOZORENJE
- ČEK LISTA umjesto KONTROLNA LISTA
- OVERDRAFT umjesto DOZVOLJENI MINUS / PREKORAČENJE
- DISKONT umjesto ESKONT
- SENZITIVNOST umjesto OSJETLJIVOST
- MONITORING umjesto PRAĆENJE
- PROCESUIRANJE umjesto OBRADA
- PROJEKCIJE umjesto PREDVIĐANJA
- INDIKATOR umjesto POKAZATELJ
- FI umjesto NAKNADA

Kada se radi o stvaranju sinonima zasnovanih na anglicizmima, smatramo da su takvi sinonimi potpuno suvišni u jeziku i da samo stvaraju zabunu kod upotrebe izraza. Ne postoji potreba za ovakvim sinonimima i nema jezičke opravdanosti za njihovu upotrebu.

3.3 Kalkiranje

Kalkiranje je još jedan prevodilački postupak koji je jako zastupljen u stvaranju finansijske terminologije. Prčić (2005 : 179) definiše kalkiranje kao doslovno prevođenje elemenata iz engleskog jezika odgovarajućim elementima iz srpskog jezika i izvodljivo je samo kod izvedenih, složenih ili fraznih riječi“. Ista ova definicija može se primijeniti i na francuski jezik i pojavu kalkiranja ili strukturnog prevođenja. Marija Turk (1993 : 48) govori o kalkovima kao tvorenicama prema stranim uzorima i objašnjava koji uslovi moraju biti ispunjeni i na morfološkom i na semantičkom i na leksičkom nivou da bi se neka riječ proglasila kalkom. Prema Turk, jedan od ciljeva upotrebe kalkova jeste da se obogati jezik primalac u smislu stvaranja novih riječi ili u smislu dodjeljivanja novih značenja postojećim riječima. U ovoj tabeli dati su neki primjeri kalkiranja na koje smo naišli prilikom analize finansijske terminologije:

Tabela 4 - kalkovi

Engleski jezik	Francuski jezik	Crnogorski jezik

Available for sale	Disponible a la vente	Raspoloživ za prodaju
Fair value	La juste valeur	Fer vrijednost
Frame agreement	Accord cadre	Okvirni ugovor
Held to maturity	Detenu jusqu'a l'echeance	(koji se) drži do dospijeća
Sight deposit	Depot a vue	Depozit po viđenju
Value date	Date de valeur	Datum valute

Osim anglicizama i kalkova, u finansijskoj terminologiji koriste se i metafore, ali i veliki broj skraćenica, koje će biti predstavljene u nastavku.

3.4 Metafore u finansijskoj terminologiji

U finansijama se metafora često koristi, čak se i u ekonomskim i finansijskim krugovima može čuti da je sama ekonomija metafora. Metafora služi da se oni apstraktni pojmovi bliže objasne konkretnim pojmovima i budući da su finansije prilično apstraktne, ne čudi da se metafora mnogo koristi. U tabeli 5 dati su neki primjeri metafore koji su zajednički svim trima jezicima i u kojima je metafora vjerno prenijeta – prenijete metafore u ovim jezicima možemo da posmatramo i kao anglicizme.

Tabela 5 - metafore

Engleski jezik	Francuski jezik	Crnogorski jezik
GDP goes up	PIB monte	BDP raste
Liquid assets	Les actifs liquides	Likvidna sredstva
Labour market	Marche du travail	Tržište rada
Human capital	Capital humain	Ljudski kapital
Comparative advantage	Avantage comparatif	Komparativna prednost

Unfair competition	Concurrence injuste	Nepravična konkurencija
Bank wars	Les guerres des banques	Banke ratuju
Inflow of foreign capital	Influx de capital étranger	Priliv stranog kapitala
Economic recovery	Redressement de l'économie	Privredni oporavak
Prices fall	Les prix tombent	Cijene padaju
Mature market	Le marché mûr	Zrelo tržište
Heart of economy	Le cœur de l'économie	Srce ekonomije
Branch of company	La succursale	Ogranak kompanije
Economic growth	La croissance économique	Privredni rast
Healthy loans	Prets sains	Zdravi krediti

Međutim, na osnovu analize metafora u engleskom jeziku i prevoda na francuski i crnogorski jezik, možemo uočiti da metafora nije toliko česta u crnogorskom jeziku i da se pokušavaju upotrijebiti druge prevodilačke strategije kako bi se izbjegla metafora. U crnogorskom jeziku najčešće se koristi parafraza uz dodavanje objašnjenja, što se može vidjeti na primjerima u daljem tekstu. Sa francuskim jezikom to nije slučaj – metafore su zastupljenije. Jedna od strategija koja je korišćena u prevodu na crnogorski jezik jeste da se metafora prenese korišćenjem različitog domena uz dodatno objašnjenje, kao u ovom primjeru:

Amendments to IAS 12: Deferred tax: **Recovery of Underlying Assets**

Amendements a IAS 12: Impot differe: **Recouvrement des actifs sous-jacents**

Izmjene MRS 12: Odloženi porezi: **povraćaj sredstava koja su služila za obračun poreza**

Na osnovu ovog primjera možemo da vidimo da je u francuskom jeziku očuvana i metafora, ali i ekvivalentnost na nivou rečenice, dok to nije slučaj u crnogorskom jeziku.

Pored ove strategije u prevođenju, korišćena je i strategija prevođenja metafore metaforom gdje postoji isti pojmovni mehanizam, ali se metaforički izraz razlikuje (Silaški, 2012 : 115):

Caps → najviše cijene

Floors → najniže cijene

Host contract → osnovni ugovor

Mirror accounting → paralelno računovodstvo

Standing order → trajni nalog

Ovi primjeri u francuskom jeziku dati su kao sirovi anglicizmi, dakle, prenijeti su bez prilagođavanja. Ni crnogorski jezik nije pobjegao od prevođenja metafora anglicizmima, samo što je kod nas došlo do ortografskog i fonetskog prilagođavanja:

Forward – forvard

Futures – fjučersi

Goodwill – gudvil

Strategije koje smo pomenuli u dijelu (ne)prevođenja metafora pokazuju da još uvijek nijesmo spremni da prihvatimo metafore u svijetu finansija i brojki, što dovodi opet do prevelikog broja anglicizama čija upotreba samo zbunjuje one koji se ne služe najbolje engleskim jezikom.

3.5 Skraćenice

Još jedan problem u prevođenju predstavljaju i skraćenice i akronimi. Ne postoji tačno definisano pravilo kako prevoditi skraćenice jer su neke ušle u jezik i odomaćile se bez prevođenja, neke su prevedene, a kod nekih je zadržana strana skraćenica, a dat je prevod. Prilikom analize rada, uočili smo da francuski jezik ne daje prevode za skraćenice koje se javljaju u tekstu, već ih prenosi u originalu, bez ikakvog prilagođavanja. U crnogorskom jeziku takođe postoji ta praksa, ali isto tako nailazimo na skraćenice koje su prevedene. Mi se u ovom radu i prevođenju nijesmo odlučili za istovjetan postupak – ili da se sve skraćenice prevedu ili da se ostave u originalu – već smo se odlučili za kombinaciju, zbog toga što se veliki broj skraćenica odomaćio u

našem jeziku u domenu finansija. U tabeli 6 daćemo prikaz svih skraćenica na koje smo naišli u tekstu i prevodilačka rješenja tih skraćenica na francuskom i na crnogorskom jeziku.

Tabela 6 - skraćenice

Engleski jezik	Francuski jezik	Crnogorski jezik
CVA (Credit Value Adjustment)	CVA (Credit Value Adjustment)	CVA (tržišna vrijednost rizika druge strane)
DVA (Debt Value Adjustment)	DVA (Debt Value Adjustment)	DVA (ispravka vrijednosti dužničkih instrumenata)
IAS (International Accounting Standards)	IAS (International Accounting Standards)	MRS (međunarodni računovodstveni standardi)
IASB (International Accounting Standards Board)	IASB (International Accounting Standards Board)	IASB (Odbor za međunarodne računovodstvene standarde)
IBAN (International Banking Account Number)	IBAN (Identifiant international du compte bancaire)	IBAN (međunarodni broj bankovnog računa)
IFRIC (International Financial Reporting Interpretations Committee)	IFRIC (International Financial Reporting Interpretations Committee)	IFRIC (Komitet za tumačenje računovodstvenih standarda)
IFRS (International Financial Reporting Standards)	IFRS (International Financial Reporting Standards)	MSFI (međunarodni standardi finansijskog izvještavanja)

MCEV (Market Consistent Value) (Market Embedded Value)	MCEV (Market Consistent Value) (Market Embedded Value)	MCEV (ugrađena vrijendost usklađena sa tržištem)
SPV (Special Purpose Vehicles)	Entites ad-hoc	SPN (subjekti posebne namjene)
TSDI (Perpetual Subordinated Notes)	TSDI (Titres subordonnes a duree indeterminee)	TSDI (trajne subordinirane obveznice)

IV. ZAKLJUČAK

U ovom radu bavili smo se analizom finansijskih termina u engleskom, francuskom i crnogorskom jeziku. Činjenica da su u pitanju tri jezika koja ne pripadaju istoj grupi jezika otežavala nam je analizu, ali dobijeni rezultati pokazali su da ovi jezici ipak imaju dosta sličnosti, kako na nivou riječi i rečenice, tako i na nivou teksta. Da bismo uopšte mogli da krenemo sa analizom izraza, oslanjali smo se na Njumarkovu pretpostavku da je sve prevodivo i da se sve može prenijeti na drugi jezik, bez obzira na postojanje očiglednih razlika među jezicima (Newmark, 1988 : 6). Nakon urađene analize, vidjeli smo da je njegova pretpostavka istinita i da se samo razlikuju načini na koje ćemo neki pojam prenijeti na drugi jezik. Ti načini su zapravo strategije ili postupci koje primjenjujemo u prevođenju o kojima su pisali razni autori teorija prevođenja. U ovom konkretnom radu, primijenili smo strategije Mone Bejker (Baker, 1992 : 26-42) i Vineja i Darbelnea (kod Venutija, 2000), jer smo smatrali da one daju najbolja rješenja za prevodilačke probleme. Najčešće korišćene strategije u prevođenju izazovnih izraza jesu prevođenje uopštenijih terminima usljed nedostatka riječi na ciljnom jeziku kao i parafraza uz davanje dodatnih objašnjenja, bilo zbog nepostajanja datog koncepta bilo zbog neophodnosti da se termin proširi radi lakšeg razumijevanja.

Kod finansijskih izraza i termina uticaj engleskog jezika je ogroman, što i ne čudi s obzirom na to da je veći dio literature koja se odnosi na finansije i ekonomiju uopšte pisan na engleskom jeziku. Takođe, prisustvo stranih kompanija i stranih investitora u Crnoj Gori doprinosi dubljem prodoru engleskog jezika kod nas, kao i učešće naših stručnjaka za finansije na raznim konferencijama gdje je radni jezik engleski. Dosta često, ovi stručnjaci se i ne trude da odaberu odgovarajući prevod na crnogorski jezik za svoje kolege koji se ne služe najbolje engleskim jezikom, već samo fonetski prilagode englesku riječ. Ovu pojavu je, između ostalih, prepoznao i Prčić (Prčić, 2005 : 5). S obzirom na ove okolnosti i naše iskustvo vezano za područje finansija, očekivali smo da ćemo u analizi naići na anglicizme i to u mnogo većoj mjeri u crnogorskom jeziku nego u francuskom. Rezultati analize su to i pokazali.

U prevodu na crnogorski jezik prepoznali smo veliki broj anglicizama, kako očiglednih, tako i sirovih i skrivenih. Mišljenja smo da inertnost u prevođenju i korišćenju stranih riječi, pored ustanovljenih domaćih riječi, najviše doprinosi ovolikom prodoru anglicizama u naš jezik koji bismo nazvali stihijskim. Za razliku od

francuskog jezika, gdje Francuska akademija kontroliše i odobrava upliv neologizama u svoj jezik, u Crnoj Gori ne postoji kontrolno tijelo koje ima isti cilj. Smatramo da je u većini slučajeva upotreba anglicizama neopravdana, jer postoje domaće riječi, i da takva upotreba samo zbunjuje korisnike. Čini se da ne postoji jedinstvena prevodilačka strategija ili prevodilački postupak kojim bi se ovaj problem stihijskog prisvajanja anglicizama mogao kontrolisati.

Pored anglicizama, analizom smo utvrdili da jezik finansija i ekonomije obiluje metaforama koje su lako uočljive i česte, da korisnici nijesu uopšte svjesni da se radi o metaforama. U jeziku finansija metafora više nije vezana za stil već za novu realnost koja upućuje na apstraktnost finansija kao naučnog pravca koji se želi približiti svima koji su povezani sa finansijama. Obradivanjem metafora, primjetili smo da se najčešće koriste metafore gdje se finansijske operacije poistovjećuju sa kretanjem vode, životinjama, ljudskim tijelom, i vojskom. Vidjeli smo takođe da su metafore mnogo češće u francuskom jeziku nego u crnogorskom i da se u prevođenju metafora na crnogorski u pojedinim slučajevima izbjegava metafora i da se traže druge strategije, najčešće parafraziranje i dodavanje objašnjenja.

Analiza je pokazala da postoji veliki broj izraza i termina koji su semantički kompleksni i za čije je prevođenje potrebno i malo istraživanja i poznavanja struke. Za te semantički kompleksne termine najčešće korišćene strategije su parafraze uz dodavanje objašnjenja ili opisa, prevođenje pojmom koji je širi ili univerzalniji od originalnog pojma, a transpozicija je takođe česta. Budući da se radi o konsolidovanom izvještaju koji sadrži detalje o poslovanju svih linija unutar Societe Generale grupe, u analizi smo naišli i na koncepte koji još uvijek nijesu razvijeni kod nas i koji su bili problematični za prevod. U ovim slučajevima koristili smo parafraze i dodatna objašnjenja kako bismo što bliže objasnili koncept i pripremili teren za razvoj ovih konceptata (proizvoda) kod nas.

Na kraju, nakon analize i sagledavanja stvarnog stanja u praksi, došli smo do par zaključaka. Otpornost na nove riječi u jeziku uvijek će biti izazov, bez obzira na djelatnost. Lingvisti su mnogo osjetljiviji na ovu pojavu, ali primjetno je da i oni postaju nemoćni u borbi za svoj jezik. Kada posmatramo prevod na francuskom, vidimo da je ekvivalencija prisutna skoro na svim nivoima, zbog međusobne veze između engleskog i francuskog jezika kroz istoriju i uticaja koji su ta dva jezika vršili jedan na drugi. U

crnogorskom jeziku, možemo reći da postoji nemar ili nezainteresovanost prevodilaca da očuvaju strukturu svog jezika i odupru se uticaju stranih jezika. Mada, ne možemo kriviti samo prevodioce za uplive stranih riječi u crnogorski jezik. Svi oni koji su zaposleni u stranim kompanijama i od kojih se očekuje da svakodnevnu komunikaciju obavljaju na stranom jeziku, u ovom slučaju bankari, umnogome doprinose stvaranju anglicizama. U neposrednoj saradnji sa prevodiocima, oni nameću upotrebu stranih riječi i za razliku od prevodilaca, ne brinu o očuvanju sopstvenog jezika. Osim ovog izazova očuvanja sopstvenog jezika, uočavamo još jedan izazov o kom nijesmo govorili u ovom radu, a koji je također važan – očuvanje engleskog jezika u smislu pogrešnog prevođenja termina sa crnogorskog koji su već jednom prevedeni sa engleskog (*back translation*), ali ovu temu ćemo ostaviti za neko naredno istraživanje.

Uz ove izazove, mišljenja smo da će se potreba pisanog prevođenja u oblasti finansija i ekonomije smanjiti budući da dolaze nove generacije u finansijama kojima je engleski jezik blizak i koje su prilično ravnodušne prema očuvanju sopstvenog jezika.

V. GLOSAR

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Administrativna zabrana	Zabrana stavljena na platu dužnika na osnovu njegovog pristanka ili sudske odluke	Garnishment	A legal process whereby payments towards a debt owed by an individual can be paid by a third party - which holds money or property that is due to the individual - directly to the creditor. The third party in such a case is generally the individual's employer and is known as the garnishee.	Saisie-arrêt (f)	Acte par lequel un créancier (le saisissant) arrête les deniers appartenant à son débiteur (le saisi) et existant entre les mains d'un tiers (le tiers saisi).
Akcije	Vlasničke korporativne hartije od vrednosti čijom kupovinom se stiče vlasništvo nad dijelom kapitala akcionarskog društva.	Shares / Stock	A unit of ownership interest in a corporation or financial asset.	Actions (f)	Titre remis en échange de son apport à toute personne qui, lors de la constitution d'une société de capitaux (société anonyme ou en commandite par actions) adhère à cette société en lui transférant soit une somme d'argent, soit des biens en nature (immeuble ou matériel)

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Aktiva	Imovina kojoj je vlasnik trgovačko društvo ili fizička osoba, npr. gotovina, lična imovina, zalihe na skladištu, materijalna imovina, nematerijalna imovina.	Assets	<p>1. Something valuable that an entity owns, benefits from, or has use of, in generating income.</p> <p>2. Something that an entity has acquired or purchased, and that has money value (its cost, book value, market value, or residual value). An asset can be (1) something physical, such as cash, machinery, inventory, land and building, (2) an enforceable claim against others, such as accounts receivable, (3) right, such as copyright, patent, trademark, or (4) an assumption, such as goodwill.</p>	Actifs	<p>1. Un actif est un élément identifiable du patrimoine ayant une valeur économique positive pour l'entité, c'est-à-dire un élément générant une ressource que l'entité contrôle du fait d'événements passés et dont elle attend des avantages économiques futurs.</p> <p>2. Une immobilisation corporelle est un actif physique détenu, soit pour être utilisé dans la production ou la fourniture de biens ou de services, soit</p>

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					pour être loué à des tiers, soit à des fins de gestion interne et dont l'entité attend qu'il soit utilisé au-delà de l'exercice en cours.
Aktivno tržište	živo tržište, tržište čije su obilježje brojni poslovi kupoprodaje hartija od vrijednosti odnosno velike količine kupoprodaje hartija od vrijednosti ili robe	Active market	Market in which there are frequent and large volumes of transactions.	Marché actif (m)	un marché où les éléments négociés sur ce marché sont homogènes; on peut normalement trouver à tout moment des acheteurs et des vendeurs consentants; et les prix sont mis à la disposition du public.
Amortizacija	Postupak postepenog smanjenja vrijednosti neke stavke aktive, uz istovremeno	Amortization	Preferred term for the apportionment (charging or writing off) of the cost of an intangible asset as an operational cost over the asset's estimated useful life	Amortissement (m)	Opération consistant à constater la dépréciation normale et

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	prenošenje te vrijednosti na odgovarajuće račune potraživanja				définitive d'une immobilisation.
Amortizovani trošak	Trošak finansijske imovine, iznos po kojem se finansijska imovina početno mjeri, umanjen za iznos otplate glavnice i uvećan za iznos kumulativnog otpisa primjenom metode efektivne kamatne stope za svaku razliku između početnog iznosa i iznosa dospjeća.	Amortised cost	The part of the cost of an asset that is written off as amortization or depreciation in an organization's accounts, and represents accumulated amortization or depreciation to date.	Cout amorti (m)	le montant auquel est évalué l'actif ou le passif financier lors de sa comptabilisation initiale, diminué des remboursements en principal, majoré ou diminué de l'amortissement cumulé calculé par la méthode du taux d'intérêt effectif, de toute différence entre ce montant initial et le montant à l'échéance, et diminué de toute réduction (opérée directement ou via un compte de correction de

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					valeur) pour dépréciation ou irrécouvrabilité
Apetit prema riziku	Nivo rizika koji je banka spremna da prihvati	Risk appetite	The level of risk that an organization is prepared to accept, before action is deemed necessary to reduce it	Appétit au risque (m)	le niveau de risque maximum qu'une entreprise est prête à prendre en vue d'atteindre ses objectifs stratégiques
Bankomat	uređaj koji korisniku kartice omogućava podizanje gotovine sa računa, kao i uvid u stanje raspoloživih sredstava 24sata dnevno	Automated Teller Machine (ATM)	a computer terminal that takes the place of a human bank teller and allows the user to access basic bank services, such as making deposits and cash withdrawals from remote locations, twenty-four hours a day	Distributeur automatique de billets (DAB)	Appareil permettant le retrait d'argent au moyen d'une carte bancaire et d'un code confidentiel individuel
Bezgotovinski instrument plaćanja	opšti i posebni nalog za prenos sredstava sa računa na račun, nalog za naplatu, nalog za obračun, zbirni nalog za prenos, interni nalog za prenos, akceptni	Non-cash item	Check, draft, or other negotiable instrument that cannot be credited to a customer's account until it completes the bank's clearing cycle.	Éléments hors caisse	Capitaux investis dans les débiteurs, les stocks et autres actifs à court terme d'une entreprise

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	nalog, obračunski ček				
Bilans stanja	Dvostrani finansijski izveštaj koji daje pregled aktive i pasive. Aktiva predstavlja sredstva a pasiva izvore sredstava, što automatski znači da strane bilansa moraju da budu u ravnoteži, jer zapravo prikazuju jednu istu stvar sa dva aspekta	Balance sheet	a statement of the assets, liabilities, and capital of a business or other organization at a particular point in time, detailing the balance of income and expenditure over the preceding period	Bilan (m)	Inventaire de la situation financière, établi à un moment donné et dressant un état de l'actif et du passif.
Bilans uspjeha	Dvostrani pregled rashoda i prihoda u određenom vremenskom periodu	Income statement	A financial statement that measures a company's financial performance over a specific accounting period	Compte du résultat (m)	un document comptable présentant l'ensemble des produits et des charges d'une société durant un exercice comptable

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Bilans uspjeha	Dvostrani pregled rashoda i prihoda u određenom vremenskom periodu	Profit or loss account	A financial statement that measures a company's financial performance over a specific accounting period	Compte du résultat (m)	un document comptable présentant l'ensemble des produits et des charges d'une société durant un exercice comptable
Blagajnik	zaposleni u banci koji radi na šalteru	Teller	an employee of the bank working at the cash desk	Guichetier (m)	Employé(e) qui travaille à un guichet
Brojke	broj koji pokazuje finansijski rezultat neke kompanije	Figures	a number, especially one which forms part of official statistics or relates to the financial performance of a company.	Chiffre (m)	Chiffre correspondant à un nombre représentant une somme, un total
Brokeraža	Naknada koja se plaća brokeru za odrađeni posao	Brokerage	the payment to a broker for a deal carried out	Courtage (m)	Rémunération en pourcentage du courtier ou du banquier, de l'agent de change qui effectue des opérations de courtage
Bruto	ukupan iznos prije oporezivanja	Gross	without deduction of tax or other contributions; total	Brut	Dont on ne déduit rien

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Dan sticanja	Dan kada akcije ili opcije postaju stopostotno vlasništvo njihovog vlasnika	Vesting date	The date when options truly become "one's own" to exercise	Date de notification	La date a la quelle les titres entrent en force
Datum isteka	Datum kada se neka obaveza završava	Termination date	The date when something is terminated. Also called expiration date.	Date d'échéance	Date à laquelle une obligation devient exigible ou prend fin.
Datum obračuna	dan kada se vrši obračun troškova	Measurement date	date of calculation	Date d'évaluation (f)	date de calculation
Datum zatvaranja	dan kada se zaključuju bilansi stanja i uspjeha kako bi se znala finansijska pozicija banke ili kompanije	Closing date	The day of account closing	Date de cloture (f)	Date à laquelle une entreprise décide de clôturer son bilan et son compte de résultats afin d'établir la position comptable et financière
Deficit	višak rashoda nad prihodima u određenom periodu	Deficit	The amount by which expenses exceed income or costs outstrip revenues	Déficit (m)	Ce qui manque pour compléter une quantité donnée de numéraire ou pour balancer un compte

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Depozit	Sredstva komitenata, najčešće stanovništva, koja su oročena ili po viđenju, a na koje komitent zarađuje kamatu koja je definisana kamatnom stopom.	Deposit	1. Funds placed into an account at a depository institution to increase the credit balance of the account. 2. Down payment given in advance to support the intention to complete a commercial transaction.	Dépôt (m)	Fonds, valeurs ou titres confiés à une banque pour être gardés et restitués selon des modalités déterminées.
Depozit po viđenju	Novac koji se može povući iz banke na zahtjev vlasnika bez prethodne najave. Obično ne nosi nikakve kamate, ili su stope vrlo niske. Poznati su i kao a vista depoziti.	Demand deposit	Bank account that allows money to be withdrawn from the available balance, by the account holder at his or her will and by any means, without notice to the bank.	Dépôt à vue	Dépôt de fonds dont la disponibilité est immédiate.
Derivati	ulozi na cijene akcija, kamatne stope, valutne kurseve, cijene roba i sl.	Derivative	Contract to buy or sell an asset or exchange cash, based on a specified condition, event, occurrence, or another contract.	Produits dérivés (m)	Contrat dont la valeur est dérivée du prix d'un actif sous-jacent tel qu'une action, une obligation ou une matière première.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Devizne opcije	Pružaju mogućnost kupovine ili prodaje deviza i mogu se izvršiti bilo kada u određenom razdoblju	Foreign exchange options	Arrangement in which a party acquires (upon payment of a fee) the right but not the obligation to buy or sell a specified amount of a currency on a fixed date and at a fixed rate.	Options sur cours de change	permet de s'assurer d'un cours de change dans une devise particulière, tout en conservant la possibilité de réaliser la transaction au cours comptant si ce dernier est plus favorable
Devizni kurs	Cijena valute jedne zemlje izražena u valuti druge zemlje	Exchange rate	The price of a nation's currency in terms of another currency	Cours de change (taux de change)	Un cours de change exprime la valeur d'une devise par rapport à une autre devise
Diskont	Kamata na nominalnu vrijednost za vrijeme od prodaje mjenice do njene valute	Discount	Deduction from the par value of a financial instrument, made in advance of its sale.	Décotes	Dépréciation de la valeur de marché d'un titre par rapport à sa valeur réelle.
Diverzifikacija	U bankarstvu - investiranje sredstava u vrijednosne papire brojnih različitih	Diversification	Spreading a bank's assets (loans) over a wider assortment of quality borrowers, to maintain or improve earning levels while	Diversification (f)	consiste à obtenir la meilleure performance possible dans la

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	kompanija i drugih pravnih osoba		maintaining the same level of exposure.		relation rentabilité/risque.
Dividenda	Dio profita koji akcionar naplaćuje na osnovu svoje akcije, a čiju visinu određuje skupština akcionara u zavisnosti od rezultata preduzeća i u skladu sa pravilima akcionarskog društva.	Dividend	A share of the after-tax profit of a company, distributed to its shareholders according to the number and class of shares held by them.	Dividende (m)	Somme annuelle distribuée par une société à ses actionnaires ou à ses associés au prorata du capital souscrit par eux et proportionnellement aux bénéfices réalisés
Dividendna stopa	Odnos dividende po akciji i berzanskog kursa akcije.	Dividend rate	The total expected dividend payments from an investment, fund or portfolio expressed on an annualized basis plus any additional non-recurring dividends that may be received during that period	Taux de distribution	pourcentage du bénéfice réalisé par une entreprise et qu'elle distribue à ses actionnaires sous la forme de dividendes
Dobit / Profit	direktno označava razliku između prihoda i troškova	Profit	a financial gain, especially the difference between the amount earned and the amount spent in buying, operating, or producing something	Bénéfice (m)	un gain, un profit ou un avantage obtenu grâce à une action, à une affaire, une opération

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Dodjela opcija	Pravo na dobijanje dodatnih akcija	Subscription options	Shares carrying the right (but not the obligation) to be exchanged for common stock (ordinary shares) of a firm at a predetermined price and within a specified period, while simultaneously carrying the right to a dividend prior to the exchange.	Souscription d'actions (f)	Droit d'acquérir des actions nouvelles. Cela implique que la société procède à une augmentation de capital lors de l'exercice des options de souscription.
Donje kamatne stope granice	Najniže moguće vrijednosti kamatne stope	Floors	Lowermost preset limit of a range, or the maximum limit below which a quantity (such as an interest rate, inventory level, selling price) is not allowed to fall under a rule, or the terms of an agreement or contract.	Floor (m)	contrat de taux d'intérêt qui, moyennant le paiement d'une prime, permet à son acheteur de se couvrir ou de tirer profit d'une baisse des taux monétaires en deçà d'un certain niveau (taux plancher ou taux d'exercice)
Dotiranje	računovodstvena konstatacija da je došlo do amortizacije aktive	Allocation	An authorization to incur expense or obligation up to a specified amount, for a specific purpose, and within a specific period	Dotation (f)	la constatation comptable de la dépréciation d'un actif.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Dug	Iznos koji jedna strana potražuje od druge strane	Debt	An amount of money borrowed by one party from another	Dette (f)	Obligation qu'un débiteur est tenu d'exécuter envers son créancier (personne ou organisme), en particulier somme d'argent qu'il est tenu de lui payer
Dugotrajna sredstva / imovina	djelovi imovine jednog preduzeća koji treba trajno da služe poslovanju, i nijesu namijenjeni prodaji. U dugotrajnu imovinu spadaju zemljišta, zgrade, mašine i finansijska ulaganja.	Non-current assets	Resource that is not expected to be consumed or sold within the normal operating cycle of a firm, such as equipment, machinery, and plant.	Actifs non courants	les actifs immobilisés (immobilisations corporelles, incorporelles et financières)
Dužničke hartije od vrijednosti	Hartije od vrijednosti koje se ukamaćuju po unaprijed utvrđenoj kamatnoj stopi i isplaćuju u određenom momentu - na kraju	Debt securities	Debt instrument such as a bond, debenture, or promissory note which is issued with a promise of repayment on a certain date at a specified rate of interest.	Dettes représentées par un titre	les dettes représentées par des titres émis par l'établissement à l'exception des titres du marché inter-bancaire et les titres de

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	roka dospijeća ili u tačno utvrđenim periodima dospijeća.				créances négociables , les titres de même nature émis à l'étranger, les obligations et les autres titres à revenu fixe
Dužnički instrumenti	Dugoročne hartije od vrijednosti koje emituje država ili neki njen organ ili agencija, s namjenom, prvenstveno, finansiranja budžetskog deficita, odnosno za pokriće državnih dugova	Debt instruments	Document that serves as a legally enforceable evidence of a debt and the promise of its timely repayment. Banker's acceptance, bills of exchange, bonds, certificates of deposit, debentures, and promissory notes, all are debt instruments.	Titres de créances	Titre émis en représentation d'un placement à échéance fixe, d'une durée minimum de 1 jour (sauf pour les bons à moyen terme), pour un minimum de 150 000 € émis par le Trésor, un établissement de crédit ou une entreprise.
Dužnik	Fizičko ili pravno lice koje ima obavezu prema svojim povjeriocima.	Debtor	A person who owes money.	Débiteur (m)	Personne qui doit une somme à une autre

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Efektivna kamatna stopa	Daje realniju sliku o punoj cijeni kredita jer se bazira na ukupnim troškovima koje klijer plaća banci prilikom podizanja i tokom otplate kredita, odnosno, ukupnim prihodima ostvarenim na položene depozite.	Effective interest rate	Actual interest paid on a loan, or earned on a deposit account, depending on the frequency of compounding or effect of inflation.	Taux d'intérêt effectif (m)	Taux d'un crédit exprimé en prenant en compte le taux d'intérêt proprement dit, les frais de dossier, les frais d'assurance et les éventuels frais d'acte.
Egzotične opcije	opcije čije karakteristike odstupaju od karakteristika standardnih (tzv. plain vanilla) opcija	Exotic options	an option which has features making it more complex than commonly traded vanilla options	Option exotique	une produit dérivé qui présente des caractéristiques plus complexes que les produits classiques, nommés options vanille
Ekspozitura	Poslovnica banke gdje se pružaju bankarske usluge	Branch	Premises of the Bank where the services are provided to the clients	Agence	Établissement local dépendant d'une succursale de banque.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Factoring	Finansijska usluga kupoprodaje potraživanja, a predmet faktoringa može biti svako postojeće nedospjelo ili buduće, cijelo ili djelimično, kratkoročno novčano potraživanje (tj. koje dopijeva u roku do jedne godine od dana prodaje robe ili pružanja usluge) koje je nastalo po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga zaključenog između pravnih lica i preduzetnika.	Factoring	Short-term, non-bank financing of accounts-receivable.	Affacturage (m)	Contrat par lequel un établissement de crédit spécialisé, appelé factor, achète ferme les créances détenues par un fournisseur, appelé vendeur, sur ses clients (français ou étrangers), appelés acheteurs ou bénéficiaires de services et ce moyennant rémunération.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Faktoring bez prava regresa	Faktor preuzima rizik naplate potraživanja na sebe	Non-recourse factoring	Form of Factoring in which the Factor offers a Credit protection service and therefore the credit risk of Debtor failure remains with the Factor.	Affacturage sans recours	Forme d'affacturage dans laquelle la société d'affacturage offre un service de garantie et la société d'affacturage assume par conséquent le risque de crédit lié à la défaillance du débiteur.
Faktoring sa pravom regresa	Faktor se obraća klijentu (prodavcu) ako potraživanja postanu nenaplativa i rizik ostaje na klijentu.	Recourse factoring	Recourse Factoring is when a company sells it's invoices to a factor, with the promise that the company will buy back any uncollected invoices. The factor does not take the risk of any uncollected invoices	Recourse factoring	Le recourse factoring est une technique d'affacturage qui permet de financer des factures sans garantie, c'est à dire des créances sans assurance crédit donnée par le factor.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Faktura	Isprava koju predavalac ili isporučitelj stvari ili pružalac usluga izdaje primaocima robe ili usluge, specificirajući u njoj kvantitativno i kvalitativno predane ili isporučene stvari ili pružene usluge, dodatne troškove, odgovarajuće poreze, modalitete plaćanja itd.	Invoice	A nonnegotiable commercial instrument issued by a seller to a buyer. It identifies both the trading parties and lists, describes, and quantifies the items sold, shows the date of shipment and mode of transport, prices and discounts (if any), and delivery and payment terms.	Facture (f)	Montant des marchandises vendues, des services fournis
Fer vrijednost	cijena koju bi trebalo primiti za prodatu imovinu ili platiti za podmirenje obaveze u uobičajenoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja vrijednosti	Fair value	a rational and unbiased estimate of the potential market price of a good, service, or asset	Juste valeur (f)	une norme comptable consistant à valoriser, à la date de clôture du bilan, les actifs et les passifs des grandes entreprises selon leur valeur de marché ou à défaut selon leur valeur calculée par la

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					somme actualisée des flux de revenus attendus de leur utilisation
Fiksna stopa	Kamatna stopa koja se propisuje odlukom	Fixed-rate	An interest rate that does not change over the life of the loan.	Taux fixe	un taux d'intérêt dont le niveau ne change pas durant toute la durée d'un placement ou d'un emprunt
Finansijski instrumenti	Element finansijskog sistema, čija je brojnost i raznolikost najočigledniji pokazatelj dostignutog stepena razvoja finansijskog tržišta.	Financial instrument	A document (such as a check, draft, bond, share, bill of exchange, futures or options contract) that has a monetary value or represents a legally enforceable (binding) agreement between two or more parties regarding a right to payment of money.	Les instruments financiers (m)	Les instruments financiers sont les titres financiers et les contrats financiers. Ils ne peuvent être émis que par l'Etat, une personne morale, un fonds commun de placement ou un fonds commun de créances.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Finansijski lizing	Lizing je način finansiranja koji podrazumijeva pravni posao kojim korisnik lizinga stiže ekonomsko pravo korišćenja predmeta u ugovorenom periodu, dok lizing kompanija zadržava pravno vlasništvo nad predmetom do kraja isteka ugovora o lizingu.	Lease financing	A specialized area of finance dealing with renting property owned by a lender, financing the leases of a company engaged in rentals, financing the purchase of an item to be leased out by a borrower	Location financement	un contrat de location ayant pour effet de transférer au preneur la quasi-totalité des risques et avantages inhérents à la propriété d'un actif. Le transfert de propriété peut intervenir ou non, in fine.
Finansiranje	davanje sredstava ili imovine uz očekivanje da će se ta sredstva ili imovina vratiti	Lending	disposing of money or property with the expectation that the same thing (or an equivalent) will be returned	Financement (m)	une opération permettant à un agent économique (Etat, entreprises, particuliers,...) de se procurer les ressources (à court, moyen ou long terme) nécessaires au financement de sa trésorerie ou de ses besoins d'investissement

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Fjučersi	visokostandardizovani finansijski instrumenti kojima se može trgovati na berzi, pa time imaju veći stepen likvidnosti	Futures	Commodities or securities contracted for delivery at a stated future date at a specified price.	Futures	Contrat à terme portant sur un engagement ferme de livraison standardisé, dont les caractéristiques sont connues à l'avance
Fluktucija	Slobodno fluktuiranje deviznih kurseva, koji se formiraju na deviznim berzama na osnovu ponude i tražnje.	Fluctuation	Change or variation in a quantity over time.	Variation (f)	Modification de la valeur d'une variable
Garancija / jemstvo	Pismena ugovorna obaveza jednog saugovarača prema drugom da će snositi rizik nekog posla, odnosno nadoknaditi štetu.	Guarantee	Written undertaking that something is of a specified benefit, content, or quality, or that it will provide satisfaction or will perform a duty or obligation in a specified manner.	Garantie (f)	Acte procurant à un créancier une sûreté en complément de l'engagement du débiteur.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Glavna knjiga	evidencija u kojoj se sistematično prikazuju stanje i promjene na imovini, obavezama, vlastito m kapitalu, prihodima i rashodima u toku obračunskog perioda i koja predstavlja osnov za sastavljanje finansijskih izvještaja	General ledger	Central repository of the accounting information of an organization in which the summaries of all financial transactions (culled from subsidiary ledgers) during an accounting period are recorded	Grand livre (m)	le recueil de l'ensemble des comptes utilisés d'une entreprise qui tient sa comptabilité en partie double
Glavnica	Osnovni, «pozajmljeni» iznos koji je dužnik dužan povjeriocu i na koji se najčešće obračunava kamata	Principal	Capital as distinct from the income (interest) derived from it.	Principal (m)	Montant emprunté et non encore remboursé mais qui devra l'être tôt ou tard
Gornje granice kamatne stope	Najveće moguće vrijednosti kamatne stope	Interest rate caps	This is a provision in adjustable rate mortgages that limits how much an interest rate can increase.	Cap (m)	une option sur taux d'intérêt qui permet à un emprunteur de se fixer un taux d'intérêt plafond

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					au-delà duquel il juge le coût d'un emprunt prohibitif et recevra le différentiel entre le taux du marché et le taux plafond
Gotovinsko plaćanje	Plaćanje u novcu za kupljenu robu ili dobijenu uslugu	Cash payment	A form of liquid funds given by a consumer to a provider of goods or services as compensation for receiving those products.	Décaissement de trésorerie (m)	Sortie de liquidités, i.e. d'argent ou flux monétaires, en contrepartie de l'acquisition d'un bien ou de la prestation d'un service.
Grejs period	podrazumijeva da se tokom određenog perioda ne otplaćuju ni kamata ni glavnica	Grace period	A provision in most loan and insurance contracts which allows payment to be received for a certain period of time after the actual due date	Délai de grâce (m)	le report du terme d'une dette ou l'échelonnement des échéances qu'un créancier, ou parfois un juge, peut accorder pour tenir compte de la situation du débiteur

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Gubici od umanjenja vrijednosti	iznos za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva ili jedinice koja generiše gotovinu veća od njegovog nadoknativog iznosa	Impairment losses	the amount by which the carrying amount of an asset or cash-generating unit exceeds its recoverable amount	Perte de valeur (f)	le montant pour lequel la valeur comptable d'un actif ou d'une UGT excède sa valeur recouvrable
Gubitak	Negativan rezultat u poslovanju, kada preduzeće ne ostvari aktivnosti na planirani način	Loss	Financial loss to a business or person resulting from death, injury, disability, property damage or destruction caused by the negligent acts of a third party.	Perte (f)	Un sinistre subi par une entreprise
Gudvil	označava nevidljivu vrijednost organizacije koja se procjenjuje na osnovu njenog ugleda i poslovanja na tržištu	Goodwill	the established reputation of a business regarded as a quantifiable asset and calculated as part of its value when it is sold	Écart d'acquisition	la différence entre l'actif du bilan d'une entreprise et la somme de son capital immatériel et matériel valorisée à la valeur de marché
Hartije vrijednosti	investicioni instrumenti, odnosno, one hartije od vrijednosti kod kojih postoji rizik ulaganja koji se	Securities	Financing or investment instruments (some negotiable, others not) bought and sold in financial markets, such as bonds, debentures, notes, options, shares (stocks), and warrants.	Titres (f)	Certificat représentatif d'une valeur de bourse

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	kompenzuje potencijalnom zaradom				
Hartije od vrijednosti podržane hipotekom	spadaju u klasu hartija od vrijednosti podržanih aktivom, u finansijske derivate koji vezuju svoju vrijednost i profil isplate za udružene stambene ili komercijalne nekretnine	Mortgage-backed securities	Debt instrument secured by a mortgage or a pool of mortgages (but not conveying a right of ownership to the underlying mortgage).	Titres adossés à des prêts hypothécaires	une valeur mobilière adossée à des actifs
Hartije od sa vrijednosti fiksnim prihodom	Hartije od vrijednosti koje donose siguran, redovan prihod.	Fixed-income securities	Bond, certificate of deposit, preferred stock (preference share), etc., which yields fixed and regular income (interest).	Titres à taux fixe	le titre de dette a un taux de rémunération fixé au moment de l'émission du titre de dette (par opposition aux titres de dettes à taux variable)
Hibridni instrument	finansijski instrumenti koji služe prikupljanju izvora sredstava, a imaju karakteristike	Hybrid instrument	An investment product that combines the attributes of an equity security with a debt security.	Instrument hybride (m) / Titres hybrides	des produits financiers qui combinent les caractéristiques de

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	kapitala i karakteristike obaveza				plusieurs types de valeurs mobilières.
IASB	Odbor za međunarodne računovodstvene standarde	IASB	International Accounting Standards Board	IASB	Conseil des normes comptables internationaux
Imovina	pokretna i nepokretna dobra i/ili prava vlasništva pravne ili fizičke osobe, koja se mogu izraziti u novcu; sredstva koja se koriste u poslovanju preduzeća	Property	Article, item, or thing owned with the rights of possession, use, and enjoyment, and which the owner can bestow, collateralize, encumber, mortgage, sell, or transfer, and can exclude everyone else from it.	Immeubles	un ensemble de biens et de droits.
Instrumenti kapitala	predmet trgovanja na finansijskom tržištu	Equity instrument	Document that serves as a legally enforceable evidence of the right of ownership in a firm, such as a share certificate	Instruments de capitaux propres	l'intérêt résiduel dans les actifs de l'entreprise après déduction de tous ses passifs
Investiciono životno osiguranje	Razni fondovi u koje osiguranik može da ulaže svoje premije, koji se dalje investiraju u velikoj mjeri u akcije.	Unit-linked policy	A life assurance policy in which a portion of the premium is used to purchase life cover (the sum assured) with the balance invested in an authorised unit trust/trusts.	Contrats en unités de compte	Contrat d'assurance-vie dont la valeur fait référence à un ou plusieurs supports (actions,

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					obligations, parts ou actions d'OPCVM, parts ou actions de sociétés immobilières, etc.).
Isplata	Čin davanja novca kojim se podmiruje obaveza prema onome koji je radio ili kojim se podmiruje obaveza banke	Disbursement	Payment by an agent or professional on behalf of a principal or client who is presented with a bill for its reimbursement.	Débours (m)	Somme avancée pour le compte de quelqu'un
Isplatiti	Dati novac/naknadu za urađenu uslugu	Remunerate	to pay an equivalent to for a service, loss, or expense	Rémunérer	Constituer la rémunération de quelque chose
Ispravka vrijednosti	iznos smanjenja vrijednosti stalne imovine (sredstava) utvrđen obračunom amortizacije zbog tehničkog i/ili ekonomskog trošenja stalne imovine (sredstava).	Impairment	A company's asset that is worth less on the market than the value listed on the company's balance sheet	Dépréciation (f)	Perte de valeur

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Ispravka vrijednosti dužničkih instrumenata	računovodstvena tehnika kojom se ocjenjuje kako se kompanija bori sa promjenama vrijednosti dužničkih instrumenata	Debt Value Adjustment (DVA)	an accounting valuation technique related to how a company handles changes in fixed income securities it has issued.	Ajustement de la valeur du débit (AVD)	l'ajustement qui vise à refléter le risque de crédit propre à l'entité
Isteći	Istek neke ugovorne obaveze	Expiry	An expiration, especially of a contract or an agreement	Échéance (f)	Date à laquelle un règlement est exigible ou à laquelle un engagement doit être satisfait
Izloženost	Izloženost banke prema jednom licu je iznos svih potraživanja po kreditima i drugim osnovama, ulaganja u vrijednosne papire i vlasničke uloge i preuzetih obaveza banke prema jednom licu	Exposure	(1) Total amount of unsecured loans; (2) Total amount of loans advanced to a single borrower, group, industry, or country; (3) probability of loss from devaluation, revaluation, or foreign exchange fluctuations	Exposition	État de quelqu'un, de quelque chose qui est soumis à l'influence, à l'action de quelque chose

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Jedinica koja stvara novac	najmanja utvrđena grupa imovine koja stvara novčane tokove, koji su većim dijelom nezavisni od novčanih tokova ostale imovine ili grupe imovine.	Cash-generating unit (CGU)	the smallest group of assets that independently generates cash flow and whose cash flow is largely independent of the cash flows generated by other assets.	Unité Génératrice de Trésorerie (UGT)	le plus petit groupe identifiable d'actifs qui génèrent des cash-flows indépendamment d'autres actifs ou d'autres groupes d'actifs
Jednokratna usluga	Usluga koja se pruža samo jednom i kao takva se unosi u bančine knjige	One-off service	a single promotion that will only happen once and is recorded on the company's ledger	Services ponctuels	une service effectué seulement une fois
Kamatna stopa	Stopa po kojoj se plaća cijena za privremeno korišćenje određene količine novca (kamata)	Interest rate	The amount charged, expressed as a percentage of principal, by a lender to a borrower for the use of assets	Taux d'intérêt (m)	Pourcentage permettant de calculer la rémunération d'un prêteur pour une période annuelle
Kamatni račun	postupak izračunavanja kamata u određenom postotku, razmjerno vremenu za koje je glavnica bila uložena	Interest-bearing account	Savings account in which interest on the account balance is computed and compounded every day or on a monthly basis.	Compte rémunéré	un compte à vue ouvert dans une banque sur lequel le solde est rémunéré à un taux fixé par cette dernière

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Kamatni svop	finansijski derivat koji predstavlja razmjenu između dva novčana toka koja je bazirana na različitim kamatnim stopama, ali najčešće u istoj valuti i kao takav predstavlja zaštitu od kamatnih rizika	Interest rate swaps	Contractual agreement under which two parties exchange interest payments of differing nature on an imaginary amount of principal (called notional principal) for a certain period.	Contrats d'échange de taux d'intérêt / Les swaps de taux d'intérêt	un contrat dans lequel deux contreparties (A et B) s'engagent mutuellement à se verser des flux financiers (les jambes du swap) calculés sur un montant notionnel (K), pendant une durée déterminée (n), suivant une fréquence (f), et une base de calcul calendaire
Kapital	Novac koji se koristi za vođenje nekog posla	Equity	1. A stock or any other security representing an ownership interest. 2. On a company's balance sheet, the amount of the funds contributed by the owners (the stockholders) plus the retained earnings (or losses). Also referred to as "shareholders' equity".	Capital	aussi appelés fonds propres, regroupent les capitaux de départ, la réserve (correspondant aux bénéfices qui n'ont pas été redistribués en dividende), et le résultat de l'exercice

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Kapital	ekonomska vrijednost koja se ulaže u proizvodnju ili neku drugu ekonomsku djelatnost s osnovnom svrhom da se uveća, dakle da donese neku dobit	Capital	1. Financial assets or the financial value of assets, such as cash. 2. The factories, machinery and equipment owned by a business and used in production.	Capital (m)	le capital d'une société correspond à l'argent apporté par les actionnaires à la société à la création ou ultérieurement
Kašnjenje	Neredovna otplata kredita ili ugovorene obaveze	Default	Failure to do something required by an agreement, in the performance of a duty, or under a law.	Défaillance (f)	La cessation de paiement
Klirinška kuća	Institucija na finansijskom tržištu koja se bavi kliringom (utvrđivanje obaveza i potraživanja u hartijama od vrijednosti i novcu) i saldiranjem (izvršenje obaveza prenosom hartija od vrijednosti ili plaćanjem) i koja	Clearing house	Agency or affiliate of a governing exchange (such as a stock exchange) which, as a counterparty to every transaction on that exchange, is responsible for guaranteeing, reconciling, settling, collecting, and clearing, on all trades	Chambres de compensation	Les chambres de compensation sont chargées d'effectuer sur les marchés à terme d'instruments financiers et de marchandises, la relation entre les positions débitrices et créditrices des différents intervenants, de

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	upravlja rizikom u saldiranju transakcija, između ostalog, vođenjem marginskih računa				compenser les soldes et de s'assurer du versement des appels de dépôts de garantie et de marges.
Knjigovodstvena vrijednost	Vrijednost po kojoj se vodi sva aktiva banke	Carrying amount	Full amount (par value) of a liability less sums already paid	Valeur comptable (f)	la somme de la valeur de tous les actifs de l'entreprise, moins le passif
Knjigovodstvena vrijednost	Vrijednost imovine onako kako je unijeta u poslovne knjige poreskog obveznika i korištena u svrhe finansijskog izvještavanja	Book value	Written down value of an asset as shown in the firm's balance sheet.	Valeur comptable (f)	la somme de la valeur de tous les actifs de l'entreprise, moins le passif
Koeficijent krediti depoziti	Koeficijent na osnovu kog se određuje odnos između kredita koje	Loan deposit ratio	A ratio that is used in determining the amount of loans that a bank has out versus the amount of current deposits on hand at that same time.	Ratio crédits/dépôts	mesurent la capacité d'une banque à financer ses prêts grâce aux

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	banka odobrava i depozita koje prima				dépôts de ses particuliers
Koeficijent likvidnosti	odnos između sredstava i kratkoročnih obaveza	Liquidity ratio	The calculation of a company's available cash and marketable securities against outstanding debt	Coefficient de liquidité (m)	permettent de mesurer si une entreprise a les liquidités nécessaires pour faire face à ses exigences
Koeficijent solventnosti	sposobnost preduzeća da raspoloživim novčanim sredstvima podmiri sve svoje dospjele obaveze plaćanja u rokovima njihovog dospjeća	Solvency ratio	Mathematical comparisons of different components of an entity's financial statements to determine its solvency	Ratio de solvabilité (m)	Rapport entre les capitaux propres d'une entreprise et le total de son bilan.
Koeficijent troškovi prihodi	Koeficijent na osnovu kog se određuje odnos između troškova banke i ostvarenih prihoda	Cost income ratio	a ratio between the costs involved in running a business and the income the business produces	Coefficient d'exploitation (m)	un ratio utilisé par les banques et qui met en relation les charges d'exploitation (frais de personnel, dotations aux amortissements et aux provisions,...)

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					avec le produit net bancaire.
Koeficijent zaduženosti	pokazuje do koje mjere kompanija koristi zaduživanje kao oblik finansiranja, odnosno koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem	Debt ratio	the ratio of total debt to total assets, expressed in percentage, and can be interpreted as the proportion of a company's assets that are financed by debt	Ratio d'endettement	est utilisé pour comparer les dettes (court, moyen et long terme) au total des actifs que possède l'entreprise
Koje se drže do dospjeća	finansijska imovina s fiksnim (ili promjenjivim) isplata i fiksnim dospjećem	Held-to-maturity	Investment in securities with the intention and ability to hold them to maturity	Détenus jusqu'à l'échéance	les titres, assortis de paiements fixes ou déterminables et d'une échéance fixée, que l'entreprise a l'intention manifeste et la capacité de conserver jusqu'à leur échéance
Kontni plan	Sistemska prikazivanje svih računa pravnih lica i preduzetnika, prema	Chart accounts of	a financial organizational tool that provides a complete listing of every account in an accounting system	Plan comptable (m)	l'ensemble des règles d'évaluation et de tenue des comptes qui

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	određenoj šemi (kontnom okviru).				constitue la norme de la comptabilité
Konvertibilne obveznice	Instrumenti zaduženja koji su konvertibilni (zamjenjivi) u dionice prema određenoj cijeni prema odluci njihovog vlasnika.	Convertible bonds	Bond that can be exchanged for the issuing company's other securities (common stock or ordinary shares, for example) under certain terms and conditions.	Obligations convertibles	Obligation qui offre à son détenteur la possibilité de la convertir en un nombre d'actions de la société émettrice fixé à l'avance.
Konvertovati	Razmijeniti	To convert	To exchange for something of equal value	Convertir	Réaliser la valeur d'un bien, d'un avoir, dans une autre catégorie de bien, une monnaie étrangère.
Korisnik	Pravno ili fizičko lice kome je odobreno korišćenje kredita ili nekog drugog bankarskog proizvoda	Beneficiary	Person or other legal entity for whose present or future interest (benefit) an annuity, assignment (such as a letter of credit), contract, insurance policy, judgment, promise, trust, will, etc., is made.	Bénéficiaire	Celui, celle à qui est destinée une somme d'argent
Kotiranje cijene	Cijene na berzi	Quoted prices	The cost of coverage for a product or service that an	Prix cotés (m)	Les prix a la bourse

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
			authorized seller or provider offers in good faith.		
Kotirati na tržištu	Ponuditi na kupovinu hartije i ponuditi na prodaju hartije na određenom tržištu u određenom periodu	To quote in market	To offer in the market	Coter sur un marché	Action régulièrement soumise à la cotation
Kredit	ustupanje određene svote novčanih sredstava od strane finansijske organizacije (banke i dr.) kao kreditora (zajmodavca) nekoj osobi (dužniku, zajmoprimcu), uz obavezu da mu ih ovaj vrati u dogovorenom roku i plati pripadajuću naknadu – kamatu.	Loan	The act of giving money, property or other material goods to a another party in exchange for future repayment of the principal amount along with interest or other finance charges.	Prêt (n)	Contrat par lequel l'une des parties, le prêteur, met à la disposition de l'autre, l'emprunteur, une chose pour son usage, à charge de la restituer au terme convenu, le plus souvent assorti d'une garantie et donnant lieu au versement d'un intérêt en cas de prêt d'argent; somme prêtée

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Kreditiranje	novčani dužničko-povjerenički odnos u kojem povjerilac kredita (obično banka) ustupa pravo korišćenja određenog iznosa novčanih sredstava dužniku (debitoru) na ugovoreno vrijeme i uz ugovorene uslove otplate.	Borrowing	Receiving something of value in exchange for an obligation to pay back something of usually greater value at a particular time in the future.	Emprunt (m)	Opération consistant pour une personne physique ou morale à solliciter d'un établissement de crédit la mise à disposition d'une somme d'argent pour une durée et à un taux déterminés.
Kreditna sposobnost	Karakteristika dužnika koja govori o spremnosti dužnika da ispunjava svoje obaveze po uzetom kreditu, što je i jedan od kriterijuma za analizu hartija od vrijednosti	Creditworthiness	Creditor's judgment of an entity's current and future ability, and inclination to honor debt obligations as agreed upon. It is usually based on the credit history, credit rating, and character of the entity.	Solvabilité (f)	la capacité d'un emprunteur à assumer l'ensemble de ses engagements en cas de cessation de son activité lorsqu'il s'agit d'une entreprise ou en cas de perte d'emploi lorsqu'il s'agit d'un particulier

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Kreditni rizik	Rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neizvršavanja obaveza dužnika prema banci.	Credit risk	risk that a borrower will default on any type of debt by failing to make payments which it is obligated to do	Risque de crédit	le risque de perte sur une créance ou plus généralement celui d'un tiers qui ne paie pas sa dette à temps
Kupac	Onaj koji kupuje ili preuzima	Buyer	Party which acquires, or agrees to acquire, ownership (in case of goods), or benefit or usage (in case of services), in exchange for money or other consideration under a contract of sale.	Acquéreur (m)	Celui qui acquiert, surtout des biens immeubles
Kupovna cijena	Vrijednost fakture	Purchase price	The price that an investor pays for a security	Coût d'acquisition (m)	Somme des dépenses engagées dans l'achat d'un bien ou d'un service. Comprend le prix d'achat, ainsi que les frais accessoires occasionnés par l'acquisition (installation, transport, montage du bien).

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Kvanto opcije	Opcije koje imaju valutnu klauzulu kojom se eliminiše devizni rizik	Quanto products options	Guaranteed exchange rate option in one currency with payout in another, thus eliminating the foreign exchange risk.	Produits/ quanto	Options un actif dérivé (call, put) dont le payoff est payé dans une devise particulière (domestique) mais dont les sous-jacents sont issus d'un marché étranger, donc libellés dans une autre devise, avec un taux de change à maturité fixé à l'avance, permettant aux investisseurs de limiter leur exposition au risque de change
Manjiski udio	onaj dio dobiti ili gubitka i neto imovine zavisnog entiteta koji se može pripisati kapitalu koji nije vlasništvo matične kompanije,	Non-controlling interests	An ownership stake in a corporation where the held position gives the investor no influence on how the company is run	Participations ne donnant pas le contrôle	Capitaux propres d'une filiale qui ne peuvent être attribués directement ou indirectement à une société mère.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	direktno ili indirektno kroz zavisne entitete.				
Materijalna osnovna sredstva	stanovi, ostale zgrade i građevine, mašine i oprema i kultivisana sredstva	Tangible assets	Cash, equipment, machinery, plant, property anything that has long-term physical existence or is acquired for use in the operations of the business and not for sale to customers.	Immobilisations corporelles	un actif physique détenu pour être utilisé dans la production de biens et services marchands et loué à des tiers.
Metoda dioničkog vlasništva	Računovodstvena metoda koju koristi neka kompanija da izmjeri profit koji ima u drugim kompanijama gdje ima akcije	Equity method	An accounting technique used by firms to assess the profits earned by their investments in other companies	Mise en équivalence (f)	La consolidation par mise en équivalence intervient lorsque la société mère exerce une influence notable sur la gestion et la politique financière de sa filiale
Mjenica	Pismeni dokument, izdat u strogo zakonskoj formi, u kome se izdavalac (trasant) obavezuje da će u roku isplatiti	Bill of exchange	a written order to a person requiring them to make a specified payment to the signatory or to a named payee; a promissory note	Lettre de change (f)	un écrit par lequel une personne, dénommée tireur, donne à un débiteur, appelé tiré, l'ordre de

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	određeni iznos, ili pak poziva drugo lice (trasata) da izvrši tu isplatu				payer à l'échéance fixée, une certaine somme à une troisième personne appelée bénéficiaire ou porteur
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi	IAS	International Accounting Standards	IAS	Normes comptables internationales
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja	IFRS	International Financial Reporting Standards	IFRS	Normes internationales d'information financière
Naknada	Fiksna ili varijabilna naknada koju neka banka naplaćuje za pružene usluge (zamjena valuta, doznake, čuvanje vrijednosti itd.).	Fee	an amount beyond the initial cost estimates, and reflects factors such as the risks involved	Frais (m)	Somme allouée pour effectuer certaines dépenses reconnues nécessaires
Naknada za rad	Cijena za obavljeni rad sa svim direktnim ili indirektnim benefitima koju	Compensation	Sum of direct benefits (such as salary, allowances, bonus, commission) and indirect benefits (such as insurance, pension plans, vacations) that an	Rémunération (f)	Prix d'un travail fourni ou de services rendus

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	poslodavac plaća zaposlenom		employee receives from an employer.		
Naplata	namirivanje dospjelih obaveza i dugova	Recovery	collection of amount due	Recouvrement (m)	Action de recouvrer des créances, de récupérer des sommes dues par des débiteurs
Naplata	Proces naplaćivanja duga koji klijenti imaju prema banci	Collection	Process of recovering amounts owed to a firm by its customers.	Recouvrement (m)	l'ensemble des moyens légaux mis en action, pour recouvrir le paiement d'une créance sur un débiteur
Neemitovane akcije	1) akcije kompanije koje nisu emitovane, iako postoji ovlašćenje akcionara za njihovo emitovanje (primjenjuje se u SAD-u) 2) dugoročne kreditne hartije od vrijednosti koje emituje država	Treasury shares	US term for corporate stock reacquired by the issuing firm to (1) hold in its control to frustrate a takeover attempt, (2) reissue it to the public at a later date for a better price, (3) cancel (retire) it to reduce number of outstanding shares and thus increase earnings per share.	Actions propres	des actions détenues par l'entreprise émettrice de ses actions.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Nekotirani instrumenti	instrumenti kojima nije moguće utvrditi fer vrijednost	Unlisted instruments	A financial instrument that is not traded on an exchange, but through the over-the-counter (OTC) market	Instruments non cotés	les placements dans des instruments de capitaux propres qui n'ont pas de prix coté sur un marché actif et dont la juste valeur ne peut être évaluée de manière fiable
Nekvalitetni kredit	Kredit čija redovna otplata kasni	Non-performing loan	A loan where the borrower is not likely to pay any interest nor to repay the principal	Prêts non productifs	des prêts pour lesquels une banque n'a pas reçu de versement prévu depuis au moins 90 jours
Nematerijalna osnovna sredstva	Obuhvataju istraživanja rada, kompjuterskog softvera, zabavnih, literalnih i umjetničkih originalnih i drugih nematerijalnih osnovnih sredstava.	Intangible assets	Reputation, name recognition, and intellectual property such as knowledge and know how. Intangible assets are the long-term resources of an entity, but have no physical existence.	Immobilisations incorporelles	un actif sans substance physique mais qui est utile à l'activité de l'entreprise, en contribuant notamment à son goodwill

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Neostvarena dobit	Neostvarena dobit ili gubitak je situacija gdje se aktivna pozicija na tržištu pomjerila na područje dobiti ili gubitka, ali trgovanje još nije zatvoreno kako bi se dobit ili gubitak mogao dodati kapitalu na računu.	Unrealised profit	Profit which has been made but not yet realized through a transaction, such as a stock which has risen in value but is still being held.	Profit latent	Profit résultant de l'augmentation de la juste valeur d'un actif détenu par l'entité par rapport à son coût d'origine, que l'on considérera comme réalisé lorsque l'actif sera sorti du patrimoine de l'entité par cession ou échange avec un tiers.
Neostvareni gubitak	Neostvarena dobit ili gubitak je situacija gdje se aktivna pozicija na tržištu pomjerila na područje dobiti ili gubitka, ali trgovanje još nije zatvoreno kako bi se dobit ili gubitak mogao dodati kapitalu na računu.	Unrealised loss	A loss that results from holding onto an asset after it has decreased in price, rather than selling it and realizing the loss	Perte latente	une perte de change provisoire que l'on constate à l'inventaire

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Neprenosive akcije	akcije koje glase na ime i ne mogu se prenijeti na neko treće lice	Non-transferrable shares	a security or other asset that is difficult to sell or transfer	Titres incessibles	Titre qui n'est pas cessible; qui ne peut être cédé, aliéné par celui auquel il appartient
Neraspoređena dobit	akumulirana ili neraspoređena zarada od početka njenog sticanja	Retained earnings	The percentage of net earnings not paid out as dividends, but retained by the company to be reinvested in its core business	Capitaux propres	tout ce que l'entreprise possède à l'exception de ses dettes
Netiranje	prebijanje kratkih i dugih pozicija za potrebe obračunavanja izloženosti pojedinim rizicima	Netting	Consolidating the value of two or more transactions, payments or positions in order to create a single value	Compensation (f)	Consolidation des valeurs de plusieurs transactions pour avoir une valeur unique
Neto bankarski prihod / Neto prihod od poslovanja	razlika između dobiti prije oporezivanja i poreza na dobit	Net banking income (NBI)	The total revenue in an accounting period minus all expenses during the same period.	Produit net bancaire	Différence entre les produits (intérêts et commissions) et les charges d'exploitation bancaires (intérêts et commissions) hors intérêts sur créances douteuses, mais y

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					compris les dotations et reprises de provisions pour dépréciation des titres de placement.
Neto dobit	Neto dobit ili profit je čista dobit nakon oporezivanja koja ostaje na raspolaganju korporaciji. Izračunava se tako da se od bruto dobiti oduzme porez na dobit.	Net income	the amount of money remaining after all operating expenses, interest, taxes and preferred stock dividends (but not common stock dividends) have been deducted from a company's total revenue	Revenu net (m)	le revenu brut diminué des dépenses occasionnées pour sa perception (frais professionnels, entretien d'un patrimoine, etc.).
Neuskladenost (cijena)	cijene koje se razlikuju ili se ne poklapaju	Disparity (of prices)	inequality or difference	Dispersion (f)	Application à trop d'objets différents
Nominalna kamatna stopa	Neto kamatna stopa i ne predstavlja konačnu cijenu kredita.	Nominal interest rate	Market interest rate unadjusted to reflect the erosion of the purchasing power due to inflation.	Taux nominal	Taux utilisé pour calculer les intérêts d'un crédit. Ce taux ne comprend pas les frais de dossier, les frais

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					d'assurance et les frais liés à la prise éventuelle d'une garantie.
Novac (keš)	Gotovi novac, gotovina	Cash	Ready money. For accounting purposes, cash includes money in hand, petty cash, bank account balance, customer checks, and marketable securities. It may also include the unutilized portion of an overdraft facility or line of credit.	Trésorerie (f)	Ensemble des capitaux immédiatement disponibles ou réalisables à court terme (liquidités, titres, bons, etc.) dont dispose une entreprise pour faire face à ses dépenses
Novčani ekvivalenti	kratkotrajna, visoko likvidna ulaganja koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose novca i podložna su beznačajnom riziku promjena vrijednosti.	Cash equivalent	Certificate of deposit (CD), marketable security, negotiable financial instrument (such as a cashier's check), etc., that has a very high degree of convertibility into cash (liquidity).	Equivalents de trésorerie	Placements très liquides, facilement convertibles à court terme en un montant connu de liquidités, dont la valeur ne risque pas de changer de façon significative, et qui sont détenus dans le but de faire

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					face aux engagements de trésorerie à court terme, et non à des fins de placement ou à d'autres fins.
Obaveze	Iznosi koje treba platiti povjericima, zaposlenima, pružaocima usluga koji su u bilansu stanja predstavljani na strani pasive	Payables	Money owed to creditors, lenders, employees, or government (taxes), presented as a liability in the balance sheet of a firm.	Comptes fournisseurs	L'encours fournisseur fait référence aux créances qui sont dues par l'entreprise à ses fournisseurs à un instant donné.
Obezbjeđenje Kolateral	Posebna imovina koja se daje banci kao sredstvo obezbjeđenja kredita ili garancije, na koju se stavlja hipoteka ili zaloga u korist banke	Collateral	Specific asset (such as land or building) pledged as a secondary (and subordinate) security by a borrower or guarantor.	Collatéral (m) / Garantie	un actif transférable ou une sûreté, voire une promesse de garantie, servant à couvrir le risque de crédit lors d'opérations financières dans le cas où le bénéficiaire de ce dernier ne pourrait pas satisfaire ses

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					obligations de paiement
Obične akcije	Hartije od vrijednosti koje za razliku od drugih hartija daju pravo na učešće u upravljanju kompanijom	Ordinary shares (common stock)	represents equity ownership in a company and entitles the owner to a vote in matters put before shareholders in proportion to their percentage ownership in the company	Actions ordinaires	Titre de capitaux propres non garantis par des éléments d'actif, sans modalités de remboursement fixes et sans versement fixe de dividendes.
Objavljivanje povjerljivih informacija	Objavljivanje informacija koje su povjerljive ili tajne prirode	Disclosure	the action of making new or secret information known	Révéler	Donner une information qui était ignorée, inconnue, cachée ou secrète
Obračun	Rezultat obračunavanja, najčešće troškova	Calculation	the result of calculating.	Calcul (m)	Opération ou ensemble d'opérations portant sur des nombres ou des symboles numériques
Obračunati nenaplaćeni prihod	Prihod koji je ostvaren u tekućem računovodstvenom periodu ali će biti	Accrued income	Amount earned in the current accounting period, but which will be received in a subsequent period.	Produits courus non encaissés	la partie des intérêts d'un titre de créance négociable qui a

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	ubilježen u narednom periodu				été acquise depuis le précédent règlement des intérêts
Obrnuti faktoring	Finansijska usluga kojom faktoring društvo finansira obaveze koje kupac ima prema svojim dobavljačima, a kupac plaća obaveze faktoring društvu po dospijeću.	Reverse factoring	Reverse factoring is when a finance company, such as a bank, interposes itself between a company and its suppliers, and commits to pay the company's invoices to the suppliers at an accelerated rate in exchange for a discount.	Affacturage inversé	Technique de financement du poste fournisseurs par une société d'affacturage. Le fournisseur transmet les factures de ses fournisseurs à une société d'affacturage ; cette dernière règle les fournisseurs. Le fournisseur rembourse ensuite la société d'affacturage à la date contractuelle de paiement convenue commercialement avec le fournisseur ou le sous-traitant.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Obveznica bez kupona	ona kojom se emitent obavezuje da će izvršiti samo jednu isplatu na određeni budući datum i ta isplata jednaka je nominalnoj vrijednosti obveznice	Zero coupon bond	Bond that (1) pays no interest but instead is sold at a deep discount on its par-value, or (2) an interest paying bond that has been stripped of its coupon which is sold separately as a security in its own right.	Obligation a coupon zéro	Obligation ne donnant pas lieu à paiement d'intérêts, la rémunération des porteurs étant uniquement constituée par la différence entre le prix de remboursement et le prix d'émission du titre
Obveznice	Najčešće dugoročne dužničke hartije od vrijednosti. Emitent se obavezuje da plati vlasniku obveznice glavnicu u roku određenom ugovorom i pripadajuću kamatu.	Bonds	A debt investment in which an investor loans money to an entity (corporate or governmental) that borrows the funds for a defined period of time at a fixed interest rate.	Obligations (f)	Une obligation est un titre de dette à long terme. L'obligation peut être émis par un Etat, une collectivité locale ou une entreprise.
Odliv	Proces podizanja novca sa računa i uplate tog istog novca za robu ili usluge	Outflow	The process of taking money out of an account as a transfer to another account or to pay for a product or service.	Sortie (f) / décaissements	Mouvement de capitaux d'un pays donné, dépensés dans les pays étrangers

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Odliv klijenata	Gubitak klijenata	Attrition	The phenomenon of losing customers or part of customer relationship.	Attrition (f)	Phénomène de perte de clientèle ou d'une partie de la relation avec le client.
Odložene poreske obaveze	iznosi poreza na dobitak plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.	Deferred tax	A liability that results from income that has already been earned for accounting purposes but not for tax purposes	Charge fiscale différée	permet de constater un impôt correspondant au résultat économique de l'exercice au titre des opérations de l'entreprise qui sont amenés à générer dans le futur un impôt ou une économie d'impôt non reconnu par la méthode de l'impôt exigible

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Opcije	Vrijednosni papir koji vlasniku omogućava da u određenom vremenskom periodu, ili na određeni dan u budućnosti, kupi ili proda investiciju, po dogovorenoj cijeni. Opcija nije obavezujući dokument, već opcioni.	Options	contracts through which a seller gives a buyer the right, but not the obligation, to buy or sell a specified number of shares at a predetermined price within a set time period	Options	un contrat entre deux parties par lequel l'une accorde à l'autre le droit (mais non l'obligation) de lui acheter (option d'achat) ou de lui vendre (option de vente) un actif, moyennant le versement d'une prime
Opcije na akcije / dionice	hartije od vrijednosti koje se nalaze na berzi	Equity options	That gives its purchaser the right (but not the obligation) to buy or sell a certain quantity of a particular equity security or equity index, at a specified price up to a specified expiration date.	Options sur actions	le plus souvent négociée sur un marché dérivé organisé. Une option sur actions peut être une option d'achat (CALL) ou une option de vente (PUT).

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Opcije na indekse / Indeksna opcija	opcija temeljena na indeksu dioničkog tržišta	Index options	Securities-futures contract that allows an investor to bet on the performance of the entire stockmarket (instead of the performance of only on a few stocks/shares) by trading in a basket of securities represented by a stockmarket index	Options sur indices	un produit dérivé ouvrant droit à l'achat ou à la vente d'une quantité déterminée d'un sous-jacent, représenté ici par un indice boursier, pour un prix fixé, durant une période précise ou à la date d'échéance prévue.
Operativna osnovna sredstva	sredstva koja je kompanija angažovala za potrebe poslovanja	Operating fixed assets	An asset acquired for or used in the income generating operations of the business (such as cash, inventory, prepaid expenses) and various fixed, long-term assets (such as plant and equipment).	Immobilisations	Ensemble des moyens de production que possède une entreprise ; ce sont principalement les immobilisations in corporelles (concessions, brevets et droits similaires, fonds commercial), les immobilisations

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					corporelles (terrains, constructions installations techniques, matériels et outillages industriels) et les immobilisations financières (participations et créances rattachées à des participations, autres titres immobilisés).
Operativni prihod	prihodi koje banka ostvaruje pružanjem usluga	Operating income	Income resulting from a firm's primary business operations, excluding extraordinary income and expenses. Also called earnings before interest and taxes (EBIT),	Résultat d'exploitation	Le résultat d'exploitation, ou résultat opérationnel, est le résultat du processus d'exploitation et d'investissement de l'exercice.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Oporeziv	Kome se može nametnuti plaćanje poreza	Taxable	Being subject to taxation	Imposable	Soumettre à un impôt
Oročeni depozit	Sredstva povjerena banci na određeni rok	Time deposit (fixed deposit)	Depository institution (such as a bank, credit union, or a finance or insurance company) account that pays higher than savings account interest rates but imposes conditions on the amount, frequency, and/or period of withdrawals.	Dépôt à terme	Dépôt de fonds rémunéré avec un montant minimum à placer, une échéance et un taux déterminés. Le déposant qui retire les fonds avant l'échéance prévue est redevable de pénalités pour retrait anticipé.
Oročeni depozit	Sredstva povjerena banci na određeni rok	Term deposit	money invested for a fixed period at a higher rate of interest	Dépôt à terme	un dépôt de liquidités immobilisés jusqu'à un terme donné
Osiguravač	Osiguravajuća kuća koja pruža usluge osiguranja	Insurer	Insurance company that issues a particular insurance policy to an insured.	Assureur (m)	Personne morale agréée par le ministère de l'Economie et des Finances, pour effecteur des

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					opérations d'assurance.
Oskudni resursi	Sredstva kojih nema dovoljno, a čija je tražnja velika	Scarce resource	Resource with limited availability but is high in demand.	Ressource rare (f)	la difficulté de trouver une chose particulière, du fait qu'elle se manifeste d'une manière peu fréquente ou qu'elle existe en faibles quantités ou sous forme d'exemplaires en nombre limité
Osnovna sredstva	materijalna ili nematerijalna sredstva proizvedena kao output, koja se upotrebljavaju više puta ili kontinuirano u drugom procesu proizvodnje u periodu dužem od jedne godine	Fixed assets	assets which are purchased for long-term use and are not likely to be converted quickly into cash, such as land, buildings, and equipment	Immobilisations	un élément identifiable du patrimoine (séparable des activités, susceptible d'être transféré et évalué avec une fiabilité satisfaisante) ayant une valeur économique positive pour

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					l'entité et qui sert l'activité de façon durable et ne se consomme pas par le premier usage
Ostala sveobuhvatna dobit	rezultat ekonomskih uslova poslovanja – neraspodjeljivi dio	Other comprehensive income	contains all changes that are not permitted to be included in profit or loss	Autres éléments du résultat global	les éléments de produits et de charges (y compris des ajustements de reclassement) qui ne sont pas comptabilisés en résultat net comme l'imposent ou l'autorisent d'autres IFRS
Otkazati	Proglasiti nevažećim ili prestati primjenom sa	Cancel	To annul or invalidate	Annuler	Rendre ou déclarer nul, sans effet, de manière à rétablir la situation antérieure
Otkriti	Objavljivanje informacija i podataka o nekoj kompaniji čime se može uticati na donošenje odluka	To disclose	The act of releasing all relevant information pertaining to a company that may influence an investment decision	Présenter	Montrer, fournir, remettre

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Otkup	Kupovina akcija kompanije od drugih akcionara (najčešće manjinskih)	Buyout	The purchase of a company's shares in which the acquiring party gains controlling interest of the targeted firm	Rachat (m)	Action de racheter
Otpisati	Smatrati izgubljenim	Write off	A procedure used in accounting when an asset is determined to be uncollectible and is therefore considered to be a loss.	Passer en pertes	considérer comme définitivement perdue
Otpisivanje	Otpis potraživanja koja su u kategoriji nenaplativih ili čija je naplativost sumnjiva.	Derecognition	the removal of a previously recognized financial asset or liability from an entity's balance sheet	Décomptabilisation (f)	le retrait d'un actif ou passif financier précédemment comptabilisé au bilan de l'entité
Period sticanja	Vrijeme tokom kojeg neki zaposleni mora da radi u banci ili bilo kojoj drugoj kompaniji da bi mogao da stekne pravo na akcije banke tj kompanije	Vesting period	A period of time in which an employee must work for an employer in order to fully own their shares in the company's stock option plan.	Période d'acquisition des droits	Période légale comprise entre l'attribution des actions gratuites et leur acquisition effective
Plasiranje / plasman	Prodaja hartija od vrijednosti ili kredita da bi se održala likvidnost	Placement	The sale of securities directly to an institutional investor, which can include banks, mutual funds, or foundations.	Placement (m)	des placements destinés à rémunérer les liquidités dont dispose l'entreprise

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Plivajuća stopa	Za razliku od fiksnih stopa, ovakva kamatna stopa će varirati sa tržišnim stopama, ili "korpom" od nekoliko stopa	Floating-rate	an exchange rate for a currency, which can vary according to market demand, and is not fixed by the government	Taux flottant	un taux d'intérêt variable dans le temps, qui est fixé et précisé dans le contrat d'émission, par un émetteur d'obligations en fonction de différents paramètres.
Podizanje	Podizanje novca sa računa ili sa bankomata	Withdrawal	Removing funds from an account, plan, pension or trust	Retrait (m)	Opération par laquelle le client demande à son banquier de lui remettre une certaine somme en espèces, dont le montant sera porté au débit de son compte
Pogoršanje	Smanjenje kvaliteta ili sve lošije stanje neke situacije	Deterioration	Downgrading of the effectiveness or physical characteristics (color, consistency, odor, etc.) of a substance due to faulty packaging or abnormal storage conditions.	Dégradation (f)	Passage progressif à un état plus mauvais

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Pojava	svako pojavljivanje koje se može posmatrati	Occurrence	the fact of happening or occurring	Réalization (f)	Action d'accomplir ou fait de voir s'accomplir des aspirations, des désirs.
Popis	Aktivnost koja ima za cilj da konstatuje svako sredstvo, bilo materijalno ili nematerijalno koje banka posjeduje	Inventory cost	The cost of holding goods in stock. Expressed usually as a percentage of the inventory value, it includes capital, warehousing, depreciation, insurance, taxation, obsolescence, and shrinkage	Inventaire (m)	une opération qui a pour objectif de connaître le détail exact des actifs détenus par une personne et aussi, son passif
Poravnanje	Dogovor o otplati duga	Settlement	an adjustment or agreement reached in matters of finance, business, etc	Règlement (m)	Fait de payer une somme due.
Poreska stopa	Odnos poreske osnovice i poreza koji se dobija, tj. iznos poreskog tereta u odnosu na poresku osnovicu.	Tax rate	Tax liability stated as a percentage of the taxable income, or in terms of a unit of the tax base.	Taux d'impôt (m)	Le pourcentage d'impôts payé par un particulier, un ménage ou une entreprise sur ses revenus
Poreska vrijednost	Iznos poreza koji se plaća godišnje	Tax value	The amount that a real estate owner pays in property taxes each year.	Valeur fiscale (f)	la valorisation d'un actif par l'application d'une ou de plusieurs règles ou principes fiscaux.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Poreski kredit	Odloženo poresko sredstvo koje se prenosi u naredni period - preplaćeni iznos poreza	Tax credits	Prepaid income tax (such as that deducted from dividend payment) that can be offset against the total income tax payable by an entity.	Crédits d'impôt	une somme venant s'imputer sur le montant brut d'impôt à payer par application d'une disposition fiscale
Porez na dohodak	porez koji se nameće pravo na dohodak osobe ili domaćinstva koje bi trebalo da snosi porezni teret	Income tax	Annual charge levied on both earned income (wages, salaries, commission) and unearned income (dividends, interest, rents).	Impôts sur les bénéfices	également appelé impôt sur les sociétés, désigne l'impôt dû par les entreprises chaque année
Porez na gubitak prihoda prenijet u naredni period	Gubitak koji je ostvaren u tekućoj godini, ali koji po zakonu može biti prenijet u knjige za narednu godinu	Tax loss carry forward	Provision in certain tax laws that allows an entity to offset current financial year's net operating losses against the income earned in the succeeding year(s).	Pertes fiscales reportables (f)	Perte subie par une entreprise pour un exercice donné, déterminée en conformité avec les règles établies par l'Administration fiscale et pouvant être reportée sur un exercice antérieur ou ultérieur dans le but de réaliser une économie d'impôts.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Portfolio	Skup finansijske imovine pojedinca, sastavljen od različitih finansijskih instrumenata	Portfolio	Pool of investments, collection of samples of an artist or other creative person, or group of complementary or supplementary products marketed together.	Portefeuille (m)	Ensemble des valeurs mobilières détenues par une personne physique ou morale
Portfolio kredita	Ukupan iznos kredita na određeni dan	Loan portfolio	Total of all loans held by a bank or finance company on any given day.	Portefeuille de crédit (m)	Ensemble des crédits détenues par une banque ou institution financière
Potencijalna imovina	moguća imovina koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno jedino nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nijesu u potpunosti pod kontrolom entiteta	Contingent assets	An asset for which the growth potential is determined by future events entirely outside the company's control, and as such are not listed on its balance sheet, but are required to be stated in its financial statements	Actifs éventuels	un actif potentiel résultant d'événements passés et dont l'existence ne sera confirmée que par la survenance (ou non) d'un ou plusieurs événements futurs incertains qui ne sont pas totalement sous le contrôle de l'entité

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Potraživanja	bilansna pozicija kojom se odražava vrijednost tuđeg ulaganja u poslovni proces.	Receivables	An asset designation applicable to all debts, unsettled transactions or other monetary obligations owed to a company by its debtors or customers	Créance (f)	le droit dont bénéficie une personne appelée créancier vis-à-vis d'une autre personne qualifiée de débiteur ou de personne débitrice qui lui doit lui fournir une prestation.
Potraživanja od banaka	Sredstva na računima kod drugih banaka	Due from banks	the amount of deposits currently held at another company	Prêts et créances sur les établissements de crédit	le montant des depots chez les autres institutions
Potrebe za kapitalom	Zahtjevi koje važe za banke o ostale finansijske institucije a koji se odnose na potrebnu likvidnost da bi poslovanje moglo nesmetano da se obavlja	Capital requirements	The standardized requirements in place for banks and other depository institutions, which determines how much liquidity is required to be held for a certain level of assets through regulatory agencies	Besoin en capital (m)	la situation d'un agent économique dont le montant des dépenses est supérieur à son épargne.
Povjerilac	Fizičko ili pravno lice koje ima potraživanja od svojih dužnika	Creditor	A party to whom money is owed.	Créancier (m)	Titulaire d'une créance : personne à qui une somme d'argent est due.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Povrat na kapital	Dobit koja ostaje nakon oporezivanja	Return on equity (ROE)	Ratio measuring stockholders' (shareholders') profitability, expressed as a percentage of the firm's net worth.	Rentabilité des fonds propres (f)	La rentabilité des capitaux propres, ou rentabilité financière, se mesure par le rapport résultat net/capitaux propres
Prag	Najmanja ili najveća granica	Threshold	Minimum or maximum value (established for an attribute, characteristic, or parameter) which serves as a benchmark for comparison or guidance and any breach of which may call for a complete review of the situation or the redesign of a system.	Seuil (m)	Niveau, point critique à partir duquel les phénomènes économiques risquent de créer des déséquilibres dans l'ensemble de l'économie
Pranje novca	proces u kojem se prihodi kriminala transformišu u naizgled legitiman novac ili drugu imovinu	Money laundering	the process of transforming the proceeds of crime into ostensibly legitimate money or other assets	Blanchiment d'argent	l'ensemble des opérations consistant à transformer l'argent provenant d'activités illicites en une monnaie réutilisable

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Predviđanje	prosječna procjena neke vrijednosti ili cijene	Estimates	an approximate calculation or judgement of the value, number, quantity, or extent of something	Estimation (f)	Détermination du prix, de la valeur financière qui doit être attribué(e) à telle chose
Premija	cijena osiguranja, koju formira osiguravač u svim vrstama osiguranja koje vrši.	Premium	Amount by which a security is selling at above its par value.	Prime (f)	Prix d'une option d'achat ou de vente résultant de la confrontation des ordres d'achat et de vente présentés sur le marché.
Prenijete premije	Procenat premije na dohodak koji se prenosi na narednu godinu	Unearned premium	share of premium income relating to subsequent financial years	Primes non acquises	quote-part de primes émises se rapportant aux exercices suivants
Prenos	Prebacivanje sredstava sa jednog na drugi račun ili sa jednog na druge račune	Transfer	Moving funds among two or more accounts held by the same or different entities.	Transfert (m)	Opération consistant à faire passer des valeurs monétaires d'un compte à un autre ou d'un pays à un autre
Preuzeti	Kupiti, postati vlasnik nekretnine	To acquire	Buy or obtain (an asset or object) for oneself	Acquérir	Devenir propriétaire d'un bien, à titre gratuit ou onéreux

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Preuzimanje Akvizicija	Oblik preuzimanja preduzeća, kada jedno preduzeće stiče kontrolni paket akcija nad drugim preduzećem (ako je to drugo preduzeće akcionarsko društvo), ili ga kupuje, preuzimajući vlasništvo nad njim	Acquisition	A corporate action in which a company buys most, if not all, of the target company's ownership stakes in order to assume control of the target firm	Acquisition (f)	Résultat d'une acquisition, chose (ou parfois personne) acquise
Prihod	primanja fizičkih ili pravnih osoba (odnosno preduzetnika) u novcu ili novčana protivvrijednost izražena u robi i uslugama dobivena kao protivvrijednost za prodatu robu/usluge, prodaju ili najam nekretnina, kamate na kredite i sl.	Income	The flow of cash or cash-equivalents received from work (wage or salary), capital (interest or profit), or land (rent).	Revenu (m)	l'ensemble des ressources ou droits qu'un individu, une entreprise ou une collectivité publique, perçoit sur une période donnée, en nature ou en monnaie, sans prélever sur son patrimoine.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Prihod od kamate	Kamate po datim kreditima i kamate na osnovu svih potraživanja iz dužničko povjerilačkih odnosa kao i zatezne kamate	Interest income	The amount allocated as interest received by company investments.	Produits d'intérêts	Revenue sur les intérêts gagnés sur des contrats de placement (dépôts, certificats, bons du Trésor, obligations), et ce, lors de l'anniversaire d'acquisition
Prihod od naknada	Prihod koji se ostvaruje na osnovu naknada za usluge pružene klijentima	Fee income	Income generated from fees assessed to customer accounts.	Produits de commissions	les revenus que la banque tire en matière de conseils et d'opérations diverses à ses clients
Prijevremeno podizanje novca	Podizanje novca prije isteka dogovorenog roka	Early withdrawal	The removal of funds from a fixed-term investment before the maturity date, or the removal of funds from a tax-deferred investment account or retirement savings account before a prescribed time	Retrait anticipé	Le retrait d'argent d'un compte avant la date d'échéance
Prijevremeno razročenje	Podizanje oročenog depozita prije isteka oročenja	Breach before maturity date		Retirer le dépôt avant la date d'échéance	

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Priliv	Novac koji se uplaćuje na račun banke po raznim osnovama	Inflow	Money received by an organization as a result of its operating activities, investment activities, and financing activities.	Encaissements (m)	Action d'encaisser de l'argent, des valeurs
Prinos do dospijeća	prinos koji uzima u obzir premiju ili diskont (iznad ili ispod nominalne cijene) što postoji u kupovnoj cijeni hartije od vrijednosti s fiksnim kamatama	Yield to maturity (YTM)	Average annual yield of an interest-generating investment (such as a bond) that is held by the investor for its life (maturity period).	Yield to maturity (YTM)	correspond au calcul du taux de rendement que rapporte à l'échéance un investissement effectué dans un produit de taux (principalement les obligations).
Prioritetne povlašćene akcije	vrsta akcije koja svom vlasniku ne daje pravo na upravljanje (ni direktno ni preko ovlašćenja), ali daje mogućnost da u raspodjeli dobiti dobija određeni procenat (definisan pri emisiji akcija) i to prije akcionara	Preferred shares	Class of stock (shares) that pays fixed and regular interest income, instead of a dividend (whose payment and amount depends on factors beyond stockholder's control).	Actions de préférence	des actions qui peuvent donner droit à des avantages pécuniaires (dividende majoré,...) ou politiques (droit de contrôle spécifique,...), dont les règles de rachat peuvent être

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	koji su vlasnici običnih akcija				spécifiques et qui peuvent encore donner des droits dans une filiale (actions traçantes ou tracking shares)
Privremeni račun	račun na koji se privremeno stavljaju uplate dok su u tranzitu između dvije institucija, ili kad postoji sumnja u njihovo pravo odredište	Suspense account	Temporary account (one not included in financial statements) created to record (1) disbursements or receipts associated with yet-unconcluded transactions until their conclusion, or (2) discrepancies between totals of other accounts until their rectification or correct classification.	Compte en suspens	sont enregistrés lorsque les services administratifs des sociétés de bourse ou des banques connaissent des retards dans leur travail de dépouillement et de traitement des ordres de bourse
Procjena	proces određivanja vrijednosti imovine	Valuation	The process of determining the value of an asset or company	Évaluation (f)	Action d'évaluer, d'apprécier la valeur (d'une chose); technique, méthode d'estimation

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Procjena	Procedura kojom se određuje vrijednost imovine i koju vrši ovlašćeni procjenitelj	Appraisal	A valuation of property (ie. real estate, a business, an antique) by the estimate of an authorized person	Expertise (f)	Procédure par laquelle on confie à un ou plusieurs experts le soin de donner un avis sur les éléments d'un différend, quand ceux-ci présentent des aspects techniques
Procjena	Procedura kojom se određuje vrijednost imovine i koju vrši ovlašćeni procjenitelj	Assessment	Procedure used by government assessors to determine the value of a property, or the income of a person or entity, in order to charge taxes or to levy on the orders of a court.	Évaluation (f)	Action d'évaluer, d'apprécier la valeur (d'une chose); technique, méthode d'estimation
Prodajna cijena	nabavna cijena uvećana za razliku u cijeni. Oblici razlike u cijeni su marža, rabat i slobodno formirana razlika u cijeni.	Selling price	The actual final price of a product or service that company charges a purchaser to buy the item.	Prix de cession (m)	le prix auquel est facturée une cession entre deux services d'une même entreprise ou entre deux filiales d'un même groupe
Prodavac	Onaj koji prodaje	Seller	A party that makes, offers or contracts to make a sale to an	Vendeur (m)	Personne qui cède un bien contre de

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
			actual or potential buyer. Also called vendor.		l'argent, contre paiement
Promptni kurs	Cijena koja se koristi pri kupoprodaji deviza na promptnom tržištu, koja se može saldirati istog dana trgovanja ili narednog dana.	Spot exchange rate	The rate of a foreign-exchange contract for immediate delivery. Also known as "benchmark rates", "straightforward rates" or "outright rates", spot rates represent the price that a buyer expects to pay for a foreign currency in another currency.	Cours comptant de la devise (m)	un cours « spot », c'est-à-dire « au comptant », pour les achats et ventes immédiats de devises
Provizija	Cijene za obavljanje bankarskih usluga	Commission	fee accruing to an agent, broker, or salesperson for facilitating, initiating, and/or executing a commercial transaction.	Commission (f)	Rémunération forfaitaire ou variable perçue par une banque en contrepartie d'un service ou lors d'incidents de fonctionnement d'un compte.
Rashodi od kamata	Svi iznosi koje banka plaća po osnovu kamata	Interest expense	The amount allocated as interest payments made by a company.	Charges d'intérêts / Charges d'exploitation	Les dépenses réalisées par l'entreprise qui peuvent être comptabilisées en charges et qui se rattachent à ce que l'entreprise

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					dépense couramment dans le cadre de son exploitation afin de réaliser son chiffre d'affaires.
Raskinuti	Prekinuti izvršenje nekog ugovora prije samog isteka ugovornih obaveza	Terminate	To bring to an end; put an end to.	Terminer	Mener à terme quelque chose qui est en cours; conduire quelque chose jusqu'à son achèvement, son aboutissement
Raspoloživ za prodaju	finansijski instrumenti raspoloživi za prodaju	Available for sale	A debt or equity security that is purchased with the intent of selling before it reaches maturity, or selling prior to a lengthy time period in the event the security does not have a maturity	Disponible a la vente	actifs financiers non dérivés qui sont désignés comme étant disponibles à la vente
Rata	Ugovoreni iznos koji primalac kredita uplaćuje davaocu kredita za korišćenje kredita	Instalment	The regular periodic payment that a borrower agrees to make to a lender.	Versement (m)	Chacun des paiements partiels et échelonnés destinés à rembourser une somme ou à éteindre une dette

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Rezervacije	Iznos koji kompanija izdava da pokrije eventualne gubitke usljed kreditnog ili operativnog rizika	Provision	An amount from profits that has been put aside in a company's accounts to cover a future liability	Provision	Somme affectée par l'entreprise à la couverture d'une charge ou d'une perte virtuelle, future ou éventuelle
Rezervacije za rizike	Rezerva koju banka obračunava i iskazuje u skladu sa svojim unutrašnjim aktima.	Cost of risk	quantitative measurement of the total costs (losses, risk control costs, risk financing costs, and administration costs) associated with the risk management function, as compared to a business's sales, assets, and number of employees	Coût du risque	Ensemble des coûts inhérents aux risques qu'ils soient de change, de défaillance, de contrepartie, de crédit, etc.
Rezerve	rezerve poslovnih banaka koje služe za osiguranje njihove likvidnosti ili kao instrument monetarno-kreditne politike kojim se reguliše kreditna aktivnost banaka i količina novca u opticaju.	Reserves	Funds or material set aside or saved for future use.	Réserves	Les réserves sont des montants situés au passif du bilan d'une entreprise correspondant au cumul des bénéfices des exercices antérieurs (résultats nets de la période, soit

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					bénéfices nets moins pertes nettes) qui n'ont été ni redistribués aux propriétaires de l'entreprise (dividendes, rachats d'actions) ni intégrés dans son capital
Rezidualna vrijednost	vrijednost nekog sredstva nakon odbitka amortizacije ili nakon pretrpljene štete	Residual value	Estimated present value of the after-tax cash flow expected to be earned after the forecast period.	Valeur résiduelle (f)	la valeur d'un bien à l'expiration de sa durée d'utilisation ou de location
Rizik druge strane	rizik od neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji prije konačnog poravnanja novčanih tokova transakcija	Counterparty risk	The risk that the other party to an agreement will default.	Risque de contrepartie	le risque pour un créancier de perdre définitivement sa créance dans la mesure où le débiteur ne peut pas

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Rizik koncentracije	bilo koji vid izloženosti prema jednoj ili grupi sličnih izloženosti (npr. prema istom dužniku ili pak različitim pravnim subjektima u okviru jednog geografskog područja, djelatnosti i sl.)	Concentration risk	Probability of loss arising from heavily lopsided exposure to a particular group of counterparties.	Risque de concentration	le risque en rapport avec une concentration importante des investissements dans certaines catégories d'actifs ou sur certains marchés
Rizik neizvršenja / neispunjenja	Vjerovatnoća da klijent neće moći da izvrši sve obaveze koje ima prema banci	Non-performance risk	risk that the obligation will not be fulfilled and affects the value at which the liability is transferred	Risques de non performance	Risque de inexécution des obligations
Rizik valute	Rizik da će neka valuta imati manju (ili veću) vrijednost na tržištu u budućnosti.	Currency risk	Uncertainty about the future value of a currency.	Risque de change (m)	le risque pesant sur une position concernant une devise par rapport à une autre au sujet de la variation future du cours de change

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Rizik zemlje	Rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kome je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke zbog nemogućnosti banke da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica.	Country risk	Probability of loss due to economic and/or political instability in the buyer's country, resulting in an inability to pay for imports. Country risk includes sovereign risk.	Risque pays	risque né de la situation d'un pays importateur, qui se décompose en risque politique, risque catastrophique et risque de non-transfert
Rizikom ponderisana aktiva	zbir knjigovodstvenih stanja odgovarajućih aktivnih bilansnih i vanbilansnih stavki ponderisanih	Risk-weighted assets (RWA)	The risk-weighted assets are the minimum required amount of capital in a bank or other financial institutions according to their level of risk.	Actifs à risques pondérés	ou encore actifs pondérés par le risque, correspondent au montant minimum de capital requis au sein d'une banque

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	nivoima kreditnog, tržišnog i drugih rizika.				ou d'autres institutions financières en fonction de leur niveau de risque.
Ročnost (dospijeće)	Dan kada neki dug (menica, obveznica, kupon, itd.) dospeva za naplatu, tj. dan kada treba podmiriti određenu obavezu finansijskog karaktera ili ostvariti neko pravo u vezi sa isporucenom robom ili naplatom potraživanja; dan kada se može zahtevati ispunjenje neke obaveze, npr. vraćanje duga	Maturity	Time to completion of a project or program, or the period for which a contractual agreement, financial instrument, guaranty, insurance policy, loan, or offer is issued or is in force.	Maturité (f)	Date à laquelle un produit financier (obligation, option) arrive à échéance.
Saključarstvo	Rukovanje ključevima trezora pri čemu najmanje dva službenika moraju biti prisutna	Keys handling	the procees when the employees access the vault premises where dual control must be ensured	Gestion des cles (f)	Ouverture du coffre dans une banque aced 2 cles - une de la propriétaire du coffre et l'autre de

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					la representant de la banque.
Sekjuritizacija	Finansiranje poslovanja pretvaranjem bankarskih kredita u utržive hartije od vrijednosti i, potom, njihova prodaja na finansijskom tržištu	Securitization	Distribution of default risk by grouping debt obligations (such as mortgages) into a pool, and then selling securities backed by this pool.	Titrisation	Opération consistant, pour un établissement de crédit, à vendre ces créances sur un marché nouveau et à se procurer ainsi des liquidités.
Sindicirani kredit	posebna vrsta finansijskog kredita u kojem sudjeluju dvije ili više prvorazrednih banaka, svaka sa svojim udjelom u kreditu, od kojih je jedna banka agent	Syndicated loan	Large loan arranged jointly by two or more financial institutions to share the risk involved. Also called multibank credit or syndicated credit.	Crédit syndiqué	un crédit accordé à une entreprise par plusieurs banques. Le placement d'un crédit syndiqué se rapproche de celui d'une obligation
Sindiciranje	udruživanje više finansijskih institucija ili kompanija kako bi se smanjio rizik koji nosi kredit	Syndication	Method of selling property whereby the promoter (the syndicator) sells interests or shares in the property to investors in the form of a partnership, limited partnership, or tenancy in	Syndication	En finance, le placement d'une émission par un groupement de banques appelé syndicat (par opposition à

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
			common, to raise funds to cover the selling price.		d'autres techniques de placement, notamment l'adjudication).
Smanjenje vrijednosti	Smanjenje knjigovodstvene vrijednosti imovine jer ne odgovara trenutnoj vrijednosti na tržištu	Write-down	Reducing the book value of an asset because it is overvalued compared to the market value	Dépréciation	Perte de valeur
Spor	Neslaganje ugovornih strana	Dispute	Disagreement followed by opposition against something	Litiges (m)	Contestation donnant matière à procès
Spread	razlika između cijene ponude i tražnje za isti valutni par	Spread	Difference between the (1) buyer's price (bid) and the seller's price (offer) which increases or decreases in step with the demand and supply of the security, (2) return (yield) from securities of the same rating (such as treasury bonds) but of different maturity periods, or (3) return from the securities of the same maturity periods but different ratings.	Spread	la différence entre le prix d'achat et le prix de vente d'un titre que propose un teneur de marché ou par exemple d'un écart entre les taux longs et les taux courts
Spread ponude i tražnje	razlika u cijeni ponude i tražnje	Bid-ask spread	The amount by which the ask price exceeds the bid	Bid-ask	une fourchette de prix acheteur et vendeur pratiquée

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					par un market maker sur des actifs financiers.
Sravniti stanje na računu	Dovesti stanje na računu na nulu	Reconcile	make (one account) consistent with another, especially by allowing for transactions begun but not yet completed	Apurer (un compte) aussi faire concorder, aligner	S'assurer par un examen définitif que ses différentes parties sont exactes, que le comptable peut être déclaré quitte et le solde réglé
Sredstva	Novac ili novčana sredstva kojima neko lice raspolaže da bi ostvarilo finansijsku korist	Resources	An economic or productive factor required to accomplish an activity, or as means to undertake an enterprise and achieve desired outcome.	Ressources (f)	Moyens pécuniaires dont dispose une personne pour assurer son existence
Stambeni krediti	Kredit koji su namijenjeni kupovini objekta za stanovanje	Housing loans	Loan acquired from a financial institution to purchase a home.	Prêt immobilier (m)	Crédit accordé par un établissement de crédit pour financer une opération immobilière (acquisition ou travaux).

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Stanje (na računu)	Iznos sredstava koja su dostupna na računu	Balance	The available amount of money on accounts	Solde (m)	Différence qui apparaît lors de la clôture d'un compte entre le débit et le crédit
Stečaj	pravno regulisana situacija kada jedna firma nije u stanju da isplati svoje dospjele obaveze prema povjericima	Liquidation	Winding up of a firm by selling off its free (un-pledged) assets to convert them into cash to pay the firm's unsecured creditors.	Liquidation (f)	représente la mort de l'entreprise qui est dissoute. Certains des actifs (ou des unités de production) peuvent être vendus, ce qui se fait généralement par mise aux enchères. Les fonds ainsi obtenus servent à rembourser les créanciers
Stopa naplate	procenat uspješne naplate spornih i zasotalih potraživanja	Recovery rate	an estimate in percentage for the part of a receivable, for which there is no collateral, but which can still be recovered in the event of a default	Taux de recouvrement (m)	une estimation en pourcentage de la partie d'une créance pour laquelle il n'existe pas de garantie, mais qui peut tout

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					de même faire l'objet d'un recouvrement en cas de défaut.
Strana ulaganja	Ulaganja investitora iz jedne zemlje u drugu (privatni kapital)	Foreign investment	Private capital investment by firms of one country into those of another.	Investissement à l'étranger	les mouvements internationaux de capitaux réalisés en vue de créer, développer ou maintenir une filiale à l'étranger et/ou d'exercer le contrôle (ou une influence significative) sur la gestion d'une entreprise étrangère.
Strana valuta	Valute druge zemlje koja se razlikuje od domaće valute	Foreign currency	the currency (i.e. money) of another country.	Dévisé (f)	Tout actif financier liquide libellé en monnaie étrangère
Stresno testiranje	Testovi za procjenu otpornosti i ranjivosti cjelokupnog finansijskog sistema i uticaja	Stress scenario	A simulation technique used on asset and liability portfolios to determine their reactions to different financial situations	Scenario de stress / Test de résistance bancaire	un exercice consistant à simuler des conditions économiques et financières

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	makroekonomskih promjenljivih na stabilnost sistema, kao i na pojedinačne finansijske institucije				extrêmes mais plausibles afin d'en étudier les conséquences sur les banques et de mesurer leur capacité de résistance à de telles situations
Strukturalni rizik	Mogućnost pojave nekog iznenadnog događaja na tržištu ili u samoj organizaciji	Structural risk	Probability of the occurrence of an unanticipated event due to the particular configuration of a system such as an economy, market, or organization.	Risques structurels (m)	Probabilité de la survenance d'un événement imprévu en raison de la configuration particulière d'un système tel que l'économie, le marché
Strukturisane obveznice	finansiranje stranim kapitalom jako značajnih pozajmica	Structured bonds	A type of combination debt vehicle that also includes a derivative aspect, thus having returns that are based both on the derivative component as well as the debt aspect as both will affect the risk and return profile of the investment	Emissions obligataires structurées	un moyen pour l'émetteur d'obtenir un financement par capitaux étrangers pour des tailles d'emprunt importantes

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Subjekti posebne namjene (SPN)	podružnica kompanije koja ima bilans stanja i čija su potraživanja obezbijeđena i u slučaju ako majka kompanija bankrotira	Special Purpose Vehicles (SPV)	usually a subsidiary company with an asset/liability structure and legal status that makes its obligations secure even if the parent company goes bankrupt	Étités ad-hoc	une société qui achète des créances à une entreprise, permettant à cette entreprise de trouver ainsi un financement, l'entité ad hoc se refinançant en émettant à son tour des titres de dettes et de capital auprès d'investisseurs
Subordinirane obaveze	Dugoročni izvori sa rokom dospeća dužim od pet godina	Subordinated notes	notes (= loans for short periods) where the company or person lending the money will be paid back after others, or will receive a smaller amount than they are owed, if the person borrowing money gets into financial difficulty	Titres subordonnés	des émissions subordonnées dont la durée est infinie, le remboursement se faisant au gré de l'émetteur.
Subordinirane obveznice sa neograničenim rokom trajanja (TSDI)	Obveznice koje nemaju veliku vrijednost i predstavljaju najniži rang likvidnosti	Perpetual subordinated notes (TSDI)	A bond considered quasi equity because it has no principle value. It is at the lowest level of debt on the hierarchy of liquidity	Titres subordonnés à durée indéterminée (TSDI)	des émissions subordonnées dont la durée est infinie, le remboursement

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					se faisant au gré de l'émetteur
Subvencije	jednokratna, višekratna ili stalna novčana (ili neka druga) pomoć koja se daje ekonomskim organizacijama radi unaprijeđivanja njihovog rada	Subsidies	Economic benefit (such as a tax allowance or duty rebate) or financial aid (such as a cash grant or soft loan) provided by a government to (1) support a desirable activity (such as exports), (2) keep prices of staples low, (3) maintain the income of the producers of critical or strategic products, (4) maintain employment levels, or (5) induce investment to reduce unemployment.	Subventions (f)	Aide financière apportée à une entreprise ou une association pour lui permettre d'assurer son fonctionnement ou des investissements. Cette aide est le plus souvent assurée par une collectivité publique.
Svojtven	Koji nije očigledan, ali je urođen	Inherent to	Essence, mechanism, or property that may not be evident from what is visible but underlies it and has to be inferred.	Inhérent	Qui n'existe que par rapport à un sujet, à une manière d'être qui lui est intrinsèque

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Svop opcija	opcija za ulazak u ugovor za svop kamatnih stopa koja daje mogućnost strani u ugovoru da plaća fiksnu i da dobije plivajuću kamatu kao plaćanje i pravo da prima fiksnu, odnosno plaća plivajuću kamatu kao naplaćivanje na osnovu svopa.	Swaptions	The option to enter into an interest rate swap	Swaption	une option négocié de gré à gré sur un swap : elle donne le droit de contracter un <i>call</i> swaption ou un <i>put</i> swaption, selon les conditions prévues dans le contrat optionnel.
Šalter	pult u ekspozituri banke gdje se vrše uplate i isplate i gdje se dobijaju osnovne informacije o proizvodima i uslugama	Cashdesk	a counter in a bank where payments are made	Guichet (m)	Petite ouverture ou simple comptoir
Štedni račun	Račun s posebnom namjenom da se pomogne klijentima da prikupe velike svote novca	Savings account	Bank or other depository institution account (1) from which withdrawals can be made, (2) interest accrues on the account balance, (3) does not have any maturity date, and (4)	Compte d'épargne	un compte ouvert par un client disposant de fonds à placer auprès d'une institution financière.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	ulaganjem malih, redovnih ušteđevina		usually does not require a minimum balance.		
Tekući porez	iznos poreza na dobit koji treba platiti (vratiti) na oporezivu dobit (porezni gubitak) za period	Current tax	a liability to the extent that it has not yet been settled, and as an asset to the extent that the amounts already paid exceed the amount due	Charge courante fiscale	différences entre la valeur comptable d'un actif ou d'un passif au bilan et sa base fiscale (elles peuvent être soit des différences temporelles taxables, soit des différences temporelles déductibles)
Tekući račun	Račun na kome se sistematski prati finansijsko poslovanje između dva poslovna partnera, od kojih je jedan banka, a drugi je njen komitent	Current account	Non interest-bearing bank account which allows the accountholder to write checks against the funds in the account. Called checking account in the US.	Compte courant (m)	une forme particulière de compte chèques réservée aux entreprises

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Terminski kurs	Kurs koji se primjenjuje kod transakcija gdje do razmjene valuta (međusobnog plaćanja) dolazi za više od 3 dana od trenutka zaključenja transakcije.	Forward exchange rate	Currency price set between two parties for delivery on a future date.	Taux de change a terme	un cours « <i>forward</i> », c'est-à-dire « à terme », pour les opérations de change à une date d'échéance future, ou la livraison n'est pas faite immédiatement
Testiranje umanjenja vrijednosti	na poređenje nadoknadivog iznosa jedinice koja stvara novac i njene knjigovodstvene vrijednosti.	Impairment tests	The main purpose of impairment testing is to bring the carrying value of a business in line with its recoverable value, which is the higher of the fair value less cost to sell and the value in use	Test de dépréciation (m)	a pour objectif de contrôler et de valider la cohérence entre la valeur nette comptable des différents actifs détenus par une société et leur valeur réelle de marché
Tok gotovine	Prikazuje sva primanja i izdavanja novca i samim tim predstavlja pravu sliku novčanih sredstava kojima	Cash flow	Incomings and outgoings of cash, representing the operating activities of an organization.	Flux de trésorerie	un mouvement, entrée ou sortie, de liquidités

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	pravno ili fizičko lice raspolaže.				
Trajni nalog	Nalog sa kojim vlasnik tekućeg računa zahteva od banke da u određenim vremenskim periodima, sa njegovog računa uplaćuje sredstva na druge račune	Standing order	an instruction to a bank by an account holder to make regular fixed payments to a particular person or organization	Virement automatique permanent (m)	un ordre donné par un client à sa banque de régler à des échéances fixes (par exemple, le 15 de chaque mois) la même somme à la même personne
Transakcijska vrijednost	Cijena koja se plaća za razmjenu roba ili usluga na tržištu	Transaction price	Price of a certain quantity of a good expressed in terms of (relative to) some other good or service.	Coûts de transaction	un coût lié à un échange économique, plus précisément une transaction sur le marché
Trgovačka marža	razlika između prodajne i nabavne cijene	Sales margin	often called gross profit margins, as they show the profitability before subtracting operating expenses.	Marge commercial (f)	la différence entre le prix de vente et le prix d'achat de biens ou de services
Trošak	Iznos koji treba platiti za uslugu ili robu	Cost	An amount that has to be paid or given up in order to get something.	Cout (m)	Prix de revient

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Troškovi obrade	naknada koju banka naplaćuje za obradu i puštanje kredita	Arrangement fees	a charge made by a bank to a client for arranging credit facilities	Commission d'arrangement	Commission versée à une banque chef de file d'un pool bancaire
Troškovi otkupa finansijskih instrumenata	Trošak usljed kupovine nekog finansijskog sredstva	Cost of carry	Financing and trading costs associated with holding a short or long trading position.	Coût de portage (m)	Coût inhérent à l'achat d'un bien pour sa revente à terme.
Troškovi zaposlene za	Plate i ostali doprinosi koje poslodavac uplaćuje za zaposlenog	Personnel expenses / Staff expenses	Salaries and wages, including fringe benefits, of all principals and employees attributable to a particular project or task.	Frais de personnel	ensemble des rémunérations en espèces et en nature que les employeurs versent à leurs salariés en paiement du travail accompli par ces derniers : salaires et traitements bruts en espèces et en nature, cotisations sociales effectives et imputées à la charge des employeurs

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Tržišna vrijednost rizika druge strane	procjena događaja koji se odnose na otplatu kredita, uključujući kašnjenje	Credit Value Adjustment (CVA)	the difference between the risk-free portfolio value and the true portfolio value that takes into account the possibility of a counterparty's default	Ajustement de la valeur du crédit (AVC)	une méthode de valorisation des produits dérivés financiers pour tenir compte des événements de crédit, dont le défaut fait partie.
Tržišni rizik	rizik koji neka banka može snositi usljed nepovoljnih kretanja tržišnih cijena.	Market risk	Probability of loss common to all businesses and investment opportunities, and inherent in all dealings in a market.	Risque de marché (m)	risque de perte qui peut résulter des fluctuations des prix des instruments financiers ; le risque peut porter sur le cours des actions, les taux d'intérêts, les taux de change, les cours de matières premières, etc.
U kašnjenju	najčešće krediti koji se redovno ne otplaćuju pa dolazi do kašnjenja u otplati	Overdue	Loans, bills of exchange, and other obligations remaining unpaid past their due (or maturity) date.	Impayé	Effet de commerce (traite) qui n'a pas été payé par le débiteur, à l'échéance

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Udio	označavanje svih prava i obaveza koji proizlaze iz jednoga osnovnog udjela i u pravilu pripadaju jednom članu društva sa ograničenom odgovornošću	Stake	A share or an interest in an enterprise, especially a financial share.	Quote-part (f)	Part que chacun doit payer ou recevoir quand on répartit une somme
Ugovor o reotkupu (repo poslovi)	Transakcija kupovine i prodaje hartija od vrijednosti kojom je prodavac saglasan da ih proda kupcu koji je saglasan da prodavcu plati kupovnu cijenu, uz istovremenu obavezu da će kupljene hartije od vrijednosti na tačno utvrđeni datum prodati prodavcu, koji je obavezan da za te hartije plati kupcu unaprijed	Repurchase agreement	an agreement, where a bank agrees to buy something and sell it back later (in effect, giving a cash loan to the seller; this is used especially to raise short-term finance)	Mise en pension (f)	une opération qui consiste pour un gestionnaire ou une structure à remettre en garantie des effets publics ou privés (titres de créances négociables, obligations,...) pour obtenir en contrepartie des liquidités

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	utvrđenu reotkupnu cijenu.				
Ugovori hipotekarnom štednom računu	Tip fleksibilne hipoteke koja obračunava neto balans hipoteke imaoca oduzimanjem stanja kredita od hipoteka	Mortgage savings agreements / Offset mortgage	A type of flexible mortgage which calculates the mortgage holder's net balance by subtracting the credit balance from the mortgage balance	Contrats Epargne-Logement (m)	une épargne qui est destinée à faciliter l'accession à la propriété des ménages et, plus globalement, à soutenir et à dynamiser le marché de l'immobilier.
Ugrađena vrijednost usklađena sa tržištem (MCEV)		Market Consistent Embedded Value (MCEV)		MCEV (Market Consistent Embedded Value)	
Ukupna aktiva	sredstva banaka koja mogu da se plasiraju na tržištu zajmovno g kapitala u obliku kredita (za investiranje ili potrošnju) i obavezne rezerve (sredstva koja banka ne smije dalje plasirati, već mora	Total assets	The final amount of all gross investments, cash and equivalents, receivables, and other assets as they are presented on the balance sheet.	Total bilan (m)	la somme de tous les actifs

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	zadržati kao garant povraćaja štednje).				
Ukupna sredstva	Sva sredstva koja banka posjeduje u određenom trenutku	Outstanding	Total assets amount at some specific point of time	Encours	Ensemble d'actifs détenus à un moment donné.
Ukupni porez	Iznos svih poreza koje fizičko ili pravno lice plaća državi	Net of tax	the total taxes paid by persons and business to government, minus the total transfer payments paid by government to persons and business	net d'impôts	non imposable au titre de l'impôt sur les revenus et non sujets aux prélèvements sociaux
Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	prihod po akciji izracunat za sve akcije uz pretpostavku da su konvertibilne akcije konvertovane u obicne	Diluted earnings per share	Per-share earnings computation in which preferred stock, unexercised stock options, and convertible debt is also taken into account in addition to the common stock	Bénéfice dilué par action (m)	Part du bénéfice ou de la perte de la période attribuable à chaque action ordinaire en circulation au cours de la période et à chaque action ordinaire supplémentaire qui aurait été en circulation s'il y avait eu conversion en actions ordinaires

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					de toutes les actions ordinaires potentielles dilutives qui étaient en circulation au cours de la période.
Unijeti	zabilježiti, registrovati	To record	To register or indicate	Enregistrer	Connaître une performance.
Univerzalno bankarsko poslovanje	Ovo poslovanje podrazumijeva pružanje usluga fizičkim i pravnim licima, javnim institucijama i malim i srednjim preduzećima.	Retail banking	division of a bank that deals directly with retail customers	La Banque de detail	La banque de détail s'adresse aux particuliers et aux PME. Elle a une fonction d'intermédiation entre les agents à excédent de financement dont elle collecte les ressources et les agents à besoin de financement à qui elle prête ces ressources

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Unos	Registrowanje finansijske transakcije u odgovorajućim knjigama i na odgovarajućim računima.	Entry	Record of a financial transaction in its appropriate book of account.	Saisie (f)	Transcription et enregistrement de données
Uplata	Finansijska radnja kojom se novac usmjerava na određeni račun fizičkog ili pravnog lica.	Payment	Compensation, discharge or performance of an obligation, or reimbursement, by giving over something that is of satisfactory value to its recipient, such as money.	Paiement (m)	Action de payer, de s'acquitter par un versement de ce qui est dû, ou de verser une somme d'argent en échange de quelque chose.
Upravljanje rizicima	Prepoznavanje, analiza, praćenje i spriječavanje neprihvatljivih rizika	Risk management	The identification, analysis, assessment, control, and avoidance, minimization, or elimination of unacceptable risks	Gestion de risques (f)	La gestion des risques dans l'entreprise passe par son identification, la détermination des contrôles existants, du risque résiduel, son évaluation et enfin le choix d'une stratégie de couverture.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Upravljanje sredstvima	Izvoz, uvoz, prenos sredstava i plaćanja u različitim valutama	Asset and Liability Management (ALM)	the management of a bank's assets and liabilities with the aim of maximizing flexibility and return	Gestion Actif / Passif (f)	
Usluge održavanja	Aktivnosti koje se sprovodi da bi se neko osnovno sredstvo što duže koristilo i da bi njegov upotrebnost vijek duže trajao	Maintenance services	Activities required or undertaken to conserve as nearly, and as long, as possible the original condition of an asset or resource while compensating for normal wear and tear.	Prestations de maintenance (f)	Action de maintenir en état de fonctionner un parc de véhicules, un appareillage complexe
Uticaj	Efekat koji odluke ili aktivnosti jednog lica mogu imati na drugo lice	Impact (n)	Measure of the tangible and intangible effects (consequences) of one thing's or entity's action or influence upon another.	Impact (m)	Effet d'une décision ou d'une activité sur l'économie nationale ou régionale
Vanberzansko tržište	Investitori mogu zaključivati transakcije sa hartijama od vrijednosti i van berze, gdje se u direktnom kontaktu mogu dogovarati oko uslova njihove	Over-the-counter	US securities that are not traded (listed) on a stock exchange because the issuer cannot meet the exchange's listing qualifications.	De gré à gré	un marché sur lequel la transaction est conclue directement entre le vendeur et l'acheteur

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
	prodaje i uslova saldiranja.				
Vanbilans	Aktiva ili pasiva koja se ne prikazuje u bilansu stanja	Off-balance sheet	An asset or debt that does not appear on a company's balance sheet	Hors-bilan (m)	tous les droits et obligations de l'entreprise autres que ceux qui doivent être inscrits au bilan et au compte de résultats ou qui n'y figurent que de façon incomplète (on les trouve dans les notes annexes au bilan et au compte de résultat).
Vanbilansne stavke	stavke za koje nema sudskog postupka ili za koje kompanija nije odgovorna	Off-balance sheet items	Items that are considered off balance sheet are generally ones in which the company does not have legal claim or responsibility for.	Éléments de hors-bilan	Les principaux engagements hors bilan peuvent concerner les opérations de crédit-bail, les instruments de gestion des risques de taux et de change et les

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					garanties d'actif et de passif lors d'une cession d'entreprise
Varijabilna kamatna stopa	Promjenljiva kamatna stopa koja je sastavljena od fiksnog dijela definisanog u procentima i promjenljivog dijela definisanog nekom promjenljivom (EURIBOR, BELIBOR, LIBOR).	Variable interest rate	Interest rate that fluctuates over the term of a loan on the basis of changes in an index that reflects changes in the market rates of interest.	Taux variable	Un taux variable est un taux d'intérêt dont le niveau n'est pas fixé à l'avance mais dont seul le processus de fixation est connu
Višak	postoji kada su ukupni prihodi i primanja veći od ukupnih rashoda i izdataka	Surplus	The amount of an asset or resource that exceeds the portion that is utilized	Exécédent (m)	Ce qui reste en plus après que les dépenses et les recettes ont été mises en balance.
Vjerovatnoća kašnjenja	Izvjestnost da će neki klijent kasniti sa otplatom obaveza prema banci	Probability of default	Degree of certainty that a particular firm will go into default or a contractual party will not perform according to the contract.	Probabilité de défaut (f)	la probabilité qu'un débiteur ne puisse faire face à ses obligations de remboursement

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Volatilnost	mjerilo nepredvidive promjene neke varijable u nekom vremenskom periodu	Volatility	Size and frequency of rapid changes in the price of a security.	Volatilité	est définie généralement à partir de l'écart type des variations de cours
Vrijednost kliringa	Posebna novčana vrijednost koja se dodjeljuje imovini ili hartijama od vrijednosti	Clearing value	The specified monetary value assigned to a security or asset	Valeur de compensation (f)	une condition de banque qui fait que le jour du crédit et le jour de délai en valeur, sont similaires pour une opération passée entre deux comptes bancaires
Zadužiti	Skinuti novac sa računa	Charge (v)	To debit an account.	Charger	Debiter le compte
Zajedničko djelovanje	Kontrola jedne kompanije nad drugom, pri čemu se odluke donose zajednički	Joint control	Control of the items that make up an estate by a bonding company, also known as a surety, and an administrative party, such as an executor, known as the fiduciary	Control conjoint (m)	un contrôle d'une société sur une autre, caractérisé par le partage du contrôle d'une société exploitée en commun par un nombre limité d'associés, de sorte que les décisions

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
					sont prises d'un commun accord
Zakup	ugovor u vezi s pokretnom ili nepokretnom imovinom prema kojoj vlasnik imovine omogućuje drugome pravo posjedovanja, korišćenja i uživanja imovine tokom određenog razdoblja u zamjenu za periodične isplate, obično u obliku zakupnine.	Lease	a contract by which one party conveys land, property, services, etc. to another for a specified time, usually in return for a periodic payment	Location (f)	Action de louer quelque chose; résultat de cette action
Zakupodavalac	lice koje izdaje imovinu drugom licu	Lessor	a person who leases or lets a property to another; a landlord	Bailleur (m)	Celui, celle qui donne à bail
Zakupoprimalac	lice koje iznajmljuje imovinu, stanar	Lesee	a person who holds the lease of a property; a tenant.	Preneur (m)	Personne qui prend à bail

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Zaloga	Pokretna imovina u vlasništvu zajmoprimaoca koja služi za obezbjeđenje duga ka zajmodavaocu, a koju zajmodavac može prenijeti u svoje vlasništvo ukoliko zajmoprimac prestane da ispunjava obaveze po osnovu duga.	Pledge	Cash deposit or placing of owned property by a debtor (the pledger) to a creditor (the pledgee) as a security for a loan or obligation.	Acte de nantissement (f)	Acte juridique signé devant huissier par lequel un emprunteur donne en garantie à son créancier (notamment l'organisme prêteur) en complément ou en substitut de la garantie classique... un bien, un contrat d'assurance vie, un portefeuille de titres
Zalogodavalac	Onaj koji daje zalogu	Pledger	someone who makes or gives a pledge	Debiteur (m)	Personne qui doit une somme à une autre
Zalogoprimalac	Onaj koji prima zalogu	Pledgee	someone to whom a pledge is made or someone with whom something is deposited as a pledge	Nantisseur (m)	Quelqu'un qui nantit, le créancier.

Crnogorski jezik		Engleski jezik		Francuski jezik	
termin	definicija	termin	definicija	termin	definicija
Zaštita novčanog toka	dobit ili gubitak na instrumentu zaštite priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i reciklira se u račun dobiti i gubitka kada se desi budući novčani tok	Cash flow hedge	A transaction done to offset risks from the variability of cash flow that would otherwise negatively affect profits.	Couverture de flux de trésorerie	une pratique qui consiste à se protéger contre un risque non désiré.
Zaštita od rizika / Hedžing	Smanjivanje rizika od držanja spot pozicija posedovanjem finansijskih derivata	Hedging	an investment strategy that uses investments to minimize potential investment losses by taking an offsetting position in a related derivative whose value changes inversely with respect to the investment	Couverture (f)	Somme d'argent destinée à compenser un déficit en servant de protection contre ses conséquences fâcheuses
Žirant	lice koje je spremno da garantuje sa 50% svojih primanja da će tražilac da vrati kredit	Guarantor	Person or firm that endorses a three party agreement to guarantee that promises made by the first party (the principal) to the second party (client or lender) will be fulfilled, and assumes liability if the principal fails to fulfill them (defaults).	Garant (m)	une personne morale ou physique qui s'engage à payer un créancier en lieu et place d'un débiteur en cas de défaillance de ce dernier

VI. LITERATURA

Primarna literatura:

États financiers consolidés 2013, Société Générale Paris, www.societegenerale.com

Consolidated financial statements 2013, Societe Generale Paris, www.societegenerale.com

Konsolidovani finansijski izvještaj za 2013. godinu, Societe Generale Pariz, arhiva Societe Generale banke Montenegro AD

Sekundarna literatura:

Knjige:

As-Safi, Abdul Baki., *Translation Theories, Strategies And Basic Theoretical Issues*, Petra University, 2011

Baker, Mona, *In other words*, London - New York, Routledge, 1992

Bassnett, Susan, *Translation Studies*, London - New York, Routledge, 2002.

Bassnett, Susan; Trivedi Harish, *Post-colonial translation*, London - New York, Routledge, 1999

Chesterman, Andrew, *The Memes of Translation*, Amsterdam, John Benjamins (2000).

Gutt, Ernst-August, *Translation and Relevance*, London, University College, 1989

Hatim, Basil; Munday, Jeremy, *Translation - An Advanced Resource Book*, London and New York, Routledge, 2004.

Hatim, Basil; Mason, Ian, *The Translator as Communicator*, London and New York, Routledge, 1997.

Hlebec, Boris, *Opšta načela prevođenja*, Beograd, Beogradska knjiga, 2009.

Ivir, Vladimir, *Teorija i tehnika prevođenja*, Novi Sad: Centar „Karlovačka Gimnazija“, Sremski Karlovci. Zavod za izdavanje udzbenika u Novom Sadu, 1984.

Lefevere, André, ed. (1992). *Translation/History/Culture: A Sourcebook.*, London – New York, Routledge, 2003.

Marojević, Radmilo, *Lingvistika i poetika prevođenja (međuslovenski prevod)*, Beograd, Naučna knjiga, 1988.

Munday, Jeremy, *Introducing Translation Studies*, London and New York, Routledge, 2001.

Newmark, Peter, *A Textbook of Translation*, London, Prentice Hall, 1988.

Pajić, Ljubiša, *Teorija i poetika prevođenja*, Beograd, Prosveta, 1981.

Prčić, Tvrтко, *Engleski u srpskom*, Novi Sad: Zmaj, 2005

Ricoeur, Paul, *On translation*, London - New York, Routledge, 2006

Samuelsson-Brown, Geoffrey, *A Practical Guide for Translators*, Multilingual matters Ltd, Clevedon-Buffalo-Toronto, 2004

Silaški, Nada, *Srpski jezik u tranziciji: o anglicizmima u ekonomskom registru*, Beograd: CID Ekonomskog fakulteta, 2012

Venuti, Lawrence, *The Translation Studies Reader*, London - New York, Routledge, 2000.

Venuti, Lawrence, *The Translator's Invisibility: A History of Translation*, London - New York, Routledge, 1995.

Priručnik za prevođenje pravnih i drugih akata u procesu evropskih integracija, Vlada Crne Gore, Podgorica, 2010.

Članci:

Lakić, Igor, „Anglicizmi u crnogorskom jeziku“, Međunarodni naučni skup "Njegoševi dani", Institut za jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Nikšiću, Cetinje, Crna Gora, 2008, zbornik - str. 321 – 328

Palajsa-Backović Kristina; Drinčić Goran, „Prevođenje stručnih tekstova u teoriji i praksi: teorijski okvir, prevodilačke metode i procedure“, u *Lingua montenegrina*, god. V/2, br. 10, Podgorica, 2012.

Pejić, Slavica, „Neologizmi u francuskom poslovnom jeziku kao sredstvo za očuvanje i obogaćivanje francuskog jezika“, u časopisu *Ekonomске teme*, Ekonomski Fakultet, Niš, br. 2, 2009., str. 177-190

Prčić, Tvrтко, „Adaptacija novih reči iz engleskog prevođenjem“, 7. simpozijum Kontrastivna jezička istraživanja. Zbornik radova. Filozofski fakultet, Novi Sad; Jugoslovensko društvo za primenjenu lingvistiku Vojvodine, Novi Sad, 2001.

Turk, Marija, „Leksički i semantički kalkovi u hrvatskom jeziku“, *Fluminensia*, god 5 (1993), br 1-2, str. 39-48.

Zanola, Maria Teresa, „Les anglicismes et le français du XXIe siècle: La fin du français“, *Synergies Italie*, no 4, 2008, p. 87-96.

Rječnici i glosari:

Babić, Ante, *Englesko-hrvatski glosar bankarstva, osiguranja i ostalih financijskih usluga*, Ministarstvo vanjskim poslova i europskih integracija, Zagreb, 2005

BHFM French/English banking data dictionary, Societe Generale Paris intranet, 2011.

Bujas, Željko, *Veliki hrvatsko-engleski rječnik*, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 1999.

Englesko-srpski glosar bankarstva, osiguranja i ostalih financijskih usluga, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Zagreb, 2005.

Filipović, Rudolf, *Englesko-hrvatski rječnik*, Školska knjiga, Zagreb, 2004.

Glossaire banque au quotidien et crédit, Comité consulaire du secteur financier, Paris, 2010.

Glossaire catalogue des produits BHFM, Societe Generale intranet, 2012.

Investment term glossary, Bank of America, New York, 2009.

Jovanović, Slobodan, *Savremeni srpsko-francuski rečnik*, 3. izdanje, Prosveta, Beograd, 2007.

Le Petit Robert, elektronsko izdanje, 2006.

Multilingual glossary – corporate financial reporting, Thomson, 2002.

Oxford Advanced Learners Dictionary, Oxford University Press, London, 2006.

Oxford Dictionary of Accounting, Oxford University Press, London, 2010.

Oxford Dictionary of Economics, Oxford University Press, London, 2009.

Oxford Dictionary of Finance and Banking, Oxford University Press, London, 2008.

Putanec, Valentin, *Francusko-hrvatski rječnik*, Školska knjiga, Zagreb, 2001.

Rečnik računovodstva, revizije i bankarskih termina, Deloitte&Touche, 2000.

Srpsko-engleski rječnik ekonomskih i računovodstvenih termina, Bearing point, Podgorica, 2004.

Stolowy, Hervé, Lebas, Michel, *Multilingual glossary (English, French, German, Italian, and Spanish)*, Thomson, 2002.

The World Bank Glossary, English-French, French-English, The World Bank Washington DC, USA, 1991.

Vocabulaire de l'économie et des finances, Commission générale de terminologie et de néologie, France, 2012.

www.businessdictionary.com

www.investipedia.com/terms

www.lexilogos.com

www.wordreference.com

VII. DODATAK

Francuski tekst

NOTES ANNEXES AUX ETATS FINANCIERS CONSOLIDES

Ces comptes consolidés ont été arrêtés par le Conseil d'administration en date du 11 février 2014.

Note 1

Principales règles d'évaluation et de présentation des comptes consolidés

Introduction

1. Principes de consolidation

2. Principes comptables et méthodes d'évaluation

3. Présentation des états financiers

4. Normes comptables ou interprétations que le Groupe appliquera dans le futur

INTRODUCTION

En application du règlement européen 1606/2002 du 19 juillet 2002 sur l'application des normes comptables internationales, le groupe Société Générale (« le Groupe ») a établi ses comptes consolidés au titre de l'exercice clos le 31 décembre 2013 en conformité avec le référentiel IFRS (*International Financial Reporting Standards*) tel qu'adopté dans l'Union européenne et applicable à cette date (ce référentiel est disponible sur le site internet de la Commission Européenne à l'adresse suivante :

http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/ias/index_fr.htm).

Ce référentiel comprend les normes IFRS 1 à 8 et IFRS 13 et les normes IAS (*International Accounting Standards*) 1 à 41, ainsi que leurs interprétations telles qu'adoptées dans l'Union européenne au 31 décembre 2013.

Le Groupe a également continué à utiliser les dispositions de la norme IAS 39, telle qu'adoptée dans l'Union européenne, relatives à l'application de la comptabilité de macro-couverture de juste valeur (IAS 39 « *carve out* »).

Les comptes consolidés sont présentés en euros.

Normes IFRS et interprétations IFRIC applicables par la Groupe à compter du 1er janvier 2013

	Dates de publication par l'IASB	Dates d'adoption par
Amendements à IAS 1 « Présentation des autres éléments du	16 juin	5 juin
Amendements à IAS 19 « Avantages du personnel »	16 juin	5 juin
IFRS 13 « Évaluation de la juste valeur »	12 mai	11 décembre
Amendements à IAS 12 « Impôt différé : recouvrement des	20 décembre	11 décembre
Amendements à IFRS 7 « Informations à fournir - Compens		
ation d'actifs financiers		
Améliorations annuelles (2009-2011) des IFRS - mai 2012	17 mai	27 mars

Amendements à IAS 1 « Présentation des autres éléments du résultat global »

Les amendements à IAS 1 « Présentation des autres éléments du résultat global » modifient certaines dispositions relatives à la présentation des gains et pertes comptabilisés directement en capitaux propres pour distinguer parmi ceux-ci les éléments qui seront reclassés ultérieurement en résultat de ceux qui ne le seront pas. Par ailleurs, le montant net d'impôt, des écarts actuariels sur les régimes postérieurs à l'emploi à prestations définies reconnus sur la période et qui ne peut être reclassé ultérieurement en résultat est transféré directement en *Réserves consolidées* en fin d'exercice.

Amendements à IAS 19 « Avantages du personnel »

Les amendements à IAS 19 « Avantages du personnel » rendent obligatoire l'enregistrement en *Gains et pertes comptabilisés directement en capitaux propres* des écarts actuariels sur les régimes postérieurs à l'emploi à prestations définies, sans qu'ils puissent être reclassés ultérieurement en résultat. Par ailleurs, en cas de modification de plan, ces amendements entraînent la comptabilisation immédiate en résultat du coût des services passés, que les droits soient acquis ou non. L'application de ces amendements est rétrospective et leur incidence sur les exercices précédents a été enregistrée dans les capitaux propres. Le bilan d'ouverture et les données comparatives de l'exercice 2012 ont été retraités, les montants de ces retraitements étant mentionnés au pied des états financiers consolidés.

IFRS 13 « Evaluation de la juste valeur »

La norme IFRS 13 « Evaluation de la juste valeur » définit la juste valeur comme le prix qui serait reçu pour la vente d'un actif ou payé pour le transfert d'un passif lors d'une transaction normale entre participants de marché à la date d'évaluation. IFRS 13 ne modifie pas le champ d'application de la juste valeur mais précise les modalités de calcul de la juste valeur des actifs et passifs financiers et non financiers lorsqu'une autre norme IFRS le requiert ou le permet et complète les informations à présenter dans les notes aux états financiers. Les conséquences de cette norme portent essentiellement sur la prise en compte du risque de crédit propre dans la valorisation

des passifs financiers dérivés (*Debt Value Adjustment – DVA*). Par ailleurs, les précisions apportées par cette norme ont amené le Groupe à ajuster les modalités d'évaluation du risque de contrepartie dans la juste valeur des actifs financiers dérivés (*Credit Value Adjustment – CVA*).

L'application d'IFRS 13 étant prospective à compter du 1er janvier 2013, les effets de cette nouvelle norme sur les états financiers consolidés du Groupe ont été enregistrés dans le résultat de la période (Cf. Note 37).

Amendements à IAS 12 « Impôt différé : recouvrement des actifs sous-jacents »

Le calcul des impôts différés dépend de la manière dont une entité espère recouvrer un actif, soit en l'utilisant, soit en le vendant. L'amendement introduit la présomption selon laquelle l'actif est recouvré par une vente, à moins que l'entité n'ait clairement l'intention de le réaliser d'une autre manière. Cette présomption concerne uniquement les immeubles de placement évalués ou réévalués à la juste valeur. Ces amendements n'ont pas d'incidence sur les états financiers du Groupe.

Amendements à IFRS 7 « Informations à fournir - Compensation d'actifs financiers et de passifs financiers »

Cet amendement requiert la présentation d'information sur les droits de compensation et accords similaires correspondants sur les instruments financiers. Ces nouvelles informations sont requises pour tous les instruments financiers qui sont compensés au bilan conformément à IAS 32 (montants bruts des actifs et des passifs financiers compensés, montants compensés et montants nets présentés au bilan). Des informations complémentaires doivent également être présentées pour les instruments financiers qui font l'objet d'un accord de compensation globale exécutoire ou d'un accord similaire même s'ils ne sont pas compensés au bilan conformément à IAS 32. Ces nouvelles informations sont présentées dans la Note 27

« Compensation d'actifs financiers et de passifs financiers ».

Améliorations annuelles (2009-2011) des IFRS - mai 2012

Dans le cadre de la procédure annuelle d'amélioration des normes IFRS, l'IASB a publié six amendements mineurs à des normes déjà existantes. Ces amendements n'ont pas d'incidence significative sur les états financiers du Groupe.

Les principales règles d'évaluation et de présentation appliquées pour la préparation de ces comptes consolidés sont indiquées ci-après. Ces principes et méthodes comptables ont été appliqués de manière constante en 2012 et en 2013.

Recours à des estimations

Pour la préparation des comptes consolidés du Groupe, l'application des principes et méthodes comptables décrits ci-après conduit la Direction à formuler des hypothèses et à réaliser des estimations qui peuvent avoir une incidence sur les montants comptabilisés au compte de résultat, sur l'évaluation des actifs et passifs au bilan et sur les informations présentées dans les notes annexes qui s'y rapportent.

Pour réaliser ces estimations et émettre ces hypothèses, la Direction utilise les informations disponibles à la date d'établissement des comptes consolidés et peut recourir à l'exercice de son jugement. Par nature, les évaluations fondées sur ces estimations comportent des risques et incertitudes quant à leur réalisation dans le futur, de sorte que les résultats futurs définitifs des opérations concernées pourront être différents de ces estimations et avoir alors une incidence significative sur les états financiers.

Le recours à des estimations concerne notamment les évaluations suivantes :

- ▣ la juste valeur au bilan des instruments financiers non cotés sur un marché actif enregistrés dans les rubriques *Actifs ou passifs financiers à la juste valeur par résultat, Instruments dérivés de couverture ou Actifs financiers disponibles à la vente* (Cf. paragraphe 2 et Note 3) ainsi que la juste valeur des instruments pour lesquels cette information doit être présentée dans les notes annexes ;
- ▣ le montant des dépréciations des actifs financiers (Prêts et créances, Actifs financiers disponibles à la vente, Actifs financiers détenus jusqu'à l'échéance), des opérations de location financement et assimilées, des immobilisations corporelles et incorporelles et des écarts d'acquisition (Cf. paragraphe 2 et Notes 4, 17 et 23) ;
- ▣ les provisions enregistrées au passif du bilan, dont les provisions sur avantages du personnel et les provisions techniques des entreprises d'assurance ainsi que la participation aux bénéfices différée inscrite à l'actif du bilan (Cf. paragraphe 2 et Notes 22, 23, 25 et 34) ;
- ▣ le montant des actifs d'impôts différés comptabilisés au bilan (Cf. paragraphe 2 et Note 14) ;
- ▣ la valeur initiale des écarts d'acquisition constatés lors des regroupements d'entreprises (Cf. paragraphe 1 et Notes 2 et 17) ;
- ▣ la juste valeur retenue lors de la perte de contrôle d'une filiale consolidée pour réévaluer la quote-part éventuellement conservée par le Groupe dans cette entité (Cf. paragraphe 1).

1. PRINCIPES DE CONSOLIDATION

Les comptes consolidés regroupent les comptes de Société Générale et des principales sociétés françaises et étrangères ainsi que des succursales à l'étranger composant le groupe Société Générale. Les comptes des filiales et succursales étrangères ayant été établis d'après les règles comptables de leur pays d'origine, les retraitements et reclassements nécessaires ont été effectués afin de les rendre conformes aux principes comptables du groupe Société Générale.

Méthodes de consolidation

Les comptes consolidés sont établis à partir des comptes individuels des entités composant le Groupe. Les filiales arrêtant leurs comptes en cours d'année avec un décalage de plus de trois mois établissent une situation intermédiaire au 31 décembre,

leurs résultats étant déterminés sur une base de douze mois. Tous les soldes, profits et transactions significatifs entre les sociétés du Groupe font l'objet d'une élimination.

Le périmètre des droits de vote pris en considération pour apprécier la nature du contrôle exercé par le Groupe sur une entité et les méthodes de consolidation applicables intègre l'existence et l'effet de droits de vote potentiels dès lors que ces derniers sont exerçables ou convertibles à la date d'appréciation du contrôle. Ces droits de vote potentiels peuvent provenir, par exemple, d'options d'achat d'actions ordinaires existantes sur le marché ou du droit à convertir des obligations en actions ordinaires nouvelles.

Les résultats des filiales acquises sont inclus dans les états financiers consolidés à partir de leur date d'acquisition effective tandis que les résultats des filiales qui ont été vendues au cours de l'exercice sont inclus jusqu'à la date à laquelle le contrôle a cessé d'exister.

Les méthodes de consolidation appliquées sont les suivantes :

Intégration globale

Cette méthode s'applique aux entreprises contrôlées de manière exclusive. Le contrôle exclusif sur une filiale s'apprécie par le pouvoir de diriger ses politiques financière et opérationnelle afin de tirer avantage de ses activités. Il résulte :

- soit de la détention directe ou indirecte de la majorité des droits de vote dans la filiale ;
- soit du pouvoir de désigner ou de révoquer la majorité des membres des organes d'administration, de direction ou de surveillance de la filiale ou de réunir la majorité des droits de vote aux réunions de ces organes ;
- soit du pouvoir d'exercer une influence dominante sur une filiale, en vertu d'un contrat ou de clauses statutaires.

Intégration proportionnelle

Les sociétés dans lesquelles le Groupe exerce un contrôle conjoint sont consolidées par intégration proportionnelle.

Le contrôle conjoint est le partage du contrôle d'une filiale exploitée en commun par un nombre limité d'associés ou d'actionnaires, de sorte que les politiques financière et opérationnelle résultent de leur accord.

Un accord contractuel doit prévoir que le contrôle sur l'activité économique et les décisions relatives à la réalisation des objectifs nécessitent le consentement de tous les associés ou actionnaires participant au contrôle conjoint.

Mise en équivalence

Les sociétés dans lesquelles le Groupe exerce une influence notable sont mises en équivalence. L'influence notable est le pouvoir de participer aux politiques financière et opérationnelle d'une filiale sans en détenir le contrôle. L'influence notable peut notamment résulter d'une représentation dans les organes de direction ou de surveillance, de la participation aux décisions stratégiques, de l'existence

d'opérations inter-entreprises importantes, de l'échange de personnel de direction, de liens de dépendance technique. L'influence notable sur les politiques financière et opérationnelle d'une filiale est présumée lorsque le Groupe dispose directement ou indirectement d'une fraction au moins égale à 20% des droits de vote de cette filiale.

Cas particuliers des entités ad-hoc

Les structures juridiques distinctes créées spécifiquement pour gérer une opération ou un groupe d'opérations similaires (« entités *ad-hoc* ») sont consolidées dès lors qu'elles sont contrôlées en substance par le Groupe, même en l'absence de lien en capital.

Les principaux critères d'appréciation utilisés de façon non cumulative pour déterminer l'existence du contrôle d'une entité *ad-hoc* sont les suivants :

- les activités de l'entité sont menées pour le compte exclusif du Groupe afin que ce dernier en tire des avantages ;
- le Groupe dispose du pouvoir de décision et de gestion pour obtenir la majorité des avantages liés aux activités courantes de l'entité ; ce pouvoir peut avoir été délégué par la mise en place d'un mécanisme d'autopilotage;
- le Groupe a la capacité de bénéficier de la majorité des avantages de l'entité ;
- le Groupe conserve la majorité des risques relatifs à l'entité.

Dans le cadre de la consolidation des entités *ad-hoc* contrôlées en substance par le Groupe, les parts des entités *ad-hoc* qui ne sont pas détenues par le Groupe sont enregistrées au bilan en *Dettes*.

Conversion des comptes des entités étrangères

Lorsqu'il est exprimé en devises, le bilan des sociétés consolidées est converti sur la base des cours de change officiels à la date de clôture. Les postes du compte de résultat sont convertis sur la base du cours de change moyen du mois de leur réalisation. La différence de conversion sur le capital, les réserves, le report à nouveau et le résultat qui résulte de l'évolution des cours de change est portée en capitaux propres en *Gains et pertes comptabilisés directement en capitaux propres – Ecart de conversion*. Les pertes ou profits provenant de la conversion des dotations en capital des succursales étrangères des banques du Groupe viennent également en variation des capitaux propres consolidés dans cette même rubrique.

Conformément à l'option offerte par la norme IFRS 1, le Groupe a transféré en réserves consolidées les écarts de conversion relatifs à la conversion des comptes des entités étrangères au 1er janvier 2004. De ce fait, en cas de cession ultérieure de ces entités, le résultat de cession ne comprendra que la reprise des écarts de conversion qui auront été générés à compter du 1er janvier 2004.

Traitement des acquisitions et des écarts d'acquisition

Le Groupe utilise la méthode de l'acquisition afin de comptabiliser ses regroupements d'entreprises. Le coût d'acquisition est évalué comme le total des justes valeurs, à la date d'acquisition, des actifs remis, des passifs encourus ou assumés, et des instruments de capitaux propres émis, en échange du contrôle de l'entreprise acquise. Les frais directement liés aux regroupements d'entreprises sont comptabilisés dans le résultat de la période.

Les compléments de prix sont intégrés dans le coût d'acquisition pour leur juste valeur à la date de prise de contrôle, même s'ils présentent un caractère éventuel. Cet enregistrement est effectué par contrepartie des capitaux propres ou des dettes en fonction du mode de règlement de ces compléments de prix. S'ils sont qualifiés de dettes, les révisions ultérieures de ces compléments de prix sont enregistrées en résultat pour les dettes financières relevant de la norme IAS 39 et selon les normes appropriées pour les dettes ne relevant pas d'IAS 39 ; s'ils sont qualifiés d'instruments de capitaux propres, ces révisions ne donnent lieu à aucun enregistrement.

En date d'acquisition, les actifs, passifs, éléments de hors-bilan et passifs éventuels identifiables conformément à la norme IFRS 3 « Regroupements d'entreprises » des entités acquises sont évalués individuellement à leur juste valeur quelle que soit leur destination. Les analyses et expertises nécessaires à l'évaluation initiale de ces éléments, ainsi que leur correction éventuelle en cas d'informations nouvelles, peuvent intervenir dans un délai de douze mois à compter de la date d'acquisition.

L'écart positif entre le coût d'acquisition de l'entité et la quote-part acquise de l'actif net ainsi réévalué est inscrit à l'actif du bilan consolidé dans la rubrique Ecarts d'acquisition ; en cas d'écart négatif, celui-ci est immédiatement enregistré en résultat. Les Participations ne donnant pas le contrôle sont alors évaluées pour leur quote-part dans la juste valeur des actifs et passifs identifiables de l'entité acquise. Cependant, le Groupe peut également choisir, lors de chaque regroupement d'entreprises, d'évaluer les Participations ne donnant pas le contrôle à leur juste valeur, une fraction de l'écart d'acquisition leur étant alors affectée en contrepartie. A la date d'acquisition, chaque écart d'acquisition est affecté à une ou plusieurs Unité(s) Génératrice(s) de Trésorerie (UGT) devant tirer avantage de l'acquisition. En cas de réorganisation du Groupe entraînant une modification de la composition des UGT, les écarts d'acquisition rattachés à des unités scindées en plusieurs parties sont réaffectés à d'autres unités nouvelles ou existantes. Cette réaffectation est généralement réalisée au prorata des besoins en fonds propres normatifs des différentes parties des UGT scindées.

En date de prise de contrôle d'une entité, l'éventuelle quote-part dans cette dernière antérieurement détenue par le Groupe est réévaluée à sa juste valeur en contrepartie du compte de résultat. Dans le cas d'une acquisition par étape, l'écart d'acquisition est ainsi déterminé par référence à la juste valeur en date de prise de contrôle de l'entité.

En cas d'augmentation du pourcentage d'intérêt du Groupe dans une entité déjà contrôlée de manière exclusive, l'écart entre le coût d'acquisition de la quote-part supplémentaire d'intérêts et la quote-part acquise de l'actif net de l'entité à cette date est enregistré dans les *Réserves consolidées, part du Groupe* ; de même, en cas de baisse du pourcentage d'intérêt du Groupe dans une entité restant contrôlée de manière exclusive, l'écart entre le prix de cession et la valeur comptable de la quote-

part d'intérêts cédés est enregistré dans les *Réserves consolidées, part du Groupe*. Les frais liés à ces opérations sont comptabilisés directement en capitaux propres.

Lors de la perte de contrôle d'une filiale consolidée, la quote-part éventuellement conservée par le Groupe est alors évaluée à sa juste valeur concomitamment à l'enregistrement de la plus ou moins-value de cession parmi les *Gains ou pertes nets sur autres actifs* dans le compte de résultat consolidé. Cette plus ou moins-value de cession inclut, le cas échéant, une quote-part de l'écart d'acquisition précédemment affectée à l'UGT à laquelle appartient la filiale. Cette quote-part est généralement déterminée sur la base des besoins en fonds propres normatifs relatifs de la filiale cédée et de la partie de l'UGT conservée.

Les écarts d'acquisition font l'objet d'une revue régulière par le Groupe et de tests de dépréciation dès l'apparition d'indices de perte de valeur et au minimum une fois par an. Les dépréciations éventuelles de ces écarts sont déterminées par référence à la valeur recouvrable de la (ou des) UGT à laquelle (auxquelles) ils sont rattachés.

Lorsque la valeur recouvrable de la (ou des) UGT est inférieure à sa (leur) valeur comptable, une dépréciation irréversible est enregistrée dans le résultat consolidé de la période sur la ligne *Pertes de valeur sur les écarts d'acquisition*.

Les écarts d'acquisition sur les sociétés mises en équivalence sont inscrits dans la rubrique *Participations dans les entreprises mises en équivalence* du bilan consolidé. Les participations dans les entreprises mises en équivalence sont soumises à un test de dépréciation dès lors qu'il existe une indication objective de dépréciation. Si la valeur recouvrable de la participation est inférieure à sa valeur comptable, une dépréciation est alors enregistrée dans la ligne *Quote-part du résultat net des entreprises mises en équivalence* du compte de résultat consolidé. Les plus ou moins-values dégagées lors des cessions de sociétés mises en équivalence sont présentées parmi les *Gains ou pertes nets sur autres actifs*.

Engagements de rachat accordés à des actionnaires minoritaires de filiales consolidées par intégration globale

Le Groupe a consenti à des actionnaires minoritaires de certaines filiales du Groupe consolidées par intégration globale des engagements de rachat de leurs participations. Ces engagements de rachat correspondent pour le Groupe à des engagements optionnels (ventes d'options de vente). Le prix d'exercice de ces options peut être établi selon une formule de calcul prédéfinie lors de l'acquisition des titres de la filiale tenant compte de l'activité future de cette dernière ou bien être fixé comme devant être la juste valeur des titres de la filiale au jour de l'exercice des options.

Ces engagements sont traités comptablement comme suit :

- en application des dispositions de la norme IAS 32, le Groupe a enregistré un passif financier au titre des options de vente vendues aux actionnaires minoritaires des entités contrôlées de manière exclusive. Ce passif est comptabilisé initialement pour la valeur actualisée du prix d'exercice estimé des options de vente dans la rubrique *Autres passifs* ;
- l'obligation d'enregistrer un passif alors même que les options de vente ne sont pas exercées conduit, par cohérence, à retenir le même traitement comptable que celui appliqué aux transactions relatives aux *Participations* ne donnant pas le

contrôle. En conséquence, la contrepartie de ce passif est enregistrée en diminution des Participations ne donnant pas le contrôle sous-jacentes aux options et pour le solde en diminution des Réserves consolidées, part du Groupe ;

- les variations ultérieures de ce passif liées à l'évolution du prix d'exercice estimé des options et de la valeur comptable des Participations ne donnant pas le contrôle sont intégralement comptabilisées dans les Réserves consolidées, part du Groupe ;

- si le rachat est effectué, le passif est dénoué par le décaissement de trésorerie lié à l'acquisition des intérêts des actionnaires minoritaires dans la filiale concernée. En revanche, à l'échéance de l'engagement, si le rachat n'est pas effectué, le passif est annulé, en contrepartie des Participations ne donnant pas le contrôle et des Réserves consolidées, part du Groupe pour leurs parts respectives ;

- tant que les options ne sont pas exercées, les résultats afférents aux Participations ne donnant pas le contrôle faisant l'objet d'options de vente sont présentés dans la rubrique Participations ne donnant pas le contrôle au compte de résultat consolidé.

Ces principes comptables sont susceptibles d'être révisés au cours des prochains exercices en fonction des précisions qui pourraient être apportées par le comité d'interprétation des normes IFRS (ex IFRIC) ou l'IASB.

Information sectorielle

Le Groupe est géré sur une base matricielle reflétant à la fois ses métiers et la répartition géographique de ses activités. Les informations sectorielles sont donc présentées sous ces deux niveaux.

Le Groupe inclut dans le résultat de chaque sous-pôle d'activités les produits et charges d'exploitation qui lui sont directement liés. Les produits de chaque sous-pôle à l'exception du Hors Pôles incluent également la rémunération des fonds propres qui leur sont alloués, cette rémunération étant définie par référence au taux estimé du placement des fonds propres. En contrepartie, la rémunération des fonds propres comptables du sous-pôle est réaffectée au Hors Pôles. Les transactions entre les différents sous-pôles s'effectuent à des termes et conditions identiques à ceux prévalant pour des clients extérieurs au Groupe.

Les pôles d'activités du Groupe sont gérés à travers trois piliers stratégiques :

- la Banque de détail en France qui regroupe les réseaux Société Générale, Crédit du Nord, et

Boursorama ;

- la Banque de détail et Services Financiers Internationaux qui comprend :

la Banque de détail à l'International incluant les activités de crédit à la consommation,

les activités de Services financiers spécialisés aux entreprises et Assurances (location longue durée et gestion de flottes, financement de biens d'équipement professionnel et activités d'assurances).

□ la Banque de Grande Clientèle et Solutions Investisseurs qui regroupe les activités de :

Banque de Financement et d'Investissement au travers des lignes métiers « Activités de marchés » et « Financement et Conseil »,

de Gestion d'Actifs et de Banque Privée,

et de Services aux Investisseurs (Métiers Titres et Courtage)

À ces piliers stratégiques, s'ajoutent les activités Hors Pôles qui représentent notamment la fonction de centrale financière du Groupe. À ce titre, lui sont rattachés le coût de portage des titres des filiales et les produits de dividendes afférents, ainsi que les produits et charges issus de la gestion Actif / Passif et les résultats dégagés par les activités de gestion patrimoniale du Groupe (gestion de son portefeuille de participations industrielles et bancaires et de ses actifs immobiliers patrimoniaux). Les produits ou charges ne relevant pas directement de l'activité des pôles sont intégrés dans le résultat du Hors Pôles.

Les résultats sectoriels sont présentés en tenant compte de l'effet des transactions internes au Groupe tandis que les actifs et passifs sectoriels sont présentés après leur élimination. Le taux d'impôt appliqué au résultat de chaque pôle d'activités est calculé sur la base d'un taux d'impôt normatif moyen fixé en début d'exercice en fonction des taux d'impôt de droit commun en vigueur dans chacun des pays où sont réalisés les résultats de chaque pôle d'activités. L'écart avec le taux d'impôt réel du Groupe est affecté au Hors Pôles.

Dans le cadre de l'information sectorielle par zone géographique, les produits et charges ainsi que les actifs et passifs sectoriels sont ventilés sur la base du lieu de comptabilisation de l'opération.

2. PRINCIPES COMPTABLES ET METHODES D'EVALUATION

Opérations en devises

En date de clôture, les actifs et passifs monétaires libellés en devises sont convertis dans la monnaie fonctionnelle de l'entité au cours comptant de la devise. Les écarts de change latents ou réalisés sont enregistrés en résultat.

Les opérations de change à terme sont évaluées en juste valeur en utilisant le cours de change à terme restant à courir de la devise concernée. Les positions de change au comptant sont évaluées selon les cours de change officiels au comptant de fin de période. Les différences de réévaluation ainsi dégagées sont enregistrées dans le compte de résultat.

Le montant en devises des actifs financiers non monétaires libellés en devises, notamment les actions et autres titres à revenu variable qui n'appartiennent pas au portefeuille de transaction, est converti dans la monnaie fonctionnelle de l'entité en utilisant le cours de change de clôture. Les écarts de change relatifs à ces actifs financiers sont constatés en capitaux propres et ne sont rapportés au compte de résultat

qu'au moment de leur cession ou de leur dépréciation ainsi qu'en cas de couverture de juste valeur du risque de change. En particulier, s'ils sont financés par un passif libellé dans la même devise, les actifs non monétaires sont convertis au cours comptant de fin de période en comptabilisant l'incidence des variations de change en résultat si une relation de couverture de juste valeur a été mise en place entre ces deux instruments financiers.

Détermination de la juste valeur des instruments financiers

La juste valeur est le prix qui serait reçu pour la vente d'un actif ou payé pour le transfert d'un passif lors d'une transaction normale entre participants de marché à la date d'évaluation. Les méthodes de valorisation utilisées par le Groupe pour la détermination de la juste valeur des instruments financiers sont présentées en Note 3.

Actifs et passifs financiers

Les achats et les ventes d'actifs financiers non dérivés évalués en juste valeur en contrepartie du compte de résultat, d'actifs financiers détenus jusqu'à leur échéance et d'actifs financiers disponibles à la vente (Cf. ci-après) sont comptabilisés au bilan en date de règlement-livraison tandis que les instruments financiers dérivés sont enregistrés en date de négociation. Les variations de juste valeur entre la date de négociation et la date de règlement-livraison sont enregistrées en résultat ou en capitaux propres en fonction de la classification comptable des actifs financiers concernés. Les prêts et créances sont enregistrés au bilan en date de décaissement des fonds ou d'échéance des prestations facturées.

Lors de leur comptabilisation initiale, les actifs et passifs financiers sont évalués à leur juste valeur en intégrant les frais d'acquisition (à l'exception des instruments financiers comptabilisés à la juste valeur en contrepartie du résultat) et sont classés dans une des quatre catégories présentées ci-après.

Si la juste valeur initiale est fondée sur des données de marché observables, la différence entre cette juste valeur et le prix de transaction, représentative de la marge commerciale, est comptabilisée immédiatement en résultat. En revanche, si les paramètres de valorisation utilisés ne sont pas observables ou si les modèles de valorisation ne sont pas reconnus par le marché, la juste valeur initiale de l'instrument financier est réputée être le prix de transaction et la marge commerciale est généralement enregistrée en résultat sur la durée de vie de l'instrument. Pour certains instruments, compte tenu de leur complexité, cette marge n'est toutefois reconnue en résultat qu'à leur maturité ou lors de leur cession éventuelle avant terme. Dans le cas d'instruments émis faisant l'objet de rachats significatifs sur un marché secondaire et pour lesquels il existe des cotations, la marge commerciale est enregistrée en résultat conformément à la méthode de détermination du prix de l'instrument. Lorsque les paramètres de valorisation deviennent observables, la partie de la marge commerciale non encore comptabilisée est alors enregistrée en résultat.

Prêts et créances

Les prêts et créances regroupent les actifs financiers non dérivés à revenus fixes ou déterminables qui ne sont pas cotés sur un marché actif et qui ne sont ni détenus à des fins de transaction, ni destinés à la vente dès leur acquisition ou leur octroi. Les prêts

et créances sont présentés au bilan parmi les *Prêts et créances sur les établissements de crédit* ou les *Prêts et créances sur la clientèle* suivant la nature de la contrepartie. Ils sont évalués après leur comptabilisation initiale au coût amorti sur la base du taux d'intérêt effectif et peuvent faire l'objet, le cas échéant, d'une dépréciation.

Actifs et passifs financiers évalués en juste valeur en contrepartie du compte de résultat

Il s'agit des actifs et passifs financiers détenus à des fins de transaction. Ils sont évalués à leur juste valeur en date de clôture et portés au bilan dans la rubrique *Actifs ou passifs financiers à la juste valeur par résultat*. Les variations de leur juste valeur sont enregistrées en résultat dans la rubrique *Gains ou pertes nets sur instruments financiers à la juste valeur par résultat*.

Aux actifs et passifs financiers détenus à des fins de transaction s'ajoutent les actifs et passifs financiers non dérivés que le Groupe a désignés dès l'origine pour être évalués en juste valeur en contrepartie du compte de résultat en application de l'option ouverte par la norme IAS 39. L'application par le Groupe de l'option juste valeur a pour objet :

- d'une part l'élimination ou la réduction significative de décalages entre les traitements comptables de certains actifs et passifs financiers.

Le Groupe évalue ainsi à la juste valeur en contrepartie du compte de résultat certaines émissions obligataires structurées du métier de Banque de Financement et d'Investissement. Ces émissions s'inscrivent dans le cadre d'une activité exclusivement commerciale dont les risques sont couverts par des retournements sur le marché au moyen d'instruments financiers gérés au sein des portefeuilles de transaction. L'utilisation de l'option juste valeur permet ainsi de garantir la cohérence entre le traitement comptable de ces émissions et celui des instruments financiers dérivés couvrant les risques de marché induits par ces dernières et qui sont obligatoirement évalués à la juste valeur.

Le Groupe évalue également à la juste valeur en contrepartie du compte de résultat les actifs financiers représentatifs des contrats en unités de compte des filiales d'assurance-vie du Groupe afin d'éliminer le décalage de traitement comptable avec les passifs d'assurance y afférents. Conformément à la norme IFRS 4, les passifs d'assurance sont comptabilisés en appliquant les normes comptables locales. Les revalorisations des provisions techniques des contrats en unités de compte, directement liées aux revalorisations des actifs financiers en représentation de ces provisions, sont donc enregistrées dans le compte de résultat. L'utilisation de l'option juste valeur permet ainsi de comptabiliser les variations de juste valeur des actifs financiers par résultat symétriquement à la comptabilisation des variations du passif d'assurance associé à ces contrats en unités de compte.

- d'autre part l'évaluation en juste valeur de certains instruments financiers composites sans séparation des dérivés incorporés devant faire l'objet d'une comptabilisation distincte. Sont notamment concernées les obligations convertibles en actions détenues par le Groupe.

Actifs financiers détenus jusqu'à leur échéance

Ce sont les actifs financiers non dérivés, à revenus fixes ou déterminables et assortis d'une maturité fixe, qui sont cotés sur un marché actif et que le Groupe a l'intention et les moyens de détenir jusqu'à leur échéance. Ils sont évalués après leur acquisition au coût amorti et peuvent faire l'objet, le cas échéant, d'une dépréciation. Le coût amorti intègre les primes et décotes, ainsi que les frais d'acquisition. Ces actifs financiers sont présentés au bilan dans la rubrique *Actifs financiers détenus jusqu'à l'échéance*.

Actifs financiers disponibles à la vente

Ce sont les actifs financiers non dérivés détenus pour une période indéterminée et que le Groupe peut être amené à céder à tout moment. Par défaut, ce sont les actifs financiers qui ne sont pas classés dans l'une des trois catégories précédentes. Ces actifs financiers sont inscrits au bilan dans la rubrique *Actifs financiers disponibles à la vente*, et réévalués à leur juste valeur en date de clôture. Les revenus courus ou acquis des titres de dette sont enregistrés en résultat sur la base du taux d'intérêt effectif en *Intérêts et produits assimilés – Opérations sur instruments financiers* tandis que les variations de juste valeur hors revenus sont présentées sur une ligne spécifique des capitaux propres intitulée *Gains et pertes comptabilisés directement en capitaux propres*. Ce n'est qu'en cas de cession ou de dépréciation de ces actifs financiers que le Groupe constate en résultat les variations de juste valeur dans la rubrique *Gains ou pertes nets sur actifs financiers disponibles à la vente*. Les dépréciations affectant les titres de capitaux propres classés en actifs disponibles à la vente ont un caractère irréversible. Les revenus de ces titres sont enregistrés quant à eux au compte de résultat dans la rubrique *Dividendes sur titres à revenu variable*.

Acquisitions et cessions temporaires de titres

Les titres faisant l'objet d'une mise en pension ou d'un prêt sont maintenus à l'actif du bilan du Groupe dans leur poste d'origine. Dans le cas de mises en pension, l'obligation de restituer les sommes encaissées est inscrite en *Dettes* au passif du bilan, à l'exception des opérations initiées dans le cadre des activités de *trading* qui sont enregistrées parmi les *Passifs financiers à la juste valeur par résultat*.

Les titres empruntés ou reçus en pension ne sont pas inscrits au bilan du Groupe. Toutefois, en cas de cession ultérieure des titres empruntés, une dette de restitution de ces titres à leur prêteur est inscrite au passif du bilan du Groupe parmi les *Passifs financiers à la juste valeur par résultat*. Dans le cas des titres reçus en pension, le droit à restitution des sommes délivrées par le Groupe est inscrit en *Prêts et créances* à l'actif du bilan, à l'exception des opérations initiées dans le cadre des activités de *trading* qui sont enregistrées parmi les *Actifs financiers à la juste valeur par résultat*.

Les prêts et emprunts de titres adossés contre espèces sont assimilés à des opérations de pensions et sont comptabilisés et présentés comme tels au bilan.

Reclassements d'actifs financiers

Les actifs financiers ne peuvent, postérieurement à leur enregistrement initial au bilan du Groupe, être reclassés dans la catégorie des *Actifs financiers évalués à la juste valeur par résultat*.

Un actif financier non dérivé enregistré initialement au bilan dans la rubrique *Actifs financiers à la juste valeur par résultat* parmi les actifs financiers détenus à des fins de transaction peut être reclassé hors de cette catégorie dans les conditions suivantes :

- si un actif financier à revenus fixes ou déterminables initialement détenu à des fins de transaction n'est plus, postérieurement à son acquisition, négociable sur un marché actif et que le Groupe a désormais l'intention et la capacité de le détenir dans un avenir prévisible ou jusqu'à son échéance, alors cet actif financier peut être reclassé dans la catégorie des *Prêts et créances* sous réserve du respect des critères d'éligibilité propres à celle-ci ;
- si des circonstances rares entraînent un changement de la stratégie de détention d'actifs financiers non dérivés de dettes ou de capitaux propres initialement détenus à des fins de transaction, ces actifs peuvent être reclassés soit dans la catégorie des *Actifs financiers disponibles à la vente*, soit dans la catégorie des *Actifs financiers détenus jusqu'à l'échéance* sous réserve du respect des critères d'éligibilité propres à celle-ci.

En aucun cas, les instruments financiers dérivés et les actifs financiers à la juste valeur sur option ne peuvent être reclassés hors de la catégorie des *Actifs et passifs financiers à la juste valeur par résultat*.

Un actif financier initialement enregistré dans la catégorie des *Actifs financiers disponibles à la vente* peut être transféré dans la catégorie des *Actifs financiers détenus jusqu'à l'échéance* sous réserve du respect des critères d'éligibilité propres à cette catégorie. Par ailleurs, si un actif financier à revenus fixes ou déterminables initialement enregistré dans la catégorie des *Actifs financiers disponibles à la vente* n'est plus, postérieurement à son acquisition, négociable sur un marché actif et que le Groupe a désormais l'intention et la capacité de le détenir dans un avenir prévisible ou jusqu'à son échéance, alors cet actif financier peut être reclassé dans la catégorie des *Prêts et créances* sous réserve du respect des critères d'éligibilité propres à celle-ci.

Les actifs financiers ainsi reclassés sont transférés dans leur nouvelle catégorie à leur juste valeur à la date du reclassement et sont ensuite évalués conformément aux dispositions applicables à cette nouvelle catégorie. Le coût amorti des actifs financiers reclassés des catégories *Actifs financiers à la juste valeur par résultat* ou *Actifs financiers disponibles à la vente* vers la catégorie *Prêts et créances*, ainsi que le coût amorti des actifs financiers reclassés de la catégorie *Actifs financiers à la juste valeur par résultat* vers la catégorie *Actifs financiers disponibles à la vente*, sont déterminés sur la base des estimations des flux de trésorerie futurs attendus réalisées en date de reclassement. L'estimation de ces flux de trésorerie futurs attendus doit être révisée à chaque clôture ; en cas d'augmentation des estimations d'encaissements futurs consécutive à une amélioration de leur recouvrabilité, le taux d'intérêt effectif est ajusté de manière prospective. En revanche, s'il existe une indication objective de dépréciation résultant d'un événement survenu après le reclassement des actifs financiers considérés et que cet événement a une incidence négative sur les flux de trésorerie futurs initialement attendus, une dépréciation de l'actif concerné est alors enregistrée en *Coût du risque* au compte de résultat.

Dettes

Les dettes émises par le Groupe et qui ne sont pas classées comme des passifs financiers évalués en contrepartie du compte de résultat sont enregistrées initialement à leur coût qui correspond à la juste valeur des montants empruntés nette des frais de transaction. Ces dettes sont évaluées en date de clôture à leur coût amorti en utilisant la méthode du taux d'intérêt effectif et sont enregistrées au bilan en *Dettes envers les établissements de crédit*, en *Dettes envers la clientèle* ou en *Dettes représentées par un titre*.

Dettes envers les établissements de crédit et Dettes envers la clientèle

Les dettes envers les établissements de crédit et la clientèle sont ventilées d'après leur durée initiale ou la nature de ces dettes : dettes à vue (dépôts à vue, comptes ordinaires) et dettes à terme pour les établissements de crédit ; comptes d'épargne à régime spécial et autres dépôts pour la clientèle. Ces dettes intègrent les opérations de pension, matérialisées par des titres ou des valeurs, effectuées avec ces agents économiques.

Les intérêts courus sur ces dettes calculés au taux d'intérêt effectif sont portés dans un compte de dettes rattachées en contrepartie du compte de résultat.

Dettes représentées par un titre

Les dettes représentées par un titre sont ventilées par supports : bons de caisse, titres du marché interbancaire et titres de créances négociables, emprunts obligataires et assimilés, à l'exclusion des titres subordonnés classés parmi les *Dettes subordonnées*.

Les intérêts courus sur ces titres calculés au taux d'intérêt effectif sont portés dans un compte de dettes rattachées en contrepartie du compte de résultat. Les primes d'émission ou de remboursement des emprunts obligataires sont amorties selon la méthode du taux d'intérêt effectif sur la durée de vie des emprunts concernés. La charge correspondante est inscrite en charges d'intérêts au compte de résultat.

Dettes subordonnées

Cette rubrique regroupe les dettes matérialisées ou non par des titres, à terme ou à durée indéterminée, dont le remboursement en cas de liquidation du débiteur n'est possible qu'après désintéressement des autres créanciers. Le cas échéant, les intérêts courus à verser attachés aux dettes subordonnées sont portés dans un compte de dettes rattachées en contrepartie du compte de résultat.

Décomptabilisation d'actifs ou de passifs financiers

Le Groupe décomptabilise tout ou partie d'un actif financier (ou d'un groupe d'actifs similaires) lorsque les droits contractuels aux flux de trésorerie de l'actif expirent ou lorsque le Groupe a transféré les droits contractuels à recevoir les flux de trésorerie de l'actif financier et la quasi-totalité des risques et avantages liés à la propriété de cet actif.

Dans le cas où le Groupe a transféré les flux de trésorerie d'un actif financier mais n'a ni transféré ni conservé la quasi-totalité des risques et avantages liés à la propriété de l'actif financier et n'a pas conservé en pratique le contrôle de l'actif financier, le

Groupe décomptabilise l'actif financier et enregistre alors distinctement, si nécessaire, un actif ou un passif représentant les droits et obligations créés ou conservés à l'occasion du transfert de l'actif. Si le Groupe a conservé le contrôle de l'actif financier, il maintient ce dernier à son bilan dans la mesure de l'implication continue du Groupe dans cet actif.

Lors de la décomptabilisation d'un actif financier dans son intégralité, un gain ou une perte de cession est enregistré dans le compte de résultat pour un montant égal à la différence entre la valeur comptable de cet actif et la valeur de la contrepartie reçue, corrigée le cas échéant de tout profit ou perte latent qui aurait été antérieurement comptabilisé directement en capitaux propres.

Le Groupe décomptabilise un passif financier (ou une partie de passif financier) seulement lorsque ce passif financier est éteint, c'est-à-dire lorsque l'obligation précisée au contrat est éteinte, est annulée ou est arrivée à expiration.

Instrument financiers dérivés et comptabilité de couverture

Tous les instruments financiers dérivés sont comptabilisés à leur juste valeur au bilan parmi les actifs ou passifs financiers. A l'exception des instruments financiers dérivés qualifiés comptablement de couverture de flux de trésorerie (voir ci-après), les variations de juste valeur des instruments financiers dérivés sont comptabilisées dans le résultat de la période.

Les instruments financiers dérivés sont classés en deux catégories :

Instrument financiers dérivés de transaction

Les instruments financiers dérivés sont considérés par défaut comme des instruments de transaction, sauf à pouvoir être qualifiés comptablement de couverture. Ils sont inscrits au bilan dans la rubrique *Actifs ou passifs financiers à la juste valeur par résultat*. Les variations de juste valeur sont portées au compte de résultat dans la rubrique *Gains ou pertes nets sur instruments financiers à la juste valeur par résultat*.

Les variations de juste valeur constatées sur les instruments financiers dérivés conclus avec des contreparties qui se sont ultérieurement avérées défaillantes sont comptabilisées en *Gains ou pertes nets sur instruments financiers à la juste valeur par résultat* jusqu'à la date d'annulation de ces instruments et de constatation au bilan, pour leur juste valeur à cette même date, des créances ou dettes vis-à-vis des contreparties concernées. Les éventuelles dépréciations ultérieures de ces créances sont enregistrées en *Coût du risque* dans le compte de résultat.

Instrument financiers dérivés de couverture

Pour qualifier un instrument financier de dérivé de couverture, le Groupe documente la relation de couverture dès sa mise en place. Cette documentation précise l'actif, le passif, ou la transaction future couverte, le risque faisant l'objet de la couverture, le type d'instrument financier dérivé utilisé et la méthode d'évaluation qui sera appliquée pour mesurer l'efficacité de la couverture. L'instrument financier dérivé désigné comme couverture doit être hautement efficace afin de compenser la variation de juste valeur ou des flux de trésorerie découlant du risque couvert. Cette efficacité est appréciée à la mise en place de la couverture puis tout au long de sa

durée de vie. Les instruments financiers dérivés de couverture sont portés au bilan dans la rubrique *Instruments dérivés de couverture*.

En fonction de la nature du risque couvert, le Groupe désigne l'instrument financier dérivé comme un instrument de couverture de juste valeur, de flux de trésorerie, ou de risque de change lié à un investissement net à l'étranger.

Couverture de juste valeur

Dans le cas d'opérations de couverture de juste valeur, la valeur comptable au bilan de l'élément couvert est ajustée des gains ou des pertes attribuables au risque couvert, lesquels sont constatés dans la rubrique *Gains ou pertes nets sur instruments financiers à la juste valeur par résultat* du compte de résultat. Dans la mesure où la relation de couverture est hautement efficace, les variations de juste valeur de l'élément couvert sont symétriques aux variations de juste valeur de l'instrument financier dérivé de couverture. S'agissant de dérivés de taux, la partie correspondant au réescompte de l'instrument financier dérivé est portée au compte de résultat dans la rubrique *Produits et charges d'intérêts – Dérivés de couverture* symétriquement aux produits ou charges d'intérêts relatifs à l'élément couvert.

S'il s'avère que l'instrument financier dérivé ne respecte plus les critères d'efficacité imposés dans le cadre d'une relation de couverture ou si l'instrument financier dérivé est liquidé ou vendu, la comptabilité de couverture cesse d'être appliquée et ce, sur une base prospective. La valeur au bilan de l'élément d'actif ou de passif ayant fait l'objet de la couverture n'est postérieurement plus ajustée pour refléter les variations de juste valeur, et les ajustements cumulés au titre du traitement de couverture sont amortis sur la durée de vie restant à courir de l'élément antérieurement couvert. La comptabilité de couverture cesse également d'être appliquée si l'élément couvert est vendu avant l'échéance ou remboursé par anticipation.

Couverture de flux de trésorerie

Dans le cas d'opérations de couverture de flux de trésorerie (qui incluent les opérations de couverture de transactions futures hautement probables), la partie efficace des variations de juste valeur de l'instrument financier dérivé est inscrite dans une ligne spécifique des capitaux propres, tandis que la partie inefficace est constatée au poste *Gains ou pertes nets sur instruments financiers à la juste valeur par résultat* du compte de résultat.

Les montants inscrits au sein des capitaux propres relatifs aux couvertures de flux de trésorerie sont repris dans le poste *Produits et charges d'intérêts* du compte de résultat au même rythme que les flux de trésorerie couverts. La partie correspondant au réescompte de l'instrument financier dérivé est inscrite au compte de résultat dans la rubrique *Produits et charges d'intérêts – Dérivés de couverture* symétriquement aux produits ou charges d'intérêts relatifs à l'élément couvert.

Lorsque l'instrument financier dérivé ne respecte plus les critères d'efficacité imposés dans le cadre d'une relation de couverture ou si l'instrument financier dérivé est liquidé ou vendu, la comptabilité de couverture cesse d'être appliquée et ce, sur une base prospective. Les montants inscrits précédemment dans les capitaux propres sont reclassés au poste *Produits et charges d'intérêts* du compte de résultat au cours des périodes où la marge d'intérêt subit l'incidence de la variabilité des flux de

trésorerie découlant de l'élément couvert. Si l'élément couvert est vendu ou remboursé avant l'échéance prévue ou si la transaction future couverte n'est plus hautement probable, les gains et les pertes latents inscrits dans les capitaux propres sont immédiatement comptabilisés dans le compte de résultat.

Couverture d'un investissement net à l'étranger libellé en devises

Comme dans le cadre d'une couverture de flux de trésorerie, la partie efficace des variations de juste valeur relatives aux instruments financiers dérivés qualifiés comptablement de couverture d'investissement net est inscrite dans les capitaux propres en *Gains et pertes comptabilisés directement en capitaux propres* tandis que la partie inefficace est portée au compte de résultat.

Macro-couverture de juste valeur

Les instruments financiers dérivés de taux utilisés dans le cadre de ce type de couverture ont pour objet de couvrir de façon globale le risque structurel de taux issu principalement des activités de la Banque de détail. Pour le traitement comptable de ces opérations, le Groupe applique les dispositions prévues par la norme IAS 39 telle qu'adoptée dans l'Union européenne (IAS 39 « *carve-out* ») permettant ainsi de faciliter :

- l'éligibilité aux relations de couverture de juste valeur des opérations de macro-couverture réalisées dans le cadre de la gestion actif-passif qui incluent les dépôts à vue de la clientèle dans les positions à taux fixe ainsi couvertes ;
- la réalisation des tests d'efficacité prévus par la norme IAS 39 telle qu'adoptée dans l'Union européenne. Le traitement comptable des instruments financiers dérivés qualifiés comptablement de macro-couverture de

juste valeur est similaire à celui des instruments financiers dérivés de couverture de juste valeur. Les variations de juste valeur des portefeuilles d'instruments macro-couverts sont quant à elles enregistrées dans une ligne spécifique du bilan intitulée *Ecart de réévaluation des portefeuilles couverts en taux* par la contrepartie du compte de résultat.

Dérivés incorporés

Un instrument dérivé incorporé est une composante d'un instrument hybride. Si cet instrument hybride n'est pas évalué en juste valeur en contrepartie du compte de résultat, le Groupe sépare le dérivé incorporé de son contrat hôte dès lors que, dès l'initiation de l'opération, les caractéristiques économiques et les risques associés de cet instrument dérivé ne sont pas étroitement liés aux caractéristiques et risques du contrat hôte et qu'il répond à la définition d'un instrument dérivé. L'instrument financier dérivé ainsi séparé est comptabilisé à sa juste valeur au bilan en *Actifs ou passifs financiers à la juste valeur par résultat* dans les conditions décrites ci-avant. Le contrat hôte est classé et évalué en fonction de sa catégorie.

Dépréciation des actifs financiers

Actifs financiers évalués au coût amorti

A chaque date de clôture, le Groupe détermine s'il existe une indication objective de dépréciation d'un actif financier ou d'un groupe d'actifs financiers résultant d'un ou

de plusieurs événements intervenus après la comptabilisation initiale de l'actif (un « événement générateur de pertes ») et si cet (ou ces) événement(s) générateur(s) de pertes a (ont) une incidence sur les flux de trésorerie futurs estimés de l'actif financier ou du groupe d'actifs financiers, qui peut être estimée de façon fiable.

Le Groupe apprécie en premier lieu s'il existe des indications objectives de dépréciation pour des actifs financiers individuellement significatifs, de même que, individuellement ou collectivement, pour des actifs financiers qui ne sont pas individuellement significatifs. Nonobstant l'existence de garantie, les critères d'appréciation du caractère avéré d'un risque de crédit sur encours individuels incluent la survenance d'un ou plusieurs impayés depuis trois mois au moins (six mois pour les créances immobilières et neuf mois pour les créances sur des collectivités locales), ou, indépendamment de l'existence de tout impayé, l'existence d'un risque avéré de crédit ou de procédures contentieuses.

S'il existe des indications objectives d'une perte de valeur sur des prêts et des créances ou sur des actifs financiers classés en *Actifs financiers détenus jusqu'à l'échéance*, le montant de la dépréciation est égal à la différence entre la valeur comptable de l'actif et la valeur actualisée des flux futurs de trésorerie estimés recouvrables en tenant compte de l'effet des garanties, cette actualisation étant calculée sur la base du taux d'intérêt effectif d'origine de l'actif financier. Le montant de cette dépréciation est présenté en déduction de la valeur nette comptable de l'actif financier déprécié. Les dotations et reprises de dépréciations sont enregistrées en *Coût du risque*. La reprise dans le temps des effets de l'actualisation constitue la rémunération comptable des créances dépréciées et est enregistrée en *Intérêts et produits assimilés* dans le compte de résultat.

Dans le cas où il n'existerait pas d'indication objective de dépréciation pour un actif financier considéré individuellement, significatif ou non, le Groupe inclut cet actif financier dans un groupe d'actifs financiers présentant des caractéristiques de risque de crédit similaires et les soumet collectivement à un test de dépréciation. L'existence, au sein d'un portefeuille homogène d'un risque de crédit avéré sur un ensemble d'instruments financiers donne alors lieu à l'enregistrement d'une dépréciation sans attendre que le risque ait individuellement affecté une ou plusieurs créances. Les portefeuilles homogènes ainsi dépréciés peuvent notamment regrouper :

- des encours sur des contreparties dont la situation financière s'est fragilisée depuis la comptabilisation initiale de ces actifs financiers sans qu'une indication objective de dépréciation ait encore été identifiée au niveau individuel (encours sensibles), ou bien
- des encours sur des contreparties relevant de secteurs économiques considérés comme étant en crise suite à la survenance d'événements générateurs de pertes, ou encore
- des encours sur des secteurs géographiques ou des pays sur lesquels une dégradation du risque de crédit a été constatée.

Le montant de la dépréciation sur un groupe d'actifs homogènes est déterminé notamment en fonction de données historiques sur les taux de défaut et de pertes constatées par portefeuille homogène ou de *scenarii* de pertes graves appliqués au portefeuille ou, le cas échéant, par des études *ad-hoc*. Ces éléments sont ajustés pour

prendre en compte l'évolution de la situation économique ayant affecté ces portefeuilles. Les variations des dépréciations ainsi calculées sont enregistrées en *Coût du risque*.

Actifs financiers disponibles à la vente

Un actif financier disponible à la vente est déprécié dès lors qu'il existe une indication objective de dépréciation découlant d'un ou plusieurs événements postérieurs à la comptabilisation initiale de cet actif.

Pour les instruments de capitaux propres cotés, une baisse significative ou prolongée de leur cours en-deçà de leur coût d'acquisition constitue une indication objective de dépréciation. Le Groupe estime que c'est notamment le cas pour les actions cotées qui présentent à la date de clôture des pertes latentes supérieures à 50% de leur coût d'acquisition ainsi que pour les actions cotées en situation de pertes latentes pendant une période continue de 24 mois ou plus précédant la date de clôture. D'autres facteurs, comme par exemple la situation financière de l'émetteur ou ses perspectives d'évolution, peuvent conduire le Groupe à estimer que son investissement pourrait ne pas être recouvré quand bien même les critères mentionnés ci-dessus ne seraient pas atteints. Une charge de dépréciation est alors enregistrée au compte de résultat à hauteur de la différence entre le cours coté du titre à la date de clôture et son coût d'acquisition.

Pour les instruments de capitaux propres non cotés, les critères de dépréciation retenus sont identiques à ceux mentionnés ci-dessus, la valeur des instruments à la date de clôture étant déterminée sur la base des méthodes de valorisation décrites dans la note 3.

Les critères de dépréciation des instruments de dettes sont similaires à ceux appliqués pour la dépréciation des actifs financiers évalués au coût amorti.

Lorsqu'une diminution de la juste valeur d'un actif financier disponible à la vente a été comptabilisée directement dans la ligne spécifique des capitaux propres intitulée *Gains et pertes comptabilisés directement en capitaux propres* et qu'il existe par la suite une indication objective de dépréciation de cet actif, le Groupe inscrit en compte de résultat la perte latente cumulée comptabilisée antérieurement en capitaux propres dans la rubrique *Coût du risque* pour les instruments de dettes et dans la rubrique *Gains ou pertes nets sur actifs financiers disponibles à la vente* pour les titres à revenu variable.

Le montant de cette perte cumulée est égal à la différence entre le coût d'acquisition (net de tout remboursement en principal et de tout amortissement) et la juste valeur actuelle, diminuée éventuellement de toute perte de valeur sur cet actif financier préalablement comptabilisée en résultat.

Les pertes de valeur comptabilisées en résultat relatives à un instrument de capitaux propres classé comme disponible à la vente ne sont pas reprises en résultat tant que l'instrument financier n'a pas été cédé. Dès lors qu'un instrument de capitaux propres a été déprécié, toute perte de valeur complémentaire constitue

une dépréciation additionnelle. En revanche, pour les instruments de dettes, les pertes de valeur font l'objet de reprises par résultat en cas d'appréciation ultérieure de leur valeur.

Opérations de location financement et assimilées

Les opérations de location sont qualifiées d'opérations de location financement lorsqu'elles ont en substance pour effet de transférer au locataire les risques et avantages liés à la propriété du bien loué. A défaut, elles sont qualifiées de location simple.

Les créances de location financement figurent au bilan en *Opérations de location financement et assimilées* et représentent l'investissement net du Groupe dans le contrat de location, égal à la valeur actualisée au taux implicite du contrat des paiements minimaux à recevoir du locataire augmentés de toute valeur résiduelle non garantie.

Les intérêts compris dans les loyers sont enregistrés en *Intérêts et produits assimilés* au compte de résultat de façon à dégager un taux de rentabilité périodique constant sur l'investissement net. En cas de baisse des valeurs résiduelles non garanties retenues pour le calcul de l'investissement brut du bailleur dans le contrat de location financement, la valeur actualisée de cette baisse est enregistrée dans la rubrique *Charges des autres activités* du compte de résultat par contrepartie d'une réduction de la créance de location financement à l'actif du bilan.

Les immobilisations détenues dans le cadre d'opérations de location simple sont présentées à l'actif du bilan parmi les immobilisations corporelles d'exploitation dans la rubrique *Immobilisations corporelles et incorporelles*, et lorsqu'il s'agit d'immeubles, ces derniers sont présentés en immeubles de placement dans cette même rubrique. Les revenus des loyers sont enregistrés de manière linéaire sur la durée du bail dans la rubrique *Produits des autres activités* du compte de résultat. Par ailleurs, le traitement comptable des produits facturés au titre des prestations de maintenance connexes aux activités de location simple, enregistrés dans cette même rubrique, a pour objet de refléter, sur la durée des contrats de location, une marge constante entre ces produits et les charges encourues.

Immobilisations corporelles et incorporelles

Les immobilisations d'exploitation et de placement sont inscrites à l'actif du bilan à leur coût d'acquisition. Les coûts d'emprunts correspondant à la période de construction des immobilisations nécessitant une longue période de préparation, sont incorporés au coût d'acquisition, de même que les frais directement attribuables. Les subventions d'investissement reçues sont déduites du coût des actifs concernés.

Les logiciels créés en interne sont inscrits à l'actif du bilan pour leur coût direct de développement, qui regroupe les dépenses externes de matériels et de services et les frais liés au personnel directement affectables à la production et à la préparation de l'actif en vue de son utilisation.

Dès qu'elles sont en état d'être utilisées, les immobilisations sont amorties sur leur durée d'utilité. Le cas échéant, la valeur résiduelle du bien est déduite de sa base amortissable. En cas de baisse ou de hausse ultérieure de la valeur résiduelle initialement retenue, l'ajustement de la base amortissable vient modifier de manière prospective le plan d'amortissement du bien.

Les dotations aux amortissements sont portées au compte de résultat dans la rubrique *Dotations aux amortissements et aux dépréciations des immobilisations incorporelles et corporelles*.

Lorsqu'un ou plusieurs composants d'une immobilisation ont une utilisation différente ou procurent des avantages économiques selon un rythme différent de celui de l'immobilisation prise dans son ensemble, ces composants sont amortis sur leur propre durée d'utilité. Pour les immeubles d'exploitation et de placement, le Groupe a appliqué cette approche en retenant a minima les composants et durées d'amortissements suivants:

Infrastructures	Gros œuvre	50 ans
	Etanchéité. toiture	20 ans
	Facades	30 ans
	Ascenseurs	
	Installations électriques	
	Grounes électrogènes	
	Climatisation. désenfumage	
	Câblages techniques	
	Installations de sûreté et de surveillance	
	Plomberie. canalisations	
	Protection incendie	
	Finitions. second œuvre. abords	

Concernant les autres catégories d'immobilisations, les durées d'amortissement retenues ont été déterminées en fonction des durées d'utilité des biens considérés, qui ont généralement été estimées dans les fourchettes suivantes :

Matériel et outillage	5 ans
Matériel de transport	4 ans
Mobilier	10 à 20
Matériel de bureau	5 à 10
Matériel informatique	3 à 5
Logiciels créés ou acquis	3 à 5
Concessions. brevets. licences. etc.	5 à 20

Les immobilisations font l'objet de tests de dépréciation dès l'apparition d'indices de perte de valeur, et au moins une fois par an pour ce qui concerne les immobilisations incorporelles à durée non définie. L'existence d'indices de perte de valeur est appréciée à chaque date de clôture. Les tests de dépréciation sont réalisés en regroupant les immobilisations par UGT. En cas de perte de valeur, une dépréciation est enregistrée en résultat sur la ligne *Dotations aux amortissements et aux dépréciations des immobilisations incorporelles et corporelles* et peut être reprise lorsque les conditions qui ont conduit à sa constatation sont modifiées. Cette

dépréciation vient réduire la base amortissable et modifie ainsi de manière prospective le plan d'amortissement de l'actif déprécié.

Les plus ou moins-values de cession d'immobilisations d'exploitation sont enregistrées en *Gains ou pertes nets sur autres actifs*, tandis que les résultats sur immeubles de placement sont présentés dans la rubrique *Produits des autres activités*.

Actifs non courants destinés à être cédés et activités abandonnées

Un actif non courant, ou un groupe d'actifs et de passifs, est considéré comme détenu en vue de la vente quand sa valeur comptable sera recouverte principalement par le biais d'une vente et non d'une utilisation continue. L'actif, ou le groupe d'actifs et de passifs, doit alors être disponible en vue de sa vente immédiate dans son état actuel et il doit être hautement probable que la cession interviendra dans un délai de douze mois.

Pour que tel soit le cas, le Groupe doit être engagé dans un plan de cession de l'actif ou du groupe d'actifs et de passifs et avoir entamé un programme de recherche actif d'un acquéreur ; par ailleurs, la mise en vente de l'actif ou du groupe d'actifs et de passifs doit être effectuée à un prix raisonnable par rapport à sa juste valeur actuelle.

Les actifs et passifs concernés sont reclassés dans les rubriques *Actifs non courants destinés à être cédés*

et *Dettes liées aux actifs non courants destinés à être cédés* sans possibilité de compensation.

En cas de moins-values latentes entre la juste valeur nette des coûts de cession des actifs non courants et des groupes d'actifs destinés à être cédés et leur valeur nette comptable, une dépréciation est enregistrée en résultat. Par ailleurs, les actifs non courants destinés à être cédés cessent d'être amortis à compter de leur déclassement.

Une activité abandonnée est une composante dont l'entité s'est séparée ou qui est classée comme détenue en vue de la vente, et :

qui représente une ligne d'activité ou une région géographique principale et distincte ;

fait partie d'un plan unique et coordonné pour se séparer d'une ligne d'activité ou d'une région géographique principale et distincte ; ou

est une filiale acquise exclusivement en vue de la revente.

Les activités abandonnées sont présentées sur une seule ligne du compte de résultat des périodes publiées comprenant le résultat net après impôt des activités abandonnées jusqu'à la date de cession et le profit ou la perte après impôt résultant de la cession ou de l'évaluation à la juste valeur diminuée des coûts de la vente des actifs et passifs constituant les activités abandonnées. De même, les flux de trésorerie générés par les activités abandonnées sont présentés sur une ligne distincte du tableau des flux de trésorerie des périodes présentées.

Provisions

Les provisions, autres que celles afférentes à des risques de crédit ou à des avantages du personnel, représentent des passifs dont l'échéance ou le montant ne sont pas fixés de façon précise. Leur constitution est subordonnée à l'existence d'une obligation du Groupe à l'égard d'un tiers dont il est probable ou certain qu'elle provoquera une sortie de ressources au bénéfice de ce tiers sans contrepartie au moins équivalente attendue de celui-ci.

Le montant de la sortie de ressources attendue est alors actualisé pour déterminer le montant de la provision, dès lors que l'effet de cette actualisation présente un caractère significatif. Les dotations et reprises sur ces provisions sont enregistrées en résultat sur les lignes correspondant à la nature des dépenses futures ainsi couvertes.

Les provisions sont présentées dans la Note 23. Les informations relatives à la nature et au montant des risques concernés ne sont pas fournies dès lors que le Groupe estime qu'elles pourraient lui causer un préjudice sérieux dans un litige l'opposant à des tiers sur le sujet faisant l'objet de la provision.

Engagement sur les contrats d'épargne-logement

Les comptes et les plans d'épargne-logement proposés à la clientèle de particuliers (personnes physiques) dans le cadre de la loi n° 65-554 du 10 juillet 1965 associent une phase de collecte de ressources sous forme d'épargne rémunérée et une phase d'emploi de ces ressources sous forme de prêts immobiliers, cette dernière phase étant réglementairement conditionnée, et dès lors indissociable, de la phase de collecte. Les dépôts ainsi collectés et les prêts accordés sont enregistrés au coût amorti.

Ces instruments génèrent pour le Groupe des engagements de deux natures : une obligation de prêter au client dans le futur à un taux déterminé fixé à l'ouverture du contrat et une obligation de rémunérer l'épargne dans le futur à un taux fixé à l'ouverture du contrat pour une durée indéterminée.

Les engagements aux conséquences défavorables pour le Groupe font l'objet de provisions présentées au passif du bilan et dont les variations sont enregistrées en *Produit net bancaire* au sein de la marge d'intérêt. Ces provisions ne sont relatives qu'aux seuls engagements liés aux comptes et plans d'épargne-logement existant à la date de calcul de la provision.

Les provisions sont calculées sur chaque génération de plans d'épargne-logement d'une part, sans compensation entre les engagements relatifs à des générations différentes de plans d'épargne-logement, et sur l'ensemble des comptes d'épargne-logement qui constituent une seule et même génération d'autre part.

Sur la phase d'épargne, les engagements provisionnables sont évalués par différence entre les encours d'épargne moyens attendus et les encours d'épargne minimum attendus, ces deux encours étant déterminés statistiquement en tenant compte des observations historiques des comportements effectifs des clients.

Sur la phase crédit, les engagements provisionnables incluent les encours de crédits déjà réalisés mais non encore échus à la date de clôture ainsi que les crédits futurs considérés comme statistiquement probables sur la base des encours de dépôts au bilan à la date de calcul d'une part et des observations historiques des comportements effectifs des clients d'autre part.

Une provision est constituée dès lors que les résultats futurs prévisionnels actualisés sont négatifs pour une génération donnée. Ces résultats sont mesurés par référence aux taux offerts à la clientèle particulière pour des instruments d'épargne et de financement équivalents, en cohérence avec la durée de vie estimée des encours et leur date de mise en place.

Engagement de financement

Si les engagements de financement ne sont pas considérés comme des instruments financiers dérivés, le Groupe les inscrit initialement à leur juste valeur. Par la suite, ces engagements font l'objet de provisions, si nécessaire, conformément aux principes comptables relatifs aux *Provisions*.

Garanties financières données

Le Groupe inscrit initialement à son bilan les garanties financières données, considérées comptablement comme des instruments financiers non dérivés, pour leur juste valeur. Elles sont évaluées ultérieurement au montant le plus élevé entre le montant de l'obligation et le montant initialement enregistré diminué le cas échéant de l'amortissement cumulé de la commission de garantie. En cas d'indication objective de perte de valeur, les garanties financières données font l'objet d'une provision au passif du bilan.

Distinction entre dettes et capitaux propres

Les instruments financiers émis par le Groupe sont qualifiés en totalité ou en partie d'instruments de dettes ou de capitaux propres selon qu'il existe ou non une obligation contractuelle pour l'émetteur de délivrer de la trésorerie aux détenteurs des titres.

Titres subordonnés à durée indéterminée (TSDI)

Compte tenu de leurs caractéristiques, les titres subordonnés à durée indéterminée émis par le Groupe et n'intégrant pas des clauses discrétionnaires relatives au paiement des intérêts ainsi que les actions émises par une filiale du Groupe dans le cadre du financement de son activité de crédit-bail immobilier sont qualifiés d'instruments de dettes.

Ces titres subordonnés à durée indéterminée sont alors classés en *Dettes subordonnées*.

A contrario, les titres subordonnés à durée indéterminée émis par le Groupe et intégrant des clauses discrétionnaires relatives au paiement des intérêts sont qualifiés d'instruments de capitaux propres.

Emis par Société Générale, ces titres sont présentés parmi les *Instruments de capitaux propres et réserves liées*.

Actions de préférence

Compte tenu du caractère discrétionnaire de la décision de verser un dividende aux porteurs, les actions de préférence émises par le Groupe sont qualifiées d'instruments de capitaux propres.

Emises par des filiales, ces actions de préférence sont présentées parmi les *Participations ne donnant pas le contrôle*. Les rémunérations versées aux porteurs de ces dernières sont inscrites en *Participations ne donnant pas le contrôle* au compte de résultat.

Titres super subordonnés à durée indéterminée

Compte tenu du caractère discrétionnaire de la décision de versement de la rémunération des titres super subordonnés à durée indéterminée émis par le Groupe, ces titres ont été classés en capitaux propres.

Emis par Société Générale, ces titres sont présentés parmi les *Instruments de capitaux propres et réserves liées*.

Participations ne donnant pas le contrôle

Les *Participations ne donnant pas le contrôle* correspondent à la part d'intérêt dans les filiales consolidées par intégration globale qui n'est pas attribuable directement ou indirectement au Groupe. Elles regroupent les instruments de capitaux propres émis par ces filiales et non détenus par le Groupe.

Actions propres

Les actions Société Générale détenues par le Groupe sont portées en déduction des capitaux propres consolidés quel que soit l'objectif de leur détention et les résultats afférents sont éliminés du compte de résultat consolidé.

Les instruments financiers dérivés ayant comme sous-jacent les actions Société Générale ou les actions de filiales contrôlées par le Groupe de façon exclusive et qui sont obligatoirement dénoués par l'échange d'un montant fixe de trésorerie (ou d'un autre actif financier) pour un montant fixe d'actions propres (autres que des dérivés) sont inscrits en capitaux propres lors de leur enregistrement initial. Les primes payées ou reçues au titre de ces instruments financiers dérivés qualifiés d'instruments de capitaux propres sont comptabilisées directement en capitaux propres, les variations de juste valeur de ces dérivés n'étant pas comptabilisées.

Les autres instruments financiers dérivés ayant comme sous-jacent des actions propres sont quant à eux comptabilisés au bilan en juste valeur comme les instruments financiers dérivés n'ayant pas comme sous-jacent des actions propres.

Produits et charges d'intérêts

Les produits et charges d'intérêts sont comptabilisés dans le compte de résultat en *Intérêts et produits assimilés* pour tous les instruments financiers évalués au coût amorti en utilisant la méthode du taux d'intérêt effectif.

Le taux d'intérêt effectif est le taux qui actualise exactement les décaissements ou encaissements de trésorerie futurs sur la durée de vie prévue de l'instrument financier de manière à obtenir la valeur comptable nette de l'actif ou du passif financier. Le calcul de ce taux prend en considération les flux de trésorerie estimés sur la base des modalités contractuelles de l'instrument financier sans tenir compte des pertes sur crédit futures et il inclut par ailleurs les commissions payées ou reçues entre les parties au contrat dès lors qu'elles sont assimilables à des intérêts, les coûts de transaction ainsi que toutes les primes et décotes.

Dès qu'un actif financier ou un groupe d'actifs financiers similaires a été déprécié à la suite d'une perte de valeur, les produits d'intérêts ultérieurs sont comptabilisés sur la base du taux d'intérêt effectif utilisé pour actualiser les flux de trésorerie futurs en vue d'évaluer la perte de valeur.

Par ailleurs, hormis celles relatives aux avantages du personnel, les provisions inscrites au passif du bilan génèrent comptablement des charges d'intérêts calculées sur la base du taux d'intérêt utilisé afin d'actualiser le montant de la sortie de ressources attendu.

Produits nets de commissions sur prestations de services

Le Groupe enregistre en résultat les produits et charges de commissions sur prestations de services en fonction de la nature des prestations auxquelles elles se rapportent.

Les commissions rémunérant des services continus, telles certaines commissions sur moyens de paiement, les droits de garde sur titres en dépôt, ou les commissions sur abonnements télématiques, sont étalées en résultat sur la durée de la prestation rendue. Les commissions rémunérant des services ponctuels, telles les commissions sur mouvements de fonds, les commissions d'apport reçues, les commissions d'arbitrage, ou les pénalités sur incidents de paiement, sont intégralement enregistrées en résultat quand la prestation est réalisée.

Dans le cadre des opérations de syndication, le taux d'intérêt effectif de la fraction de financement conservée à l'actif du Groupe est aligné sur celui des autres participants en y intégrant si nécessaire une quote-part des commissions de prise ferme et de participation ; le solde de ces commissions est enregistré en résultat à la fin de la période de syndication. Les commissions d'arrangement sont prises en résultat à la date de conclusion juridique de l'opération.

Frais de personnel

La rubrique *Frais de personnel* comprend l'ensemble des dépenses liées au personnel ; elle intègre notamment le montant de la participation et de l'intéressement des salariés se rattachant à l'exercice, ainsi que les charges des différents régimes de retraite du Groupe et les charges liées aux paiements sur base d'actions Société Générale.

Avantages du personnel

Les sociétés du Groupe, en France et à l'étranger, peuvent accorder à leurs salariés :

- des avantages postérieurs à l'emploi, tels que les régimes de retraite ou indemnités de fin de carrière ;
- des avantages à long terme, tels que les rémunérations variables différées, les médailles du travail ou le compte épargne temps ;
- des indemnités de fin de contrat de travail.

Avantages postérieurs à l'emploi

Les régimes de retraite peuvent être des régimes à cotisations définies ou à prestations définies.

Les régimes à cotisations définies sont ceux pour lesquels l'obligation du Groupe se limite uniquement au versement d'une cotisation, mais ne comportent aucun engagement du Groupe sur le niveau des prestations fournies. Les cotisations versées constituent des charges de l'exercice.

Les régimes à prestations définies désignent les régimes pour lesquels le Groupe s'engage formellement ou par obligation implicite sur un montant ou un niveau de prestations et supporte donc le risque à moyen ou long terme.

Une provision est enregistrée au passif du bilan en *Provisions* pour couvrir l'intégralité de ces engagements de retraite. Elle est évaluée régulièrement par des actuaires indépendants selon la méthode des unités de crédit projetées. Cette méthode d'évaluation tient compte d'hypothèses démographiques, de départs anticipés, d'augmentations de salaires et de taux d'actualisation et d'inflation.

Lorsque ces régimes sont financés par des fonds externes répondant à la définition d'actifs du régime, la provision destinée à couvrir les engagements concernés est diminuée de la juste valeur de ces fonds.

Les différences liées aux changements d'hypothèses de calcul (départs anticipés, taux d'actualisation...) ou constatées entre les hypothèses actuarielles et la réalité constituent des écarts actuariels (gains ou pertes). Ces écarts actuariels, ainsi que le rendement des actifs du régime, duquel est déduit le montant déjà comptabilisé en charges au titre des intérêts nets sur le passif (ou l'actif) net, et la variation de l'effet du plafonnement de l'actif sont des éléments de réestimation (ou de réévaluation) du passif net (ou de l'actif net). Ils sont enregistrés immédiatement et en totalité parmi les Gains et pertes comptabilisés directement en capitaux propres. Ces éléments ne peuvent être reclassés ultérieurement en résultat.

Dans les états financiers consolidés du Groupe, ces éléments, qui ne peuvent être reclassés ultérieurement en résultat, sont présentés sur une ligne distincte de l'Etat du résultat net et gains et pertes comptabilisés directement en capitaux propres, mais sont transférés en réserves dans le tableau d'Evolution des capitaux propres de sorte qu'ils figurent directement parmi les *Réserves consolidées* au passif du bilan.

En cas de mise en place d'un nouveau régime (ou avenant), le coût des services passés est comptabilisé immédiatement en résultat.

La charge annuelle comptabilisée en *Frais de personnel* au titre des régimes à prestations définies comprend :

- les droits supplémentaires acquis par chaque salarié (coût des services rendus) ;
- la variation de l'engagement suite à une modification ou réduction d'un régime (coût des services passés) ;
- le coût financier correspondant à l'effet de la désactualisation de l'engagement et le produit d'intérêt généré par les actifs du régime (intérêts nets sur le passif ou l'actif net) ;

- l'effet des liquidations de régimes.

Avantages à long terme

Ce sont les avantages versés aux salariés dans un délai supérieur à douze mois après la clôture de l'exercice pendant lequel ces derniers ont rendu les services correspondants. La méthode d'évaluation est identique à celle utilisée pour les avantages postérieurs à l'emploi, au traitement près des écarts actuariels qui sont comptabilisés immédiatement en résultat.

Paiements sur base d'actions Société Générale

Les paiements sur base d'actions englobent :

- les paiements en instruments de capitaux propres ;
- les versements en espèces dont le montant dépend de l'évolution de la valeur des instruments de capitaux propres.

Les paiements sur base d'actions donnent lieu à l'enregistrement systématique d'une charge de personnel inscrite dans la rubrique *Rémunérations du personnel* selon les modalités décrites ci-après.

Le Plan mondial d'actionnariat salarié

Le Groupe permet à ses salariés et retraités de participer à une augmentation de capital annuelle spécifique dans le cadre du Plan mondial d'actionnariat salarié. Des actions nouvelles sont proposées avec une décote en contrepartie d'une période d'incessibilité de cinq ans. L'avantage consenti est enregistré dans les charges de l'exercice dans la rubrique *Frais de personnel – Participation, intéressement, abondement et décote*. Cet avantage se mesure comme étant la différence entre la juste valeur des titres acquis et le prix d'acquisition payé par le salarié, le tout multiplié par le nombre d'actions effectivement souscrites. La juste valeur des titres acquis est déterminée en intégrant la condition légale d'incessibilité associée, sur la base des paramètres de marché (notamment le taux d'emprunt) applicables aux acteurs de marché bénéficiaires de ces titres incessibles pour reconstituer une situation de libre disposition des titres.

Autres paiements basés sur des actions

Le Groupe peut attribuer à certains de ses salariés des options d'achat ou de souscription d'actions, des actions gratuites ou des rémunérations indexées sur le cours de l'action Société Générale et réglées en espèces.

Les options sont évaluées à leur juste valeur à la date de notification aux salariés sans attendre que les conditions nécessaires à leur attribution définitive soient remplies, ni que les bénéficiaires exercent leurs options.

Les méthodes retenues pour la valorisation des plans du Groupe sont le modèle binomial lorsque le Groupe dispose de statistiques suffisantes pour intégrer *via* ce modèle le comportement des bénéficiaires des options d'un plan ou, à défaut, le modèle Black & Scholes ou encore Monte Carlo. Cette évaluation est réalisée par un actuaire indépendant.

Pour les paiements en actions dénoués par remise d'instruments de capitaux propres (actions gratuites et options d'achat ou de souscription d'actions Société Générale), la juste valeur de ces instruments, calculée en date de notification, est étalée en charges sur la période d'acquisition des droits par contrepartie de la rubrique *Instruments de capitaux propres et réserves liées* en capitaux propres. A chaque date de clôture, le nombre de ces instruments est révisé pour tenir compte des conditions de performance et de présence et ajuster le coût global du plan initialement déterminé ; la charge comptabilisée dans la rubrique *Rémunérations du personnel* depuis l'origine du plan est alors ajustée en conséquence.

Pour les paiements en actions dénoués par règlement en espèces (rémunérations indexées sur le cours de l'action Société Générale), la juste valeur des sommes à verser est étalée en charges dans la rubrique *Rémunérations du personnel* sur la période d'acquisition des droits par contrepartie d'un compte de dettes au passif du bilan en *Autres passifs – Charges à payer sur engagements sociaux*. Cette dette est réévaluée à sa juste valeur par résultat jusqu'à son règlement. En cas de couverture par instruments dérivés, la variation de valeur de ces derniers est enregistrée dans la même rubrique du compte de résultat à hauteur de la part efficace.

Coût du risque

La rubrique *Coût du risque* comprend les dotations nettes des reprises aux dépréciations et provisions pour risque de crédit, les pertes sur créances irrécouvrables et les récupérations sur créances amorties ainsi que des dotations et reprises de provisions pour autres risques.

Impôt sur le résultat

Impôts courants

La charge d'impôt courant est déterminée sur la base des bénéfices imposables de chaque entité fiscale consolidée en appliquant les taux et règles d'imposition en vigueur dans le pays d'implantation de l'entité.

Les crédits d'impôt sur revenus de créances et de portefeuille titres, lorsqu'ils sont utilisés en règlement de l'impôt sur les sociétés dû au titre de l'exercice, sont comptabilisés dans la même rubrique que les produits auxquels ils se rattachent. La charge d'impôt correspondante est maintenue dans la rubrique *Impôts sur les bénéfices* du compte de résultat.

Impôts différés

Les impôts différés sont comptabilisés dès lors qu'une différence temporaire est identifiée entre les valeurs comptables des actifs et passifs figurant au bilan et leurs valeurs fiscales respectives lorsque ces différences ont une incidence sur les paiements futurs d'impôts. Les impôts différés sont calculés au niveau de chaque entité fiscale en appliquant les règles d'imposition en vigueur dans le pays d'implantation et en utilisant le taux d'impôt voté ou quasi-voté qui devrait être en vigueur au moment où la différence temporaire se retournera. Ces impôts différés sont ajustés en cas de changement de taux d'imposition. Leur calcul ne fait l'objet d'aucune actualisation. Des actifs d'impôts différés peuvent résulter de différences temporaires déductibles ou de pertes fiscales reportables. Les actifs d'impôts différés ne sont comptabilisés que s'il est probable que l'entité fiscale concernée a une perspective

de récupération sur un horizon déterminé, notamment par l'imputation de ces différences et pertes reportables sur des bénéficiaires imposables futurs. Les pertes fiscales reportables font l'objet d'une revue annuelle tenant compte du régime fiscal applicable à chaque entité concernée et d'une projection réaliste des résultats fiscaux de ces dernières fondée sur les perspectives de développement de leurs activités : les actifs d'impôts différés qui n'avaient pas été comptabilisés jusque là sont alors reconnus au bilan s'il devient probable qu'un bénéfice imposable futur permettra leur récupération ; en revanche, la valeur comptable des actifs d'impôts différés déjà inscrits au bilan est réduite dès lors qu'apparaît un risque de non-récupération partielle ou totale.

Les impôts courants et différés sont comptabilisés en charges ou en produits d'impôts dans la rubrique *Impôts sur les bénéfices* du compte de résultat consolidé. Cependant, les impôts différés se rapportant à des charges ou produits enregistrés en *Gains et pertes comptabilisés directement en capitaux propres* sont inscrits dans cette même rubrique des capitaux propres.

Activité d'assurance

Actifs et passifs financiers

Les actifs et passifs financiers des entreprises d'assurance du Groupe sont comptabilisés et évalués conformément aux dispositions applicables aux instruments financiers telles que décrites précédemment.

Provisions techniques des entreprises d'assurance

Les provisions techniques correspondent aux engagements des entreprises d'assurance vis-à-vis des assurés et des bénéficiaires des contrats.

En application de la norme IFRS 4 sur les contrats d'assurance, les provisions techniques des contrats d'assurance-vie et d'assurance non-vie restent calculées selon les mêmes méthodes que celles définies par la réglementation locale.

Les provisions techniques des contrats d'assurance-vie sont constituées principalement des provisions mathématiques qui correspondent à la différence entre les valeurs actuelles des engagements respectivement pris par l'assureur et par les assurés et des provisions pour sinistres à payer. Les risques couverts sont majoritairement les risques décès, l'invalidité et l'incapacité de travail.

Les provisions techniques des contrats en unités de compte avec clause discrétionnaire de participation aux bénéfices ou avec une clause d'assurance significative sont évaluées en date d'inventaire en fonction de la valeur de réalisation des actifs servant de supports à ces contrats.

Les provisions techniques des contrats d'assurance non-vie regroupent des provisions pour primes non acquises (quote-part de primes émises se rapportant aux exercices suivants) et pour sinistres à payer. Les risques couverts sont majoritairement les risques protection habitations, auto et garanties accidents de la vie.

En application des principes définis par la norme IFRS 4 et conformément à la réglementation locale applicable au regard de cette dernière, les contrats d'assurance avec une clause de participation aux bénéfices discrétionnaire font l'objet d'une «

comptabilité miroir » consistant à comptabiliser au bilan dans le poste *Participation aux bénéfices différée* les écarts de valorisation positive ou négative des actifs financiers qui, potentiellement, reviennent aux assurés. Cette provision à la participation aux bénéfices différée est déterminée de sorte à refléter les droits potentiels des assurés sur les plus-values latentes relatives aux instruments financiers valorisés en juste valeur ou leurs participations potentielles aux pertes en cas de moins-values latentes.

Afin d'établir le caractère recouvrable de l'actif de participation aux bénéfices différée en cas de moins-value latente nette, il est démontré que les besoins de liquidité survenant dans un environnement économique défavorable n'imposent pas de vendre des actifs en situation de moins-values latentes. Pour cela, les approches suivantes sont retenues :

- la première consiste à simuler des *scenarii* de stress déterministes (« normés » ou extrêmes). On démontre que dans ces *scenarii*, il n'y a pas de réalisation de moins-values significatives au titre des actifs en stock à la date d'inventaire dans les *scenarii* testés.
- l'objectif de la seconde approche est de s'assurer qu'à moyen-long terme, les ventes réalisées pour faire face aux besoins de liquidité ne génèrent pas de moins-values significatives. Cette approche est vérifiée sur des projections réalisées à partir de *scenarii* extrêmes.
- par ailleurs, le test d'adéquation des passifs est effectué semestriellement au moyen d'un modèle stochastique faisant appel à des hypothèses de paramètres conformes à ceux utilisés pour la MCEV (*Market Consistent Embedded Value*). Ce test prend en compte l'ensemble des flux de trésorerie futurs contractuels y compris les frais de gestion, les commissions, les options et garanties sur les contrats.

NOTES TO THE CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS

The consolidated financial statements were approved by the Board of Directors on February 11, 2014.

Note 1

Significant accounting principles

Introduction

1. Consolidation principles

2. Accounting policies and valuation methods

3. Presentation of financial statements

4. Accounting standards and interpretations to be applied by the Group in the future

INTRODUCTION

In accordance with European Regulation 1606/2002 of July 19, 2002 on the application of International Accounting Standards, the Societe Generale Group (“the Group”) prepared its consolidated financial statements for the year ended December 31, 2013 in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS) as adopted by the European Union and in force at that date (these standards are available on the European Commission website at: http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/ias/index_en.htm).

The standards comprise IFRS 1 to 8 and IFRS 13 and International Accounting Standards (IAS) 1 to 41, as well as the interpretations of these standards adopted by the European Union as at December 31, 2013.

The Group also continued to make use of the provisions of IAS 39, as adopted by the European Union, for applying macro-fair value hedge accounting (IAS 39 “carve-out”).

The consolidated financial statements are presented in euros

IFRS and IFRIC interpretations applied by the Group as of January 1, 2013

	Publica tion dates	Adoption dates by
Amendments to IAS 1 "Presentation of Items of Other	June 16.	June 5
Amendments to IAS 19 "Employee Benefits"	June 16.	June 5.
IFRS 13 "Fair Value Measurement"	May 12.	December 11.
Amendments to IAS 12 "Deferred Tax: Recovery of Amendments to IFRS 7 "Disclosures - Offsetting Financial Assets and Financial	December 20.	December 11.
Improvements to IFRSs (2009-2011) - May 2012	May 17.	March 27.

Amendments to IAS 1 "Presentation of Items of Other Comprehensive Income"

Amendments to IAS 1 "Presentation of Financial Statements" modify the presentation of the statement of net income and unrealised or deferred gains and losses to distinguish items that will be reclassified subsequently into income from those that will not be reclassified subsequently into income. In addition, the amount, net of tax, of actuarial gains and losses on post-employment defined benefit plans, recognised during the period and that will not be reclassified subsequently into income, is directly transferred in *Retained earnings* at the end of the financial year.

Amendments to IAS 19 "Employee Benefits"

The amendments to IAS 19 "Employee Benefits" trigger the immediate recognition of actuarial gains and losses on post-employment defined benefit plans under *Unrealised or deferred capital gains and losses*, without subsequent reclassification into income. Furthermore, the amendments imply the immediate recognition in the income statement of past service costs when a plan is amended, whether or not the benefits have been vested. These amendments have been applied retrospectively and their effects on the previous financial years have been recorded into equity. The opening equity of 2012 and the comparative figures for 2012 have been restated, the amounts of these restatements are disclosed at the bottom of the consolidated financial statements.

IFRS 13 "Fair Value measurement"

IFRS 13 "Fair value measurement" defines fair value as the price that would be received to sell an asset or paid to transfer a liability in an orderly transaction between market participants at the measurement date. IFRS 13 does not change when the fair value is required to be used but specifies how to measure fair value of financial and non-financial assets and liabilities when required or permitted by IFRS and adds information to be disclosed in the notes to financial statements. The consequences of this standard mainly concern how the Group incorporates its own credit risk in the fair value measurement of derivative financial liabilities (Debt Value Adjustment – DVA). Furthermore, the clarifications provided by this standard have led the Group to adjust

how it incorporates the counterparty risk in the fair value measurement of derivative financial assets (Credit Value Adjustment – CVA).

IFRS 13 have been applied prospectively as from January 1, 2013. Accordingly, the impact of these amendments on the Group's consolidated financial statements has been recorded in the income of the period (See Note 37).

Amendments to IAS 12 “Deferred Tax: Recovery of Underlying Assets”

The measurement of deferred tax depends on whether the entity expects to recover the carrying amount of the asset through use or sale. The amendment introduces a presumption that the carrying amount will be recovered through sale unless the entity has clearly decided otherwise. This presumption applies to investment properties carried at fair value. These amendments have no impact on consolidated financial statements of the Group.

Amendments to IFRS 7 “Disclosures - Offsetting Financial Assets and Financial Liabilities”

These amendments require the disclosure of information about rights of set-off and related similar agreements for financial instruments. The new disclosures are required for all financial instruments that are offset in the balance sheet in accordance with IAS 32 (gross amounts of financial assets and liabilities that are offset, amounts that are offset and net amounts presented in the balance sheet). Additional information must also be disclosed for recognised financial instruments that are subject to an enforceable master netting agreement or similar agreement, irrespective of whether they are offset in accordance with IAS 32. These additional disclosures are presented in Note 27 “Offsetting Financial Assets and Financial Liabilities”

Improvements to IFRSs (2009-2011) - May 2012

As part of the annual Improvements to International Financial Reporting Standards, the IASB has published amendments to six minor accounting standards. These amendments have no impact on the Group's consolidated financial statements.

The main valuation and presentation rules used in drawing up the consolidated financial statements are disclosed below. These accounting methods and principles were applied consistently in 2012 and 2013.

Use of estimates

When applying the accounting principles disclosed below for the purpose of preparing the Group's consolidated financial statements, the Management makes assumptions and estimates that may have an impact on figures recorded in the income statement, on the valuation of assets and liabilities in the balance sheet, and on information disclosed in the notes to the consolidated financial statements.

In order to make these assumptions and estimates, the Management uses information available at the date of preparation of the consolidated financial statements and can exercise its judgment. By nature, valuations based on estimates include risks and uncertainties relating to their occurrence in the future. Consequently, actual future results may differ from these estimates and have a significant impact on the financial statements.

The use of estimates mainly concerns the following valuations:

fair value in the balance sheet of financial instruments not quoted in an active market which are classified as *Financial assets and liabilities at fair value through profit or loss*, *Hedging derivatives* or *available-for-sale financial assets* (described in paragraph 2 and Note 3) and fair value of unlisted instruments for which this information must be disclosed in the notes to the financial statements;

the amount of impairment of financial assets (*Loans and receivables*, *available-for-sale financial assets*, *held-to-maturity financial assets*), lease financing and similar agreements, tangible or intangible fixed assets and goodwill (described in paragraph 2 and Notes 4, 17 and 23);

provisions recognised under liabilities, including provisions for employee benefits or underwriting reserves of insurance companies as well as the deferred profit-sharing on the asset side of the balance sheet (described in paragraph 2 and Notes 22, 23, 25 and 34);

the amount of deferred tax assets recognised in the balance sheet (described in paragraph 2 and Note

14);

initial value of goodwill determined for each business combination (described in paragraph 1 and Notes 2 and 17);

in the event of the loss of control of a consolidated subsidiary, the fair value that is used to remeasure the portion retained by the Group in this entity, where applicable (described in paragraph 1).

1. CONSOLIDATION PRINCIPLES

The consolidated financial statements of Societe Generale include the financial statements of the parent company and of the main French and foreign companies as well as foreign branches that make up the Group. Since the financial statements of foreign subsidiaries and branches are prepared in accordance with accepted accounting principles in their respective countries, any necessary restatements and adjustments are made prior to consolidation so that they comply with the accounting principles used by the Societe Generale Group.

Consolidation methods

The consolidated financial statements are built up from the financial statements of the entities that are included in the consolidation scope. Companies with a fiscal year ending more than three months before or after that of Societe Generale prepare pro-forma statements for a twelve-month period ended December 31. All significant balances, profits and transactions between Group companies are eliminated.

When determining voting rights for the purpose of establishing the Group's degree of control over a company and the appropriate consolidation methods, potential voting rights are taken into account where they can be freely exercised or converted at the time the assessment is made. Potential voting rights are instruments such as call options on ordinary shares outstanding on the market or rights to convert bonds into new ordinary shares.

The results of newly acquired subsidiaries are included in the consolidated financial statements from the date the acquisition became effective and results of subsidiaries disposed of during the fiscal year are included up to the date where the Group relinquished control.

The following consolidation methods are used:

Full consolidation

This method is applied to companies over which Societe Generale exercises control. Control over a subsidiary is defined as the power to govern the financial and operating policies of said subsidiary so as to obtain benefits from its activities. It is exercised:

- either by directly or indirectly holding the majority of voting rights in the subsidiary;
- or by holding the power to appoint or remove the majority of the members of the subsidiary's governing, management or supervisory bodies, or to command the majority of the voting rights at meetings of these bodies;
- or by holding the power to exert a controlling influence over the subsidiary by virtue of an agreement or provisions in the company's charter or by-laws.

Proportionate consolidation

Companies over which the Group exercises joint control are consolidated using the proportionate method. Joint control exists when control over a subsidiary run jointly by a limited number of partners or shareholders is shared in such a way that the financial and operating policies of said subsidiary are determined by mutual agreement.

A contractual agreement must require the consent of all controlling partners or shareholders as regards the economic activity of said subsidiary and any strategic decisions.

Equity method

Companies over which the Group exercises significant influence are accounted for under the equity method. Significant influence is the power to influence the financial and operating policies of a subsidiary without exercising control over said subsidiary. In particular, significant influence can result from Societe Generale being represented on the Board of Directors or supervisory board, from its involvement in strategic decisions, from the existence of significant intercompany transactions, from the exchange of management staff, or from the company's technical dependency on Societe Generale. The Group is assumed to exercise significant influence over the financial and operating policies of a subsidiary when it directly or indirectly holds at least

20% of the voting rights in this subsidiary.

Specific treatment of Special Purpose Vehicles (SPV)

Independent legal entities set up specifically to manage a transaction or group of similar transactions ("special purpose vehicles" or SPVs) are consolidated whenever they are substantially controlled by the Group, even in cases where the Group holds none of the capital in the entities.

Control of a special purpose vehicle is generally considered to exist if any one of the following criteria applies:

- the SPV's activities are being conducted exclusively on behalf of the Group so that the Group obtains benefits from the SPV's operation;
- the Group has the decision-making powers to obtain the majority of the benefits from the SPV's operation, whether or not this control has been delegated through an "autopilot" mechanism;
- the Group has the ability to obtain the majority of the benefits of the SPV;
- the Group retains the majority of the risks of the SPV.

In consolidating SPVs considered to be substantially controlled by the Group, the shares of said entities not held by the Group are recognised as *Debt* in the balance sheet.

Translation of foreign entity financial statements

The balance sheet items of consolidated companies reporting in foreign currencies are translated at the official exchange rates prevailing at the closing date. Income statement items of these companies are translated at the average month-end exchange rates. Gains and losses arising from the translation of capital, reserves, retained earnings and income are included in shareholders' equity under *Unrealised or deferred gains and losses – Translation differences*. Gains and losses arising from

the translation of the capital contribution of foreign branches of Group banks are also included in changes in consolidated shareholders' equity under the same heading.

In accordance with the option allowed under IFRS 1, the Group allocated all differences arising on translation of foreign entity financial statements at January 1, 2004 to consolidated reserves. As a result, if any of these entities are sold, the proceeds from the sale will only include write-backs of those translation differences arising since January 1, 2004.

Treatment of acquisitions and goodwill

The Group uses the acquisition method to recognise its business combinations. The acquisition cost is calculated as the total fair value, at the date of acquisition, of all assets given, liabilities incurred or assumed and equity instruments issued in exchange for the control of the acquired entity. The costs directly linked to business combinations are recognised in the income statement for the period.

Any contingent consideration is included in the acquisition cost at its fair value on the acquisition date, even if its occurrence is only potential. It is recognised under equity or debt in the balance sheet depending on the settlement alternatives; any subsequent adjustments are recorded under income for financial liabilities in accordance with IAS 39 and within the scope of the appropriate standards for other debts. For equity instruments, these subsequent adjustments are not recognised.

At the acquisition date, all assets, liabilities, off-balance sheet items and contingent liabilities of the acquired entities that are identifiable under the provisions of IFRS 3 "Business Combinations" are measured individually at their fair value regardless of their purpose. The analyses and professional appraisals required for this initial valuation must be carried out within 12 months as from the acquisition date, as must any corrections to the value based on new information.

Any excess of the price paid over the assessed fair value of the proportion of net assets acquired is recorded on the asset side of the consolidated balance sheet under *Goodwill*. Any deficit is immediately recognised in the income statement. *Non-controlling interests* are valued according to their share of the fair value of the identifiable assets and liabilities of the acquired entity. However, for each business combination, the Group may also choose to measure *non-controlling interests* initially at their fair value, in which case a fraction of goodwill is allocated. At the acquisition date, each item of goodwill is allocated to one or more cash-generating units expected to derive benefits from the acquisition. When the Group reorganises its reporting structure in a way that changes the composition of one or more cash-generating units, goodwill previously allocated to modified units shall be reallocated to the units affected (new or existing). This reallocation is generally performed using a relative approach based on the normative capital requirements of each cash-generating unit affected.

On the date of acquisition of an entity, any stake in this entity already held by the Group is remeasured at fair value through profit or loss. In the case of a step acquisition, goodwill is therefore determined by referring to the fair value on the acquisition date.

In the event of an increase in Group stakes in entities over which it already exercises control: the difference between the price paid for the additional stake and the assessed fair value of the proportion of net assets acquired at this date is recorded under the Group's *Consolidated reserves*; also, in the event of a reduction

in the Group's stake in an entity over which it keeps control, the difference between the selling price and the carrying amount of the share of interests sold is accounted for under *Retained earnings, Group share*. The cost relative to these transactions is recognised directly in equity.

At the date when the Group loses control of a consolidated subsidiary, any investment retained in the former subsidiary is then remeasured at fair value through profit or loss, at the same time as the capital gain or loss is recorded under *Net income/expense from other assets* in the consolidated income statement. The gain or loss on disposal includes a share of goodwill previously allocated to the cash-generating units to which the subsidiary belongs. This share is determined using a relative approach based on the normative capital allocated to the subsidiary that is disposed and to the portion of cash-generating unit that is retained.

Goodwill is reviewed regularly by the Group and tested for impairment whenever there is any indication that its value may have diminished, and at least once a year. Any impairment of goodwill is calculated based on the recoverable value of the relevant cash-generating unit(s).

If the recoverable amount of the cash-generating unit(s) is less than its(their) carrying amount, an irreversible impairment is recorded in the consolidated income statement for the period under *Impairment losses on goodwill*.

Goodwill for companies that are accounted for under the equity method is recorded under *Investments in subsidiaries and affiliates accounted for by the equity method* in the consolidated balance sheet. These investments are tested for impairment if there is an objective evidence of impairment. If the recoverable amount of the investment is lower than its carrying amount, an impairment loss is recorded under *Net income from companies accounted by the equity method*. Realised capital gains and losses on sale of these companies that are accounted for under the equity method are recognised under *Net income from other assets*.

Commitments to buy out minority shareholders in fully consolidated subsidiaries

The Group has awarded minority shareholders in some fully consolidated Group subsidiaries commitments to buy out their stakes. For the Group, these buyout commitments are put option sales. The exercise price for these options can be based

on a formula agreed upon at the time of the acquisition of the shares of the subsidiary that takes into account its future performance or can be set as the fair value of these shares at the exercise date of the options.

The commitments are recorded as follows:

- in accordance with IAS 32, the Group recorded a financial liability for the put options granted to minority shareholders of the subsidiaries over which it exercises control. This liability was initially recognised at the present value of the estimated exercise price of the put options under Other liabilities;
- the obligation to recognise a liability even though the put options have not been exercised means that, in order to be consistent, the Group must use the same accounting treatment as that applied to transactions in non-controlling interests. As a result, the counterpart of this liability is a write-down in value of non-controlling interests underlying the options, with any balance deducted from the Group's Consolidated reserves;
- subsequent variations in this liability linked to changes in the estimated exercise price of the options and the carrying value of non-controlling interests are recorded in full in the Group's Consolidated reserves;
- if the buy-out takes place, the liability is settled by the cash payment linked to the acquisition of non-controlling interests in the subsidiary in question. However if, when the commitment reaches its term, the buy-out has not occurred, the liability is written off against non-controlling interests and the Group's Consolidated reserves for their respective portions;
- as long as the options have not been exercised, the results linked to non-controlling interests with a put option are recorded under non-controlling interests on the Group's consolidated income statement.

These accounting principles may be revised over the coming years in line with any amendments proposed by the IFRS Interpretations Committee (formerly IFRIC) or the IASB.

Segment reporting

The Group is managed on a matrix basis that takes into account of its different business lines and the geographical breakdown of its activities. Segment information is therefore presented under both criteria.

The Group includes in the results of each sub-division all operating income and expenses directly related to its activity. Income for each sub-division, except for the Corporate Centre, also includes the yield on capital allocated to it, based on the estimated rate of return on Group capital. In return, the yield on the sub-division's book capital is reallocated to the Corporate Centre. Transactions between sub-divisions are carried out under the same terms and conditions as those applying to non-Group customers.

The Group's core businesses are managed through three strategic pillars:

French Retail Banking, which includes the domestic networks Societe Generale, Crédit du Nord and

Boursorama;

International Retail Banking & Financial Services, which consists of

International Retail Banking including consumer finance activities,

Corporate Financial Services and Insurance (operational vehicle leasing and fleet management, equipment finance and insurance activities);

Global Banking and Investor Solutions which comprises

Corporate and Investment Banking via the "Global Markets" and "Financing & Advisory" business lines,

Private Banking and Asset Management,

Investor Services (securities services and brokerage).

These strategic pillars are supplemented by the Corporate Centre which acts as the Group's central funding department. As such, it recognises the cost of carry of equity investments in subsidiaries and related dividend payments, as well as income and expenses stemming from the Group's Asset and Liability Management (ALM) and income from the Group's management of its assets (management of its industrial and bank equity portfolio and of its real estate assets). Income and expenses that do not relate directly to the activity of the core businesses are also allocated to the Corporate Centre.

Segment income is presented taking into account internal transactions in the Group, while segment assets and liabilities are presented after their elimination. The tax rate levied on each business line is based on the standard tax rate applicable in each country where the division makes profits. Any difference with respect to the Group's tax rate is allocated to the Corporate Centre.

For the purpose of segment reporting by geographical region, segment profit or loss and assets and liabilities are presented based on the location of the booking entities.

2. ACCOUNTING POLICIES AND VALUATION METHODS

Transactions denominated in foreign currencies

At the balance sheet date, monetary assets and liabilities denominated in foreign currencies are translated into the entity's functional currency at the prevailing spot exchange rate. Realised or unrealised foreign exchange losses or gains are recognised in the income statement.

Forward foreign exchange transactions are recognised at fair value based on the forward exchange rate for the remaining maturity. Spot foreign exchange positions are valued using the official spot rates prevailing at the end of the period. Unrealised gains and losses are recognised in the income statement.

Non-monetary financial assets denominated in foreign currencies, including shares and other variable-income securities that are not part of the trading portfolio, are converted into the entity's functional currency at the exchange rate prevailing at the end of the period. Currency differences arising on these financial assets are recorded to shareholders' equity and are only recorded in the income statement when sold or impaired or where the currency risk is fair value-hedged. In particular, non-monetary assets funded by a liability denominated in the same currency are converted at the spot rate prevailing at the end of the period while booking the impact of exchange rate fluctuations to income subject to a fair value hedge relationship existing between the two financial instruments.

Determining the fair value of financial instruments

Fair value is the price that would be received to sell an asset or paid to transfer a liability in an orderly transaction between market participants at the measurement date. The valuation methods used by the Group to establish the fair value of financial instruments are detailed in Note 3.

Financial assets and liabilities

Purchases and sales of non-derivative financial assets at fair value through profit or loss, held-to-maturity financial assets and available-for-sale financial assets (see below) are recognised in the balance sheet at the delivery-settlement date while derivatives are recognised at the trade date. Changes in fair value between the trade and settlement dates are recorded in the income statement or to shareholders' equity depending on the accounting category of the relevant financial assets. Loans and receivables are recorded in the balance sheet on the date they are paid or at the maturity date for invoiced services.

When initially recognised, financial assets and liabilities are measured at fair value including transaction costs (except for financial instruments recognised at fair value through profit or loss) and classified under one of the four categories detailed below.

If the initial fair value is based on observable market data, any difference between the fair value and the transaction price, i.e. the sales margin, is immediately recognised in the income statement. However, if valuation parameters are not observable or if the valuation models are not recognised by the market, the initial fair value of the financial instrument is deemed to be the transaction price and the sales margin is then generally recognised in the income statement over the life of the instrument. For some instruments, due to their complexity, this margin is recognised at their maturity or in the event of early sale. Where substantial volumes of issued instruments are traded on a secondary market with quoted prices, the sales margin is recognised in the income statement in accordance with the method used to determine the instrument's price. When valuation parameters become observable, any portion of the sales margin that has not yet been recorded is recognised in the income statement at that time.

Loans and receivables

Loans and receivables include non-derivative financial assets with fixed or determinable payments that are not quoted in an active market, held for trading purposes or held for sale from the time they are originated or acquired. Loans and receivables are recognised in the balance sheet under *Due from banks* or *Customer loans* depending on the type of counterparty. Thereafter, they are valued at amortised cost using the effective interest rate method and impairment may be recorded if appropriate.

Financial assets and liabilities at fair value through profit or loss

These are financial assets and liabilities held for trading purposes. They are recorded at fair value at the balance sheet date and recognised in the balance sheet under *Financial assets or liabilities at fair value through profit or loss*. Changes in their fair value are recorded in the income statement as *Net gains and losses on financial instruments at fair value through profit or loss*.

This category also includes non-derivative financial assets and liabilities designated by the Group upon initial recognition to be carried at fair value through profit or loss in accordance with the option available under IAS

39. The Group's aim in using the fair value option is:

firstly, to eliminate or significantly reduce discrepancies in the accounting treatment of certain financial assets and liabilities.

The Group thus recognises at fair value through profit or loss some structured bonds issued by Societe Generale Corporate and Investment Banking. These issues are purely commercial and the associated risks are hedged on the market using financial instruments managed in trading portfolios. The use of the fair value option enables the Group to ensure consistency between the accounting treatment

of these issued bonds and that of the derivatives hedging the associated market risks, which have to be carried at fair value.

The Group also recognises at fair value through profit or loss the financial assets held to guarantee unit-linked policies of its life insurance subsidiaries to ensure their accounting treatment matches that of the corresponding insurance liabilities. Under IFRS 4, insurance liabilities must be recognised according to local accounting principles. The revaluations of underwriting reserves on unit-linked policies, which are directly linked to revaluations of the financial assets underlying their policies, are therefore recognised in the income statement. The fair value option thus allows the Group to record changes in the fair value of the financial assets through profit or loss so that they match fluctuations in value of the insurance liabilities associated with these unit-linked policies.

secondly, so that the Group can recognise certain compound financial instruments at fair value, thereby avoiding the need to separate embedded derivatives that would otherwise have to be recognised separately. This approach is notably used for valuation of the convertible bonds held by the Group.

Held-to-maturity financial assets

These are non-derivative financial assets with fixed or determinable payments and a fixed maturity, that are quoted in an active market and which the Group has the intention and ability to hold to maturity. They are measured after acquisition at their amortised cost and may be subject to impairment as appropriate. The amortised cost includes premiums and discounts as well as transaction costs. These assets are recognised in the balance sheet under *held-to-maturity financial assets*.

Available-for-sale financial assets

These are non-derivative financial assets held for an indeterminate period which the Group may sell at any time. By default, these are any assets that do not fall into one of the above three categories. These financial assets are recognised in the balance sheet under *Available-for-sale financial assets* and measured at their fair value at the balance sheet date. Interest accrued or paid on fixed-income securities is recognised in the income statement using the effective interest rate method under *Interest and similar income – Transactions in financial instruments*. Changes in fair value other than income are recorded in shareholders' equity under *Unrealised or deferred gains and losses*. The Group only records the changes in fair value in the income statement when assets are sold or impaired, in which case they are reported as *Net gains and losses on available-for-sale financial assets*. Impairments regarding equity securities recognised as *Available-for-sale financial assets* are irreversible. Dividend income earned on these securities is recorded in the income statement under *Dividend income*.

Securities lending and borrowing

Securities involved in a repurchase agreement or securities lending transaction are held in their original position on the asset side of the Group's balance sheet. For repurchase agreements, the obligation to return the amounts deposited is recorded under *Liabilities* on the liabilities side of the balance sheet, with the exception of transactions initiated under trading activities, which are recorded under *Financial liabilities at fair value through profit or loss*.

Securities involved in a reverse repurchase agreement or securities borrowing transaction are not recorded in the Group's balance sheet. However, in the event the borrowed securities are subsequently sold, a debt representing the return of these securities to their lender is recorded on the liabilities side of the Group's balance sheet, under *Financial liabilities at fair value through profit or loss*. For securities received under a reverse repurchase agreement, the right to recover the amounts delivered by the Group is recorded under *Loans and receivables* on the asset side of the balance sheet, with the exception of transactions initiated under trading activities, which are recorded under *Financial assets at fair value through profit or loss*.

Securities lending and securities borrowing transactions that are fully matched by cash are assimilated to repurchase and reverse repurchase agreements and are recorded and recognised as such in the balance sheet.

Reclassification of financial assets

After their initial recognition, financial assets may not be later reclassified as *Financial assets at fair value through profit or loss*.

A non-derivative financial asset, initially recognised as an asset held for trading purposes under *Financial assets at fair value through profit or loss*, may be reclassified out of its category when it fulfils the following conditions:

if a financial asset with fixed or determinable payments, initially held for trading purposes, can no longer, after acquisition, be quoted in an active market and the Group has the intention and ability to hold it for the foreseeable future or until maturity, then this financial asset may be reclassified in the *Loans and receivables* category, provided that the eligibility criteria for this category are met;

if rare circumstances generate a change of the holding purpose of non-derivative debt or equity financial assets held for trading, then these assets may be reclassified in *Available-for-sale financial assets* or in *Held-to-maturity financial assets*, provided in the latter case that the eligibility criteria for this category are met.

In any case, financial derivatives and financial assets measured using the fair value option shall not be reclassified out of *Financial assets at fair value through profit or loss*.

A financial asset initially recognised under *Available-for-sale financial assets* may be reclassified in *held-to-maturity financial assets*, provided that the eligibility criteria for this category are met. Furthermore, if a financial asset with fixed or

determinable payments initially recognised under *Available-for-sale financial assets* can subsequently no longer be quoted in an active market and if the Group has the intention and ability to hold it for the foreseeable future or until maturity, then this financial asset may be reclassified in *Loans and receivables* provided that the eligibility criteria for this category are met.

These reclassified financial assets are transferred to their new category at their fair value at the date of reclassification and are subsequently measured according to the rules that apply to the new category. The amortised cost of financial assets reclassified out of *Financial assets at fair value through profit or loss* or *available-for-sale financial assets* to *Loans and receivables* and the amortised cost of financial assets reclassified out of *Financial assets at fair value through profit or loss* to *Available-for-sale financial assets* are determined on the basis of estimated future cash flows measured at the date of reclassification. The estimated future cash flows must be reviewed at each closing date. In the event of an increase in estimated future cash flows, as a result of an increase in their recoverability, the effective interest rate is adjusted prospectively. However, if there is objective evidence that the financial asset has been impaired as a result of an event occurring after reclassification and that loss event has a negative impact on the estimated future cash flows of the financial asset, the impairment of this financial asset is recognised under *Cost of risk* in the income statement.

Debts

Group borrowings that are not classified as financial liabilities recognised through profit or loss are initially recognised at cost, measured as the fair value of the amount borrowed net of transaction fees. These liabilities are valued at period-end and at amortised cost using the effective interest rate method, and are recognised in the balance sheet under *Due to banks*, *Customer deposits* or *Debt securities issued*.

Amounts due to banks and Customer deposits

Amounts due to banks and customer deposits are classified according to their initial duration and type: demand (demand deposits and current accounts) and time deposits and borrowings in the case of banks; regulated savings accounts and other deposits in the case of customers. They also include securities sold to banks and customers under repurchase agreements.

Interest accrued on these accounts at the effective interest rate is recorded as *Related payables* and as an expense in the income statement.

Debt securities issued

These liabilities are classified by type of security: loan notes, interbank market certificates, negotiable debt instruments, bonds and other debt securities excluding subordinated notes, which are classified under *Subordinated debt*.

Interest accrued on these debt instruments, determined using the effective interest rate, are recorded as *Related payables* and as an expense in the income statement. Bond issuance and redemption premiums are amortised at the effective interest rate over the life of the related borrowings. The resulting charge is recognised under *Interest expense* in the income statement.

Subordinated debt

This item includes all dated or undated borrowings, whether or not in the form of debt securities, which in the event of the liquidation of the borrowing company may only be redeemed after all other creditors have been paid. Interest accrued and payable in respect of long-term subordinated debt, if any, is recorded as *Related payables* and as an expense in the income statement.

Derecognition of financial assets and liabilities

The Group derecognises all or part of a financial asset (or group of similar assets) when the contractual rights to the cash flows on the asset expire or when the Group has transferred the contractual rights to receive the cash flows and substantially all of the risks and rewards linked to the ownership of the asset.

Where the Group has transferred the cash flows of a financial asset but has neither transferred nor retained substantially all the risks and rewards of its ownership and has effectively not retained control of the financial asset, the Group derecognises it and, where necessary, recognises a separate asset or liability to cover any rights and obligations created or retained as a result of the asset's transfer. If the Group has retained control of the asset, it continues to recognise it in the balance sheet to the extent of its continuing involvement in that asset.

When a financial asset is derecognised in its entirety, a gain or loss on disposal is recorded in the income statement for an amount equal to the difference between the carrying value of the asset and the payment received for it, adjusted where necessary for any unrealised profit or loss previously recognised directly in equity.

The Group only derecognises all or part of a financial liability when it is extinguished, i.e. when the obligation specified in the contract is discharged, cancelled or expired.

Financial derivatives and hedge accounting

All financial derivatives are recognised at fair value in the balance sheet as financial assets or financial liabilities. Changes in the fair value of financial derivatives, except those designated as cash flow hedges (see below), are recognised in the income statement for the period.

Financial derivatives are divided into two categories:

Trading financial derivatives

Derivative instruments are considered to be trading financial derivatives by default, unless they are designated as hedging instruments for accounting purposes. They are recorded in the balance sheet under *Financial assets or liabilities at fair value through profit or loss*. Changes in fair value are recorded in the income statement under *Net gains and losses on financial instruments at fair value through profit or loss*.

Changes in the fair value of financial derivatives involving counterparties which subsequently went into default are recorded under *Net gains and losses on financial instruments at fair value through profit or loss* until the termination date of these instruments. At this termination date, receivables and debts on these counterparties are recognised at fair value in the balance sheet. Any further impairment on these receivables is recognised under *Cost of risk* in the income statement.

Derivative hedging instruments

To designate an instrument as a derivative hedging instrument, the Group must document the hedging relationship at the inception of the hedge. This documentation specifies the asset, liability, or future transaction hedged, the risk to be hedged, the type of financial derivative used and the valuation method applied to measure its effectiveness. The derivative designated as a hedging instrument must be highly effective in offsetting the change in fair value or cash flows arising from the hedged risk, both when the hedge is first set up and throughout its life. Derivative hedging instruments are recognised in the balance sheet under *Hedging derivatives*. Depending on the risk hedged, the Group designates the derivative as a fair value hedge, cash flow hedge, or currency risk hedge for a net foreign investment.

Fair value hedge

In a fair value hedge, the carrying value of the hedged item in the balance sheet is adjusted for gains and losses attributable to the hedged risk, which are reported in the income statement under *Net gains and losses on financial instruments at fair value through profit or loss*. To the extent that the hedge is highly effective, changes in the fair value of the hedged item are accurately reflected in the fair value of the derivative hedging instrument. As regards interest rate derivatives, accrued interest income or expenses are recorded in the income statement under *Interest income and expense – Hedging derivatives* at the same time as the interest income or expense related to the hedged item.

If it becomes apparent that the derivative has ceased to meet the effectiveness criteria for hedge accounting or if it is terminated or sold, hedge accounting is discontinued prospectively. Thereafter, the carrying amount of the hedged asset or liability ceases to be adjusted for changes in fair value and the cumulative adjustments previously recognised under hedge accounting are amortised over its remaining life. Hedge accounting is discontinued automatically if the hedged item is sold before maturity or redeemed early.

Cash flow hedge

In a cash flow hedge (including hedges of highly probable forecast transactions), the effective portion of the changes in fair value of the hedging derivative instrument is recognised in a specific equity account, while the ineffective portion is recognised in the income statement under *Net gains and losses on financial instruments at fair value through profit or loss*.

Amounts directly recognised in equity under cash flow hedge accounting are reclassified in *Interest income and expense* in the income statement at the same time as the cash flows being hedged. Accrued interest income or expense on hedging derivatives is recorded in the income statement under *Interest income and expense – Hedging derivatives* at the same time as the interest income or expense related to the hedged item.

Whenever the hedging derivative ceases to meet the effectiveness criteria for hedge accounting or is terminated or sold, hedge accounting is discontinued prospectively. Amounts previously recognised directly in equity are reclassified under *Interest income and expense* in the income statement over the periods where the interest margin is affected by cash flows arising from the hedged item. If the hedged item is sold or redeemed earlier than expected or if the forecast transaction hedged ceases to be highly probable, unrealised gains and losses recognised in equity are immediately reclassified in the income statement.

Hedging of a net investment in a foreign operation

As with a cash flow hedge, the effective portion of the changes in the fair value of the hedging derivative designated for accounting purposes as a hedge of a net investment is recognised in equity under *Unrealised or deferred gains and losses* while the ineffective portion is recognised in the income statement.

Macro-fair value hedge

In this type of hedge, interest rate derivatives are used to globally hedge structural interest rate risks usually arising from Retail Banking activities. When accounting for these transactions, the Group applies the IAS 39 “carve-out” standard as adopted by the European Union, which facilitates:

- the application of fair value hedge accounting to macro-hedges used for asset-liability management, including customer demand deposits in the fixed-rate positions being hedged;

- the performance of effectiveness tests required by IAS 39 as adopted by the European Union. The accounting treatment of financial derivatives designated as macro-fair value hedge is similar to that for other fair value hedging instruments. Changes in fair value of the portfolio of macro-hedged instruments are reported on a separate line in the balance sheet

under *Revaluation differences on portfolios hedged against interest rate risk* through profit or loss.

Embedded derivatives

An embedded derivative is a component of a hybrid instrument. If this hybrid instrument is not measured at fair value through profit or loss, the Group separates the embedded derivative from its host contract if, at the inception of the transaction, the economic characteristics and risks of the derivative are not closely related to the economic characteristics and risk profile of the host contract and it would separately meet the definition of a derivative. Once separated, the derivative is recognised at its fair value in the balance sheet under *Financial assets or liabilities at fair value through profit or loss* and accounted for as above. The host contract is classified and measured according to its accounting category.

Impairment of financial assets

Financial assets measured at amortised cost

At each balance sheet date, the Group assesses whether there is objective evidence that any financial asset or group of financial assets has been impaired as a result of one or more events occurring since they were initially recognised (a “loss event”) and whether that loss event (or events) has (have) an impact on the estimated future cash flows of the financial asset or group of financial assets that can be reliably estimated.

The Group first assesses whether objective evidence of impairment exists individually for financial assets that are individually significant, and individually or collectively for financial assets that are not individually significant. Notwithstanding the existence of a guarantee, the criteria used to assess objective evidence of credit risk include the existence of unpaid instalments overdue by over three months (over six months for real estate loans and over nine months for loans to local authorities) or independently of the existence of any unpaid amount, the existence of objective evidence of credit risk counterparty or when the counterparty is subject to judicial proceedings.

If there is objective evidence that loans or other receivables, or financial assets classified as *held-to-maturity financial assets*, are impaired, an impairment is recognised for the difference between the carrying amount and the present value of estimated future recoverable cash flows, taking into account any guarantees, this discount is calculated using the financial assets’ original effective interest rate. The depreciation is deducted from the carrying value of the impaired financial asset. Allocations to and reversals of impairments are recorded under *Cost of risk*. The impaired loans or receivables are remunerated for accounting purposes by the reversal over time of the discounting to present value, which is recorded under *Interest and similar income* in the income statement.

Where there is no objective evidence that an impairment loss has been incurred on a financial instrument considered individually, be it significant or not, the Group includes that financial asset in a group of financial assets having similar characteristics in terms of credit risk and tests the whole group for impairment.

In a homogenous portfolio, as soon as a credit risk is incurred on a group of financial instruments, impairment is recognised without waiting for the risk to individually affect one or more receivables. Homogeneous portfolios thus impaired can include:

receivables on counterparties which have encountered financial difficulties since these receivables were initially recognised, without any objective evidence of impairment having yet been identified at the individual level (sensitive receivables) or;

receivables on counterparties linked to economic sectors considered as being in crisis further to the occurrence of loss events or;

receivables on geographical sectors or countries on which a deterioration of credit risk has been assessed.

The amount of impairment on a group of homogeneous assets is notably determined on the basis of historical default or loss data for assets with credit risk characteristics similar to those in the portfolio, or using hypothetical extreme loss scenarios or, if necessary, *ad-hoc* studies. These factors are then adjusted to reflect any relevant current economic conditions. Allocations to and reversals of such impairment are recorded under *Cost of risk*.

Available-for-sale financial assets

An available-for-sale financial asset is impaired if there is objective evidence of impairment as a result of one or more events that occurred after the initial recognition of this asset.

For listed equity instruments, a significant or prolonged decline in their price below their acquisition cost constitutes objective evidence of impairment. For this purpose, the Group considers as impaired listed shares showing an unrealised loss greater than 50% of their acquisition price on the balance sheet date, as well as listed shares for which the quoted prices have been below their acquisition price on every trading day for at least the last 24 months before the balance sheet date. Further factors, such as the financial situation of the issuer or its development outlook, can lead the Group to consider that the cost of its investment may not be recovered even if the above-mentioned criteria are not met. An impairment loss is then recorded through profit or loss equal to the difference between the last quoted price of the security on the balance sheet date and its acquisition price.

For unlisted equity instruments, the criteria used to assess the evidence of impairment are identical to those mentioned above; the value of these instruments at the balance sheet date is determined using the valuation methods described in Note 3.

The criteria for the impairment of debt instruments are similar to those for the impairment of financial assets measured at amortised cost.

When a decline in the fair value of an available-for-sale financial asset has been recognised directly in shareholders' equity under *Unrealised or deferred gains and losses* and subsequent objective evidence of impairment emerges, the Group recognises the total accumulated unrealised loss previously recorded in shareholders' equity in the income statement under *Cost of risk* for debt instruments and under *Net gains and losses on available-for-sale financial assets* for equity securities.

This cumulative loss is measured as the difference between the acquisition cost (net of any repayments of principal and amortisation) and the present fair value, less any impairment of the financial asset that has already been recorded through profit or loss.

Impairment losses recognised through profit or loss on an equity instrument classified as available-for-sale are only reversed through profit or loss when the instrument is sold. Once a shareholders' equity instrument has been recognised as impaired, any further loss of value is recorded as an additional impairment loss. For debt instruments, however, an impairment loss is reversed through profit or loss if they subsequently recover in value.

Lease financing and similar agreements

Leases are classified as finance leases if they substantially transfer all the risks and rewards incident to ownership of the leased asset to the lessee. Otherwise they are classified as operating leases.

Lease finance receivables are recognised in the balance sheet under *Lease financing and similar agreements* and represent the Group's net investment in the lease, calculated as the present value of the minimum payments to be received from the lessee discounted at the interest rate implicit in the lease, plus any unguaranteed residual value.

Interest included in the lease payments is recorded under *Interest and similar income* in the income statement such that the lease generates a constant periodic rate of return on the lessor's net investment. If there has been a reduction in the estimated unguaranteed residual value used to calculate the lessor's gross investment in the finance lease, the present value of this reduction is recognised as a loss under *Expenses from other activities* in the income statement and as a reduction of lease finance receivables on the asset side of the balance sheet. Operating fixed assets held under operating lease activities are presented in the balance sheet under *Tangible and*

intangible fixed assets. In the case of buildings, they are recorded as *Investment property* under the same heading. Lease payments are recognised in the income statement on a straight-line basis over the life of the lease under *Income from other activities*. Income invoiced for maintenance services provided in connection with leasing activities are recognised under *Income from other activities* and their accounting treatment aims to show over the life of the lease a constant margin on these products in relation to the expense incurred.

Tangible and intangible fixed assets

Operating and investment fixed assets are carried at their purchase price on the asset side of the balance sheet. Borrowing expenses incurred to fund a lengthy construction period for the fixed assets are included in the acquisition cost, along with all other directly attributable expenses. Investment subsidies received are deducted from the cost of the relevant assets.

Software developed internally is recorded on the asset side of the balance sheet in the amount of the direct cost of development. This includes external expenditures on hardware and services and personnel expenses which can be directly attributed to the production of the asset and its preparation for use.

As soon as they are fit for use, fixed assets are depreciated over their useful life. Any residual value of the asset is deducted from its depreciable amount. If there is a subsequent decrease or increase in this initial residual value, the depreciable amount of the asset is adjusted, leading to a prospective modification of the depreciation schedule.

Amortisations are recorded in the income statement under *Amortisation, depreciation and impairment of tangible and intangible fixed assets*.

When one or more components of a fixed asset are used for different purposes or to generate economic benefits over a different time period from the asset considered as a whole, these components are depreciated over their own useful life. The Group has applied this approach to its operating and investment properties, breaking down its assets into at least the following components and using their corresponding depreciation periods:

Infrastructure	Maio structures	50
	Doors and windows, roofing	20
	Facades	30
	Elevators	
	Electrical installations	
	Electricity generators	
	Air conditioning, extractors	
	Technical wiring	
	Security and surveillance installations	
	Plumbing	

Fire safety equipment	10 to 30
Finishings, surroundings	10

Depreciation periods for fixed assets other than buildings depend on their useful life, which is usually estimated within the following ranges:

Plant and equipment	5 years
Transport	4 years
Furniture	10 to 20
Office equipment	5 to 10
IT equipment	3 to 5
Software, developed or acquired	3 to 5
Concessions, patents, licenses, etc.	5 to 20

Fixed assets are tested for impairment whenever there is any indication that their value may have diminished and, for intangible assets with an indefinite useful life, at least once a year. Evidence of a loss in value is assessed at every balance sheet date. Impairment tests are carried out on assets grouped by cash-generating unit. Where a loss is established, an impairment loss is recorded in the income statement under *Amortisation, depreciation and impairment of tangible and intangible fixed assets*. It may be reversed when the factors that prompted impairment have changed or no longer exist. This impairment loss will reduce the depreciable amount of the asset and thus affect its future depreciation schedule.

Realised capital gains and losses on operating fixed assets are recognised under *Net income from other assets*, while profits or losses on investment real estate are recognised under *Income from other activities*.

Non-current assets held for sale and discontinued operations

A non-current asset or group of assets and liabilities is deemed to be “held for sale” if its carrying value will primarily be recovered via a sale and not through its continuing use. For applying this classification, the asset or a group of assets and liabilities must then be immediately available-for-sale in its present condition and it must be highly probable that the sale will occur within twelve months.

For this to be the case, the Group must be committed to a plan to sell the asset (or disposal group of assets and liabilities) and have begun actively searching for a buyer. Furthermore, the asset or group of assets and liabilities must be marketed at a price that is reasonable in relation to its current fair value.

Assets and liabilities falling under this category are reclassified as *Non-current assets held for sale* and *Non-current liabilities held for sale*, with no netting.

Any negative differences between the fair value less selling costs of non-current assets and groups of assets held for sale and their net carrying value is recognised as impairment in profit or loss. Moreover, *Non-current assets held for sale* are no longer depreciated. A discontinued operation is a component of an entity that either has been disposed of, or is classified as held for sale, and:

represents a separate major line of business or geographical area of operations,

is part of a single co-ordinated plan to dispose of a separate major line of business or geographical area of operations or,

is a subsidiary acquired exclusively with a view to resale.

Discontinued operations are recognised as a single item in the income statement for the period, at their net income after taxes for the period up to the date of sale, combined with any net gains and losses after taxes on their disposal or on the fair value less selling costs of the assets and liabilities making up the discontinued operations. Similarly, cash flows generated by discontinued operations are recorded as a separate item in the cash flow statement for the period.

Provisions

Provisions, other than those for credit risk or employee benefits, represent liabilities whose timing or amount cannot be precisely determined. Provisions may be recorded where, by virtue of a commitment to a third-party, the Group will probably or certainly incur an outflow of resources to this third-party without receiving at least the equivalent value in exchange.

The expected outflows are then discounted to present value to determine the amount of the provision, where this discounting has a significant impact. Allocations to and reversals of provisions are recorded through profit or loss under the items corresponding to the future expense.

The provisions are presented in the Note 23. Information on the nature and the amount of the risks is not disclosed when the Group estimates that such disclosure could seriously prejudice its position in a dispute with other parties on the object of the provision.

Commitments under “Contrats Epargne-Logement” (Mortgage savings agreements)

Comptes d'épargne-logement (CEL or mortgage savings accounts) and *plans d'épargne-logement* (PEL or mortgage savings plans) are special savings schemes for individual customers which are governed by Law

65-554 of July 10, 1965. These products combine an initial deposits phase in the form of an interest-earning savings account, followed by a lending phase where the deposits are used to provide mortgage loans. Under

the current regulation, this last phase is subject to the prior existence of the savings phase and is therefore

inseparable from it. The savings deposits collected and loans granted are measured at amortised cost.

These instruments create two types of commitments for the Group: the obligation to remunerate customer savings for an indeterminate future period at an interest rate established at the inception of the mortgage savings agreement, and the obligation to subsequently lend to the customer at an interest rate also established at the inception of the savings agreement.

If it is clear that commitments under the PEL/CEL agreements will have negative consequences for the Group, a provision is recorded on the liabilities side of the balance sheet. Any changes in these provisions are recognised as *net banking income* under net interest income. These provisions only relate to commitments arising from PEL/CEL that are outstanding at the date of calculation.

Provisions are calculated for each generation of mortgage savings plans (PEL), with no netting between different PEL generations, and for all mortgage saving accounts (CEL) making up a single generation. During the deposits phase, the underlying commitment used to determine the amount to be provisioned is calculated as the difference between the average expected amount of deposits and the minimum expected amount. These two amounts are determined statistically on the basis of the historical observations of past customer behaviour.

During the lending phase, the underlying commitment to be provisioned includes loans already granted but not yet drawn at the date of calculation, and future loans that are considered statistically probable on the basis of deposits that are currently recognised in the balance sheet at the date of calculation and on the basis of historical observations of past customer behaviour.

A provision is recognised if the discounted value of expected future earnings for a given generation of PEL/CEL is negative. Earnings are estimated on the basis of interest rates available to individual customers for equivalent savings and loan products, with a similar estimated life and date of inception.

Loan commitments

The Group initially recognises at fair value loan commitments that are not considered as financial derivatives. Thereafter, these commitments are provisioned as necessary in accordance with the accounting principles for *Provisions*.

Financial guarantees given

When considered as non-derivative financial instruments, financial guarantees issued by the Group are initially recognised in the balance sheet at fair value. Thereafter, they are measured at the higher of the amount of the obligation and the amount initially recognised less, when appropriate, the cumulative amortisation of a guarantee

commission. Where there is objective evidence of a loss of value, a provision for financial guarantees given is recognised among liabilities in the balance sheet.

Distinction between liabilities and shareholders' equity

Financial instruments issued by the Group are recognised in whole or in part to debt or to equity depending on whether or not they contractually oblige the issuer to remunerate the holders of the security in cash.

Perpetual subordinated notes (TSDI)

Given their characteristics, perpetual subordinated notes (TSDI) issued by the Group and that do not include any discretionary features governing the payment of interest, as well as shares issued by a Group subsidiary in order to fund its property leasing activities, are classified as debt instruments.

These perpetual subordinated notes (TSDI) are then classified under *Subordinated debt*.

However, perpetual subordinated notes (TSDI) issued by the Group and that include some discretionary features governing the payment of interest are classified as equity.

These notes issued by Societe Generale are recorded under *Equity instruments and associated reserves*.

Preferred shares

Due to the discretionary nature of the decision to pay dividends to shareholders, preferred shares issued by subsidiaries of the Group are classified as equity.

Preferred shares issued by Group subsidiaries are recognised under *Non-controlling interests*. Remuneration paid to preferred shareholders is recorded under *Non-controlling interests* in the income statement.

Deeply subordinated notes

Given the discretionary nature of the decision to pay interest in order to remunerate the deeply subordinated notes issued by the Group, these notes have been classified as equity.

These notes issued by Societe Generale are recognised under *Equity instruments and associated reserves*.

Non-controlling interests

Non-controlling interests refer to equity holdings in fully consolidated subsidiaries that are neither directly nor indirectly attributable to the Group. They include equity instruments issued by these subsidiaries and not held by the Group.

Treasury shares

Societe Generale shares held by the Group are deducted from consolidated equity irrespective of the purpose for which they are held. Income on these shares is eliminated from the consolidated income statement.

Financial derivatives having Societe Generale shares as their underlying instrument or shares in subsidiaries over which the Group exercises sole control and whose liquidation entails the payment of a fixed amount in cash (or another financial asset) against a fixed number of Societe Generale shares (other than derivatives) are initially recognised as equity. Premiums paid or received on financial derivatives classified as equity instruments are recognised directly in equity. Changes in the fair value of the derivatives are not recorded.

Other financial derivatives having Societe Generale shares as their underlying instrument are recorded in the balance sheet at fair value in the same manner as derivatives with other underlying instruments.

Interest income and expense

Interest income and expense are recognised in the income statement under *Interest and similar income* for all financial instruments valued at amortised cost using the effective interest rate method.

The effective interest rate is taken to be the rate used to discount future cash inflows and outflows over the expected life of the instrument in order to establish the book value of the financial asset or liability. The calculation of this rate considers the future cash flows based on the contractual provisions of the financial instrument without taking account of possible future loan losses and also includes commissions paid or received between the parties where these may be assimilated to interest, transaction costs and all types of premiums and discounts.

When a financial asset or group of similar financial assets has been impaired following an impairment of value, subsequent interest income is recorded on the basis of the effective interest rate used to discount the future cash flows when measuring the loss of value.

Moreover, except for those related to employee benefits, provisions recognised as balance sheet liabilities generate interest expenses that are calculated using the same interest rate as is used to discount the expected outflow of resources.

Net fees for services

The Group recognises fee income and expense for services provided and received in different ways depending on the type of service.

Fees for ongoing services, such as some payment services, custody fees, or web-service subscriptions are recognised as income over the life of the service. Fees for one-off services, such as fund activity, finder's fees received, arbitrage fees, or penalties following payment incidents are recognised as income when the service is provided. In syndication deals, the effective interest rate for the share of the issuance

retained on the Group's balance sheet is comparable to that applied to the other members of the syndicate including, when needed, a share of the underwriting fees and participation fees; the balance of these fees is recorded in the income statement at the end of the syndication period. Arrangement fees are recorded as income when the placement is legally complete.

Personnel expenses

Personnel expenses include all expenses related to personnel, including the cost of the legal employee profit-sharing and incentive plans for the year as well as the cost of the various Group pension and retirement schemes and expenses related to payments based on Societe Generale shares.

Employee benefits

Group companies, in France and abroad, may award their employees:

- post-employment benefits, such as pension plans or retirement benefits;
- long-term benefits such as deferred variable remuneration, long service awards or the Compte Epargne
 Temps (CET) flexible working provisions;
- termination benefits.

Post-employment benefits

Pension plans may be defined contribution or defined benefit plans.

Defined contribution plans limit the Group's liability to the subscriptions paid into the plan but do not commit the Group to a specific level of future benefits. Contributions paid are recorded as an expense for the year in question.

Defined benefit plans commit the Group, either formally or constructively, to pay a certain amount or level of future benefits and therefore bear the associated medium or long-term risk.

Provisions are recognised on the liabilities side of the balance sheet under *Provisions*, to cover the whole of these retirement obligations. These provisions are assessed regularly by independent actuaries using the projected unit credit method. This valuation technique incorporates assumptions about demographics, early retirement, salary rises and discount and inflation rates.

When these plans are financed from external funds classified as plan assets, the fair value of these funds is subtracted from the provision to cover the obligations.

Differences arising from changes in calculation assumptions (early retirements, discount rates, etc.) or differences between actuarial assumptions and real performance are recognised as actuarial gains and losses.

Actuarial gains and losses, as well as the return on plan assets excluding amounts expensed as net interest on the net defined benefit liability (asset) and any change in the effect of the asset ceiling are components used to re-measure the net defined benefit liability (or asset). They are immediately and fully recognised in *Unrealised or deferred gains and losses* and they are subsequently never reclassified into income.

In the Group consolidated financial statements, these items that will not be subsequently reclassified into income are displayed separately in the Statement of net income and unrealised or deferred gains and losses, but they are transferred immediately to retained earnings in the Statement of changes in shareholders' equity so that they are presented directly under *Retained earnings* in shareholders' equity in the Consolidated balance sheet. Where a new or amended plan comes into force, the past service cost is immediately recognised in profit or loss.

An annual charge is recorded under *Personnel expenses* for defined benefit plans, consisting of:

- the additional entitlements vested by each employee (current service cost),
- past service cost resulting from a plan amendment or a curtailment,
- the financial expense resulting from the discount rate and the interest income on plan assets (net interest on the net defined benefit liability or asset),
- the settlement of plans

Long-term benefits

These are benefits paid to employees more than 12 months after the end of the period in which they provided the related services. Long-term benefits are measured in the same way as post-employment benefits, except for the treatment of actuarial gains and losses, which are recognised immediately as income.

Payments based on Societe Generale shares or shares issued by a consolidated entity

Share-based payments include:

- payments in equity instruments;
- cash payments whose amount depends on the performance of equity instruments.

Share-based payments systematically give rise to a personnel expense recognised as *Personnel expenses* under the terms set out below.

Global Employee Share Ownership Plan

Every year the Group carries out a capital increase reserved for current and former employees as part of the Global Employee Share Ownership Plan. New shares are offered at a discount with an obligatory five-year holding period. The resultant benefit

to the employees is recognised by the Group as an expense for the year under *Personnel expenses – Employee profit-sharing and incentives*. This benefit is measured as the difference between the fair value of each security acquired and the acquisition price paid by the employee, multiplied by the number of shares purchased. The fair value of the acquired securities is measured taking account of the associated legal obligatory holding period using market parameters (notably the borrowing rate) applicable to market participants who benefit from these non-transferable shares to estimate the free disposal ability.

Other share-based payments

The Group can award some of its employees stock purchase or subscription options, free shares or rights to a future cash payment based on the increase in Societe Generale share price (SAR).

The options are measured at their fair value when the employees are first notified, without waiting for the conditions that trigger the award to be met, or for the beneficiaries to exercise their options.

Group stock-option plans are measured using a binomial formula when the Group has adequate statistics to take into account the behaviour of the option beneficiaries. When such data are not available, the Black & Scholes model or Monte Carlo model is used. Valuations are performed by independent actuaries. For equity-settled share-based payments (free shares, stock purchase or subscription options), the fair value of these instruments, measured at the vesting date, is spread over the vesting period and recorded under *Equity instruments and associated reserves* under shareholders' equity. At each accounting date, the number of these instruments is revised in order to take into account performance and service conditions and adjust the overall cost of the plan as originally determined. Expenses recognised under *Personnel expenses* from the start of the plan are then adjusted accordingly.

For cash-settled share-based payments (stock-options granted by unlisted companies or compensation indexed on Societe Generale shares), the fair value of the amounts payable is recorded under *Personnel expenses* as an expense over the vesting period against a corresponding liabilities entry recognised in the balance sheet under *Other liabilities – Expenses payable on employee benefits*. This payables item is then remeasured at fair value against income until settled. For hedging derivatives, the effective portion of the change in their fair value is recorded in profit or loss.

Cost of risk

Cost of risk includes allocations, net of reversals, to provisions and to impairments for credit risk, the amount of the loan considered uncollectible and the amount of recoveries on loans written off, as well as allocations and reversals of provisions for other risks.

Income tax

Current taxes

Current tax is based on the taxable profits of each consolidated taxable entity and determined in accordance with the rules established by the local taxation authorities, upon which income taxes are payable.

Tax credits arising in respect of interest from loans and income from securities are recorded in the relevant interest account as they are applied in settlement of income taxes for the year. The related tax charge is included under *Income tax* in the consolidated income statement.

Deferred taxes

Deferred taxes are recognised whenever the Group identifies a temporary difference between the book value and tax value of balance sheet assets and liabilities that will affect future tax payments. Deferred tax assets and liabilities are measured in each consolidated taxable entity and in accordance with the rules established by the local taxation authorities, upon which their income taxes are payable. This amount is based on the tax rate enacted or substantively enacted which is expected to apply when the asset is realised or the liability settled. These deferred taxes are adjusted in the event of changes to tax rates. This amount is not discounted to present value. Deferred tax assets can result from deductible temporary differences or from tax loss carry forwards. These deferred tax assets are recorded only if it is probable that the entity concerned is likely to be able to apply them within a set time. These temporary differences or tax loss carry forwards can also be used against future taxable profit. Tax loss carry forwards are subject to an annual review taking into account the tax system applicable to the relevant entities and a realistic projection of their tax income or expense, based on their business development outlook: any previously unrecognised deferred tax assets are recorded in the balance sheet to the extent it has become probable that future taxable profit will allow the deferred tax asset to be recovered ; however, the carrying value of deferred tax assets already recognised in the balance sheet is reduced where a risk of total or partial non-recovery occurs.

Current and deferred taxes are recognised in the consolidated income statement under *Income tax*. But the deferred taxes related to gains and losses recorded under *Unrealised or deferred gains and losses* are also recognised under the same heading in shareholders' equity.

Insurance activities

Financial assets and liabilities

The financial assets and liabilities of the Group's insurance companies are recognised and measured according to the rules governing financial instruments explained above.

Underwriting reserves of insurance companies

Underwriting reserves correspond to the commitments of insurance companies with respect to policyholders and the beneficiaries of policies.

In accordance with IFRS 4 on insurance contracts, life and non-life underwriting reserves continue to be measured under the same local regulations.

Life insurance underwriting reserves mainly comprise actuarial reserves, which correspond to the difference between the current value of commitments falling to the insurer and those falling to the policyholder, and reserves for claims incurred but not settled. The risks covered are principally death, invalidity and incapacity for work.

Underwriting reserves for unit-linked policies with discretionary profit-sharing or any other significant feature are measured at the balance sheet date on the basis of the current value of the assets underlying these policies.

Non-life insurance underwriting reserves comprise reserves for unearned premiums (share of premium income relating to subsequent financial years) and for outstanding claims. The risks covered are principally risks linked to home, car and accident insurance guarantees.

Under the principles defined in IFRS 4, and in compliance with local regulations applicable with respect thereto, life insurance policies with discretionary profit-sharing features are subject to “mirror accounting”, whereby any changes in the value of financial assets liable to affect policyholders are recorded in *Deferred profit-sharing*. This reserve is calculated to reflect the potential rights of policyholders to unrealised gains on financial instruments measured at fair value or their potential share of unrealised losses.

To demonstrate the recoverability of the deferred profit-sharing asset in the event of an unrealised net loss, two approaches are used to show that the liquidity requirements caused by an unfavourable economic environment would not require assets to be sold in the event of unrealised losses:

- the first consists in simulating deterministic (“standardised” or extreme) stress scenarios. This is used to show that in these scenarios no significant losses would be realised on the assets existing at the balance sheet date for the scenarios tested.
- the aim of the second approach is to ensure that in the long or medium term, the sale of assets to meet liquidity needs would not generate any significant losses. The approach is verified for projections based on extreme scenarios.
- a liability adequacy test is also carried out semi-annually using a stochastic model based on parameter assumptions consistent with those used for the MCEV (Market Consistent Embedded Value). This test takes into account all of the future cash flows from policies, including management charges, fees and policy options and guarantees